

Izdevējs: Ministru kabinets
Veids: rīkojums
Numurs: 93
Pieņemts: 16.02.2021.
Stājas spēkā: 16.02.2021.

Publicēts:
Latvijas Vēstnesis, 34,
18.02.2021.
OP numurs: 2021/34.6

Ministru kabineta rīkojums Nr. 93

Rīgā 2021. gada 16. februārī (prot. Nr. 15 31. §)

Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam

1. Atbalstīt Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (turpmāk - pamatnostādnes).
2. Noteikt Ekonomikas ministriju par atbildīgo institūciju pamatnostādņu īstenošanā, bet par līdzatbildīgajām institūcijām - visas nozaru ministrijas. Minētās institūcijas atbilstoši kompetencei nodrošina pamatnostādņēs noteikto uzdevumu īstenošanu.
3. Jautājumu par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu pamatnostādņēs noteikto uzdevumu īstenošanai izskatīt Ministru kabinetā likumprojekta "Par valsts budžetu 2022. gadam" un likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam" sagatavošanas procesā kopā ar visu ministriju un centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem prioritāro pasākumu pieteikumiem, ievērojot valsts budžeta finansiālās iespējas.
4. Ekonomikas ministrijai sagatavot un ekonomikas ministram katru gadu iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par pamatnostādņu īstenošanas gaitu. Informatīvo ziņojumu iesniegt līdz likumprojekta par valsts budžetu kārtējam gadam un likumprojekta par vidēja termiņa budžeta ietvaru izskatīšanai Ministru kabinetā.
5. Ekonomikas ministrijai sagatavot un ekonomikas ministram līdz 2024. gada 1. decembrim iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par pamatnostādņu īstenošanas starpposma novērtējumu.

Ministru prezidents *A. K. Kariņš*

Ekonomikas ministrs *J. Vitenbergs*

Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam

SATURA RĀDĪTĀJS

Saīsinājumu saraksts

Lietoto jēdzienu skaidrojums

Kopsavilkums

Ievads

1. Politikas mērķi, rezultāti un rezultatīvie rādītāji

2. Makroekonomiskais ietvars

3. Viedās specializācijas stratēģija

3.1. STRATĒĢISKAIS IETVARS

3.1.1. RIS3 SPECIALIZĀCIJAS JOMAS

3.1.2. RIS3 ĪSTENOŠANA 2014.-2020.G. PLĀNOŠANAS PERIODĀ

3.2. RIS3 ĪSTENOŠANA UN PĀRVALDĪBA 2021.-2027.G. PLĀNOŠANAS PERIODĀ

3.2.1. INTERNACIONALIZĀCIJA

3.2.2. RIS3 IEVIEŠANAS MODELIS

3.2.3. KARTĒŠANA (ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE UN STRATĒĢIJAS DEFINĒŠANA)

3.2.4. KOORDINĒŠANA

3.3. RIS3 MONITORINGS

4. POLITIKAS RĪCĪBAS VIRZIENI UN UZDEVUMI

4.1. RĪCĪBAS VIRZIENS: CILVĒKKAPITĀLS

4.2. RĪCĪBAS VIRZIENS: UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE EKSPORTSPĒJAI

4.2.1. RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS: BIZNESA VIDE EKSPORTSPĒJAI

4.2.2. RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS: UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE

4.3. RĪCĪBAS VIRZIENS: INFRASTRUKTŪRA

4.4. RĪCĪBAS VIRZIENS: INOVĀCIJAS

4.5. RĪCĪBAS VIRZIENS: FINANŠU PIEEJAMĪBA

5. Informācija par politikas mērķu sasaisti ar Nacionālo attīstības plānu, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un citiem Latvijas attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī es politikas plānošanas dokumentiem

6. Teritoriālā perspektīva

SAĪSINĀJUMU SARAKSTS

ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
AER	Atjaunojamie energoresursi
CO₂	Oglekļa dioksīds
DESI	Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (Digital Economy and Society Index)
EIT	Eiropas Tehnoloģiju Institūts
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUROSTAT	Eiropas statistikas birojs
FM	Finanšu ministrija
GCI	Globālās konkurētspējas indekss
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
INTERREG	Kohēzijas politikas Eiropas teritoriālās sadarbības mērķis

IT	Informācijas un tehnoloģiju nozare
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KF	Kohēzijas fonds
KĶI	Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts
KM	Kultūras ministrija
LIAA	Latvijas investīciju un attīstības aģentūra
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LU	Latvijas universitāte
MK	Ministru kabinets
NAP	Nacionālais attīstības plāns
NACE	Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā
NIP	Nacionālā industriālā politika
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiska organizācija
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (Organisation for Economical Cooperation and Development)
OIK	Obligātā iepirkuma komponente
OSI	Latvijas Organiskās sintēzes institūts
P&A	Pētniecība un attīstība
PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
R&D	Izpēte un attīstība (Research and development)
RIS3	Viedās specializācijas stratēģija
RR	Rezultatīvais rādītājs
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
SEZ	Speciālā ekonomiskā zona
SEG	Siltumnīcefekta gāzu
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
STEM	Dabaszinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātnes, matemātika (science, technology, engineering and mathematics)
TUA	Termiņa uzturēšanās atļaujas
UIN	Uzņēmumu ienākuma nodoklis
UVPPP	Uzņēmējdarbības vides pilnveides pasākumu plāns
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VASSI	Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūts
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VM	Veselības ministrija

LIETOTO JĒDZIENU SKAIDROJUMS

Ienesīgums - kopējo ienākumu summa (valsts, uzņēmēju un nodarbināto), kas ir saistīta ar ekonomiskām aktivitātēm valstī vai nozarē, rēķināta uz vienu nodarbināto. Kopējos ienākumus veido darba algas, nodokļi un peļņa kopā ar amortizāciju. Šādi tiek aprēķināta pievienotā vērtība jeb IKP no ienākumu puses. Tas ir ienesīguma jēdziens no makroekonomikas (visas sabiedrības) viedokļa. Uz šo pieeju balstās H-K metodoloģija produktu telpas izvērtēšanā. Būtiski ir nošķirt atšķirības, kādas eksistē starp makroekonomisko definīciju un mikroekonomisko definīciju. Tā no mikroekonomikas viedokļa ienesīgums tiek aplūkots no uzņēmēju puses, kur ienesīgums ir saistīts tikai ar atdevi (*rate of return*) no izdevumiem. Šajā gadījumā algas, nodokļi un amortizācija ir nevis ienākumi, bet izdevumi.

Produktivitāte (*labour productivity*) - ekonomiskajā literatūrā izšķir vairākus produktivitātes veidus un to aprēķināšanas formulas. NIP pamatnostādņu ietvaros tiek izmantota darbaspēka produktivitāte (*labour productivity*), kuru vispārējā ekonomiskā teorijā aprēķina kā IKP attiecību pret vienu tautsaimniecībā nodarbināto vai arī kādas tautsaimniecības nozares pievienoto vērtību, kas attiecināta uz vienu nodarbināto konkrētā nozarē noteiktā laikā (gads, stunda). Produktivitātes līmeņu raksturošanai, salīdzināšanai (starp valstīm, nozarēm) izmanto pievienoto vērtību faktiskajās cenās. Tāpat tiek izmantoti arī paritātes aprēķini, lai novērstu cenu līmeņu atšķirības starp valstīm. Dinamikas raksturošanai izmanto pievienoto vērtību salīdzināmās cenās.

Produkti ar augstu pievienoto vērtību - produkti, kuru ražošanas pievienotā vērtība noteiktā laikā (gadā, stundā) uz vienu nodarbināto ir augstāka nekā vidēji tautsaimniecībā, tātad ir lielāki kopējie ienākumi un augstāka to produktivitāte.

Inovācija - zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādņu un tehnoloģiju veiksmīga īstenošana jaunā produktā, pakalpojumā vai procesā.¹ Būtiska inovācijas īpašība ir tas, ka tā ir *īstenota*. Produkta vai pakalpojuma inovācija ir uzskatāma par īstenotu tikai tad, kad tā ir nonākusi tirgū. Procesa, mārketinga vai organizatoriska inovācija ir īstenota tikai tad, kad tā ir praktiski ieviesta un tiek lietota attiecīgajā organizācijā.²

Inovācijas apropriācija - organizācijas spēja gūt ilgtspējīgu komerciālu labumu no inovācijas. Inovācijai un zināšanām par to nonākot tirgū, tā kļūst par publisku labumu, jo izmaksas, lai inovāciju novadītu līdz lietotājiem vai to nokopētu, ir relatīvi mazas, salīdzinot ar tās izstrādes izmaksām. Tikko inovācija ir nonākusi tirgū, inovācijas autoram kļūst sarežģīti ierobežot tās lietotāju piekļuvi inovācijai. Ja uzņēmumi nespēj gūt inovāciju labumus pietiekošā mērā (to apropriēt), tad uzņēmumi zaudē finansējumu un motivāciju turpināt inovatīvas darbības. Inovāciju apropriācija un ar to saistītā inovāciju aizsardzība ir kritiski svarīga ilgtspējīgas inovatīvas darbības nodrošināšanai.³

Intelektuālais īpašuma tiesības - intelektuālā īpašuma tiesības ir īpašumtiesības uz nemateriāliem aktīviem, kas ir intelektuālas darbības rezultāts. Intelektuālā īpašuma tiesības ļauj intelektuālās darbības veicējiem gūt labumu no to intelektuālā darba vai to ieguldījumu intelektuālā darbībā augļiem. Intelektuālā īpašuma tiesības nostiprina ar patentiem, dizainparaugiem, autortiesībām, preču zīmēm.

Ne-tehnoloģiskā inovācija - organizatoriskā un tirgvedības inovācija. Organizatoriskā inovācija ir jaunu organizatorisku metodes ieviešana uzņēmumu praksē, darba vietas organizācijā vai ārējās attiecībās. Savukārt tirgvedības inovācija ir jaunas tirgdarbības metodes ieviešana, kas saistīta ar būtiskām produkta noformējuma vai iepakojuma, produkta izvietojuma, produkta reklamēšanas vai cenu noteikšanas izmaiņām.

Tehnoloģiskā inovācija - produktu un procesu inovācija.

Lean - LEAN sistēma ir vadības principu un metožu kopums, kura galvenais fokuss ir vērtība uz gala patērētāju un vērtību radīšanu uzņēmuma

produktam/pakalpojumam, sasaistot tās tiešā veidā ar gala patērētāja vēlmēm.⁴

Vērtību ķēdes - vērtību ķēdes ir tāds produktu un pakalpojumu radīšanas process, kurā produktu ražošana vai pakalpojumu sniegšana ir sadalīta aktivitātēs un procesos, kur atsevišķus procesus vai aktivitātes, sadarbojoties veic atšķirīgas organizācijas un uzņēmumi. Būtiska vērtību ķēžu īpašība ir tāda, ka lēmumus par dalību vērtību ķēdēs un vērtību ķēdes organizāciju nosaka paši uzņēmumi, balstoties uz komerciāliem un stratēģiskiem apsvērumiem.

RIS3 vērtību ķēžu ekosistēma - privātā, publiskā sektora un akadēmiskās vides pārstāvji RIS3 specializācijas jomas ietvaros, kuri savstarpēji mijiedarbojas, papildinot vai piegādājot galvenās sastāvdaļas to produktos vai pakalpojumos, kopā veidojot gala produkta vai pakalpojuma vērtību.

Globālās vērtību ķēdes - tās ir tādas vērtību ķēdes, kur viena produkta ražošanā atsevišķas aktivitātes tiek veiktas dažādās valstīs. Globālās vērtību ķēdēs kopā ar produktu un to sastāvdaļu kustību notiek arī ar produktu un to ražošanas procesu saistīto zināšanu pānesi abos produktu un sastāvdaļu plūsmas virzienos.

Kompleksas globālās vērtību ķēdes - tādas globālās vērtību ķēdes, kurās viena produkta ražošanas ietvaros tā sastāvdaļa vairākkārtīgi šķērso valstu robežas dažādās šo produktu radīšanas fāzēs.

Globālās vērtības ķēdes pieblīvēšana - stratēģiska darbība, lai sekmētu tādu uzņēmumu skaita palielināšanu, kas piedalās globālajās vērtību ķēdēs.

Globālo vērtības ķēžu uzlabošana - uzņēmumu dalības izmaiņas vērtību ķēdēs ar mērķi gūt/pāriet uz tādu aktivitāšu veikšanu, kurās uzņēmuma veiktajā aktivitātē vērtību ķēdes ietvaros tiek radīta un paturēta augstāka pievienotā vērtība.

Globālajās vērtību ķēdēs dalības ilgtspējas nodrošināšana - prasmju uzlabošana, zināšanu pāneses veicināšana, atslēgas prasmju, kompetenču un prasmju nodrošināšana, lai uzņēmumi ieņemtu ilgtspējīgu pozīciju globālajās vērtību ķēdēs.

Stratēģisks globālo vērtību ķēžu vadības process - ir sistemātisku darbību kopums, kuru veic valdība sadarbībā ar uzņēmējiem un augstākās izglītības un pētniecības institūcijām, lai radītu uzņēmumiem tādas apstākļus, kas noved pie globālo vērtības ķēžu pieblīvēšanas, globālo vērtības ķēžu pozīcijas straujākas uzlabošanas un dalības ilgtspējas.

Cilvēkkapitals - ir vērtību radīšanā iesaistītie cilvēki ar viņu zināšanām, prasmēm, kompetencēm, kā arī pieredzēm un sadarbības tīkliem, kas veidojas viņu profesionālās darbības laikā un, kas ļauj mobilizēt inovācijām nepieciešamos resursus un samazināt izmaksas.

KOPSAVILKUMS

Pieaugot algu līmenim, Latvija, kuras līdzšinējā konkurences priekšrocība bija saistīta ar zemām darbaspēka izmaksām, saskaras ar risku nokļūt vidējo ienākumu slazda apstākļos⁵, kad Latvijas ražotāji nespēj konkurēt ar citām valstīm. Ekonomikas modeļa balstīšana uz zemas zināšanu ietilpības aktivitātēm, ierobežotais eksportspējīgo uzņēmumu skaits, kā arī lielais mikro uzņēmumu īpatsvars ekonomikā nestimulē virzību uz zināšanās un inovācijā balstītu ekonomiku. Latvijas ražotājiem nepieciešams attīstīt ar tehnoloģijām un inovācijām saistītās konkurences priekšrocības reizē konkurējot gan ar attīstītajām, gan jaunattīstības valstīm. Nesabalansētība pastāvošajā tautsaimniecības struktūrā un nepietiekamais tehnoloģiskās attīstības līmenis ir viens no Latvijas zemās produktivitātes cēloņiem. Darbaspēka resursu pārkvalificēšanas un pārejas process uz augstākas produktivitātes nozarēm notiek, taču ir lēns.

Latvijas rūpniecībai jāklūst videi draudzīgāka un digitāli transformēta, kas ir priekšnoteikums globālās konkurētspējas noturēšanai augstas pievienotās vērtības piegāžu ķēdēs. Pateicoties Latvijas dalībai Ziemeļatlantijas līguma aliansē, drošības un aizsardzības industrijas ir orientētas uz starptautisko

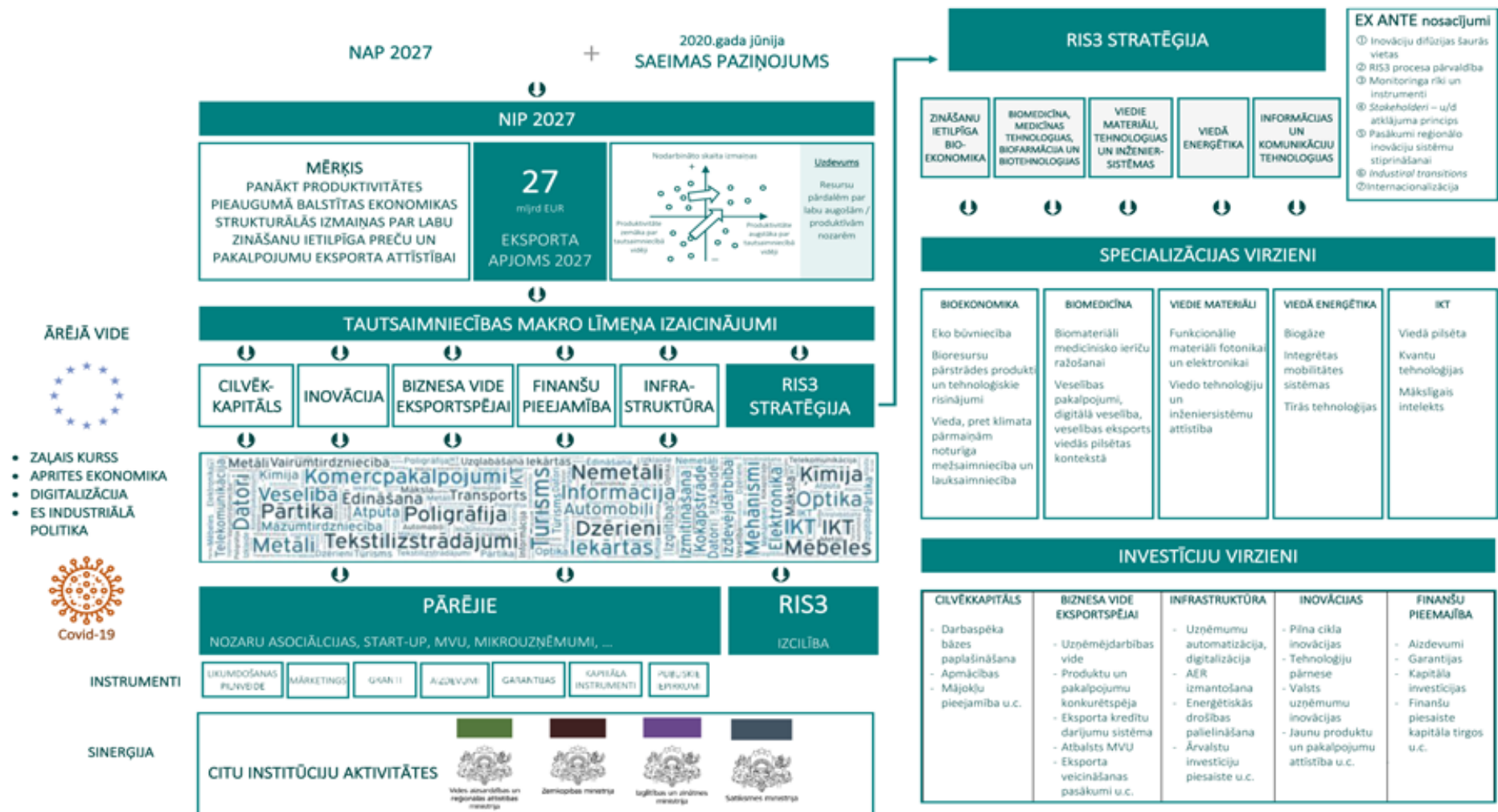
sadarbību. Tās daudz vieglāk var iekļauties starptautiskās piegādes ķēdēs un konkurēt konkrētās produktu nišās. Šīs Latvijas uzņēmēju kapacitātes ir jāstiprina gan caur stratēģisko kompetenču attīstību darba tirgū, gan veidojot aizsardzības industrijas zināšanu pārnesei uz vietējo apstrādes rūpniecības industriju platformām, komercializējot produktus sabiedrības vajadzību apmierināšanai. Ir jāievieš industriālās sadarbības koncepts caur R&D programmām un atbalstu komersantu dalībai starptautisku projektu realizācijā.

Latvijas ekonomikas virzībai uz inovatīvu un zināšanās balstītu ekonomikas modeli ir vairāki šķēršļi:

- P&A intensīvo nozaru zems īpatsvars tautsaimniecības struktūrā un zemie P&A ieguldījumi gan valsts, gan uzņēmumu sektorā;
- zems apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP;
- apstrādes rūpniecībā dominē zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozares un tajās esošie uzņēmumi nav ieņēmuši pietiekoši ienesīgas aktivitātes globālajās vērtību ķēdēs;
- nepietiekošais inovāciju, kompetenču, prasmju un zināšanu apjoms uzņēmumos, kas traucē tiem veikt ienesīgākas aktivitātes globālajās vērtību ķēdēs;
- nepietiekoša uzņēmumu skaita dalība globālās vērtību ķēdēs un ar to saistītās zināšanu pārnese nepietiekamība;
- zems vidējais digitalizācijas līmenis ražojošajos uzņēmumos;
- pārlietu fokusēšanās uz vietējo tirgu, kur produktivitātes kāpumu ierobežo vietējā tirgus ierobežotais izmērs;
- zems aizsargāta intelektuālā īpašuma apjoms, kas nenodrošina pietiekošu inovāciju sniegto labumu apgūšanu, inovāciju ilgtspēju un uzņēmumu spējas un motivāciju veikt ilgtspējīgas un atkārtotas inovāciju aktivitātes;
- uzņēmumu nelielā pieredze, salīdzinoši augstās sākotnējās intelektuālā īpašuma nostiprināšanas izmaksas, neattīstītā intelektuālā īpašuma nostiprināšanas ekosistēma ir būtisks šķērslis situācijas labošanai šajā jomā;
- vāja konkurētspēja ar kaimiņvalstīm, kurās medicīnas eksporta pakalpojumu sniegšanas infrastruktūra un tehnoloģijas atbalstītas no valsts puses pēdējos 20 gados ar valsts finansējumu un ES struktūrfondiem;
- tautsaimniecības struktūrā pārmērīgi liels ir mikro uzņēmumu īpatsvars, kuriem nav kritiskās kapacitātes, lai piedalītos globālajās vērtību ķēdēs un veiktu pētniecību.⁶

Attēls Nr.1

Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam infografika

Šķēršļu pārvarēšanai ir nepieciešama mērķtiecīga un koordinēta valsts intervence, lai mazinātu ar resursu nepietiekamību un pārdales procesu saistītās izmaksas un riskus.

Covid-19 straujā izplatība pasaulē un ieviestie ierobežojošie pasākumi ir nopietni ietekmējuši valsts ekonomikas attīstību. Covid-19 izraisītā krīze ir nopietns pārbaudījums arī Latvijas sabiedrībai un valstij, taču tā vienlīdz arī ir iespēja mainīt paradumus un līdzšinējo rīcību. Kopējais industriālās politikas darbības mērķis ir piedāvāt skaidru redzējumu par publisko resursu pārdali par labu produktīvākai nākotnes nozaru, industriju un ideju izaugsmei, mazāk - neproduktīvas tautsaimniecības struktūras noturēšanai. Ir jāveic koncentrēts atbalsts inovācijas kultūras un radīšanas procesam, jāizveido pasaules līmeņa zināšanu pārneses atbalsta instrumentāriju loks, kas palīdz radīt jaunas zināšanas. Valdībai kopā ar komersantiem un sabiedrību ir jāveic mērķtiecīgi pasākumi digitālās transformācijas pasākumu ieviešanai, nodrošinot piekļuvi digitālajai infrastruktūrai, kas stiprinās digitālu risinājumu attīstību visās tautsaimniecības nozarēs.

Īpaši svarīgi ir izveidot savstarpēji sinhronizētu atbalsta mehānismu klāstu visiem produktu radīšanas, izstrādes un komercializācijas dzīves ciklam.

Lai arī Covid-19 radītie ierobežojumi negatīvi ietekmē ekonomiku šodien, tomēr tādi tautsaimniecības attīstības izaicinājumi vidējā termiņā kā nepieciešamība palielināt Latvijas preču un pakalpojumu eksportu un produktivitāti nemainās. Tāpat saglabājas arī iepriekš Eiropas Komisijas uzsāktās iniciatīvas, piemēram, Eiropas zaļais kurss un digitalizācija.⁷ Covid-19 izraisītā krīze ir skaidri pierādījusi nepieciešamību pēc piegādes drošības risinājumiem, kas garantētu kritiski svarīgu materiāltehnisko līdzekļu un preču (tostarp pārtikas) pieejamību un nodrošinājumu līdzīgu krīžu laikā. Drošās piegādes ķēdes būtu jāveido ciešā valsts sektora un privātā sektora sadarbībā visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ietvaros, tādējādi būtiski palielinot valsts spējas pārvarēt dažādas iespējamās krīzes. Pašreizējo izaicinājumu apstākļos primāri ir nepieciešams stabilizēt Latvijas tautsaimniecību, vienlaikus saglabājot stratēģisku kursu, lai paātrinātu produktivitātē balstītu ekonomikas pārstrukturizēšanu. Tas ir īstenojams, tautsaimniecību savlaicīgi pielāgojot globālajām tendencēm, un, radot jaunas salīdzinošās priekšrocības.

Attēls Nr.2

Covid -19 seku mazināšanas plāns⁸

Latvijā ir noteiktas piecas zināšanu ietilpīga jomas. Šīs industriālās politikas ietvarā šīs jomas tiek izvirzītas diskusijas priekšplānā, ņemot vērā šo jomu esošo devumu tautsaimniecībai un nākotnes potenciālo transformatīvo dabu uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm. Jomas, kurās Latvijai ir pieejami resursi un kompetence, un kas veido Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) konceptu, ir:

- zināšanu ietilpīga bioekonomika;
- biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, farmācija;
- fotonika un viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas;
- viedā enerģētika un mobilitāte;
- informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.

Esošās tautsaimniecības nozaru un RIS3 konceptā identificēto jomu, uzkrāto prasmju un tehnoloģiju pārnese aktivitātes, ir cieši integrējamas, sinerģijas

iegūšanai, kas virza uzkopējas ekonomikas transformāciju.

Transformācija paredz pastāvīgu konkurētspējas priekšrocību atrašanu, stratēģisku prioritāšu izvēli un tādu politikas instrumentu veidošanu, kas maksimāli atraisa valstī uz zināšanām balstīto attīstības potenciālu, tādējādi sekmējot ekonomisko attīstību.

NIP pamatnostādnes ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas aptver visas tautsaimniecības nozares un nosaka ekonomikas izaugsmes veicināšanas mērķus un rīcības virzienus turpmākajiem septiņiem gadiem gan vietējā, gan starptautiskā mērogā.

NIP mērķis ir: eksporta apjomu palielināt līdz 22 miljardiem EUR 2023.gadā un līdz 27 miljardiem EUR 2027.gadā.

NIP apakšmērķis ir: izdevumu apjoma pētniecības un attīstības darbībām palielināt līdz 300 miljoniem EUR 2023.gadā un līdz 600 miljoniem EUR 2027.gadā.

Eksporta apjoma palielināšanu un produktivitātes kāpumu nodrošinās globālajās vērtību ķēdēs dalības piebīvēšana. Eksportējošo uzņēmumu skaits dalībai globālajās vērtības ķēdēs ir strauji jāpalielina, gan uzņēmumu līdzdalības apjoma palielināšana gan uzņēmumu spēju palielināšana pāriet uz ienesīgākām globālo vērtības ķēžu aktivitātēm, vienlaikus saglabājot ilgtspēju jau esošajās vērtību ķēdēs.

Lai pārvarētu Covid-19 radītās sekas, kā arī nodrošinātu Latvijas ekonomiskās ilgtspējīgu attīstību, vienlaikus orientējot to uz struktūras izmaiņām, kas spētu uzlabot uzņēmumu produktivitāti, konkurētspēju, gan vietējā, gan arī starptautiskā mērogā. Tautsaimniecības virzība uz klimatneitralitāti, vienlaikus kāpinot labklājības līmeni, ir izaicinājums, kura pārvarēšanai izšķiroša loma būs Latvijas iedzīvotāju un visu ekonomiski aktīvo cilvēku spējai aprobežāt mūsdienīgus tehnoloģiju risinājumus, kas saistīti ar darba ražīguma celšanu visās industrijās.

Mērķtiecīgai industriālās politikas ieviešanai tiek noteikti šādi būtiskākie NIP pamatnostādņu savstarpēji integrēti rīcības virzieni:

- **cilvēkkapitāla stiprināšana,**
- **uzņēmējdarbības vides sakārtošana, eksporta aktivitāšu apjoma pieauguma veicināšana,**
- **inovācijas kapacitātes paaugstināšana,**
- **infrastruktūras un uzņēmumu tehnoloģiskās bāzes stiprināšana,**
- **kā arī investīciju, jeb finanšu resursu pieejamība.**

NIP pamatnostādnēs noteikto mērķu sasniegšanai un identificēto problēmu risināšanai EM sadarbībā ar iesaistītajām ministrijām un citiem sadarbības partneriem īsteno NIP pamatnostādnēs paredzētos rīcības virzienu uzdevumus.

NIP pamatnostādņu īstenošanas instrumenti:

1. ES investīcijas un struktūrfondi (ERAF, ESF, KF, ELFLA, EJZF u.c.);
2. Valsts budžets un to veidojošie nodokļu ieņēmumi;
3. Citi ārvalstu finanšu instrumenti (t.sk. Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ), Norvēģijas (NOR) finanšu instrumenti);

4. "Apvārsnis Eiropa", "Digitālā Eiropa"⁹ un citas programmas;
5. ES aizsardzības industriālās un tehnoloģiskās bāzes veidošanai paredzēts Eiropas Aizsardzības fonds¹⁰;
6. Taisnīgas pārkārtošanās fonds (Just Transition Fund (turpmāk - JTF))¹¹ un SURE¹²;
7. Atvēršanās un noturības mehānisms.

Pamatnostādņu 2.pielikumā *"Indikatīvais ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem"* ir iekļauta indikatīva informācija par rīcības virzieniem un to apakšuzdevumiem nepieciešamo finansējumu. Detalizētus aprēķinus, kas pamato nepieciešamā finansējuma apmēru atbildīgā institūcija iekļaus attiecīgā prioritārā pasākuma pieteikumā. Savukārt pamatnostādņu 3.pielikumā *"Rīcības virzienu uzdevumi, to izpildes termiņš un atbildīgā/līdzatbildīgā institūcija"* ir iekļauta informācijas par rīcības virzieniem paredzētajiem apakšuzdevumiem, atbildīgajām/līdzatbildīgajām institūcijām, kā arī plānotajiem izpildes termiņiem. Vairāki NIP pamatnostādņēs plānotie pasākumi tiks īstenoti esošā budžeta ietvaros, t.sk. mērķtiecīgāk un efektīvāk plānojot un izmantojot esošo finansējumu. Jautājums par NIP pamatnostādņu rīcības virzienu īstenošanai nepieciešamo valsts budžeta finansējumu tiks izskatīts Ministru kabinetā likumprojekta "Par valsts budžetu 2022.gadam" un likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023., 2024.gadam" sagatavošanas procesā kopā ar visu ministriju un centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem prioritāro pasākumu pieteikumiem, ievērojot valsts budžeta finansiālās iespējas.

IEVADS

Latvijas izaugsmes tempi pēdējā desmitgadē ir augstāki nekā vidēji Eiropas Savienībā, tomēr, līdz ar akūtāku kvalificēta darbaspēka trūkumu un izaugsmes palēnināšanos tirdzniecības partnervalstīs, ekonomiskās izaugsmes temps kļūs lēnāks. Eiropa patlaban piedzīvo nozīmīgu pārmaiņu laiku, ko būtiski ir ietekmējusi Covid-19 un tās radītās sekas. Vienlīdz tehnoloģiju attīstības straujie tempi, globalizācija, automatizācija, dekarbonizācija, jaunās un digitālās tehnoloģijas - tas viss ietekmē darbavietas, rūpniecības un pakalpojumu nozares, uzņēmējdarbības modeļus, ekonomiku un sabiedrību kopumā.

Latvijas tautsaimniecības globālā konkurētspēja un stratēģiska rīcība Covid-19 pārvarēšanai un ilgtspējīgas valsts labklājības vairošana.

Nemot vērā, ka makroekonomiskās prognozes turpmākajiem gadiem ir neskaidras, attiecībā uz Covid-19 izplatību pasaulē var īstenoties dažādi nākotnes scenāriji, valsts ilgtermiņa attīstība ir atkarīga arī no Covid-19 krīzes dēļ noteiktajiem ierobežojumiem un valsts atbalsta pasākumiem. Ir svarīgi īstenot pārdomātus ieguldījumus jomās, no kuru veikspējas vistiešāk ir atkarīga sabiedrības drošība un veselība, kā arī Covid-19 vīlņa seku mazināšana. Latvijai un Eiropai ir maksimāli jāizmanto lokalizācija kā iespēja, kas ļauj atjaunot Latvijā Eiropas daļu ražošanas duālā pielietojuma sektoros. Latvijai aktuāli koncentrēties uz lokalizāciju drošības un aizsardzības jomā, kas veicinātu ne tikai iekļaušanos augsta pievienotās vērtības tīklos, bet arī drošās piegādes ķēdēs.

Latvijas tālākās ekonomiskās izaugsmes pamata izaicinājumi ir ierobežota darbaspēka pieejamība, sarūkošs iedzīvotāju skaits un ierobežota izmēra vietējais tirgus. Šādā situācijā turpmākas labklājības un ekonomiskās izaugsmes modelim jānodrošina būtisks un ilgtspējīgs produktivitātes kāpums, kas balstās savstarpēji saistītos un papildinošos virzienos:

- inovācijās, zināšanās un prasmēs balstītas vērtības īpatsvara palielināšanā gan kopējā ekonomikā radītajā vērtībā, gan katra uzņēmuma radītajā vērtībā;
- cilvēkkapitāla palielināšanā, sekmējot jaunu prasmju un zināšanu apgušanu, veicot izmaiņas izglītības sistēmā, panākot nākotnē darba tirgū nepieciešamu zināšanu apguvi t.sk. pieaugušo. Tas ietver mērķtiecīgu sabiedrības izpratnes maiņu par nākotnē pieprasītām un labklājību nodrošinošām zināšanām un prasmēm. Jānodrošina proaktīvs valsts atbalsts šādu zināšanu un prasmju apgušanā. Tas ietver arī augstas kvalifikācijas speciālistu piesaisti no ārpuses,

vietās, kur iekšējā cilvēkkapitāla uzlabojumi nav iespējami vai praktiski;

- dalības uzlabošana globālajās vērtību ķēdēs. Iekšējā tirgus apjoma ierobežojumu pārvarēšanai, plašākam uzņēmumu skaitam jāiesaistās eksporta aktivitātēs. Būtiski ir jāpalielina esošo eksportējošo uzņēmumu eksporta apjoms un īpatsvars to ekonomiskajās aktivitātēs. Jānodrošina atbalsts eksportējošo uzņēmumu aktivitātēm globālo vērtības ķēžu izmaiņu veikšanai procesā uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm. Rezultātā tiek nodrošināta ienesīgāka pozīcija un ilgtspēja globālajā vērtības ķēdē, t.sk. nodrošinot intelektuālā īpašuma aizsardzību;

- uzņēmējdarbības institucionālās vides kvalitātes uzlabošana. Novērstas barjeras un šķēršļi dinamiskai uzņēmējdarbībai un radīta inovatīva uzņēmējdarbību atbalstoša infrastruktūra (t.sk. publisko pakalpojumu digitālās platformas, kuras integrētas ar komersantu veidotām platformām), radot inovatīvas un eksportorientētas uzņēmējdarbības atbalstošu nodokļu sistēmu;

- ekonomiskā modeļa maiņa atbilst klimata izmaiņu un aprites ekonomikas izaicinājumiem;

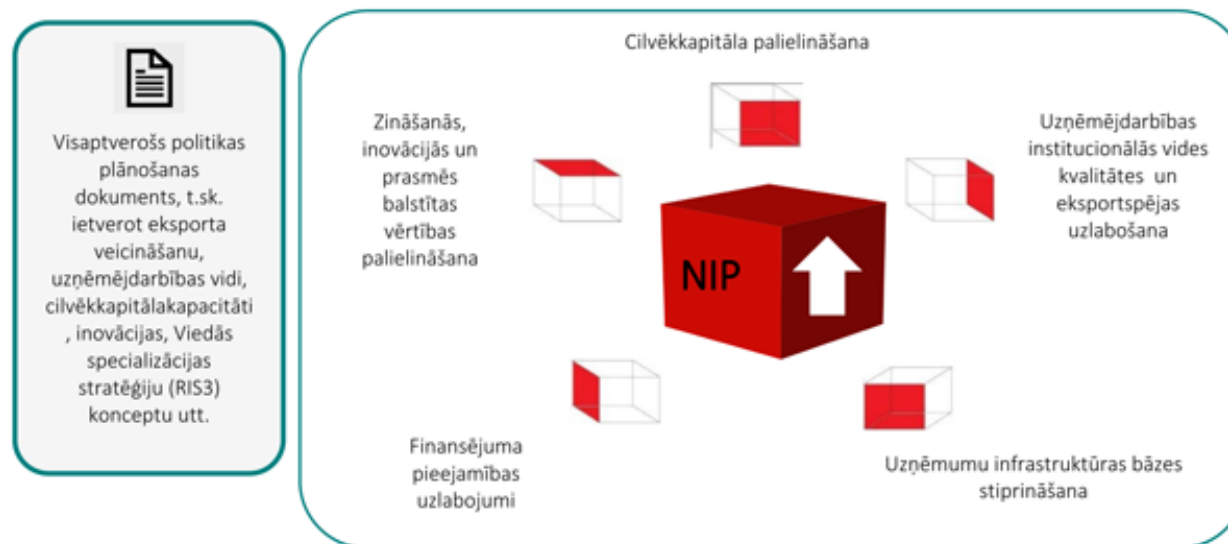
- finansējuma pieejamības uzlabošana, sekmējot produktīvā kapitāla veidošanos caur Eiropas līmeņa konkurētspējīgu finanšu un kapitāla tirgus attīstību;

- dinamiskas ekonomiskās politikas veidošanā principiāli svarīgs ir uzņēmējdarbības atklājumu princips. Tam ir jābalstās tirgus mehānismos, valstij aktīvi līdzdarbojoties tirgus nepilnību identificēšanā un novēršanā.

Līdz ar ekonomiskās modeļa maiņu nepieciešams vienots redzējums visām iesaistītajām pusēm, vienojoties ar kopīgo Nacionālo industriālo politiku (NIP) (Attēls Nr.3).

Attēls Nr.3

NIP pamatnostādņu koncepts:

NIP pamatnostādņu izstrādes virziens ir:

- Noteikt galvenos industriālās politikas uzdevumus, ņemot vērā esošās lokālās un globālās attīstības tendences un izaicinājumus, balstot to ilgtspējību veidojošā Latvijas tautsaimniecības veiktspējas un potenciāla novērtējumā;
- Nodrošināt stratēģiskas ekonomiskās politikas veidošanu, ko raksturo tās ilgtspēja, kura tiek efektīvi realizēta cauri politiskiem un vēlēšanu cikliem;
- Nodrošināt visām iesaistītajām pusēm prognozējamu ekonomiskās attīstības modeli, kas ilgtermiņā veido ilgtspējīgu uzņēmumu un iedzīvotāju ekonomiskajām aktivitātēm;

Uzņēmējdarbības atklājuma principa integrācija un nostiprināšana sistēmiskas uzņēmējdarbības atbalsta politikas īstenošanas procesā, kā arī nodrošināt sasaisti ar citu nozaru rīcību un nepieciešamo darbību plānošanu.

Uzstādījums par ekonomikas modeļa maiņu politikas plānošanas procesā Latvijā ir kopš 2014.gada īstenotās zinātnes un tehnoloģiju attīstības stratēģijas. Latvijas Viedās specializācijas stratēģija (RIS3) ir tautsaimniecības transformācijas virzienu formulējums, vērsta uz stimuliem, kas atbalsta augstākas pievienotās vērtības pakalpojumu un produktu veidošanas stimulēšanu, produktivitātes kāpināšanu, zināšanu pārnei un efektīvākas resursu izmantošanas domāšanas ieviešanu visos uzņēmējdarbības ciklos. Tautsaimniecības transformācijas stratēģija ir cieši saistīta ar ekonomikas pašreizējo attīstības līmeni, ekonomikas līdzdalību globālās vērtību ķēdēs un konkurētspējas priekšrocībām (esošajām un potenciālajām). Latvija ir apzinājusi piecas zināšanu jomas: *zināšanu ietilpīga bioekonomika, biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, farmācija, fotonika un viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas, viedā enerģētika un mobilitāte, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas*, kurās, atbilstoši globālajām tendencēm un nākotnes perspektīvām, jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanas, ražošanas, zināšanu pārnesei un pārdošanas un papildu pētniecības kompetences šobrīd ir ļoti nepieciešamas un kurās Latvijai ir resursi un kompetence turpināt daudz aktīvāk iesaistīties minētajās jomās. Pētniecībai šajās jomās, inovatīvu tehnoloģiju un produktu izstrādei, uzņēmējdarbības atbalstam valsts atvēl lielāko daļu inovāciju procesiem piešķirtā publiskā finansējuma. Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) koncepta ieviešana pētniecības un inovācijas stratēģijas tautsaimniecības transformācijai paredz pastāvīgu konkurētspējas priekšrocību atrašanu, stratēģisku prioritāšu izvēli un tādu politikas instrumentu veidošanu, kas maksimāli atraisa valsts uz zināšanām balstīto attīstības potenciālu, tādējādi sekmējot ekonomisko attīstību. Visās RIS3 specializācijas jomās tiks ņemti vērā arī vides aizsardzības un klimata jautājumi, t.sk., Eiropas Komisijas sagatavotais Zaļais kursa satvars. Tādējādi ne tikai tiek aizsargāta vide, bet stiprināta izejvielu piegādes drošība, veicināta konkurētspēja, inovācijas un izaugsme, kā arī radītas jaunas darbavietas.

NIP pamatnostādnēs ietverti arī tūrisma nozares attīstības būtiskie virzieni, ņemot vērā tās pievienoto vērtību IKP 4,6%¹³ apmērā un eksporta apjomu 907 miljonus EUR jeb 5% no visa Latvijas eksporta. Tieši Latvijas tūrisma nozares eksportspējas stiprināšana saglabājas kā centrālais tūrisma politikas fokuss, uzsverot, ka konkurētspējas un kvalitātes celšanai ir nepieciešams radīt jaunus tūrisma produktus (darījumu un pasākumu, veselības (t.sk. medicīnas eksports), kultūras, dabas tūrisms) ar augstu pievienoto vērtību, lai piesaistītu ceļotājus un popularizētu Latviju starptautiskajā mērogā (NAP [359]), kā arī atjaunot esošos veselības tūrisma objektus kā kūrorta ārstniecības rehabilitācijas centrus reģionālā griezumā, lai tādējādi stiprinātu reģionus ar kvalificētu medicīnas darba spēku un medicīnas tūrisma eksportu visu gadu, bez nekādas sezonālas ietekmes. Būtiski atzīmēt, ka Nacionālā attīstības plānā (NAP)¹⁴ ir noteikts, ka tūrisma attīstība Latvijā ir viena no tautsaimniecības un vides attīstības prioritātēm [359], pakārtojot iedzīvotāju dzīves veida uzlabošanu kā prioritāro attīstības spēku, un īstenojot to caur ar tūrismu saistītām aktivitātēm (pasākumi [3][300][302][323][359][367][369][384]). Pasākumi, kas tiešāk attiecināmi uz tūrisma nozari ir ietverti prioritātē "Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība" un prioritātē "Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei". Jāatzīmē, ka tūrisma nozarei ir multiplikatīvs efekts, tūristu plūsmas (vietējās un starptautiskās) palielināšana veicinātu dažādu nozaru izaugsmi, tādēļ vairāki (NAP) 2021-2027 ietvertie pasākumi skar arī citu institucionālo iestāžu darbības jomas attiecīgi arī politikas plānošanas dokumentus. Bez tam tūrisma politikas veidošanu un īstenošanu ietekmē 2019.gadā īstenotā Administratīvi teritoriālā reforma, attiecīgi reģionālās politikas ietekme nozares veiksmīgai attīstībai ir

būtiska, jo ietekmē tūrisma pārvaldības jautājumus (plānošanas reģioni, pašvaldības) publiskās infrastruktūras papildinošo lomu. Tūrisma nozarei, tāpat kā citām tautsaimniecības nozarēm jāreģinās arī jau notiekošajām klimata pārmaiņām un jāplāno gan klimatneitrāla, gan klimatnoturīga attīstība, lai veicinātu nozares ievainojamības un zaudējumu samazināšanu.

Tūrisma nozari būtiskie ietekmējošām transporta attīstības jomām: sasniedzamība t.sk. aviācija (tālie tirgi, Rīgas un reģionālo lidlauku attīstība, ceļu infrastruktūras attīstība un salāgojamība ar tūrisma vajadzībām, standartizācija un vienvēidīga pieeja ceļazīmju un informatīvo zīmju lietojamībā (tūrisma informācijas struktūra), sabiedriskā transporta pieejamība tūrisma vajadzībām, projekta Rail Baltic ietekme, mikromobilitātes jautājumi t.sk. velo, kā arī ūdens transporta, t.sk. ostu darbība un attīstības.

EM ir izstrādājusi NIP pamatnostādnes, balstoties uz spēkā esošajām NIP pamatnostādnēm 2014.-2020.gadam¹⁵, Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnēm 2014.-2020.gadam¹⁶ un to starpnovērtējumā iekļautajiem secinājumiem, NAP 2021.-2027.gadam iezīmētajām prioritātēm, diskusijām ar nacionālās attīstības plānošanā iesaistītajām institūcijām, kā arī Jauno Eiropas industriālo stratēģiju.¹⁷

NIP mērķi un rīcības virzieni tika apspriesti arī piecās reģionālajās Dizaina darbnīcās. Kopumā piecās Dizaina darbnīcās piedalījās 234 dalībnieki (tostarp publiskā un privātā sektora pārstāvji, zinātnisko institūciju un akadēmiskā sektora pārstāvji). Darbnīcu ietvaros tika apzinātas reģionu problēmas, veikta inovāciju potenciālā analīze, kopīga reģiona attīstības redzējuma izstrāde, prioritāšu noteikšana, kā arī rīcības plāna izstrāde turpmākai reģionu attīstības nodrošināšanai. Veikta reģionālās situācijas novērtēšana un diskutēts par labāku formātu izveidi ekosistēmas reģionālā attīstības priekšnosacījumu definēšanai, esošo nozaru produktivitātes celšanai un perspektīvo zināšanās un tehnoloģijās balstīto nozaru attīstībai. Darbnīcu laikā izvirzītās problēmas un to iespējamie risināšanas scenāriji bija ceļvedis stratēģijas izstrādei un politikas rīcības virzienu noteikšana. Tūrisma politikas plānošanā 2021.-2027.gadam tika nodrošināta augšupvērstā pieeja, kas nozīmē, ka sākotnēji tika apzināti tūrisma nozares un citu iesaistīto pušu viedokļi un nozares attīstības priekšlikumu apzināšanai tika ņemti vērā četru reģionālo un sešu tematisko fokusgrupu rezultāti. Fokusgrupās kopumā piedalījās 164 dalībnieki - tūrisma komersanti, reģionālo un profesionālo tūrisma asociāciju, plānošanas reģionu un pašvaldību pārstāvji, kā arī citi ieinteresēto pušu pārstāvji no Latvijas Pašvaldību savienības, Kultūras ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, LIAA, Dabas aizsardzības pārvaldes u.c. institūcijām. 2019.gadā tika veikti 2 pētījumi¹⁸ "Latvijas tūrisma piedāvājuma attīstības rīcības plāna izstrāde Interreg Europe programmas projekta BRANDTour ietvaros" un "Esošo atbalsta instrumentu situācijas analīze un konceptuālu priekšlikumu izstrāde tūrisma nozares politikas pilnveidošanai". Konceptuālie virzieni skatīti Ekonomikas ministrijas Tautsaimniecības padomes Tūrisma komitejas sēdē 2019.gada 10.oktobrī.

- I. NIP pamatnostādņu pirmajā sadaļā sniegta informācija par NIP pamatnostādnes mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem.
- II. Otrajā sadaļā ir dots globālais situācijas raksturojums un aprakstīti ekonomikas makro līmeņa izaicinājumi.
- III. Trešajā sadaļā aprakstīta Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) koncepta ieviešana pētniecības un inovācijas stratēģijas tautsaimniecības transformācijai.
- IV. Ceturtajā sadaļā noteikti politikas rīcības virzieni un uzdevumi.
- V. Savukārt piektajā sadaļā sniegta informācija par politikas mērķu sasaisti ar NAP, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un citiem Latvijas attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī ES politikas plānošanas dokumentiem.

Pamatnostādņu 1.pielikums - Ekosistēmu stratēģija, 2.pielikums - Indikatīvais ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem, 3.pielikums - Rīcības virzienu uzdevumi, to izpildes termiņš un atbildīgā/līdzatbildīgā institūcija, 4.pielikums - Latvijas tautsaimniecības nozaru attīstības tendences.

1. POLITIKAS MĒRĶI, REZULTĀTI UN REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

NIP īstermiņa mērķis ir panākt pēc iespējas mazāku negatīvo ietekmi uz ekonomiku un uzņēmumu darbību, panākot produktivitātes pieaugumā balstītas ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu zināšanu ietilpīga preču un pakalpojumu eksporta attīstībai.

NIP mērķis ir līdz 2027.gadam: palielināt eksporta apjomu līdz 22 miljardiem EUR 2023.gadā un līdz 27 miljardiem EUR 2027.gadā ikgadējā eksportā.

NIP apakšmērķis ir palielināt izdevumu apjomu pētniecības un attīstības darbībām līdz 300 miljoni EUR 2023.gadā, 2027.gadā sasniedzot līdz 600 miljoniem EUR gadā.

NIP rīcības virzieni:

- Cilvēkkapitāls (prasmes, pārkvalifikācija, starpsektoru mobilitāte);
- Inovācijas (jauni produkti, tehnoloģijas, digitalizācijas transformācija);
- Uzņēmējdarbības vide eksportspējai (jauni eksporta tirgi, eksportspējas pieaugums, labākā vieta kur uzsākt un īstenot savas biznesa ieceri);
- Infrastruktūra (ekonomikas sildīšana);
- Finanšu pieejamība (publiskās/privātās investīcijas).

NIP pamatnostādņu mērķu sasniegšanai plānotie politikas rezultāti līdz 2027.gadam noteikti 1.tabulā.

1.tabula

NIP pamatnostādņu politikas rezultāti

1.1. Rīcības virziens: CILVĒKKAPITĀLS							
Politikas rezultāts (PR): Konkurētspējīgai un ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei atbilstošs darbaspēks							
Rezultatīvais rādītājs (RR)		Datu avots	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes vērtība	2023.gads	2027.gads
1.1.1.	Iedzīvotāju iesaistīšanās līmenis izglītībā (% no iedzīvotājiem vecumā no 25 līdz 64 gadiem)	Eurostat	%	2019	7.4	8	15
1.1.2.	Vieta DESI indeksā (digitālās prasmes virs pamatlīmeņa)	EK	vieta	2020	18	17	15
Sasaiste: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam: [133]; [134]; [135]; [136]; [137]; [149]; [162]; [163]; [164]; [170]; [175]; [176]; [196]; [212]; [213]; [214]; [215]; [302]; [307]; [308]; [309]; [310]; [311]; [343]; [345]; [346]; [347]							
1.2. Rīcības virziens: UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE EKSPORTSPĒJAI							
1.2.1. Politikas rezultāts (PR): Uzņēmumu eksportspējas pieaugums							

Rezultatīvais rādītājs (RR)		Datu avots	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes vērtība	2023.gads	2027.gads
1.2.1.1.	Eksporta īpatsvars IKP (fakt. cenās)	Eurostat	%	2019	59,9%	62%	65%
1.2.1.2.	To uzņēmumu īpatsvars, kuri piedalās eksporta aktivitātēs (GVK piebīvēšana)	Latvijas bankas pētījums ¹⁹	%	2014	7%	9%	11%
1.2.1.3.	Vieta Tūrisma konkurētspējas indeksā ²⁰	Pasaules ekonomikas forums	Vieta reitingā	2019	53	52	50
Sasaiste: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam: [194]; [197]; [198]; [271]; [276]; [308]; [309]; [310]; [311]; [330]; [376]; [377]; [378]							
1.2.2. Politikas rezultāts (PR): Uzņēmējdarbības vides konkurētspējas celšana, labākā vieta, kur uzsākt uzņēmējdarbību							
Rezultatīvais rādītājs (RR)		Datu avots	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes vērtība	2023.gads	2027.gads
1.2.2.1.	Vieta Doing Business indeksā	Pasaules banka	vieta reitingā	2019	19	18	17
1.2.2.2.	Produktivitāte, fakt. cenās, no ES vidējā %	Eurostat, EM aprēķins	%	2019	49.8%	54%	56%
Sasaiste: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam: [194]; [230]; [234]; [271]							
1.3. Rīcības virziens: INFRASTRUKTŪRA							
Politikas rezultāts (PR): Uzņēmumu produktivitātes pieaugums							
Rezultatīvais rādītājs (RR)		Datu avots	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes vērtība	2023.gads	2027.gads
1.3.1.	Vieta DESI indeksā: apakškatēgorija digitālo tehnoloģiju integrēšana	EK	vieta	2019	23	21	20
1.3.2.	Bruto pamatkapitāla veidošana ražošanas iekārtās % no IKP	Eurostat, EM aprēķins	%	2019	8,6%	9%	10%
Sasaiste: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam: [196]; [231]; [234]; [271]; [307]; [308]; [309]; [310]; 311]; [376]; [377]; [378]							
1.4. Rīcības virziens: INOVĀCIJAS							
Politikas rezultāts (PR): Inovācijas kapacitātes pieaugums							
Rezultatīvais rādītājs (RR)		Datu avots	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes vērtība	2023.gads	2027.gads
1.4.1.	Privātā sektora ieguldījumi P&A (% no kopējiem ieguldījumiem P&A)	CSP	%	2019	24,3%	32%	38%
1.4.2.	Inovatīvu uzņēmumu skaits (% no kopējā uzņēmumu skaita). CSP datus publicē reizi 3 gados. 2020.gadā tiks publicēti dati par 2016.-2018.gadiem. 2023.gadā - par 2018.-2020. Tas nozīmē, ka vēl 2023.gadā nevarēsim mērit	CSP	%	2018	32.9	40%	50%

	politikas ietekmi, ko uzsāksim īstenot 2019.gadā.					
Sasaiste: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam: [133]; [134]; [135]; [136]; [137]; [138]; [194]; [195]; [196]; [234]; [235]; [307]; [401]; [402]; [417]; [418]; [419]						
1.5. Rīcības virziens: Finanšu pieejamība						
(PR): Kapitāla tirgus attīstība Latvijā						
Rezultatīvais rādītājs (RR)		Datu avots	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes vērtība	2023.gads
1.5.1.	Novērsts tirgus nepilnību apjoms kreditēšanas un garantiju jomā.	EM aprēķini ²¹	milj. EUR	2020	-	1,3 miljardi EUR
Sasaiste: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam: [231]; [232]; [233]; [236]						

Latvijas ekonomikas virzībai uz inovatīvu un zināšanās balstītu ekonomikas modeli ir vairāki šķēršļi, kuru pārvarēšanai ir nepieciešama spēcīga un koordinēta valsts intervence, lai minimizētu ar resursu pārdales procesu saistītas izmaksas un riskus, tādējādi stiprinot valsts konkurētspēju.

Tālāk sniegta informācija par šī brīža Latvijas makroekonomisko ietvaru, galvenajiem izaicinājumiem un industriālās attīstības stratēģiju.

2. MAKROEKONOMISKAIS IETVARS

MAKROEKONOMISKĀ SITUĀCIJA UN ATTĪSTĪBAS SCENĀRIJI

Latvijas izaugsmes tempi pēdējā desmitgadē ir augstāki nekā vidēji Eiropas Savienībā, tomēr īstermiņā izaugsmes tempus ietekmēs Covid-19 radītās sekas.

Lai arī Covid-19 radītie ierobežojumi negatīvi ietekmē ekonomiku šodien, tomēr tādi tautsaimniecības attīstības izaicinājumi vidējā termiņā kā nepieciešamība palielināt Latvijas preču un pakalpojumu eksportu un produktivitāti nemainās. Tāpat saglabājas arī iepriekš Eiropas Komisijas uzsāktās iniciatīvas, piemēram, Eiropas zaļais kurss un digitalizācija.

Tāpat kā visa pasaule, arī Latvija cīnās ar Covid-19 izraisītās ekonomiskās krīzes sekām. Šajā krīzē Latvija "ienāca" kā makroekonomiski sabalansēta ekonomika, ar straujāku nekā vidēji ES izaugsmes dinamiku. Tomēr ar konkurētspējas mazināšanās augošiem riskiem.

No 2011. līdz 2019.gadam IKP vidēji pieauga par 3,3% ik gadu. 2017.-2018.gadā izaugsmes temps paātrinājās. IKP pieauga, attiecīgi, par 3,8% un 4,3%. Izaugsmes paātrināšanos sekmēja situācijas uzlabošanās ārējā vidē, intensīvāka ES struktūrfondu apgušana, nodarbinātības un darba samaksas pieaugums. 2019.gadā ekonomikas kāpums kļuva mērenāks. IKP pieauga par 2,2%. Izaugsmes tempu sabremzēšanos noteica gan iekšējie faktori (ES fondu investīcijas sasniegušas maksimumu, norises finanšu sektorā u.c.), gan arī ārējie faktori (globālo tirdzniecības attiecību pārskatīšana, Brexit, lēnāka izaugsme ES valstīs).

Latvijas pozīcijas starptautiskajos reitingos		<i>Ielikums</i>
Pasaules ekonomikas foruma ziņojumā jaunajā GLOBĀLĀS KONKURĒTSPĒJAS INDEKSĀ (GCI 4.0) 2019.gadam Latvija ierindota 41.vietā starp 140 apsekotajām pasaules ekonomikām. Latvijas sniegums 2019.gadā, salīdzinot ar vidējo Eiropas un Ziemeļamerikas valstu sniegumiem, ir labāks 2 pīlāros (makroekonomiskā stabilitāte un IKT ieviešana), sliktāks 4 pīlāros (veselība, finanšu sistēma, tirgus lielums un inovācijas spējas), bet pārējos (infrastruktūra,		

prasmes, produktu tirgus, darba tirgus, uzņēmējdarbības dinamisms un institūcijas) ir līdzīgs.

Pasaules bankas pētījumā Doing Business 2020 (Doing Business 2020) Latvija tāpat kā pērn, ierindojusies 19.vietā 190 valstu konkurencē, aiz sevis atstājot 171 ekonomiku. Latvijai astoņās no desmit Doing Business 2020 vērtētajām pozīcijām izdevies sasniegt augstāku procentpunktu skaitu nekā iepriekš vai tas saglabāts nemainīgs. Latvijai izdevies būtiski uzlabot vērtējumu pozīcijā "Investoru (mazākuma) tiesību aizsardzība", kur no 51.vietas pērn Latvija pakāpusies uz 45.vietu, kā arī pozīcijā "Līgumsaistību izpilde", kur no 20.vietas pērn Latvija ir pakāpusies uz augsto 15.vietu. Līdz ar to komercdarījumu vērtības jomā Latvijai ir salīdzinoši augsti rādītāji, izņemot elektroenerģijas pieslēgumu veidošanas jomu²², kas ir problemātiska vēl joprojām, bet kurai ir būtiska ietekme, īpaši uz produktus ražojošo uzņēmumu izmaksu struktūru.

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā EIROPAS INOVĀCIJAS REZULTĀTU PĀRSKATĀ 2019 (European Innovation Scoreboard 2019) Latvija 28 ES valstu vidū ir ierindojusies 24.vietā un ceturto gadu pēc kārtas ir iekļauta mēreno novatoru valstu grupā. Finansēs un atbalsts, ietekme uz nodarbinātību un inovācijai draudzīga vide ir Latvijas spēcīgākās inovācijas dimensijas. Inovatori, pētniecības sistēmas un uzņēmumu investīcijas ir visvājākās inovācijas dimensijas. PASAULES INOVĀCIJAS INDEKSĀ 2019 (Global Innovation Index 2019) Latvija ir ierindojusies 34.vietā starp 129 apsekotajām valstīm. Kā Latvijas stiprās puses ir izcelti: skolēnu un skolotāju attiecība vidējās izglītības iestādēs, augstskolā uzņemto vidējo izglītību ieguvušo īpatsvars, atbilstība vides vadības sistēmas standartiem, ārvalstu finansējums pētniecībai un attīstībai, produktivitātes kāpums, ka arī radošo industriju pieaugums. Latvijas konkurētspēju būtiski vājina institucionālās nepilnības (nepilnības normatīvajā regulējums, neefektīva birokrātija, u.c.), infrastruktūras nepietiekama kvalitāte, zems inovācijas sniegums, kā arī nepietiekama uzņēmējdarbības attīstība un kvalitāte. Konkurētspēja lielākoties joprojām balstās uz salīdzinoši zemām darbaspēka izmaksām, mazākā mērā uz tehnoloģiskiem jauninājumiem un inovāciju.

Vienlaikus, pateicoties aktīvai valsts atbalsta politikai, situācija ievērojami uzlabojas. Piemēram, starptautiskās koppublicāciju apjoms laika periodā no 2012.gada līdz 2019.gadam ir trīskāršojies attiecībā pret ES vidējo līmeni - no 23,2% uz 68,8%) - MVU produktu/procesa inovācijas ir gandrīz dubultojušās - no 25,2% 2018.gadā uz 42,5% 2019.gadā). Savukārt kāpums inovāciju ilgtspēju un zināšanu gūto labumu jomā ir neliels - starptautisko patentu skaits palielinājies no 34.7% 2012.gadā uz 44.5% 2019.gadā, kas nozīmē, ka uzņēmumi joprojām nepietiekoši aizsargā izgudrojumus, kas samazina spēju veikt atkārtotus ieguldījumus inovācijās. Būtiskais kāpums MVU inovācijās liecina, ka līdzšinējais atbalsts uzņēmumiem ir bijis sekmīgs, kur galvenais atbalsta instruments apskatītajā periodā bija Kompetenču centri.

Covid-19 būtiski ietekmē pasaules un arī Latvijas ekonomiku, bet ietekmes amplitūda ir neskaidra. 2020.gada 2.ceturksnī IKP saruka par 8,9% gada griezumā. Atbilstoši Ekonomikas ministrijas novērtējumam IKP 2020.gadā varētu sarukt pat par 4-5%, salīdzinot ar 2019.gadu. Bet, ja vīrusa iedarbība pasaulē netiks apturēta, tad negatīvā ietekme uz Latvijas ekonomiku varētu būt lielāka un ekonomikai ir risks nonākt dziļākā recesijā.

Ielikums

Covid-19 radītās pārmaiņas

Digitalizācija un tiešsaistes ekonomika. Covid-19 paātrinās digitālo transformācijas procesu pasaulē. Visvairāk cietīs valstis/uzņēmumi, kas iepriekš nebija ieviesuši digitālos risinājumus, taču ieviešot digitālos risinājumus pēc Covid-19 krīzes, tie var būtiski palielināt produktivitāti. Pieaugs un attīstīsies tiešsaistes tirdzniecība. Daudzi patērētāji pieradīs pie tiešsaistes tirdzniecības risinājumiem un pēc Covid-19 krīzes, iespējams vairs negribēs atgriezties tirdzniecības veikalos.

Jaunās nodarbinātības formas/attiecības un attālinātais darbs. Liela daļa uzņēmumu darbinieku pāries uz darbu attālinātā režīmā, taču ir arī daudz tādu uzņēmumu, kuri to nevarēs nodrošināt, tāpēc ka daļu no nozarēm šobrīd vēl nav iespējams pilnībā digitāli transformēt. Attālinātais darbs veicinās pieprasījuma (un cenas) samazinājumu pēc birojiem, transporta pakalpojumiem.

"Baiļu" ekonomika - patērētāju uzvedības maiņa. Pasaules ekonomiku spēcīgāk ietekmē cilvēki, kuri baidās no Covid-19, nevis tie, kas ir saslimuši ar šo vīrusu. Līdz ar to jau ir mainījusies un vēl mainīsies patērētāju un lēmumu pieņēmēju uzvedība. Šo baiļu rezultātā mainās kopējais pieprasījums un piedāvājums globālajā ekonomikā. Bailes samazināja pieprasījumu pēc atsevišķiem pakalpojumiem (cilvēki pārstāja iet uz tirdzniecības centriem, kinoteātriem u.tml.). Taču tajā pat laikā pieprasījums pēc tiešsaistes pakalpojumiem ir strauji pieaudzis. Tiešsaistes tirdzniecība mazinās Covid-19 krīzes ietekmi uz

pieprasījumu, taču ne pilnā apmērā. Covid-19 krīze negatīvi ietekmē luksus preču tirdzniecību.

Globālo vērtību ķēžu pārkārtošanās un reģionalizācija- īsākas ķēdes. Latvijai esot Eiropas Savienībā, vienā no lielākajiem un industriāli attīstītajiem ekonomiskajiem blokiem, ir unikālas iespējas izmantot pārkārtošanās procesu un iekļūt jaunās vērtību ķēdēs vai uzlabot pozīciju esošajās. Jau pirms Covid-19 krīzes notika strauja globālo vērtību ķēžu reģionalizācija. Tāpat globālo vērtību ķēžu darbību piemeklēja dažādi izaicinājumi, kas bija saistīti ar strauju tehnoloģiju attīstību, piemēram, vienai ASV kompānijai Ņujorkas rūpnīcā roboti aizvietoja tos pašus darbiniekus, kas strādāja Šanhajas rūpnīcā. Tas veicina pāreju uz īsākām vērtību ķēdēm un lokalizāciju. Rezultātā lokalizācija var veicināt investīciju pieaugumu.

Kopumā ietekme uz Latvijas ekonomiku un tās atsevišķām nozarēm (it īpaši tūrismu) lielā mērā būs atkarīga no Covid-19 izplatīšanās un tā apkarošanai noteikto ierobežojumu apjoma un ilguma, kā arī valdības atbalsta pasākumu efektivitātes.

Nozīmīgs ieguldījums izaugsmē ir investīciju kāpumam. Laika periodā no 2016. līdz 2019.gadam reālais investīciju pieaugums sasniedza gandrīz 33%, tai skatā 2017. un 2018.gadā investīcijas pieauga attiecīgi par 11,3% un 15,8%, kas bija daudz straujāk nekā vairumā ES dalībvalstīs. Lielu investīciju apjomu veidoja ES finansētās publiskās investīcijas.

Arī 2019.gada sākumā vēl saglabājās salīdzinoši augsts investīciju pieaugums, tomēr ES struktūrfondu apguvei tuvojoties maksimālajām līmenim, investēšanas aktivitāšu pieauguma temps kļūst arvien mērenāks. Kopumā 2019.gadā investīcijas Latvijas tautsaimniecībā bija par 3% augstākā līmenī nekā pirms gada. Vērtējot investēšanas tendences jāatzīmē, ka kopš globālās finanšu krīzes investīciju dinamika ir visai nenoturīga un privāto investīciju līmenis ir zemāks nekā pirms krīzes.

Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu intensitāte pēdējos gados Latvijā, kā arī citās Baltijas valstīs ir mērena. Tas skaidrojams ar nestabilitāti pasaules ekonomikā un pieaugušiem ģeopolitiskiem riskiem. Piesaistīto ĀTI plūsmas Latvijas ekonomikā no 2016.-2019.gadam vidēji gadā veido gandrīz 2,2% no IKP. Jāatzīmē, ka pasaulē kopumā ir vērojama investīciju pārrobežu plūsmu vājināšanās, ko izraisa pieaugušie ģeopolitiskie riski, politiskā nenoteiktība, kā arī pārmaiņas ĀTI modeļos ekonomikas digitalizācijas ietekmē.

Saglabājoties ārējās vides nenoteiktībai un Covid-19 seku dēļ investīciju dinamika turpinās vājināties. Paredzams, ka investīciju aktivitātes pieaugs straujāk ar Covid-19 krīzes pārvarēšanas saistīto investīciju projektu, kā arī Rail Baltica projekta īstenošanās uzsākšanu.

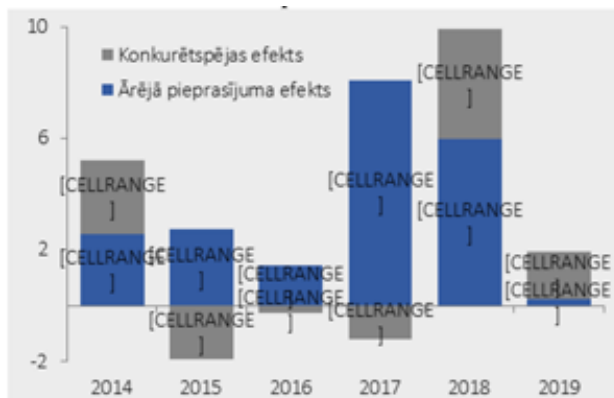
Neraugoties uz Covid-19 negatīvo ietekmi uz izaugsmi un darba tirgu, ekonomikā saglabājas izmaksu kāpuma spiediens, kas palielina konkurētspējas vājināšanās risku. Darbaspēka izmaksu pieaugums ir straujāks nekā produktivitātes kāpums.

Latvijas ražotāji veiksmīgi konkurē starptautiskajā tirgū, par ko liecina eksporta pieaugums un Latvijas eksporta daļa pasaules tirgū.

Eksporta attīstība pēdējos gados ir nedaudz straujāka nekā kopējā ekonomiskā izaugsme un tas ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinuļiem. 2015.-2019.gadam preču eksports ik gadu vidēji palielinājās par 3,1%. Pakalpojumu eksports pieauga vēl straujāk - par 5,7%, liecinot par to, ka pakalpojumu nozare arvien vairāk integrējas pasaules tirgos, palielinot savu pienesumu Latvijas eksporta apjoma un vērtības palielināšanā. Neskatoties uz to, ka Latvijas preču un pakalpojumu eksporta apjoms pēdējos gados ir audzis, tomēr, salīdzinot ar pārējām Baltijas valstīm, Latvijas eksporta daļa 2015.-2019.gadā veidoja vien nepilnus 61% no IKP (Lietuvā - 73% un Igaunijā - 75%). Līdz 2017.gadam eksporta pieaugumu pamatā noteica ārējais pieprasījums, kamēr cenu konkurētspējas loma eksporta pieaugumā bija mazāka vai pat negatīva. Savukārt kopš 2018.gada konkurētspējas faktoriem ir arvien lielāks devums eksporta izaugsmei. Covid-19 pandēmijas negatīvā ietekme 2020.gadā tieši uz preču eksportu ir atspoguļojusies ar novēlošanos, jo Covid-19 izplatība primāri ietekmēja pakalpojumu sektorus, it īpaši pasažieru pārvadājumus, izmitināšanas, ēdināšanas un izklaides pakalpojumus.

Eksporta izmaiņu sadalījums, izmantojot patstāvīgās tirgus daļas analīzi

Latvijas eksporta uz ES valstīm izmaiņu struktūra, procentos

Latvijas preču eksporta diversifikācija izmaiņas procentpunktos

Palielinās eksporta vērtība un izsmalcinātība, kā arī diversifikācijas pakāpe gan produktu un pakalpojumu, gan valstu griezumā. Latvijas eksporta diversifikācijas rādītājs atbilst ES-15 valstu vidējam līmenim. Arī Latvijas eksporta daļa pasaules tirgū pieaug, kas liecina ka Latvijas uzņēmēji saglabā konkurētspēju, neraugoties uz strauju darbaspēka izmaksu pieaugumu.

Ir vērojamas pozitīvas izmaiņas produktu eksporta struktūrā. Kaut arī lielāku daļu no eksportēto preču kopējās vērtības veido bioekonomikas nozares - lauksaimniecība, mežsaimniecība, pārtikas rūpniecība un kokapstrāde, arvien vairāk palielinās arī augsto tehnoloģiju produktu un pakalpojumu īpatsvars. Kopš 2014.gada eksporta vērtība augsto tehnoloģiju jomā nominālā izteiksmē palielinājās gandrīz par 90%. Pēc pēdējiem pieejamajiem datiem 2018.gadā veidoja 11,2% no kopējā Latvijas preču eksporta (2013.gadā - 8%).

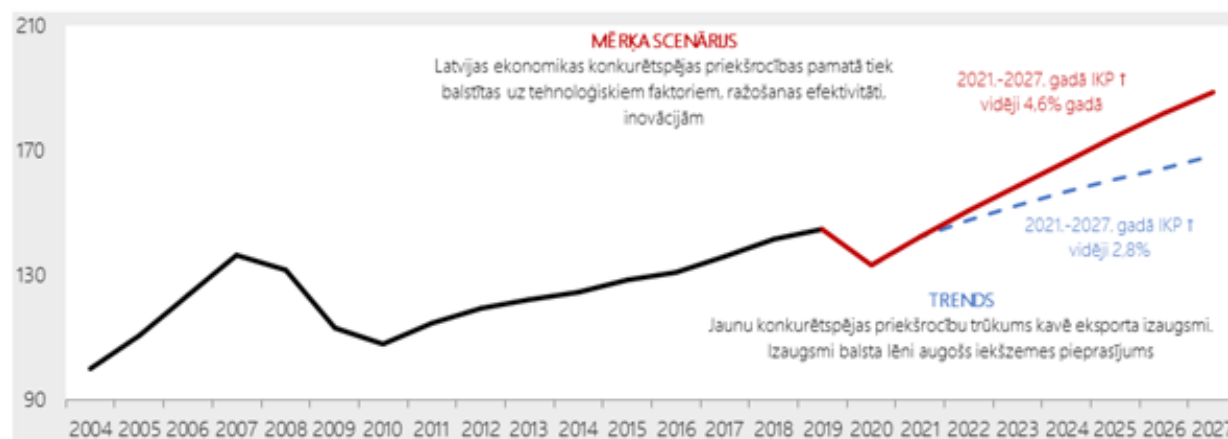
Lielākās Latvijas preču eksporta partnervalstis pēdējos gados ir Lietuva, Igaunija, Krievija, Vācija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Dānija un Polija. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja aptuveni 2/3 daļas no visām precēm. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu, ko būtiski ietekmē tehnoloģiju maiņa, protekcionisma politika un tirdzniecības "kari", kas ir spēcīgs izaicinājums esošajām konkurences priekšrocībām. Arī Covid-19 negatīvi ietekmē ārējo pieprasījumu un līdz ar to arī Latvijas eksporta iespējas. Tāpēc konkurētspējas stiprināšana, eksporta groza izsmalcinātības un diversifikācijas palielināšana, kā arī dalības palielināšana globālās vērtību ķēdēs ir svarīgs priekšnosacījums eksporta stabilajai dinamikai un lielākam devumam ekonomikas izaugsmei.

Ekonomikas tālākā attīstība vidēja termiņa periodā ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas.

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību, īpaši Covid-19 ekspansijas apturēšanu. Tāpat svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES struktūrfondu atbalsta programmu apgūšanas efektivitāti un to ietekmē gūtajiem uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē.

Nemainoties politikai (trends scenārijā) vidējā termiņā (no 2021. līdz 2027.gadam) prognozēta IKP izaugsme par vidēji 2,8% ik gadu un tas raksturotos ar jaunu konkurētspējas priekšrocību trūkumu, kas kavētu eksporta izaugsmi, un izaugsme galvenokārt balstītos uz lēni augošo iekšzemes pieprasījumu.

Latvijas tautsaimniecības izaugsme IKP dinamika, 2004.gads = 100

Avots: CSP dati 2019. gadam, EM prognozes

Mērķa scenārijā vidējā termiņā (līdz 2027.gadam) paredzēta IKP izaugsme par vidēji 4,6% ik gadu, kam fundamentāls priekšnosacījums ir ekonomikas konkurētspējas priekšrocību balstīšana uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitāti, inovācijām, kā arī spējai pielāgoties un izmantot globālo pārmaiņu radītās iespējas.

Mērķa scenārija ekonomiskās izaugsmes noteicošais priekšnosacījums ir produktivitātes līmeņa paaugstināšana. Viens no galvenajiem izaicinājumiem ir jauno konkurētspējas priekšrocību veidošana, kas ir saistīts ar investīcijām cilvēkkapitālā, tehnoloģijās, inovācijās, pētniecībā, digitalizācijas transformācijā. Jaunu konkurētspējas priekšrocību veidošana ir svarīgs nosacījums eksporta noietu tirgus paplašināšanai, eksportējošo uzņēmumu skaita pieaugumam un pārejai uz ienesīgākām pozīcijām esošajās vērtību ķēdēs. Eksportam ir jāklūst par galveno izaugsmes dzinuli. Latvijas konkurētspēju ārējos un iekšējos tirgos noteiks spēja mazināt produktivitātes plaisu ar tehnoloģiski attīstītajām valstīm. Produktivitātes paaugstināšanas pamatā ir ne tikai tehnoloģiskās novitātes, ražošanas procesa vadības pilnveidošana, bet arī esošo resursu pārdale augstākās pievienotās vērtības produktu radīšanai un ražošanai (tai skaitā, pāreja uz ienesīgākām aktivitātēm globālās vērtību ķēdēs), t.i. tautsaimniecības strukturālā transformācija.

GALVENIE TAUTSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS IZAICINĀJUMI

Pasaules tirgū notiek straujas un visaptverošas pārmaiņas. Paātrinās tehnoloģisko jauninājumu un inovāciju globalizācija, strauji mainās ģeopolitiskā un ekonomiskā situācija, tirdzniecības "karu" dēļ arvien biežāk tiek anulēti vai īslaicīgi apturēti vēsturiski izveidotie daudzpusējie (starptautiskie) nolīgumi un palielinās valstu ekonomikas intervences centieni, tai skaitā pieaug slēpta vai atklāta protekcionisma centieni, sabiedrības sociālā un viedokļu polarizācija. Sabiedrības dzīvē arvien pieaugošu lomu ieņem procesu digitalizācija un jaunās tehnoloģijas, kā arī saasinās globālo klimata pārmaiņu radītā ietekme, kas ņemot vērā ES un Latvijas izvirzīto mērķi sasniegt klimatneitralitāti līdz 2050.gadam²³, prasa visas tautsaimniecības pārstrukturēšanos.

Minēto procesu rezultātā ne tikai mainās pasaules tirdzniecības un investīciju plūsmas, bet arī transformējās ražošanas process un struktūra, kas vienlaikus gan palielina draudus, gan arī paver jaunas iespējas Latvijas ekonomikas ilgtspējīgai attīstībai. Globālo pārmaiņu apstākļos valsts industriālās politikas mērķis ir stiprināt valsts konkurētspēju balstītu uz produktivitātes un tehnoloģiskās kompetences palielināšanu visās tautsaimniecības nozarēs. Lai sasniegtu šo mērķi galvenais uzdevums ir atbalstīt inovācijas un pakalpojumu sniedzēju, ražotāju konkurētspēju un stiprināt konkurences vidi kā tirgus ekonomikas pamatu.

Latvijai, kā ES dalībvalstij ir saistoša arī ES rūpniecības attīstības vīzija - 2030.gadā kļūt par pasaules līderi²⁷.

Inovācijas un digitalizācijas ietekme kļūst arvien spēcīgāka, mainot konkurences vidi un darba tirgus un uzņēmējdarbības modeļus. Likumsakarīgi rūpniecības nākotnes un konkurētspējas veicināšana ilgtermiņā lielā mērā ir atkarīga no spējas savlaicīgi noteikt un novērtēt globālos attīstības virzienus. Ņemot vērā, ka izmaiņu ātrums nepārtraukti palielinās, valdībai jāsekmē uzņēmējdarbības atklājumu principu izmantošana politikas veidošanā un jāsekmē analītiskās kapacitātes veidošanās uzņēmumos, lai tie savukārt varētu ātri un efektīvi sekot līdzi to nišu un sektoru attīstībai un spētu apsteidzoši izmantot izmaiņu radītās iespējas. Kā minēts iepriekš, arī Covid-19 radīs pārmaiņas augstāk minētajos procesos.

Ielikums

Globālās ilgtermiņa tendences

Mūsdienu pasaule atrodas jauna tehnoloģiju laikmeta sākumā, piedzīvojot transformāciju procesu. Svarīga ir valsts gatavība pārvarēt dažādus nākotnes izaicinājumus, jo sevišķi konkurētspējas jomā. Tādējādi aizvien nozīmīgāka ir valsts spēja pielāgot ekonomiku nākotnes vajadzībām, gūstot lielāko iespējamo labumu no jaunajām ražošanas iespējām un tirgus nišām, vienlaikus mazinot riskus, un saglabājot spēju elastīgi reaģēt uz jauniem izaicinājumiem.

Avots: https://www.researchgate.net/figure/Drivers-for-long-waves-of-innovation-Source-Worldwatch-Institute-2008_fig2_267724894

Pasaules ekonomikas foruma pētījumā *Readiness for the Future of Production Report 2018* norādīts, ka gatavību nākotnes izaicinājumiem nosaka esošā ražošanas bāze, tās struktūra, kā arī tehnoloģijas un inovācija, cilvēkkapitāls, dalība globālajā tirdzniecībā, institucionālās sistēmas kvalitāte u.c. Tehnoloģiskā revolūcija maina ražošanu un spēles noteikumus gandrīz visās ekonomikas nozarēs. Izpratne par šiem procesiem un spēja ātri pielāgoties jauniem apstākļiem kļūst par būtisku izdzīvošanas nosacījumu. Tas galvenokārt attiecas uz digitalizāciju un sadarbības ekonomikas straujo attīstību. Inovācijas un digitalizācijas ietekme kļūst arvien spēcīgāka, mainot konkurences vidi un darba tirgus un uzņēmējdarbības modeļus. Likumsakarīgi rūpniecības nākotnes un konkurētspējas veicināšana ilgtermiņā lielā mērā ir atkarīga no spējas savlaicīgi noteikt un novērtēt globālos attīstības virzienus. Mainās industriālās attīstības stratēģijas. Globālajā ekonomikā dominē straujas uzņēmumu paplašināšanās stratēģijas (M&A procesi) ar skaidru mērķi - iekarot jaunus tirgus un, ja iespējams, veikt šo tirgu monopolizāciju. Rūpniecības politikas stratēģijas daudzās pasaules valstīs piedzīvo renesansi, nozīmīgu lomu atvēlot mērķtiecīgam valsts atbalstam. Tāpēc industrijas attīstības un konkurētspējas stiprināšanas mērķis nevar tikt panākts, palaujoties tikai uz tirgus spēkiem. Sabiedrība 5.0. Šo koncepciju attīstīja Japānas valdība sadarbībā ar lielo uzņēmumu vadītājiem. Salīdzinot ar Industrijas 4.0 koncepciju, kas tika attīstīta Vācijā, Sabiedrība 5.0 koncepcija iekļauj sevī ne tikai ekonomiskus, bet arī sociālos aspektus. Tā ir visaptverošāka un pilnīgāka un ir pārnozaru horizontālā pieeja, kas balstās uz digitalizāciju un liela apjoma datu apstrādi. Cilvēki izmantos sev saistošus/piemērotus pakalpojumus, balstoties uz liela apjoma datu analīzi. Attīstīsies mākslīgais intelekts un "lietu internets". Pāreja uz Sabiedrību 5.0 notiks pakāpeniski, nevis revolucionāri. Šīs tehnoloģijas var ieviest uz veco jau ieviesto tehnoloģiju bāzes.

Lai saglabātu izaugsmi ilgtermiņā, galvenais izaicinājums - produktivitātes celšana.

Latvija saskaras ar risku iekļūt vidējo ienākumu slazdā (situācija, kad tautsaimniecības reālās konverģences procesa gaitā "iestrēgst" vidēju ienākumu līmenī un nespēj "pārlekt" nākamajā, augstu ienākumu līmenī). Demogrāfisko faktoru ietekmē, kā arī ES atvērto darba tirgu konkurences spiedienā darbaspēka zemāku izmaksu konkurētspējas priekšrocība tiek zaudēta. Tajā pašā laikā arvien spēcīgāks kļūst attīstīto valstu konkurences spiediens, ko balsta tehnoloģiska rakstura faktori. Turklāt daudzas jaunattīstības valstis integrējās globālajās vērtību ķēdēs un ātri attīsta prasmes un tehnoloģiskās kompetences.

Tādējādi vēl vairāk palielinot konkurences spiedienu pat tur, kur tehnoloģiski attīstītajām valstīm ir ievērojamas priekšrocības, piemēram, elektronikas un elektronisko sakaru jomā. Tāpēc jaunajos apstākļos vienīgā iespēja saglabāt konkurētspēju pasaules tirgos ir tehnoloģiju un inovāciju balstīta produktivitātes kāpināšana.

Produktivitātes dinamika Latvijā pēdējos gados ir bijusi straujāka nekā vidēji ES. Laikā no 2011.gada līdz 2019.gadam produktivitāte ir pieaugusi par 20,2% (vidēji ES-28 - par 5,5%) un produktivitātes plaisa mazinājās gandrīz par 18 procentpunktiem. Tomēr, salīdzinot ar ES augsti attīstītajām valstīm, joprojām saglabājas atpalicība. 2019.gadā produktivitāte (IKP uz vienu nodarbināto) Latvijas tautsaimniecībā kopumā sasniedza 49,8% (69,3% pēc PPS) no vidējā ES līmeņa.

Lielāka produktivitātes plaisa Latvijai ir ar ES15 (vecajām ES dalībvalstīm). Vairākas no tām ir arī Latvijai nozīmīgi tirdzniecības partneri. Tāpēc produktivitātes plaisas mazināšana var būt noteicošs konkurētspējas saglabāšanas priekšnosacījums ES vienotajā tirgū, vēl jo vairāk, ņemot vērā to, ka pēdējos gados paātrinās algu konverģences process.

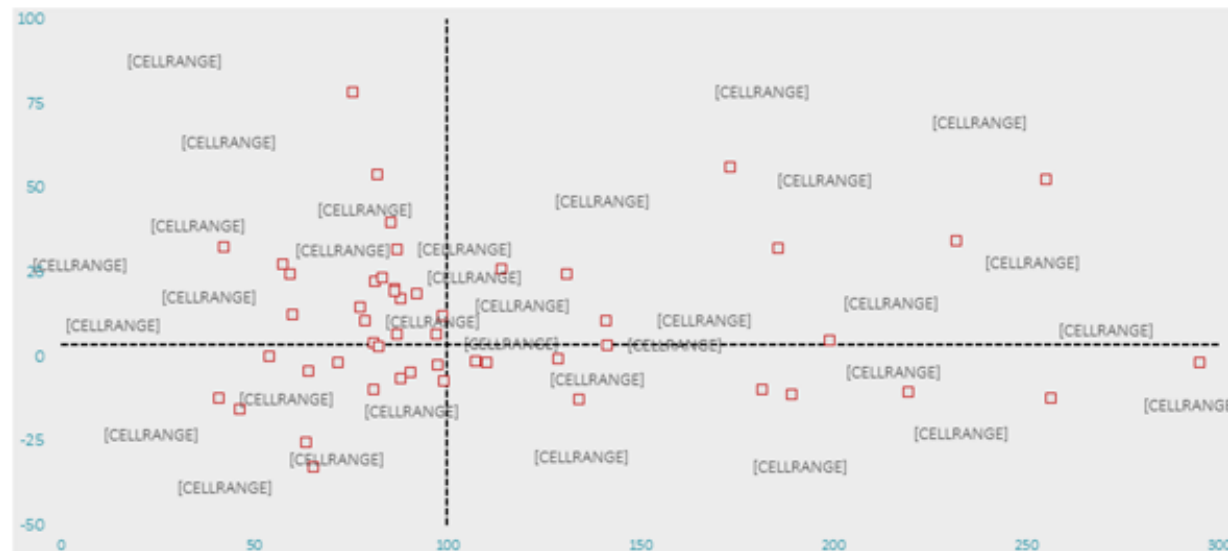
Produktivitātes uzlabojumus pēdējos gados galvenokārt ietekmē prasmīgāks menedžments, tehnoloģiju pilnveidošana, inovācijas, nodarbināto kvalifikācijas celšana, labvēlīgas izmaiņas tirgus konjunktūrā un citi nozarei specifiski faktori. Kā liecina pētījumi par produktivitāti, darbaspēks Latvijā pamatā koncentrējas zemas produktivitātes aktivitātēs un darbaspēka resursu pārejas process uz augstākas produktivitātes aktivitātēm ir lēns²⁸.

Statistikas dati rāda, ka nodarbinātība aug nozarēs ar produktivitāti virs tautsaimniecības vidējā līmeņa, kā piemēram, datoru un elektronisko iekārtu ražošanā un vienlaikus samazinās nodarbināto skaits dažās zemās produktivitātes nozarēs, kā, piemēram, vieglā rūpniecībā. Tomēr joprojām liels darba vietu skaits tiek radīts nozarēs ar relatīvi zemāku produktivitātes līmeni, piemēram, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē (skat. 8.attēlu). Kopumā darba resursu pārdale par labu produktīvajām nozarēm ir nepietiekama, lai būtiski ietekmētu tautsaimniecības kopējā produktivitātes līmeņa straujāku kāpumu.

Attēls Nr.7

Nozaru attīstības tendences kopš 2011.gada

Vertikālā ass - nodarbināto skaita izmaiņas 2017/2011 (%); horizontālā ass - produktivitāte nozarē
(% no tautsaimniecības vidējās produktivitātes 2017.g.)

Avots: EUROSTAT

Par neefektīvu resursu izvietojumu un pārdali liecina arī SVF²⁹ un ES pētījumi³⁰. Arī Latvijas pētnieku pētījumi³¹ rāda, ka Latvijai ir potenciāli iespējas palielināt produktivitāti, efektīvāk izmantojot esošos resursus.

Ielikums

Apstrādes rūpniecībā produktivitātes līmenis ir par 60% zemāks nekā vidēji ES.

Rūpniecība ir mūsdienu ekonomikas neatņemama inovāciju sistēmas sastāvdaļa un tās attīstība ir būtisks konkurētspējas stiprināšanas priekšnosacījums.

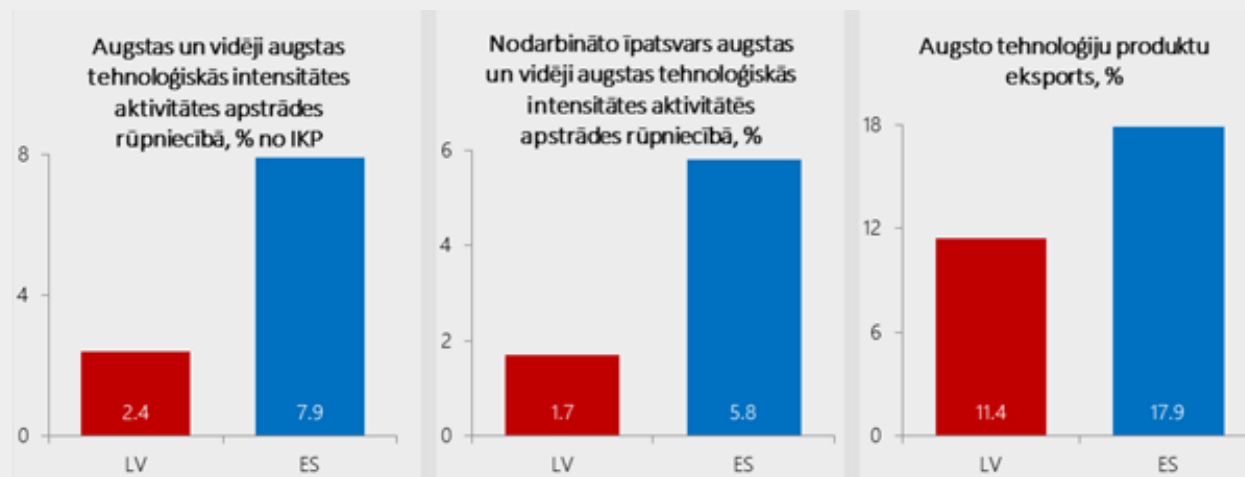
Rūpniecības daļa Latvijas tautsaimniecības struktūrā joprojām ir neliela - pēckrīzes gados (2008.-2019.) svārstoties no 11,8 līdz 13,4% no IKP. Starp galvenajām rūpniecības nozarēm dominē tradicionālās nozares - kokapstrāde un pārtikas pārstrāde, kas klasificētas kā zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozares. Tradicionālo nozaru daļa rūpniecības kopējā pievienotajā vērtībā ir gandrīz 50% no rūpniecības pievienotās vērtības, kas lielā mērā izskaidro salīdzinoši zemo produktivitātes līmeni ne tikai apstrādes rūpniecībā, bet arī Latvijas tautsaimniecībā kopumā. Augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā bija gandrīz 8% (rēķināts pēc pievienotās vērtības). Neskatoties uz to, ka kopš 2000.gada augsto tehnoloģiju nozaru daļa apstrādes rūpniecībā pakāpeniski palielinās, tomēr, to ietekme uz nozares un kopējo produktivitāti Latvijas tautsaimniecībā joprojām ir nenozīmīga.

Produktivitāte apstrādes rūpniecībā pēdējos piecos gados pieauga par 15,4%, bet ir gandrīz par 60% zemākā līmenī nekā vidēji ES. Latvijas rūpniecības produktivitātes līmeņa palielināšanas iespējas galvenokārt ir saistītas ar tās spēju veikt tehnoloģisko modernizāciju, inovāciju, dalību globālajās vērtības ķēdēs, darbaspēka kvalifikācijas paaugstināšanu un darbaspēka iekšējās mobilitātes uzlabošanu. Būtiska nozīme ir arī apstrādes rūpniecības un Latvijas tautsaimniecības strukturālai transformācijai uz augstākās pievienotās vērtības un augstākas produktivitātes aktivitātēm.

Latvijas uzņēmējdarbības videi ir raksturīgi mazie un mikro uzņēmumi. Bez tam, Latvijas produktivitātes atšķirība starp lielajiem (virs 250 darbiniekiem) un mazajiem (zem 10) uzņēmumiem ir 45%, kas ir ievērojami izteiktāka nekā daudzās citās ES dalībvalstīs. Tā viens no iemesliem ir mazo vājā dalība globālajās vērtību ķēdēs. OECD, Latvijas bankas un Igaunijas bankas 2017.gadā veiktajā pētījumā konstatēts, ka mazajiem uzņēmumiem, uzsākot eksportu, to produktivitāte ceļas par 60%. Kā galvenais šķērslis tiek minēts kritiskās kapacitātes trūkums izejai uz ārējiem tirgiem. Izeja uz ārējiem tirgiem ne tikai

nodrošina vietējā tirgus apjoma ierobežojumu pārvarēšanu, bet arī tiek uzskatīta par galveno zināšanu pārneses mehānismu³². Arī lielajiem uzņēmumiem ir daudz zemāks produktivitātes līmenis nekā ES valstu partneriem, ko nosaka specializācija zemās pievienotās vērtības produktu ražošanā, vāja integrācija globālajās vērtību ķēdēs, zems inovāciju līmenis un citi faktori.

Ekonomikas modeļa balstīšanās uz zemo un vidēji zemo tehnoloģiju aktivitātēm, zema globālajās vērtību ķēdēs iesaistīto uzņēmumu skaits un biznesa modeļa balstīšanās uz mikro uzņēmumiem ir nozīmīgs šķērslis virzībai uz zināšanām un inovāciju balstīto ekonomiku un produktivitātes plašas mazināšanai.

Avots: EUROSTAT

Latvijas uzņēmumiem ir nepieciešamas spēcīgas prasmes, augsta inovāciju spēja un efektīva resursu izlietošana, lai iesaistītos vairāk zināšanu ietilpīgās darbībās globālajās vērtību ķēdēs.³³

Produktivitātes zemo līmeni lielā mērā nosaka mazs investīciju apjoms pētniecībā un attīstībā, uzņēmēju vājās inovātīvās aktivitātes, esošo resursu neefektīva sadale. Latvijas uzņēmēju vājā dalība globālās vērtību ķēdēs ir nozīmīgs produktivitātes kāpumu ierobežojošs faktors³⁴.

Ilgtermiņa tendences liecina, ka produktivitātes dinamika kļūst mērenāka. Pēc globālās finanšu krīzes (2011.-2019.) produktivitātes ikgadējie pieauguma tempi ir gandrīz trīs reizes lēnāki nekā pirms krīzes (1996.-2007.). Palēninoties produktivitātes dinamikai, arī konverģences tempi kļūst lēnāki. Šādas tendences pastiprina konkurētspējas mazināšanās riskus, kā arī riskus iekļūt vidējo ienākumu slazdā.

Privātā sektora R&D izdevumi joprojām ir zemā līmenī, kas lielā mērā ir saistīts ar tautsaimniecības struktūru un institucionāliem šķēršļiem.

Latvijas kopējie izdevumi P&A būtiski atpaliek no mērķa rādītāja (1,5% no IKP). 2019.gadā tie bija 195 milj. EUR un veidoja 0,64% no IKP. Ieguldījumi P&A

Latvijā laikā no 2014.gada līdz 2019.gadam veidoja 0,6% no IKP un to ikgadējā dinamika bija mērena. Saglabājoties esošām tendencēm, izvirzītais mērķis 2020.gadam - 1,5% no IKP P&A ieguldījumiem, netiks sasniegts. Uzņēmēju finansējums R&D ir neliels - aptuveni ¼ daļa no kopējiem ieguldījumiem P&A (0,16% no IKP 2019. gadā), kas ir ievērojami zemāks nekā vidēji ES, kur uzņēmēji nodrošina vairāk nekā pusi no kopējā P&A ieguldījumu finansējuma.

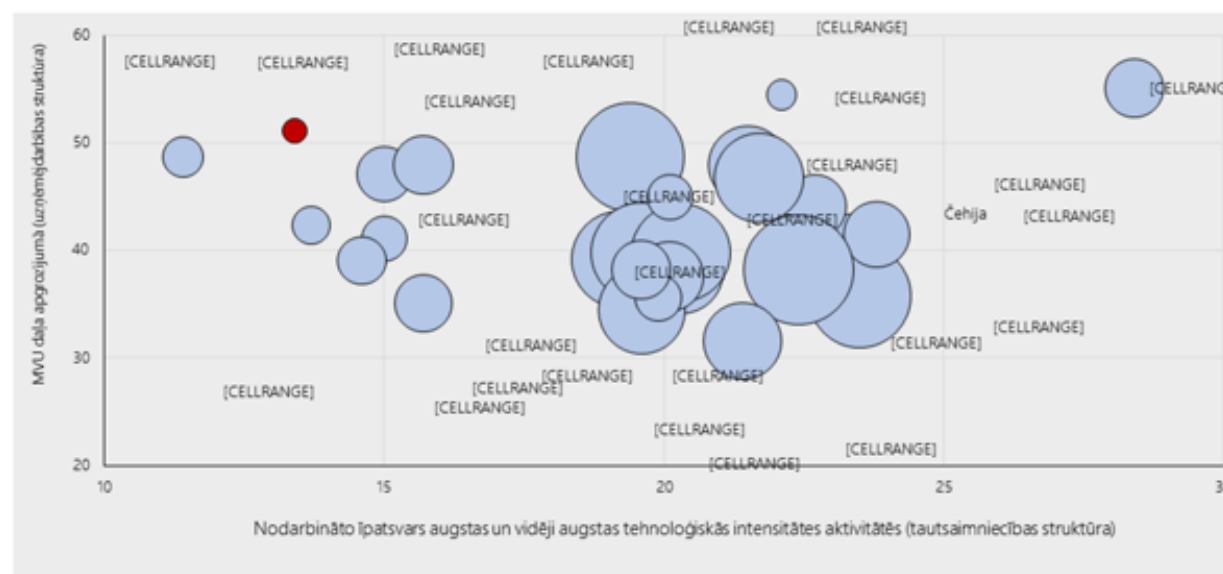
Latvijas ilgstoši zemo P&A ieguldījumu līmeni būtiski nosaka strukturālie šķēršļi, kur nozīmīgākie ir:

- P&A intensīvo nozaru³⁵ zems īpatsvars tautsaimniecības struktūrā;
- zems apstrādes rūpniecības īpatsvars IKP;
- apstrādes rūpniecībā dominē zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozares un joprojām nepietiekošs uzņēmumu skaits ir iesaistīts globālās vērtību ķēdēs vai arī tie ir iesaistījušies globālo vērtību ķēžu aktivitātēs ar zemu zināšanu ietilpību un ienesīgumu;
- tautsaimniecības struktūrā pārmērīgi daudz ir mikro uzņēmumu, kuriem nav kritiskās masas uzsākt eksporta aktivitātes, tādējādi pārvarot apjoma šķēršļus, ko rada ierobežots iekšējais tirgus.

Minētie strukturālie šķēršļi ne tikai nosaka privātā sektora vājo kapacitāti ieguldījumiem P&A, bet arī to zemo pieprasījumu pēc P&A pētījumiem. Saskaņā ar CSP datiem no kopējā uzņēmumu finansējuma apmēra vien piektā daļa tiek ieguldīta pētniecībā augstskolās un zinātniskajos institūtos. Tas norāda uz augstskolu, zinātnisko institūtu un privātā sektora uzņēmumu nepietiekamu sadarbību P&A jomā.

Attēls Nr.8

Uzņēmējdarbības un tautsaimniecības struktūra un uzņēmējdarbības sektora ieguldījumi P&A ES dalībvalstīs, 2018.gads

Apļa lielums - Privātā sektora izdevumi P&A, % no IKP

Avots: EUROSTAT, EIS dati

Latvijas pētniecības un inovācijas sistēmas attīstību kavē arī cilvēkkapitāla nelīdzsvarotība un pētniecības un inovācijas sistēmas pārvaldības sadrumstalotība Latvijā. Eiropas Komisijas ziņojumā norādīts, ka cilvēkkapitāla nelīdzsvarotība, prasmju trūkums un vēl joprojām vājās saiknes starp pētniecību un rūpniecību, kā arī vājā sadarbība rūpniecības iekšienē, ir nozīmīgi faktori, kas kavē Latvijas pētniecības un inovāciju sistēmas attīstību.³⁶

Strukturālo šķēršļu pārvarēšana ir nozīmīgs izaicinājums Latvijas virzībai uz inovatīvu un zināšanās balstītu ekonomikas modeli.

Latvijas uzņēmumi atpaliek digitalizācijas jomā.

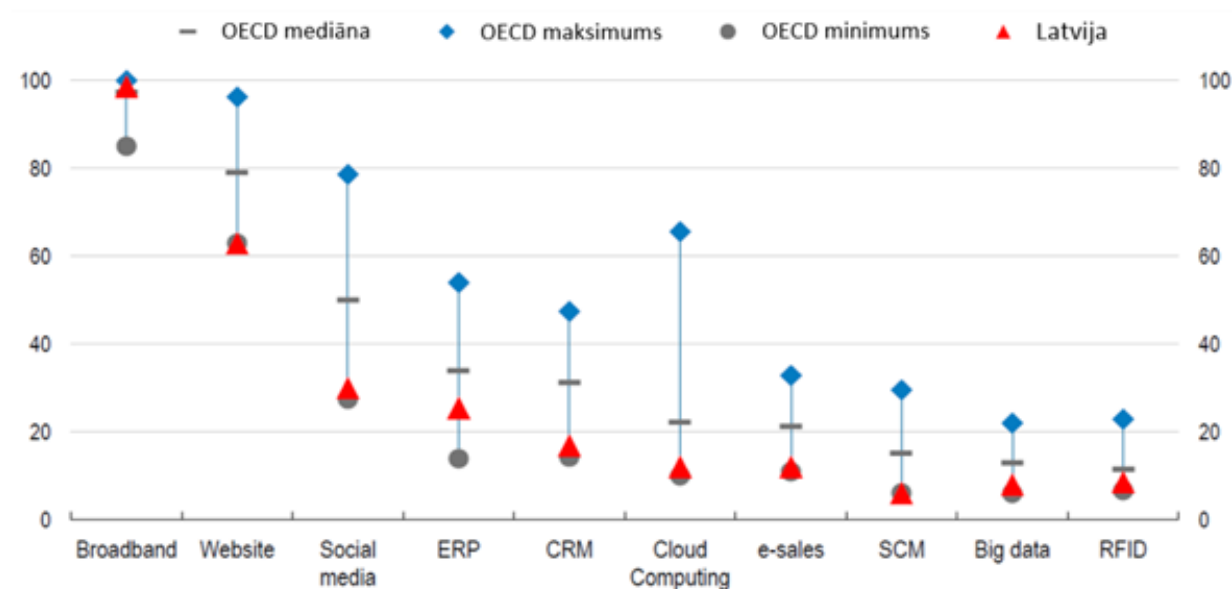
Modernās digitālās tehnoloģijas (platjosla, lielle dati, datu centri, mākoņpakalpojumi, mākslīgais intelekts, u.c.) rada agrāk nebijušās iespējas esošo procesu, procedūru uzlabošanā, jaunu produktu un pakalpojumu izstrādē, kā arī procesu analīzē un optimizācijā.

Vienlaikus Latvijas uzņēmumi būtiski atpaliek digitālo tehnoloģiju pielietošanā, uzņēmējiem trūkst digitālo prasmju un transformācijai nepieciešamās zināšanas, iemaņas, kā arī atbilstoši rīki (piem. produktivitātes rīki digitālajai tirdzniecībai, pārrobežu tirdzniecības tiešsaistē, u.tml.), salīdzinot ar OECD dalībvalstīm.

Attēls Nr.9

Uzņēmumi, kas izmanto īpašas digitālās tehnoloģijas

2018.gads vai pēdējais pieejamais gads, % uzņēmumu

Avots: OECD

Attēlā apkopoti dati par uzņēmumiem, kas izmanto digitālās tehnoloģijas. Dati aptver 26 OECD valstis un atbilst to uzņēmumu īpatsvaram, kuros ir desmit vai vairāk darbinieku ar platjoslas (broadband) pieslēgumu (fiksēto vai mobilo); kuriem ir mājas lapa vai tīmekļa vietne; kuri izmanto sociālos medijus; kuros izmanto uzņēmuma resursu plānošanas programmatūru (Enterprise Resource Planning - ERP); kuros izmanto klientu attiecību pārvaldības programmatūru (Customer Relationship Management - CRM); kuri pērķ mākoņu datēšanas pakalpojumus; kuri saņem pasūtījumus datortīklos; kuros elektroniski dalās ar informāciju ar piegādātājiem un klientiem (SCM); kuros izmanto lielu datubāžu analīzes; un kuros izmanto radiofrekvēncu identifikācijas tehnoloģiju (RFID).

Kaut arī pēc ātrgaitas platjoslas tīkla ieviešanas Latvija pārsniedz OECD un ES vidējo līmeni, tikai daži Latvijas uzņēmumi izmanto jaunas digitālās tehnoloģijas, kā piemēram, lielo datubāžu analīze, radiofrekvēncu identifikācijas tehnoloģiju u.c.

Turklāt jāatzīmē, ka Eiropas Komisijas publicētā pētījuma "European enterprise survey on the use of technologies based on artificial intelligence"³⁷ gandrīz 40% no aptaujātajiem Latvijas uzņēmumiem izmantot vismaz vienu mākslīgā intelekta tehnoloģiju, kas ir tuvu ES vidējām rādītājam (40%). Pēc šī rādītāja Latvija būtiski pārsniedz Igauniju (27%), bet tomēr atpaliek no Lietuvas (54%). Eiropas Komisija uzsver, ka uzlabojumus digitālo pakalpojumu integrācijā uzņēmumos ierobežo augsti kvalificētu speciālistu trūkums³⁸.

Saskaņā ar Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas (LIKTA) 2019.gadā iniciatīvas "Gudrā Latvija" ietvaros veikto Latvijas uzņēmumu asociāciju vadītāju aptauju par digitalizācijas ietekmi, secināts, ka 92% aptaujāto uzskata, ka sabiedrībā notiekošie digitalizācijas procesi ļoti vai daļēji ietekmēs to pārstāvētos uzņēmumus. Tomēr uzņēmumu Digitālā brieduma testa rezultāti liecina, ka Latvijas uzņēmumiem ir kur augt šajā virzienā. Gandrīz puse jeb 44% no aptaujātajiem uzņēmumiem ir veikuši digitālo transformāciju vismaz 50% apmērā, savukārt katram otrajam Latvijas uzņēmumam ir detalizēts plāns, kādus digitālos risinājumus tie ieviešīs tuvākā gada laikā. Lai Latvijas mazie un vidējie uzņēmumi vairāk izmantotu digitālās iespējas, būtu svarīgi samazināt attīstību kavējošos faktorus. Piemēram, nozaru asociāciju vadītāji atzīst, ka galvenie šķēršļi aktīvākai uzņēmumu digitālajai transformācijai ir brīvu finanšu trūkums

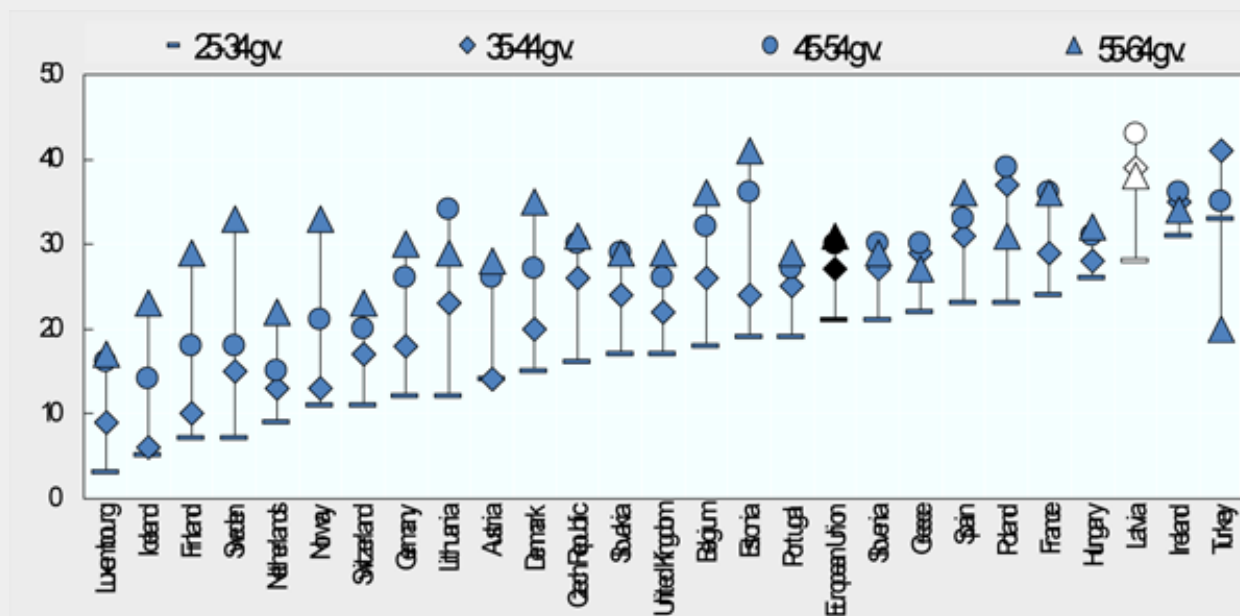
uzņēmumos, kā arī nepietiekamas zināšanas par pieejamajiem digitālajiem risinājumiem.

Ielikums

Arī Latvijas sabiedrība nav gatava digitālai transformācijai.

Kopumā arī Latvijas sabiedrība nav pilnībā gatava ekonomikas digitālam izrāvienam. Latvijā ir viens no augstākiem iedzīvotāju īpatsvaram dažādās vecuma grupās, kuriem ir zems vispārējais digitālo prasmju līmenis (sk. attēlu zemāk). Tas rada ne tikai digitālo prasmju nepietiekamību darba tirgū, bet arī kopumā kavē plašāku digitālo tehnoloģiju ienākšanu uzņēmumos, kā arī vietējā digitālo produktu tirgus attīstību. Tomēr jāatzīmē, ka digitālo pakalpojumu lietošanas paradumus nereti ietekmē arī zemā e-pārvaldes pakalpojumu nepietiekama kvalitāte un lietotājoorientētības trūkums, kas attur iedzīvotājus no e-pārvaldes pakalpojumu izmantošanas uzsākšanas.

Iedzīvotāji ar zemām vispārējām digitālajām prasmēm pēc vecuma
2017.gads, procentos

Avots: Eurostat (2018), Individuals' level of digital skills

DESI 2020.gada rangā Latvija ieņem 18.vietu³⁹ starp 28 valstīm. Latvijas digitālās attīstības līmenis kopumā atbilst ES vidējam līmenim. Pēc savienojamības (4.vieta) un digitālo publisko pakalpojumu (5.vieta) aspekta Latvijas rādītāji pārsniedz ES vidējos rādītājus, bet pēc interneta pakalpojumu lietošanas (19.vieta), cilvēkkapitāla (24. vieta) un digitālo tehnoloģiju integrācijas (23.vieta) aspekta atpaliek.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas ziņojumu par Latviju 2020.gadā "Vairāku iniciatīvu mērķis ir veicināt digitālās inovācijas un sekmēt digitālo tehnoloģiju izmantošanu. Astoņi kompetences centri, kas izveidoti Latvijas viedās specializācijas stratēģijas jomās ar kopējo ieguldījumu 67 milj. EUR apmērā, aptver 175 projektus un 138 uzņēmumus, un tos finansē ES. Tie veicina inovāciju Latvijā, uzņēmumiem un zinātniskajiem institūtiem kopīgi izstrādājot produktus un procesus. LIAA ietvaros Latvija ir izveidojusi arī vienotu tehnoloģiju nodošanas centru, lai veicinātu rūpniecības uz zinātnes nozaru sadarbību un publiskās

pētniecības komercializāciju⁴⁰.

Progresu ļāvuši panākt uzlabojumi savienojamības aspektā (salīdzinoši augsts ir gan ātrdarbīgu platjoslas tīklu pārklājuma, gan to izvēšanas līmenis) un digitālo publisko pakalpojumu jomā (Latvijas Atvērto datu portāla atklāšana, kā arī pēc dažādām dzīves situācijām veidota pieeja, kas pieņemta publisko pakalpojumu sniegšanas vajadzībām). Aizvien vairāk iedzīvotāju izmanto internetbankas un e-pārvaldes pakalpojumus, taču pusei iedzīvotāju nav digitālo prasmju vai to līmenis ir zems. Iedzīvotāju digitālo prasmju uzlabošana ir priekšnosacījums, lai varētu izveidot iekļaujošus darba tirgus, kā arī paaugstināt to uzņēmumu produktivitāti, kuri patlaban visai maz izmanto digitālās priekšrocības. Reģionos aizvien ir neizmantots platjoslas optiskā interneta pieslēguma potenciāls, kas nodrošinātu uzticamu un ātru digitālo infrastruktūru uzņēmumiem, kā arī attālinātā darba iespējas nodarbinātajiem. Neskatoties uz pamatinfrastruktūras pieejamību reģionu centros, elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšana iedzīvotājiem reģionos aizvien nav iespējama, kamēr netiks nodrošināts "pēdējās jūdzes" pieslēgums un atbilstoša pakalpojumu nodrošināšanas politika.

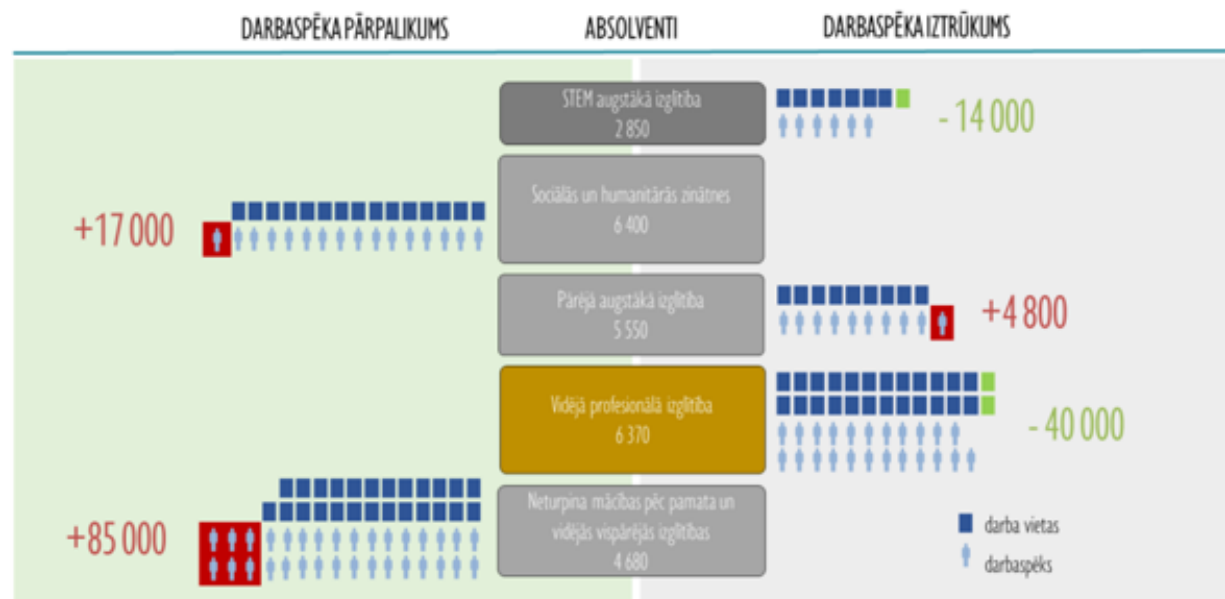
Darba tirgus izaicinājumi ierobežo uzņēmēju spēju reaģēt uz mainīgajiem tirgus apstākļiem.

Galvenie Latvijas darba tirgus izaicinājumi vidējā termiņā saistāmi ar darbaspēka novecošanos un darba roku trūkumu tautsaimniecības izaugsmei svarīgajās nozarēs. Darbaspēka novecošanās tendences visvairāk ietekmēs vidējās kvalifikācijas darbaspēka pieejamību, jo īpaši tādā nozarēs kā transporta pakalpojumos un uzglabāšanā, būvniecībā, apstrādes rūpniecībā, kā arī lauksaimniecībā un tirdzniecības nozarēs. Tāpat darbaspēka nepietiekamība var veidoties nozarēs, kurās sagaidāms nozīmīgs augstākās kvalifikācijas darbaspēka pieprasījuma pieaugums - profesionālos, zinātniskos un tehniskos pakalpojumos un informācijas un komunikācijas pakalpojumos⁴¹. Iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā nākamo 7 gadu laikā samazināsies par vairāk nekā 66 tūkst., bet bezdarba līmenis pietuvosies 5,5%, kas neizbēgami saasinās darbaspēka nepietiekamību.

Joprojām saglabājās izteiktas darba tirgus reģionālās atšķirības - jaunās darbavietas galvenokārt veidojās ekonomiski aktīvāko reģionu centros, savukārt lielākais darba meklētāju skaits ir mazāk attīstītās teritorijās.

Mainoties tautsaimniecības struktūrai par labu nozarēm ar augstu inovāciju īpatsvaru apstrādes rūpniecībā un eksporta orientētos pakalpojumos, pieprasījums pieaugs pēc inženierzinātņu speciālistiem. Līdz ar to STEM mācību priekšmetu aktīva integrēšana un pasniegšanas kvalitātes uzlabošana visās mācību iestādēs, un īpaši skolu līmenī, Latvijā ir obligāta.

Attēls Nr.10

Vienlaikus strauji samazinās mazkvalificētu darbu skaits, līdz ar to problēmas atrast darbu var būt cilvēkiem ar zemu izglītības līmeni vai bez profesionālām iemaņām.

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm⁴², darbspēka rezerves nākamajos gados turpinās izsīkt, tādējādi saasinot jau tā akūto darbspēka nepietiekamību un radot riskus turpmākai ekonomikas izaugsmei. Ņemot vērā to, būtiski ir efektīvāk nodrošināt augošās nozares ar nepieciešamo cilvēkkapitālu.

SECINĀJUMI

Vienīgais ceļš panākt straujāku un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi ir veicināt ekonomikas transformāciju.

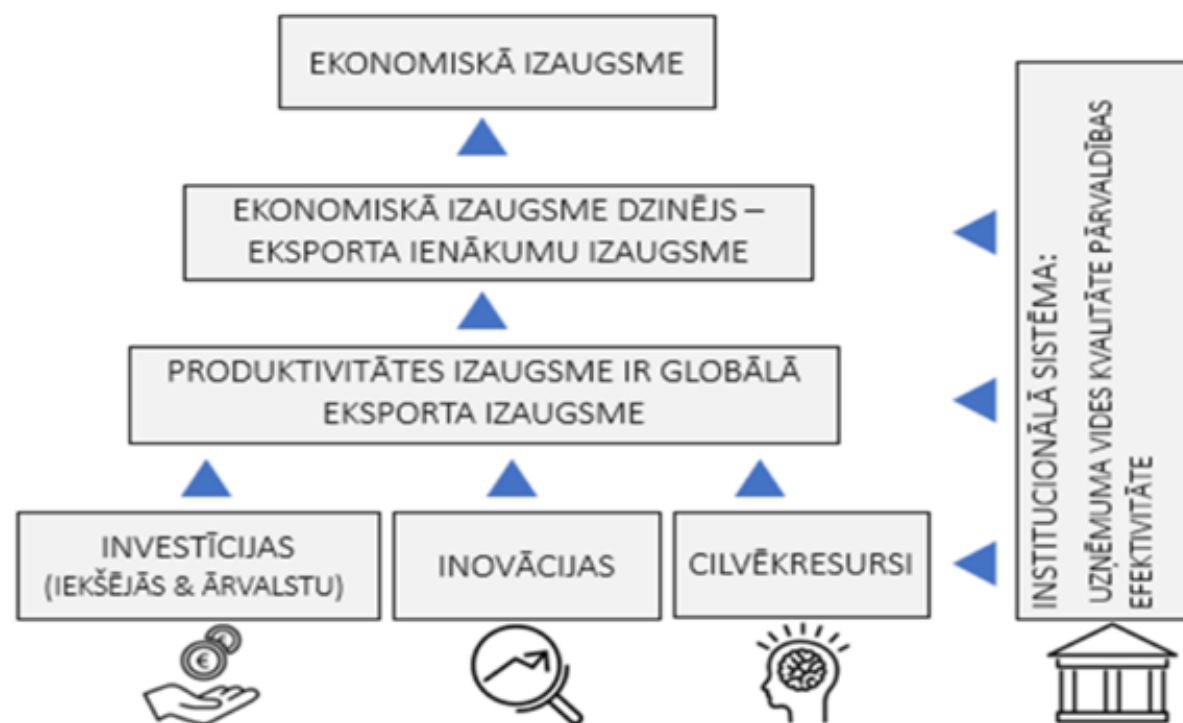
Latvijas konkurētspējas priekšrocībām jābūt zināšanām, tehnoloģijām, inovācijai, eksportspējai, kas ir svarīgi priekšnoteikumi produktivitātes pieaugumam.

Produktivitātes paaugstināšanas pamatā ir ne tikai tehnoloģijas un ražošanas procesu pilnveidošana, bet arī esošo resursu pārdale (t.sk. darbspēka) par labu augošajām zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgām darbībām. To var panākt sekmējot uzņēmumu izvēli par labu eksporta aktivitātēm, veicinot uzņēmumu pāreju uz augstāka ienesīguma un augstākas zināšanu ietilpības aktivitātēm, kā arī sekmējot uzņēmumu līmeņa inovācijas. Bez kritiskās Covid-19 izraisītās ietekmes tūrisma nozarei kā darbietilpīgai, aktivitāti darba tirgū izdosies atjaunot nākamo 1-2 gadu laikā, tomēr daudzās no tieši skartajām nozarēm darbavietu skaits var

ilgstoši neatgriezies pirmskrīzes līmenī. Covid-19 krīze ir paātrinājusi ekonomikas digitalizācijas tendences un darbavietu automatizāciju tostarp tūrisma nozarē, līdz ar to jaunā darbavietu un prasmju struktūra var atšķirties no tās, kāda tā bija pirms krīzes. Intelektuālā īpašuma aizsardzības atbalstam jānodrošina inovāciju ilgtspēja. Savukārt inovāciju atdeves palielināšanai nepieciešams nodrošināt uzņēmumu atbalstu pilnam inovāciju ciklam, atbalstot pilotprojektus augsto tehnoloģiju jomā, P&A ieguldījumiem, tai skaitā caur efektīvi strādājošu Kompetenču centru programmu.

Mūsdienu pasaulē notiek strauja tehnoloģiju transformācija un svarīga ir valsts un uzņēmēju gatavība jaunajiem konkurētspējas izaicinājumiem, t.i. spējai gūt labumu no ražošanas un pakalpojumu veidošanas iespējām nākotnē, mazināt riskus, kā arī spējai būt elastīgiem, reaģējot uz nākotnes izaicinājumiem.

Attēls Nr.11

Globālajā ekonomikā dominē straujas uzņēmumu paplašināšanās stratēģijas ar skaidru mērķi - iekarot jaunus tirgus un, ja iespējams, veikt šo tirgu monopolizāciju. Rūpniecības politikas stratēģijas daudzās pasaules valstīs piedzīvo renesansi, kur nozīmīgu lomu atvēlot mērķtiecīgam valsts atbalstam. Tāpēc industrijas attīstības un konkurētspējas stiprināšanas mērķis nevar tikt panākts, paļaujoties tikai uz tirgus spēkiem. Būtisks priekšnosacījums ir ilgtermiņa politika, kas mērķtiecīgi atbalsta inovācijas un iesaistīšanos globālajās vērtību ķēdēs, kas ir nozīmīgs zināšanu pāneses mehānisms. Pārvarot iekšējā tirgus ierobežojumus, uzņēmumiem ir iespēja dziļāk specializēties noteiktu produktu un pakalpojumu ražošanā. Arvien vairāk būs nepieciešamas

platformas un zināšanu pārneses risinājumi, īpaši digitāli, lai veicinātu efektīvu un ātru jaunu eksporta tirgu apgušanu specializētajās jomās, ņemot vērā, ka specializācija pieprasa mērogošanu, lai nodrošinātu ātru investīciju atdevi.

Analizējot Latvijas konkurētspēju, iezīmējas nepieciešamība pēc precīzi mērķētas un resursus koncentrējošas rīcības labklājības straujākai vairošanai. Ekonomikas izaugsmes dzinēj spēks ir produktivitātē balstīta konkurētspēja. **Attiecīgi produktivitātes paaugstināšanai ir nepieciešamas konkrētas rīcības šādos virzienos - cilvēkkapitālā, biznesa vidē (eksportspējā), tehnoloģijās, inovācijās un investīcijās, jeb finanšu pieejamībā.** Vienlaikus jāņem vērā, ka iniciatīvas jebkurā no šiem blokiem ir nesaraujami saistītas ar institucionālo ietvaru, ko raksturo uzņēmējdarbības vides kvalitāte un pārvaldības efektivitāte.

3. VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS STRATĒGIJA

3.1. STRATĒGISKAIS IETVARIS

Latvijas Viedās specializācijas stratēģija (RIS3) ir tautsaimniecības transformācijas stratēģija uz augstāku pievienoto vērtību, produktivitāti un efektīvāku resursu izmantošanu. Tautsaimniecības transformācijas stratēģija nodrošina izmaiņas un izaugsmi tradicionālo nozaru ražošanas un eksporta struktūrā, kā arī veicina esošo un jauno augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu nozaru attīstību un izaugsmi.

Globālo vērtības ķēžu kontekstā tas nozīmē:

- zināšanu pārneses uzlabošanu no citiem tirgiem, īstenojot pasākumus, kas palielina eksportā iesaistīto uzņēmumu skaitu,
- atbalstu inovācijām, kas uzņēmumiem ļauj īstenot pāriešanu uz zināšanu ietilpīgākām aktivitātēm gan tradicionālajās un gan jaunās nozarēs,
- atbalsta mehānismus ienesīgu, zināšanās balstītu augstākas pievienotās vērtības aktivitāšu pozīciju nostiprināšanai globālajās vērtību ķēdēs ar zināšanu un intelektuālā īpašuma aktīvu veidošanas un aizsardzības palīdzību.

Ņemot vērā, ka globālajās vērtību ķēdēs pārmaiņu ātrums pieaug, pārmaiņu radīto iespēju atklāšanai un izmantošanai nepieciešams pielietot uzņēmējdarbības atklājuma principos balstītos instrumentus. Uzņēmējdarbības atklājuma princips ir augšupēja (turpmāk - bottom-up) politikas plānošanas pieeja, kas balstās uz tirgus dalībnieku (uzņēmumu, augstākās izglītības iestāžu, pētniecības institūtu, pētnieku, neatkarīgu novatoru u.c.) iesaisti ekonomikas attīstības iespēju identificēšanā. Politikas veidotāji, savukārt, novērtē atklājumu rezultātus un izstrādā atbalsta instrumentus atklāto iespēju izmantošanai⁴³. Šāda pieeja ir nepieciešama, tādēļ, ka politikas veidotājiem nav pieejama pilnīga informācija par ekonomikā notiekošo. Tirgus dalībnieku iesaiste prioritāšu noteikšanā ļauj atklāt jomas jau esošu ekselenci, vai arī potenciālu to radīt nākotnē⁴⁴.

Uzņēmējdarbības atklājuma principos balstīti instrumenti, kā, piemēram, kompetenču centri, klasteri, asociācijas, inkubatori un citi zināšanu pārneses instrumenti veido **sadarbības tīklus**, kas ir mehānisms:

- zināšanu kapitāla palielināšanai caur atšķirīgu zināšanu un pieredzes un tehnoloģijas pārneses sekmēšanu uzņēmumu starpā, kā arī starp uzņēmumiem, augstskolām, zinātniskajām institūcijām un publisko sektoru,
- kopīgas intereses aktivitāšu identifikācijā un realizācijā nozares ietvaros,
- dinamisku vērtības ķēžu veidošanās sekmēšanai, koordinētai sarežģītāku un zināšanu ietilpīgāku produktu un pakalpojumu radīšanai, tādējādi pārvarot atsevišķu uzņēmumu ierobežojumus darbības mērogā un aktivitāšu tvērumā.

Latvijā pastāvošo sadarbības tīklu, kā, piemēram, kompetences centru, klasteru, ietvaros līdz šim ir nodrošināta uzņēmējdarbības atklājuma principa īstenošana, kā rezultātā ir izveidota stabila pārvaldības sistēma. ES fondu 2014.-2020. plānošanas periodā Kompetences centru programmas ietvaros finansējumu saņēma 8 projektu īstenotāji, savukārt Klasteru programmas ietvaros projektu īstenoja 14 projektu īstenotāji. Par sadarbības tīklu attīstību liecina sadarbības palielināšanās starp uzņēmumiem un ar to saistītā zināšanu kapitāla pieaugums, kā arī iesaistīto uzņēmumu eksporta un inovāciju rādītāji, kas ir vismaz divas reizes augstāki nekā tiem uzņēmumiem, kas tajos nepiedalās.

Esošajiem sadarbības tīkliem ir uzkrāta kompetence esošo nozaru ietvaros, efektīva sadarbība ar nozaru uzņēmumiem, inovāciju un eksporta veicināšanas kapacitāte. Ilgtspējīgai attīstībai būtiski ar esošajiem un jaunizveidotiem valsts atbalsta mehānismiem šos principus paplašināt uz visiem nacionālās ekonomikas dalībniekiem.

Lai nodrošinātu mērķtiecīgu Latvijas uzņēmumu ciešāku integrāciju globālās vērtību ķēdēs ir nepieciešams veidot **pilnīgu inovāciju ekosistēmu** aptverot pastāvošos sadarbības tīklus, nodrošinot stratēģisku specializāciju un inovāciju attīstību visas vietējās vērtību ķēdes ietvaros.

RIS3 mērķis ir palielināt tautsaimniecības spēju veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta zināšanu intensīvu aktivitāšu, produktu un pakalpojumu īpatsvara palielināšanos tautsaimniecībā, nodrošināt zināšanu ietilpīgu aktivitāšu ilgtspēju.

RIS3 galvenie uzdevumi ir:

- **palielināt tautsaimniecības zināšanu intensitāti** - stimulēt pāriešanu uz augstāka ienesīguma aktivitātēm globālās vērtību ķēdēs esošo nozaru ietvaros, kā arī stimulēt tehnoloģiju - ietilpīgāku, augstākas pievienotās vērtības un eksportspējīgu produktu un pakalpojumu radīšanu, ražošanu un novešanu līdz tirgum;
 - attīstīt pētniecību un inovācijas stratēģiski prioritārajās RIS3 specializācijas jomās, piemēram, paplašinot esošo Kompetenču centru programmu ar pilna cikla inovāciju atbalstu, tādējādi veidojot un attīstot sadarbības tīklus;
 - palielināt tautsaimniecības zināšanu kapitālu - sekmēt publiskās un privātās pētniecības rezultātu, zināšanu un tehnoloģiju pāriesi un absorbciju uzņēmējdarbībā. Tas ietver arī kopējā zināšanu kapitāla palielināšanos caur zināšanu pāriesi, veicinot dalību globālās vērtību ķēdēs (eksportā), kā arī zināšanu un atšķirīgu prasmju pāriesi caur nozaru klāsteriem un asociācijām starp nozares uzņēmumiem, pētniecības iestādēm un universitātēm.
- **palielināt Latvijas inovācijas spējas**, izveidojot mērķfokusētus publisko investīciju instrumentus starptautiski konkurētspējīga cilvēkkapitāla, atbalstot pētniecības un inovāciju aktivitāšu palielināšanos tautsaimniecībā un pētniecības infrastruktūras veidošanai un atjaunotnei, t.sk. prasmju un digitalizācijas attīstībai, publiskajā un privātajā sektorā;
- **izvērtēt RIS3 izvirzīto mērķu, sasniegto rezultātu un ieguldīto publisko investīciju efektivitāti** un sekmēt uzņēmumu kapacitāti identificēt perspektīvās specializācijas jomas pētniecības un tehnoloģiju attīstības nišas.

3.1.1. RIS3 SPECIALIZĀCIJAS JOMAS

2014.gadā tika definētas **RIS3 specializācijas jomas**, kurās valstij ir salīdzinošās priekšrocības vai arī eksistē aktīvi, uz kuru bāzes šādas priekšrocības var radīt. Lai novērtētu pētniecības un inovācijas kapacitāti, zināšanu-ietilpīgas ekonomikas veidošanās progresu un potenciālu attīstīt specializācijas virzienus ar mērķi stiprināt zinātnisko izcilību un sekmēt konkurētspējas izaugsmi un iekļaušanos globālajās vērtību ķēdēs, laika periodā no 2014.-2018.gadam tika veikta ES fondu investīciju analīze. Veiktās investīcijas (publiskās un privātās) un identificētais izaugsmes potenciāls definētajās RIS3 specializācijas jomās ļauj secināt, ka šobrīd nav nepieciešams definēt jaunas specializācijas jomas, ņemot vērā ka jomu izvēles pamatojums joprojām ir aktuāls.⁴⁵ Savukārt ir

nepieciešams arī turpmāk atbalstīt dabīgo RIS3 sadarbības tīklu attīstību, veidojot visaptverošu inovāciju ekosistēmu tajos, kas nodrošina pārskatāmības, labas pārvaldības, uzņēmējdarbības atklājuma principa īstenošanu un mērķtiecīgu internacionalizāciju, apvienojot privātā, akadēmiskā un publiskā sektora pārstāvjus, un veicinot to sadarbību vienotu mērķu īstenošanai.

Tautsaimniecības izaugsmi ir iespējams nodrošināt mērķtiecīgi ieguldot RIS3 specializācijas jomās, identificējot specializācijas jomu pētniecības un tehnoloģiju attīstības nišas, identificējot komersantu aktivitātes jaunu konkurētspējas priekšrocību atklāšanā un veicinot vienotu sadarbības tīklu veidošanos RIS3 specializācijas jomās, iesaistot visas pastāvošās sadarbības iniciatīvas. Tādējādi veidosies **RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmas**, aptverot privātā, publiskā sektora un akadēmiskās vides sadarbības partnerus vietējā un starptautiskā mērogā, kuri savstarpēji mijiedarbojas, galvenokārt papildinot vai piegādājot galvenās vērtību veidojošās sastāvdaļas to produktos vai pakalpojumos.

Vienotu ekosistēmu attīstība, balstoties uz stratēģisku vērtību ķēžu attīstību, klasteru pieeju kā labo praksi un pilnveidojot inovāciju, kā arī likumdošanas vidi, nodrošinās Latvijas tautsaimniecībai nepieciešamo specializāciju un mērķu sasniegšanu.

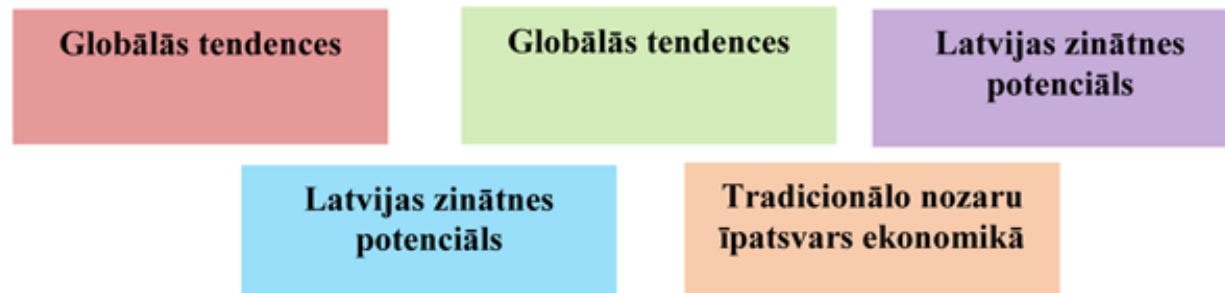
Attēls Nr.12

RIS3 specializācijas jomas:

Attēls Nr.13

RIS3 specializācijas jomu pamatojums:

(1) Zināšanu ietilpīga bioekonomika

Zināšanu ietilpīga bioekonomika (turpmāk - Bioekonomika) ir nozīmīga tautsaimniecības attīstībā, jo aptver tādas tradicionālās ekonomikas nozares, kuras izmanto dabas resursu kā lauksaimniecība, zivsaimniecība, akvakultūra, mežsaimniecība, kokapstrāde, pārtikas un dzērienu u.c. ražošana no lauksaimniecības izejvielām, kas ietver arī tehnoloģisko un netehnoloģisko inovāciju izmantošanu augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanā, kā arī iepakošanas ražošana, biomasas pārstrādi, bioloģiskajos resursos bāzētu ķīmisko un farmaceitisko preparātu, plastmasas u.c. materiālu ražošana, resursu atkārtotu izmantošanu un pārstrādi, alternatīvo degvielu izstrādi un citu tehnoloģiju un augstas pievienotās vērtības produktu radīšanu. Tajā pašā laikā produktivitāte jeb radītā pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, kokapstrādē, pārtikas un dzērienu ražošanā nesasniedz nozares vidējā rādītāja Eiropas Savienībā. Nozares produktivitātes paaugstināšanas un resursu efektīvāka izmantošanas nolūkā ir nepieciešams stimulēt tieši plašāku inovāciju izmantošanu straujākai produktivitātes kāpināšanai.

Latvijā zinātnisko institūciju pētniecības un inovāciju kompetence Bioekonomikas jomā ir izveidojusies vairākās tēmās: ilgtspējīgā un efektīva lauksaimniecībā, inovatīvu pārtikas produktu un dzīvnieku barības izstrādē, pārtikas drošībā, ilgtspējīgā mežsaimniecībā un koksnes piegādes sistēmās, bioresursu nozares pētījumos (biotehnoloģiju attīstīšana un augstas pievienotās vērtības produktu radīšana), reģionālajā attīstībā u.c. Bioekonomikas jomā sekmīgi darbojas amatierzinātnes (citizen science) iniciatīvas.

Bioekonomikas pētniecības kompetence veidojas plašā zinātnisko institūciju lokā: Latvijas Lauksaimniecības universitātē (sadarbībai ar nozares uzņēmējiem izveidota Zināšanu un tehnoloģiju pārneses nodaļa), LLU Agrolesursu un ekonomikas institūtā, LLU Dārzkopības institūtā, LLU Augu aizsardzības zinātniskajā institūtā "Agrihorts", LLU Zemkopības institūtā, LLU SIA "Latvijas Augu aizsardzības un pētniecības centrs", Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajā institūtā "BIOR", Latvijas Valsts mežzinātnes institūtā "Silava", Latvijas Valsts Koksnes Ķīmijas institūtā, Baltic Studies Centre, Daugavpils Universitātē, Latvijas Hidroekoloģijas institūtā, Latvijas Universitātē, LU Mikrobioloģijas un Biotehnoloģijas institūtā, Rīgas Tehniskajā universitātē, RTU VASSI un Vides risinājumu institūtā.

Jomas izaicinājumi

Latvijā ir pētniecības un inovācijas kompetence un spēja piesaistīt privāto finansējumu nišās, kas nodarbojas ar inovatīvu produktu un tehnoloģisko risinājumu izstrādi, tomēr ir nepieciešams stimulēt tieši plašāku inovāciju izmantošanu, mērķējot un augstākas pievienotās vērtības produktu masveidīgāku radīšanu, straujākai produktivitātes kāpināšanai un eksporta, kurš balstās uz inovācijām un produktivitāti, veicināšanai. Turklāt ņemot vērā klimata pārmaiņu radītos izaicinājumus, ir būtiski jau šobrīd mērķtiecīgi attīstīt pētniecības (cilvēkkapitāla) kompetenci un inovācijas kapacitāti mežsaimniecības un lauksaimniecības pielāgošanai klimata pārmaiņām. Ņemot vērā jomas būtisko ietekmi uz eksporta rādītājiem, kā arī vispārēju ietekmi uz ilgtspējīgas domāšanas attīstību sabiedrībā, efektīva zināšanu izplatīšana, uzkrāšana, efektīva transformācija un nodošana nākotnes paaudzēm ir ārkārtīgi būtiska. Bieži vien šīs jomas

pārstāvi saskaras ar neattaisnotu administratīvo slogu, kas būtiski samazina to kapacitāti īstenot šos svarīgos, sabiedrības attīstībai nozīmīgos uzdevumus.

(2) Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, farmācija

Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, farmācija (turpmāk - Biomedicīna) ir Latvijai nozīmīga starptautiski atpazīstama un konkurētspējīga pētniecības joma ar bagātām tradīcijām, augstu zinātnisko izcilību un inovācijas potenciālu. Tematiski Biomedicīnas pētījumi Latvijā aptver gan tradicionālo augstas kvalitātes bioloģisko pētniecību, gan klīnisko izpēti, gan pieaugošā apmērā digitalizēto veselības aprūpi.

Biomedicīnas pētniecības kompetence ir koncentrēta Rīgā: Latvijas Universitātē, Rīgas Stradiņa universitātē, Rīgas Tehniskajā Universitātē, Latvijas Organiskās sintēzes institūtā un Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrā. Klīniskā pētniecība tiek veikta arī trīs Rīgā esošās slimnīcās - P.Stradiņa Klīniskajā universitātes slimnīcā, Rīgas Austrumu Klīniskajā universitātes slimnīcā, Bēnu Klīniskajā universitātes slimnīcā, kā arī reģionālajās un specializētajās slimnīcās.

Jomas izaicinājumi

Biomedicīnas attīstība ir cieši saistīta ar globālajiem procesiem, t.sk., novecošanos, mobilitāti, klimata pārmaiņu vadību, kuros nozīmīgu lomu ieņem spēja noteikt likumsakarības, analizējot datu masīvus un parasto un lielo datu apstrādes tehnoloģiju sinerģiju veidošana. Šajā kontekstā Latvijai ir būtiski saprast, kuras no potenciālajām Biomedicīnas nišām ir attīstāmas ar RIS3 instrumentiem, kā arī - kāds ir optimālais atbalsts pievienotās vērtības pieaugumam tradicionālajās farmācijas un veselības aprūpes pakalpojumu nozarēs. Nepieciešams priekšnosacījums ekosistēmas attīstībai ir tās dalībniekiem pieejami augstas kvalitātes dati, kas ir atvērti pētniecībai un studijām publiskajās zinātniskajās institūcijās un integrēti Eiropas Atvērto Datu Mākoņa infrastruktūru sistēmā. Šo datu atvēršana ir nopietns ekosistēmas izaicinājums un šķērslis privātām organizācijām pieejama datu ezera izveidošanai. Augsta pētniecības kvalitāte agrīnās fāzēs prasa veidot labāku sasaisti starp produktu un pakalpojumu attīstību un ieviešanu tirgū. Vienlaikus, mērot komerciālos ieguvumus, jāņem vērā ne tikai eksporta ienākumi, bet arī importa substitūcijas un veselības sistēmas efektivizācijas rezultāts. Latvijas Biomedicīnas jomas P&A nišas pārklājas ar Igaunijas un Lietuvas kompetencēm, taču vienlaikus, apvienojot Baltijas valstu kompetences, tā ir iespēja attīstīt reģionālu inovatīvu farmāciju un medicīnas aparātūras izstrādi, kas var būt konkurētspējīga globālajā tirgū. Ņemot vērā, ka šai jomai ir viens no ilgākajiem pilnajiem inovāciju ieviešanas cikliem, šādas Baltijas līmeņa sadarbības korekta veicināšana varētu būtiski paātrināt šīs jomas uzņēmumu konkurētspēju globālajās vērtības ķēdēs.⁴⁶

(3) Fotonika un viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas

Fotonika un viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas (turpmāk - Fotonika un viedie materiāli) ir īpaši nozīmīgi Latvijas tautsaimniecības transformācijai uz jaunu un inovatīvu tehnoloģisko risinājumu radīšanu un augstas pievienotās vērtības preču un pakalpojumu attīstīšanu. Aktuālās tematiskās nišas: implantu materiāli; biomateriāli, kompozītmateriāli un polimēri; plānie slāņi un pārklājumi; iekārtas, ierīces un sistēmas; tehnoloģijas, funkcionālie materiāli fotonikai un elektronikai un nanotehnoloģijas, nanokompozīti un keramika. Fotonikas un viedo materiālu jomā galvenokārt fundamentālo un lietišķo zināšanu rezultātus veido augstskolas un zinātniskās institūcijas. No tām vadošās institūcijas, kurās koncentrēta jomas P&I kapacitāte ir Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts (LU CFI), Latvijas Universitāte (LU), Rīgas tehniskā universitāte (RTU), Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta (KĶI), Latvijas Organiskās sintēzes institūta (OSI). Latvijā Apvārnis 2020 projekta ietvaros ir izveidots Baltijas Biomateriālu ekselences centrs (Baltic Biomaterials Centre of Excellence - BBCE), kura mērķis ir attīstīt pētniecību, zināšanu pānesi un produktu attīstību biomateriālu jomā.

Fotonikas un viedo materiālu specializācijas joma ir daļa no Eiropas Komisijas noteiktām svarīgajām pamattehnoloģijām (Key Enabling Technologies - KET) un tā aptver plašu zināšanu un pētniecības jomu spektru un paver plašas produktu pielietojuma iespējas dažādos industrijas sektoros - sākot ar inovatīviem tehnoloģiskiem risinājumiem energoefektivitātes uzlabošanai un beidzot ar tehnoloģiskiem risinājumiem medicīnas pielietojumam u.c.

Fotonikas apakšjomas pētniecības un attīstības vērtību ķēdi veido:

- Pētniecība jaunu fotonisko tehnoloģiju jomā, kas sevī ietver optiskās un optoelektroniskās komponentes, sistēmas un ierīces, piemēram, optiskās šķiedras, sensorus, lāzerus, optiskās integrālās shēmas, optiskos slēdžus, fotoelementu sistēmas u.c.
- Pētniecība jaunu inženiertehnisko risinājumu un tehnoloģiju jomā optiskām un optoelektroniskām komponentēm, sistēmām un ierīcēm;
- Pētniecība jaunu funkcionālo materiālu jomā fotonikai un optoelektronikai;
- Pētniecība jaunu pārklājumu un to tehnoloģiju jomā optiskām un optoelektroniskām komponentēm, sistēmām un ierīcēm (optiskām šķiedrām, 3D displejiem u.c.)

Viedo materiālu apakšjomas pētniecības un attīstības vērtību ķēdi veido:

- Pētniecība jaunu viedu materiālu jomā enerģijas ieguvei un uzglabāšanai ar tiešu ietekmi uz energoefektivitātes paaugstināšanu un SEG emisiju samazināšanu (nanotehnoloģijas, nanokompozīti, keramika, stikls u.c.);
- Pētniecība jaunu biomateriālu jomā medicīnas vajadzībām, piemēram kaulaudu reģenerācijai, mutes un žokļa ķirurģijai, ortopēdijai u.c.;
- Pētniecība jaunu viedu materiālu un to tehnoloģiju jomā, kas ir droši un ilgtspējīgi pēc uzbūves (sustainable-by-design).

Jomas izaicinājumi

Lai sekmētu šīs jomas izaugsmi ir nepieciešams veicināt pētniecības un inovācijas attīstību privātajā sektorā un palielināt augsto un vidēji augsto tehnoloģiju īpatsvaru eksportā. Augsts fundamentālo un lietišķo pētījumu īpatsvars ir vērojams biomateriālu, nanotehnoloģiju, nanokompozītu, keramikas un funkcionālo materiālu fotonikai un elektronikai pētījumu virzienos, taču tehnoloģiju pārnesei attīstīšanai nepieciešams mērķtiecīgāk piesaistīt industriju un privātā sektora investīcijas. Nepieciešama lielāks valsts atbalsts P&A cilvēkkapitāla veidošanai, lai ilgtermiņā nodrošinātu P&A kapacitāti un attīstību ne tikai pētniecībā, bet arī komercsektorā. Ņemot vērā jomas sarežģīto specifiku, viens no pozitīviem atbalsta virzieniem būtu efektīvas un drošas jomas komunikācijas sistēmu un vizualizācijas paņēmieni izstrāde, pielietojot 3D, 4D, virtuālās realitātes (VR), mākslīgā intelekta (AI) tehnoloģijas, kas veicinātu uzņēmēju iespējas ne tikai pašiem modelēt potenciālo inovāciju virtuālos prototipus, bet arī efektīvi prezentēt tos investīciju piesaistei.

(4) Viedā enerģētika un mobilitāte

Pētniecība un inovācija Viedās enerģētikas un mobilitātes jomā aptver enerģētikas, būvniecības, rūpniecības un transporta jomas un sniedz pienesumu gan klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā, gan aprites ekonomikas attīstībā.⁴⁷

Viedās enerģētikas apakšjomas pētniecības un inovācijas vērtību ķēdi veido:

- jaunu enerģijas avotu ieguves iespēju izpēti, jaunas idejas un koncepti
- jauni materiāli, komponentes, tehnoloģijas enerģijas ieguvei, uzkrāšanai, pārvadei un energoefektivitātei;
- inženiertehnoloģiskie un digitālie risinājumi energosistēmu plānošanai, veidošanai, integrēšanai, automatizācijai, pārvaldībai;

- ilgtspējīgas finansēšanas un investīciju shēmas, biznesa modeļi energosistēmu un energotirgus attīstībai;
- inovatīvu, lietotāj-centrētu un ilgtspējīgu produktu un pakalpojumu attīstīšana;
- energopolitiku analīze, energonodrošinājuma ilgtermiņa plānošana un monitorings.

Viedās mobilitātes apakšjomas pētniecības un inovācijas vērtību ķēdi veido:

- jaunu mobilitātes ideju, principu un konceptu izpēte;
- jauni materiāli, komponentes un tehnoloģijas drošāku, ērtāku transporta līdzekļu konstruēšanai;
- inženiertehnoloģiskie un digitālie risinājumi ilgtspējīgu un drošu un savstarpēji savienotu transporta infrastruktūru, elektromobilitātes un automatizētās mobilitātes attīstīšanai un satiksmes pārvaldībai;
- ilgtspējīgas finansēšanas un investīciju shēmas, biznesa modeļi transporta sistēmu un mobilitātes tirgus attīstībai;
- inovatīvi produkti un pakalpojumi ilgtspējīgas, savienotas un klimatneitrālas mobilitātes attīstīšanai;
- transporta politiku analīze un mobilitātes sistēmu ilgtermiņa plānošana un monitorings.

Jaunas, efektīvas, lietotājcentrētas tehnoloģijas un pakalpojumi, jo īpaši enerģētikas, transporta un IKT jomā ir pamatnosacījums ilgtspējīgu saimniecisko aktivitāšu, kā arī urbāno teritoriju attīstībai. IKT un digitālās tehnoloģijas ir līdzeklis, ar kura palīdzību pilsētu funkcionalitāti padarīt efektīvāku, vieglāk pieejamu un lietojamu, vienlaikus pārejot uz oglekļa mazietilpīgu ekonomiku un pielāgojoties klimata pārmaiņu radītajiem izaicinājumiem.

Publiskajā sektorā pētniecības kompetence viedās enerģētikas un mobilitātes jomā koncentrēta Rīgas Tehniskajā Universitātē (jo īpaši Enerģētikas institūtā, Industriālās elektronikas un elektrotehnikas institūtā, Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūtā, Lietišķās ķīmijas institūtā); Latvijas Lauksaimniecības universitātē (jo īpaši Enerģētikas institūtā un Spēkratu institūta Alternatīvo degvielu zinātniskajā laboratorijā) un Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtā, Elektronikas un datorzinātņu institūtā.

Jomas izaicinājumi

(1) P&A cilvēkkapitāla ataudze un augsti kvalificētu speciālistu sagatavošana - katru gadu ar Viedās enerģētikas un mobilitātes jomu saistītajās studiju programmās studē vidēji 4,5% no kopējā Latvijas studentu skaita, turklāt vērojama tendence, ka no visiem imatrikulētajiem bakalaura un maģistra studiju programmu studentiem, tikai aptuveni 50% studijas pabeidz. Arī doktorantūras studentu vidū situācija ir līdzīga. (2) Zinātniskās izcilības paaugstināšana un pētniecības internacionalizācija - Viedās enerģētikas un mobilitātes joma Latvijā ir ar izteikti lietišķu ievirzi, vērsta uz industriai aktuālu problēmjautājumu risināšanu, taču zinātniskā izcilība pētniecības internacionalizācija un starptautiskā sadarbība, vērtējot pēc zinātnisko publikāciju rādītājiem, salīdzinājumā starp Baltijas valstīm caurmērā joprojām ir būtiski uzlabojama. (3) Pētniecības pilotprojektu un demonstrāciju projektu īstenošana, paredzot finanšu instrumentus un attīstot koordinētāku un mērķfokusētāku sadarbību starp pētniecības organizācijām, uzņēmumiem un pašvaldībām. Šādas P&I iniciatīvas praktiski demonstrē pētniecības kompetences, inovācijas potenciālu, sadarbības kultūru un atbalstošu institucionālo vidi, kas gan tiešā, gan netiešā veidā var paaugstināt Latvijas konkurētspēju gan starptautisku sadarbības partneru, gan investoru piesaistē. (4) Pilotteritoriju jeb inovāciju zonu definēšana un iniciatīvas nostiprināšana normatīvajos aktos - šobrīd trūkst vienotu kritēriju un robežlielumu, kā arī vienota kārtība, kas ļautu piemērot vispārējo normatīvo aktu ietvara pagaidu izņēmumus tiesiskā regulējuma piemērošanā, mazināt birokrātisko slogu un sniegtu iespēju iezīmēt un tālāk definēt konkrētas pilotteritorijas inovāciju

testēšanai, tādējādi sniedzot iespēju uzņēmumiem un pētniecības institūcijām (vietējiem un ārvalstu) pārbaudīt savus risinājumus pilsētvidē.

Latvija kā vienu no nākotnes konkurētspējas priekšnosacījumiem ir izvirzījusi ne tikai spēju pielāgoties klimata pārmaiņām, bet būt vienai no vadošajām valstīm, kas spēj radīt jaunus biznesa modeļus, attīstīt inovācijas un piedāvāt konkurētspējīgus pasaules līmeņa risinājumus klimata pārmaiņu izaicinājumiem, izmantojot to kā iespēju Latvijas ekonomikas attīstībai. **Nemot vērā jomas horizontālo ietekmi uz visām tautsaimniecības nozarēm, šīs jomas atbalsts un konkurētspējas celšana ir īpaši būtiska. Pieprasījums pēc zaļās enerģijas ģenerēšanas un integrācijas risinājumiem tikai augs.**

Lai sasniegtu šo mērķi, ir paredzēts sekmēt ieguldījumus inovācijās - pētniecībā un attīstībā un inovācijās, kas ir vērsta uz klimata izaicinājumu risināšanu, tai skaitā Viedās enerģētikas un mobilitātes jomā, līdz 2030.gadam Latvijā sasniedzot kopējos ieguldījumus pētniecībā un attīstībā vairāk nekā 2% no IKP. Lai sasniegtu šo mērķi, ir paredzēts līdz 2030.gadam Latvijā palielinot kopējos ieguldījumus pētniecībā un attīstībā līdz 1,5% no IKP, no kuriem vismaz trešo daļu paredzēts novirzīt P&I klimata izaicinājumu risināšanai, tai skaitā Viedās enerģētikas un mobilitātes jomā.

(5) Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas

Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (turpmāk - IKT) ir joma ar tiešu horizontālu ieguldījumu arī uz pārējo RIS3 jomu attīstību un tās loma Latvijas tautsaimniecībā ir ar strauji pieaugošu pievienoto vērtību. IKT devums kopējā IKP sastāda aptuveni 5% un pēdējo 10 gadu laikā ir būtiski pieaudzis. IKT jomā darbojas spēcīgi un starptautiski atzītas zinātniskās institūcijas, ko pierāda arī augstie rezultāti programmas Apvārsnis 2020 IKT apakšprogrammā, kā ietvaros iegūts vairāk nekā 7,4 milj. liels finansējums no Eiropas Komisijas, kas ir 0,15% no kopējā IKT apakšprogrammā piesaistītā finansējuma. IKT jomā aktuālās tematiskās nišas ir: elektronika un robotika, algoritmi un datormodeļi, datorlingvistika, datu uzglabāšanas un pārraidīšanas sistēmas, zemes tālīzpēte, mākslīgais intelekts un mašīnmācīšanās, izglītības tehnoloģijas un digitalizācija, kā arī kibernetika.

Jomas izaicinājumi

Ir būtiski nepieciešams palielināt publiskā sektora pasūtījumu pētniecībai IKT jomā, it īpaši tajās tematiskajās nišās, kurās šobrīd ir nepietiekama publiskā sektora kapacitāte, salīdzinājumā ar privātā sektora interesi un aktivitātēm. Šādas intensitātes palielinājumam ir jānotiek nodrošinot ciešu sasaisti starp privātā un publiskā sektora P&A aktivitātēm, nodrošinot to savstarpējo sinerģiju. Papildus, ir nepieciešami aktīvi pasākumi IKT jomas studiju programmu stiprināšanai, it īpaši attiecībā uz studentu atbiruma mazināšanu pamatstudiju programmās, kā arī kā arī sarežģījumiem doktorantūrā, kurā līdzīgi kā citās RIS3 jomās pēdējo gadu laikā ir ievērojami samazināties doktora grādu ieguvēju skaits. Nemot vērā jomas horizontālo ietekmi uz pārējo jomu konkurētspēju digitalizācijas laikmetā, tās un to virzošo komersantu atbalsts, kas investē zināšanu pārneses platformās Latvijā, ir īpaši svarīgs.

3.1.2. RIS3 ĪSTENOŠANA 2014.-2020.G. PLĀNOŠANAS PERIODĀ

2014.-2020.gada plānošanas periodā tika izmantoti uzņēmējdarbības atklājuma principos balstīti instrumenti - kompetences centri un klasteri - ar mērķi veidot un attīstīt sadarbības tīklus RIS3 specializācijas jomās. Tika iesaistīti un izmantoti arī jau pastāvošie sadarbības tīkli, piemēram, nozaru asociācijas.

Kompetenču centri nodrošina uzņēmējdarbības atklājuma principu ieviešanu, jo apvieno dažādu jomu un interešu speciālistus - uzņēmējus, zinātniekus un mācībspēkus, kas kopā strādājot, var piedāvāt un realizēt starpnozaru projektus, kā arī savienojot dažādu disciplīnu zināšanas, pārvērst tos starpnozaru produktu, procesu un tehnoloģiju inovācijās. Zināšanu pārvēršana risinājumos un šo zināšanu efektīva pārņemšana ir kompetenču centru būtisks ieguldījums Latvijas ekonomikā, kas jau ir pierādījis sevi, nodrošinot vismaz 67 milj. EUR investīciju apjomu Latvijas ekonomikā, tai skaitā piesaistot publiskās investīcijas no ES fondiem četru gadu periodā (no 2016. līdz 2019.gadam).⁴⁸ Faktiski Kompetences centru programmā ir iesaistīti gandrīz visi Latvijas aktīvākie un lielākie komersanti, kuri veic pētniecības un attīstības darbus, kā arī notiek cieša sadarbība ar nozaru asociācijām. Līdz ar to kompetences centru padomes ir efektīvākā nozaru diskusiju platforma par pētniecības un attīstības jautājumiem.

Kompetences centri ir uzrādījuši augstus sasniegumus inovāciju veicināšanā uzņēmumu līmenī, taču ir nepieciešams celt kapacitāti uzņēmumu un to inovāciju internacionalizācijā, veicinot Latvijas uzņēmumu iesaisti starptautiskos inovāciju projektos un sadarbības tīklos, tādā veidā piekļūstot jaunām zināšanām, prasmēm, sadarbības partneriem un investīcijām. Dalība starptautiskos inovāciju projektos un sadarbības tīklos var palielināt uzņēmumu integrāciju globālās vērtību ķēdēs, kā arī piesaistīt publiskās investīcijas uzņēmumam vai uzņēmumu grupām, tāpēc uzņēmumu dalības veicināšana starptautiskās inovāciju aktivitātes nepieciešams izvirzīt kā vienu no prioritātēm.

Projektu īstenotāji **Klasteru programmas** ietvaros ir veiksmīgi nodrošinājuši eksporta aktivitāšu īstenošanu, veicinot mazo un vidējo uzņēmumu eksportspēju un uzkrājuši nepieciešamās administratīvo kapacitāti šādu aktivitāšu īstenošanai. Kā norādīts ekspertu izvērtējumā, kas veikts EM īstenotā Interreg Europe projekta CLUSTERS3 ietvaros, Klasteru programmas uzbūve nenodrošina pilnvērtīgu trīskāršās spirāles mijiedarbības modeļa (turpmāk - triple helix) ieviešanu praksē, kā arī lielo uzņēmumu iesaisti, kas ir būtisks priekšnosacījums veiksmīgai klasteru darbībai. Kā norāda eksperti, klasteru programmas finansējums ir pārāk mazs attiecībā pret izvirzītajām prasībām, tajā pašā laikā tiek norādīts, ka intensitāte ir pārāk augsta (85%) un kritiskā masa klasteros pārāk zema, kas samazina klasteru organizāciju neatkarīgas un ilgtspējīgas attīstības iespējas.

Papildus sadarbības tīklu veidošanai un attīstībai, 2014.-2020.g plānošanas periodā tika īstenoti arī atbalsta pasākumi **nodarbināto apmācībām**. Tehnoloģisko apmācību programmas mērķis ir nodrošināt komersantus ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku, kas sekmētu zināšanu pārnei un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ražošanā. Netehnoloģisko apmācību programmas mērķis ir veicināt mikro un mazo komersantu produktivitāti un darba efektivitāti, paaugstinot to darbinieku kvalifikāciju un prasmes IKT un netehnoloģisko inovāciju jomās, kā arī veicināt investoru piesaisti. Jāatzīmē, ka apmācību programma ir viena no vislielākajām programmām iesaistīto komersantu skata ziņā.⁴⁹

Viena no pastāvošajām sadarbības tīklu formām Latvijā ir **nozaru asociācijas**, kuras apvieno uzņēmumus konkrētās nozarēs (balstoties uz NACE kodiem). Latvijā vēsturiski ir attīstījušās spēcīgas asociācijas klasiskajās tautsaimniecības nozarēs (kokrūpniecība, metālapstrāde, elektronika, farmācija, utt.). Lielāko nozaru asociācijas īsteno projektus kompetences centru, klasteru un apmācību programmās. Katrai no šīm programmām ir atsevišķi mērķi un paredzētās aktivitātes, kas rada šķēršļus publiskās un privātās pētniecības rezultātu, zināšanu un tehnoloģiju pārnei un absorbciju uzņēmējdarbībā, tādā veidā negatīvi ietekmējot Latvijas uzņēmēju konkurētspēju. Ir nepieciešams koncentrēties uz pastāvošo sadarbības tīklu uzkrātajām kompetencēm un kapacitātēm, veidojot homogēnu atbalsta mehānismu, lai veicinātu savstarpējo sadarbību un vienotu RIS3 mērķu sasniegšanu.

3.2. RIS3 ĪSTENOŠANA UN PĀRVALDĪBA 2021.-2027.G. PLĀNOŠANAS PERIODĀ

Lai izpildītu RIS3 stratēģijas uzdevumu transformēt tautsaimniecību uz augstāku pievienoto vērtību, produktivitāti un efektīvāku resursu izmantošanu, panākot izmaiņas un izaugsmi tradicionālo nozaru ražošanas un eksporta struktūrā, kā arī nozarēs, kas uzrāda augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu potenciālu, ir nepieciešama mērķtiecīga visu iesaistīto pušu sadarbība. Privātā, akadēmiskā un publiskā sektora apvienošana vienotu mērķu sasniegšanai ir galvenais veiksmīgas RIS3 stratēģijas ieviešanas priekšnosacījums. Ir jāidentificē un jāmobilizē vietējās vērtību ķēdes, kas sekmē šo vērtību ķēžu dalībnieku kopējā zināšanu kapitāla palielināšanu, kā arī sekmē šo vērtību ķēžu dalībnieku integrāciju globālajās vērtību ķēdēs. Nepieciešams konsekventi pilnveidot un stratēģiski attīstīt P&I infrastruktūru, tai skaitā stimulējot esošās infrastruktūras izmantošanu un koplietošanu, pilnveidot inovāciju un tehnoloģiju pārnei veicinošu likumisko ietvaru, zināšanu bāzi un prasmīgo cilvēkkapitāla, un atbalstīt to savstarpējo sinerģiju, lai nodrošinātu ātru zināšanu akumulēšanu, analīzi, un zināšanu pārnei uz pārējiem tirgus dalībniekiem.

RIS3 pārvaldības mērķis ir panākt vislabvēlīgākos nosacījumus uzņēmumu veiksmīgai dalībai globālajās vērtību ķēdēs, veicinot to zināšanu paplašināšanu, stimulējot investīcijas inovācijās un uzņēmējdarbības atklājuma procesus.

RIS3 ieviešanas specifiskie uzdevumi 2021.-2027.gada periodam ir:

- Izveidot vismaz piecas RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmas (vismaz vienu katrā no RIS3 specializācijas jomām)
- Paaugstināt privātā sektora investīcijas P&A
- Veicināt sadarbību starp privāto un publisko sektoru inovācijas jomā
- Veicināt eksportu un RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu dalībnieku iesaisti globālajās vērtību ķēdēs, tādējādi sekmējot zināšanu pārnesi no citiem tirgiem
- Veicināt RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu dalībnieku iesaisti Eiropas Komisijas starpreģionu RIS3 tīklošanas platformās un ES līmeņa programmās (piemēram, Apvārsnis Eiropa)

2014.-2020.gada periodā Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas politikas attīstība bija cieši saistīta ar Nacionālās industriālās politikas attīstību attiecībā uz nacionālas inovācijas sistēmas izveidi Latvijas ekonomikas strukturālai transformācijai uz augstāku pievienoto vērtību. Tās uzdevumi bija koncentrēt resursus spēcīgākajās zinātniskajās institūcijās un salāgot pētniecību ar Latvijas viedās specializācijas prioritātēm. Lai nodrošinātu procesa ilgtspēju, EM un IZM veidoto politiku salāgošana tiks turpināta arī 2021.-2027.gada perioda ietvaros.

Attēls Nr. 14

RIS3 process 2021.-2027.gadā un nozaru ministriju iesaiste tā īstenošanā

Atbildīgā iestāde par RIS3 ieviešanu t.sk., uzņēmējdarbības atklājuma principa īstenošanu un atbalsta pasākumu piemērošanu identificētajiem izaicinājumiem (t.sk., sasniedzamo rezultātu noteikšanu), tostarp salāgojot ar Eiropas Komisijas izvirzīto "misijās" balstīto investīciju principu, kā arī veicinot atbilstošu privāto investīciju piesaisti 2021.-2027.gadā, **ir EM.**

Līdzatbildīgās iestādes RIS3 īstenošanā ir IZM un citas ministrijas atkarībā no to kompetences un attiecīgās RIS3 prioritārās jomas (piemēram, ZM iesaistīsies RIS3 procesā saistībā ar kopīgajām prioritātēm Bioekonomikas specializācijas jomas attīstībā, VM tiks iesaistīta Biomedicīnas jomā utt.). IZM ir atbildīga par RIS3 specializācijas jomu attīstībai nepieciešamo zināšanu un kompetenču radīšanu, pētniecības cilvēkkapitāla sagatavošanu, pētniecības infrastruktūras attīstību un pieejamības nodrošināšanu zināšanu un tehnoloģiju pārnesei. VARAM atbildība ir saistīta ar RIS3 principu izmantošanu reģionālajā plānošanā. Lai sekmētu reģionu ilgtspējīgu ekonomisko attīstību un pilnveidotu reģionu uzņēmējdarbības un inovācijas vidi, kā noteikts Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr.587), būtiski ir izveidot un attīstīt inovācijas, zināšanu un tehnoloģiju pārnese platformu (turpmāk - reģionālā inovācijas un zināšanu platforma) jeb sistēmu, kuras ietvaros tiktu koordinēta reģionā esošo resursu efektīva izmantošana un veicināta sadarbība starp pašvaldībām uzņēmējiem, un gan Rīgā, gan reģionos esošajām izglītības, augstākās izglītības un pētniecības institūcijām, kā arī pilsoniskās sabiedrības grupām. Lai šāda sadarbība notiktu, nepieciešama reģionālā mēroga pārvaldības un koordinācijas mehānisma izveide sasaistē ar nacionālo pētniecības un inovācijas sistēmu, kur galvenā iniciatora un koordinatora funkcijas un kompetences būtu jāuzņemas plānošanas reģioniem.

Būtiski ir nodrošināt visu saistīto ministriju konstruktīvu sadarbību RIS3 procesā, lai koncentrētu un mērķtiecīgi koordinētu ieguldījumus pētniecībā un attīstībā, cilvēkkapitālā, infrastruktūrā un likumdošanas pilnveidošanā. Līdz šim RIS3 ieviešanas procesā fokuss ir bijis uz zinātnisko institūciju un uzņēmumu pētniecības kapacitātes attīstību un sadarbības veicināšanu caur dažādām atbalsta programmām, pietiekami daudz uzmanību nepievēršot citiem specializācijas veicinošiem faktoriem, kā piemēram fiziskās, uzņēmējdarbības un likumdošanas vides attīstība inovāciju veicināšanai. Kā piemēram, "Biobanku likums", kas ir bāzes regulējums jebkādam pētnieciskām darbībām un inovācijām cilvēka dzīvildzes un dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Viedās specializācijas monitoringa otrajā ziņojumā secināts, ka 2014.-2020.gada ES fondu atbalsta programmas un citi P&A atbalsta instrumenti, lai arī ir kopumā veicinājuši zinātnisko institūciju un uzņēmumu pētniecības un inovācijas kapacitātes attīstību, nav nodrošinājuši pietiekami integrētu pieeju pētniecības un tehnoloģiju attīstības sasaistei un, līdz ar to, inovācijas kapacitātes attīstīšanai.

Jaunajā ES fondu plānošanas periodā EM, IZM, VARAM un ZM RIS3⁵⁰ atbalsta programmas būtu jāveido, skaidri definējot katras RIS3 specializācijas jomas sasniedzamos mērķus no kā izrietētu nepieciešamās rīcības un atbildīgās puses. Nodrošinot publiskā finansējuma fleksibilitāti, spējot mērķēti investēt to attiecīgās jomas izvirzītajiem mērķiem un vajadzībām tiek nodrošināta gudrāka publiskā finansējuma ieguldīšana, kā arī efektīvāka mērķa sasniegšana. RIS3 specializācijas jomu izvēles pamatojumi ir dažādi, kā arī jomas struktūras ir atšķirīgas, līdz ar to vienāda pieeja visām specializācijām jomām nenodrošinās maksimālo iespējamus rezultātus. Sadarbību starp atbildīgajām administrējošajām struktūrām un RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu dalībniekiem ir jāorientē uz maksimāli integrētu sadarbības pieeju, nodrošinot skaidri definētu, pārskatāmu un vajadzībās balstītu atbalsta sistēmu (programmas), kas ļautu iesaistītajām pusēm koncentrēties uz kopējā mērķa īstenošanu.

Būtisks tiesiskā regulējuma aspekts, kas jāstiprina, ir intelektuālā īpašuma tiesības un to aizsardzība. Latvija ievērojami atpaliek intelektuālā īpašuma aizsardzības un šī jēdziena izpratnes ziņā no pārējām Eiropas Savienības valstīm. Kultūras maiņa, ko vadītu valsts intervence, atbalstot patentus, dizainparaugus un sertifikācijas, ļautu ilgtermiņā saskatīt un gūt labumu no inovācijām.

Infrastruktūras finansēšanas jomā būtu nepieciešams izstrādāt metodikas un vadlīnijas, ar kuras palīdzību varētu noteikt infrastruktūras investīciju lietderīgumu un samērīgumu konkrētu ražošanas un tehnoloģisko procesu inovāciju veicināšanai. Tas palīdzētu mazināt finansēšanas riskus, īpaši attiecībā uz publisko finansējumu, nevērtīgās, morāli novecojošajās vai nesamērīgi dārgās iekārtās un tehnoloģiskajos risinājumos, kā arī nodrošinātu to, lai infrastruktūras finansēšanas jautājumus risinātu kompetenti un zinoši speciālisti.

Šī brīža zinātnes un inovāciju pārvaldības tendences ES, mūsu reģionā un kaimiņvalstīs, kā arī Eiropas Komisijas pieeja daudzgadu budžeta plānošanā, programmu uzbūvē un savstarpējā sasaistē, pieprasa dalībvalstīm veidot tādas zinātnes un inovāciju pārvaldības struktūras, kas koncentrējot visus tām pieejamo cilvēkkapitālu, zināšanas un finanšu kapitālu spētu kāpināt piesaistīto investīciju un zinātnības (*know - how*) apjomu caur elastīgu un atvērta tipa pieeju, ciešāku sadarbību valsts, reģionālajā un starptautiskajā līmenī, vienlaikus nodrošinot maksimālu investīciju atdevi, efektivitāti un savstarpējo sinerģiju. Digitālie rīki un infrastruktūra, kā arī kvalificēti IKT jomas speciālisti, ir būtisks priekšnosacījums šādu savstarpēji saistītu struktūru izveidē. Nepieciešamību stiprināt sadarbību un pētniecību, attīstību un inovāciju veicinošo aktivitāšu koordināciju atbildīgo institūciju starpā rekomendē arī EK un OECD.

3.2.1. INTERNACIONALIZĀCIJA

Viens no nacionālas zinātniskās ekselences un inovāciju kapacitātes rādītājiem ir spēja iesaistīties ES līmeņa vai starptautiskās P&A un I aktivitātēs un piesaistīt publiskās investīcijas no ES vai starptautiskajām P&A programmām (piemēram, Apvārsnis-Eiropa, Digitālā Eiropa u.c.), kas arī ir izvirzīts kā viens no RIS3 ekosistēmu stratēģiskās attīstības mērķiem. Līdz ar to, nepieciešams veicināt privātās, publiskās un akadēmiskās vides pārstāvju sadarbību ne tikai vietējā, bet arī starptautiskā mērogā, lai sekmētu tehnoloģiju-ietilpīgāku, un augstākas pievienotās vērtības aktivitātes.

Latvijas sniegums ES līmeņa P&A programmās (piemēram, Apvārsnis 2020) šobrīd ir vājš, tādējādi netiek pilnvērtīgi izmantotas programmu sniegtās

iespējas. Latvijas organizācijas no "Apvārsnis 2020" programmas līdz šim ir piesaistījušas 92,68 miljonus eiro, kas ir trešais zemākais rādītājs ES. Lai gan Latvijas dalībnieku projektu pieteikumu sekmība ir 14,19%, kas pārsniedz ES vidējo rādītāju, iesniegto pieteikumu skaits ir zems.⁵¹ Latvijas organizācijas līdz šim "Apvārsnis 2020" programmā ir iesniegušas 2,5 tūkst. atbilstīgu pieteikumu, kas ir otrais zemākais rādītājs ES (Lietuvas organizācijas ir iesniegušas 3,0 tūkst. pieteikumu, savukārt Igaunijas organizācijas - 4,2 tūkst.).⁵² Īpaši zema dalība ir uzņēmējdarbības sektorā.

Aktīvāka dalība ES līmeņa programmās ļautu veiksmīgāk iekļauties ES inovāciju ekosistēmā, sekmētu zināšanu pānesi, kā arī ļautu piesaistīt papildu finansējumu P&A projektu veikšanai. Īpaši zema iesaiste un sekmības rādītāji ir mazo un vidējo uzņēmumu grupā, kas var tikt skaidrots ar zemo inovācijas aktivitāti Latvijas uzņēmumu vidū, zemo informētību par ES līmeņa programmu sniegtajām iespējām, kā arī pieejamo atbalsta pasākumu nepietiekamo izmantošanu. Latvijas dalības programmā "Apvārsnis 2020" vidusposma izvērtējumā tika secināts, ka relatīvi maza daļa no projektu dalībniekiem ir izmantojuši "Apvārsnis 2020" nacionālā kontaktpunkta piedāvātos atbalsta pakalpojumus un saņēmuši informāciju par projektu iespējām.⁵³

Nacionālā kontaktpunkta darbību šobrīd nodrošina Valsts izglītības attīstības aģentūras eksperti (VIAA). Ņemot vērā, ka VIAA darbojas IZM pakļautībā un pārsvarā strādā ar izglītību, zinātni un pētniecību saistītiem jautājumiem, arī nacionālā kontaktpunkta aktivitātes tiek pārsvarā mērķētas uz akadēmisko sektoru. Lai veiksmīgāk sasniegtu uzņēmējdarbības sektoru ir nepieciešams kontaktpunkta darbībā vairāk iesaistīt LIAA. Šī pieeja atbilstu arī kaimiņvalstu praksei - gan Lietuvā, gan Igaunijā "Apvārsnis 2020" atbalsta pakalpojumus mazajiem un vidējiem uzņēmumiem sniedz organizācijas, kas ikdienā darbojas ar uzņēmējdarbības sektoru (Lietuvas inovāciju centrs un Enterprise Estonia).⁵⁴ Abās kaimiņvalstīs uzņēmējdarbības sektora iesaiste "Apvārsnis 2020" programmās ir augstāka nekā Latvijā.

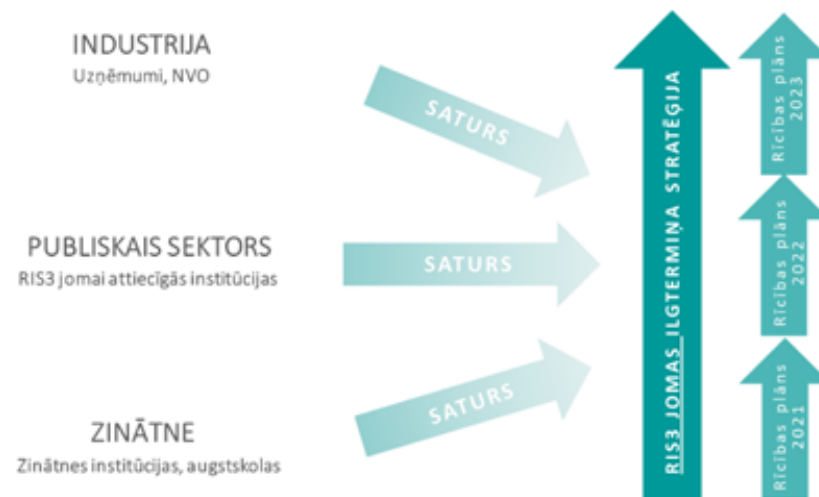
RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu dalībnieku iesaistes sekmēšanai ES vai starptautiskās P&A programmās (piemēram, "Apvārsnis Eiropa") jāizmanto tādi atbalsta instrumenti kā konsultāciju sniegšana un izglītojoši semināri (t.sk. pieteikumu sagatavošanā), informatīvi pasākumi ar mērķi popularizēt, "Apvārsnis Eiropa" programmu, īpaši koncentrējoties uz uzņēmējdarbības sektoru, pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšanu. Papildus tam, iesaisti programmās veicinātu finansiāla atbalsta sniegšana, piemēram, finansējuma piešķiršana virssliekšņa projektiem, kas netika atbalstīti.

3.2.2. RIS3 IEVIEŠANAS MODELIS

Tā kā RIS3 koncepta modelis balstīts uz uzņēmējdarbības atklājuma principa ieviešanu un patstāvīgu uzturēšanu, ir nepieciešams attīstīt Latvijas situācijai vispiemērotāko uzņēmējdarbības atklājuma principa modeli, nodrošinot pietiekamu vadības, administrācijas un monitoringa kapacitāti, efektīvi pielietojot jaunās paaudzes IKT rīkus. Kā secināts Viedās specializācijas monitoringa otrajā ziņojumā⁵⁵, ņemot vērā 2021.-2027.gada perioda ES un nacionālā mēroga prioritātes un izaicinājumus, kuru īstenošanai RIS3 būs arvien lielāka nozīme, ir nepieciešams mainīt esošo Latvijas RIS3 pārvaldības modeli - gan attiecībā uz attiecīgo rīcībpolitiku plānošanu, gan atbildībām par RIS3 ieviešanu un monitoringu. Modernas un dinamiskas pārvaldības kapacitātes veidošana ir būtisks priekšnosacījums, lai attīstītu stratēģisku inovāciju virzību katrā RIS3 jomā, veicinot izcilas pētniecības rezultātu komercializāciju Latvijas uzņēmumos un radot globāla mēroga inovācijas. Tādējādi, lai **uzņēmējdarbības atklājuma princips nodrošinātu RIS3 paredzēto specializāciju, tā īstenošanā uzsvars tiks likts tieši uz RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu ar augstu pievienoto vērtību identificēšanu un stratēģisku attīstības vadību, iesaistot publiskā, privātā un akadēmiskā sektora pārstāvjus.**

Attēls Nr.15

RIS3 specializācijas jomu stratēģiju izstrādes process

RIS3 ieviešanas procesā ir nepieciešama vienotas **specializācijas jomas ekosistēmas stratēģijas**, kuras praksē nodrošinātu zinātnes ekselences un uzņēmumu identificēto vajadzību savstarpēju sinerģiju. Lai izstrādātu pilnvērtīgu stratēģiju, kura nodrošinās iepriekš pieminēto sinerģiju, stratēģijas izstrādē jāpiedalās ar RIS3 jomu saistītajiem publiskā, privātā un zinātnes sektora pārstāvjiem. RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmas ietvaros ir jānodrošina cieša sadarbība iesaistītajām pusēm, pilns inovāciju atbalsta cikls, inovāciju un likumdošanas vides uzlabošana, internacionalizācija, starptautisko investīciju piesaiste, vērtību ķēžu identificēšana un analīze, cilvēkkapitāla attīstība, stratēģiskā vadība un citu attiecīgās ekosistēmas attīstības vajadzību nodrošināšana. Lai to īstenotu ir nepieciešams identificēt kuras kompetences jau tiek nodrošinātas (kompetences centri, klasteri, asociācijas, u.c.) un papildināt tās ar iztrūkstošajām kapacitātēm un funkcijām. RIS3 specializācijas jomas ilgtermiņa stratēģijas izstrādes procesu (t.sk. iesaistīto pušu koordinēšanu, informācijas apkopošanu utt.) nodrošinās LIAA.

Stratēģijas taktiskie īstenošanas paņēmieni tiks dinamiski pārskatīti, ņemot vērā globālo vērtības ķēžu dinamiku katrā no RIS3 specializācijas jomām globālajā mērogā. Viens no svarīgākajiem jaunā pārvaldības modeļa uzdevumiem būs nodrošināt nepārtrauktu uzņēmējdarbības atklājuma procesa īstenošanu, lai nodrošinātu zināšanu akumulēšanu un pārņemšanu ilgtermiņā. Tas notiks, izvērtējot jaunās paaudzes vajadzības un modelējot nākamo septiņu gadu attīstības perspektīvas. Praksē tas tiks nodrošināts uz ilgtermiņa stratēģijas pamata veidojot ikgadējus rīcības plānus (detalizēta informācija sadaļā 3.2.3.). Ikgadējā rīcības plāna izveidē, tāpat kā ilgtermiņa stratēģijas izstrādē, proaktīvu dalību ņem visi ar RIS3 jomu saistītie triple helix pārstāvji. Būtiska loma stratēģijas un rīcības plāna izstrādē būs RIS3 jomas stratēģiskās vadības padomei, kurā sastāvēs no vadošajiem RIS3 jomas privātā, publiskā un pētniecības sektora pārstāvjiem.

RIS3 politikas turpmākai sekmīgai īstenošanai būtu jāstiprina privātā, publiskā un pētniecības sektora sadarbība, kur katrai no šīm pusēm ir sava loma un atbildība. Publiskā sektora atbildība ir izveidot efektīvu RIS3 ieviešanas mehānismu (t.sk. uzņēmējdarbības atklājuma principa ieviešanu) un izrietot no tā dizainēt fokusētus atbalsta pasākumus. Privātā un pētniecības sektora atbildība ir veicināt šī mehānisma pilnvērtīgu ieviešanu praksē un nodrošināt savlaicīgas, faktos balstītas atgriezeniskās saites sniegšanu publiskajām struktūrām par galvenajiem īstenošanas izaicinājumiem un šķēršļiem. Publiskā sektora atbildība būtu aizstāvēt plašākas sabiedrības vajadzības un ilgtermiņa mērķus, savukārt privātā sektora atbildība sadarbībā ar pētnieciskajām organizācijām un mācību iestādēm risināt šo ilgtermiņa mērķu taktiskos uzdevumus, tai skaitā attīstīt galveno faktoru RIS3 politikas kontekstā - augsti kvalificētu darbaspēku. Šāda publiskā un privātā sektora sadarbība un konstruktīvs dialogs, par izaicinājumiem un vajadzībām, nodrošinās vienotu pieeju mērķu

izvirzīšanai, sasniegšanai un uzraudzībai, ievērojot Latvijas uzņēmēju vajadzības un plašākas sabiedrības vajadzības ilgtermiņā. Publiskā un privātā sektora sinerģija ar RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu starpniecību nodrošinās nacionālo politiku ātrāku absorbciju uzņēmējdarbības vidē un plašākā sabiedrībā un saderību ar aktuālajām nacionālā un globālā līmeņa vajadzībām.

RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu pieeja sastāv no diviem darbību blokiem: kartēšana (t.i. esošās situācijas analīze un stratēģijas definēšana) **un koordinācija**, kuru ietvaros tiek īstenota virkne konkrētu un savstarpēji saistītu aktivitāšu.

3.2.3. KARTĒŠANA (ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE UN STRATĒĢIJAS DEFINĒŠANA)

Vērtības ķēžu būtisks uzdevums nacionālajā ekonomikā ir palīdzēt pēc iespējas ātrāk identificēt vērtības radīšanas procesu un tā galvenos dalībniekus, kas savukārt nodrošina iespēju saskatīt šķēršļus, kas traucē pāreja uz ienesīgākām aktivitātēm vērtību ķēdēs, kā arī uzsākt vai paplašināt piedalīšanos globālajās vērtību ķēdēs. Šādu vērtības ķēdes transformāciju var īstenot trīs galvenos aspektos: a) ražojot daudz izsmalcinātākus produktus ar augstāku pievienoto vērtību eksistējošajā vērtību ķēdē; b) palielinot pievienoto vērtību caur funkcionālu jauninājumu ieviešanu, izvērtējot veicamos uzdevumus globālo vērtību ķēžu mērogā; c) apgūstot jaunas vērtību ķēdes ar augstāku pievienoto vērtību īpaši attiecībā uz starpnozaru sadarbību.

RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu veidošanai tiks izmantota *bottom-up* pieeja, identificējot aktīvas vērtību ķēdes ar augstu potenciālu un sniedzot tām atbalstu, lai uz šo vērtību ķēžu bāzes veidotu spēcīgas ekosistēmas. Atbalsts tiks piedāvāts katrā no RIS3 specializācijas jomām, tomēr ekosistēmas pamatā ir jābūt aktīvam sadarbības tīklam, ko veido uzņēmumi sadarbībā ar zinātniskajām institūcijām sev interesējošā un perspektīvā jomā. Vērtības ķēžu identificēšana būs nepārtraukts process, tādējādi nodrošinot radušos ekonomikas attīstības iespēju ātru atklāšanu un izmantošanu.

RIS3 specializācijas jomu ekosistēmu stratēģiju izstrāde notiks 2 posmos: **situācijas analīze un stratēģijas definēšana**. Stratēģija ir ilgtermiņa dokuments, kurš tiek regulāri pārskatīts un papildināts, ja rodas tāda nepieciešamība. Balstoties uz izstrādāto stratēģiju, katrā no RIS3 specializācijas jomām tiks veidoti arī ikgadēji īstermiņa plānošanas dokumenti - rīcības plāni - kuros tiks noteikti īstermiņa mērķi, periodā veicamās aktivitātes un ar tām sasniedzamie rezultāti.

Attēls Nr. 16

RIS3 vērtības ķēžu ekosistēmu stratēģijas struktūra

1 Situācijas analīze

Globālās un vietējās tendences

- Esošā situācija specializācijas jomā (ieskaitot globālo vērtības ķēžu analīzi), jomas attīstības tendences (nākotnes prognozes)
- Iespējas un izaicinājumi, kas rodas, balstoties uz jomas attīstības tendencēm
 - brīvas tirgus nišas (iespējas)
 - sabiedrībā aktuālas problēmas (izaicinājumi)
- Aktuāli izaicinājumi citās jomās, ko iespējams risināt, izmantojot specializācijas jomā pastāvošās tehnoloģijas

Kompetenču kartēšana Latvijā

- Jomas pārstāvju kartēšana
- Uzņēmējdarbības sektora stiprās puses
- Pētniecības kompetences un infrastruktūra
- Pastāvošie sadarbības tīkli
- Vietējo vērtības ķēžu analīze

Rīcības plāns

- Īstermiņa **mērķi**
- Veicamās **aktivitātes**, balstoties uz noteiktajām stratēģiskajām prioritātēm
- Aktivitāšu **rezultāti** un to ieguldījums mērķu sasniegšanā

2 Stratēģijas definēšana

- Specializācijas jomas mērķis/vīzija un apakšmērķi katrā no 3 tematiskajiem blokiem
- Specializācijas jomas **stratēģiskās prioritātes**. Balstoties veikto uz situācijas analīzi, tiek izvēlēti jomā pastāvoši izaicinājumi/ iespējas, uz ko specializācijas joma koncentrēsies.
- Katrā no prioritātēm tiek noteikta tās potenciālā **ietekme** uz ekonomikas transformāciju/ sabiedrībā aktuālu problēmu risināšanu
- Katrā no prioritātēm tiek definēti **sasniedzamie mērķi**, kā arī noteikti to **izpildes pamatrādītāji**.
- Izvēlēto prioritāšu sasaiste ar ES plānošanas dokumentos izvirzītajām prioritātēm, tādējādi identificējot starptautiskas R&I programmas, ekosistēmas un sadarbības tīklus, kuros var iesaistīties

Attēls Nr. 17

Stratēģisko prioritāšu noteikšana

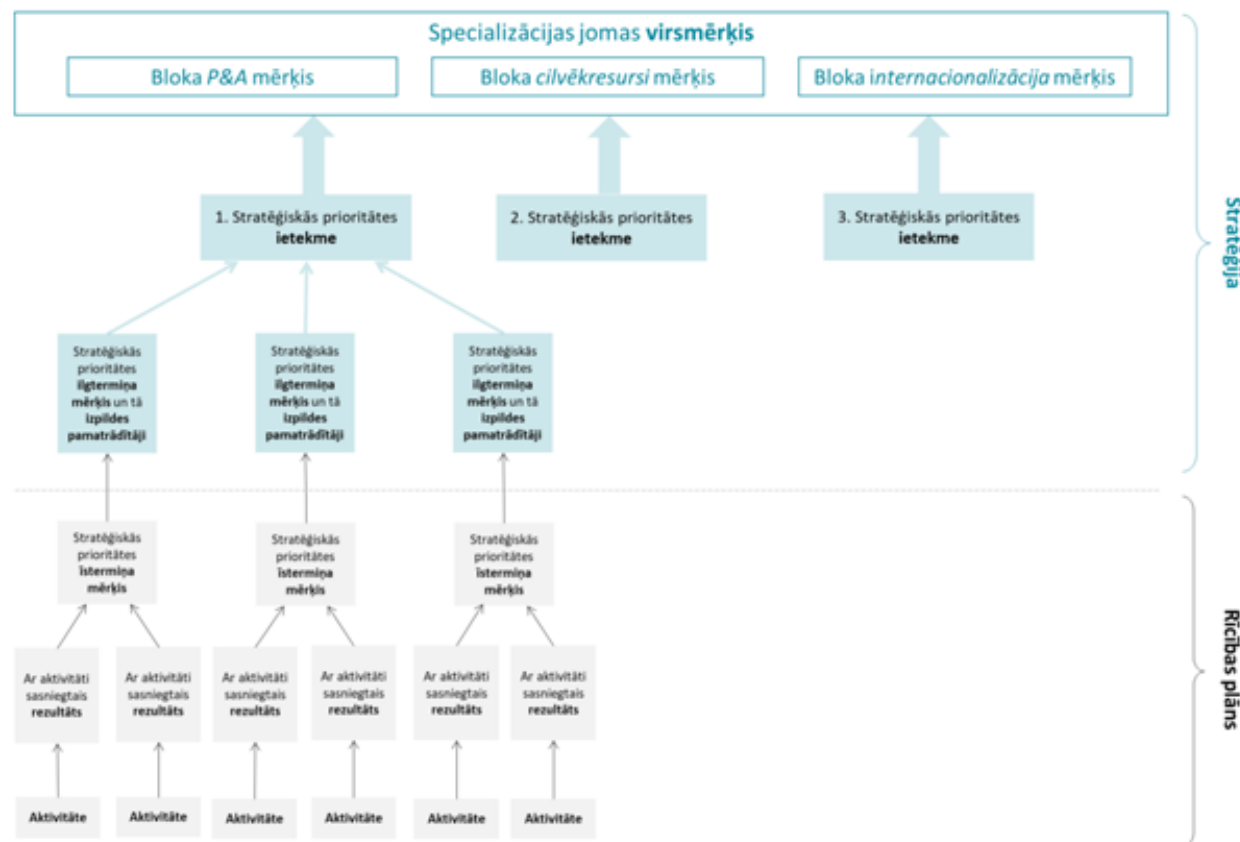

Katrā no RIS3 specializācijas jomām tiek noteikts virsmērķis, kā arī apakšmērķi katrā no 3 tematiskajiem blokiem (cilvēkresursi, pētniecība un attīstība, internacionalizācija), taču nepieciešamības gadījumā var tikt identificēts cits RIS3 specializācijas jomai būtisks tematiskais bloks. Balstoties uz veikto esošās situācijas analīzi, tiek izvēlētas **stratēģiskās prioritātes** - jomā pastāvošās iespējas un izaicinājumi (sociālekonomiskās problēmas), uz ko specializācijas joma koncentrēsies. Prioritātes tiek izvēlētas apkopojot informāciju par specializācijas jomā pastāvošajām iespējām un izaicinājumiem, kā arī vietējām kompetencēm un ekselenci. Tiek ņemta vērā arī sasaiste ar ES un nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem, tajā skaitā ES ilgtermiņa attīstības prioritātēm.

Katrā no prioritātēm tiek noteikta tās potenciālā ietekme uz specializācijas jomas virsmērķa un apakšmērķu sasniegšanu, kā arī ekonomikas transformāciju/sabiedrībā aktuālu problēmu risināšanu. Katrā no stratēģiskajām prioritātēm tiek noteikti arī ilgtermiņa mērķi un to izpildes pamatrādītāji. Ilgtermiņa mērķiem ir jāveicina stratēģiskās prioritātes ietekmes sasniegšana, kā arī jāatbilst specializācijas jomas virsmērķim un apakšmērķiem.

Attēls Nr.18

RIS3 vērtības ķēžu ekosistēmu stratēģijas struktūra

Balstoties uz stratēģijā noteiktajiem ilgtermiņa mērķiem, rīcības plānā tiek noteikti īstermiņa mērķi. Īstermiņa mērķiem ir jāveicina ilgtermiņa mērķu un to izpildes pamatrādītāju sasniegšana. Balstoties uz noteiktajiem īstermiņa mērķiem, rīcības plānā tiek iekļautas aktivitātes, kā arī ar tām sasniegtie rezultāti. Aktivitāšu rezultātiem ir jāveicina īstermiņa mērķu sasniegšana.

RIS3 specializācijas jomas ilgtermiņa stratēģijas un rīcības plānu izstrādes un ieviešanas procesu koordinēs LIAA.

3.2.4. KOORDINĒŠANA

Koordinēšanas mērķis ir, veidojot konstruktīvu dialogu ar visām RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmās iesaistītajām pusēm, nodrošināt mērķtiecīgu izstrādāto ilgtermiņa stratēģiju īstenošanu, saskaņā ar izvirzītajiem specializācijas mērķiem un uzdevumiem. Ekosistēma ietver vienas specializācijas jomas dažādu vērtību ķēžu pārstāvjus - uzņēmumus), pētniecības organizācijas, politikas veidotājus un īstenotājus, nozaru asociācijas, dažādus sadarbības tīklus, investorus, universitātes, u.c. ieinteresētās puses. EM īstenotā Interreg Europe projekta CLUSTERS3 ietvaros veiktajā ekspertu izvērtējumā tiek norādīts, ka Latvijas RIS3 ieviešanas viens no lielākajiem izaicinājumiem ir koordinācija, proti, RIS3 izstrādā IZM, savukārt galvenās programmas, kas atbalsta stratēģijas ieviešanu, izstrādā un vada EM. Tāpat tika secināts, ka tādu specializācijas jomu kā Zināšanu ietilpīga bioekonomika nav iedomājams attīstīt bez ZM vai VARAM piedalīšanās, savukārt Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācijas, biotehnoloģijas specializācijas jomas attīstība nevarētu notikt bez VM iesaistes. Specializācijas veicināšana ir komplekss process, iekļaujot inovāciju veicināšanu, infrastruktūras uzlabošanu, cilvēkkapitāla attīstību un likuma ietvara modernizāciju.

Nākamā ES fondu plānošanas periodā ir jākoncentrējas uz plašāku specializācija tvērumu kā tikai atbalsta programmu izstrāde. Nepieciešams veicināt RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu dalībnieku sekmīgu iesaisti Eiropas Komisijas starpregionu RIS3 tīklošanas platformās, tādējādi sekmējot dalību globālajās vērtību ķēdēs. Jāveicina arī RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu pārstāvju dalība ES un starptautiskās P&A programmās (piemēram, Apvārsnis-Eiropa).

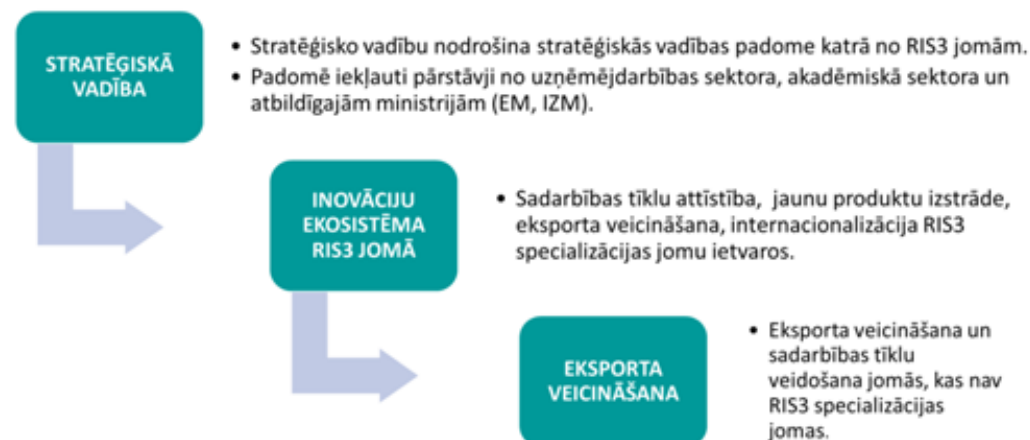
Lai nodrošinātu visaptverošu RIS3 koordinācijas un īstenošanas mehānismu, tas tiks iedalīts trīs līmeņos: RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu stratēģiskā vadība, inovāciju attīstība un eksporta veicināšana.

RIS3 vērtību ķēžu ekosistēmu stratēģiskā vadība - RIS3 jomas stratēģiskās vadības padome (kopā piecas), kas apvieno visu attiecīgās RIS3 specializācijas jomas ekosistēmas dalībnieku pārstāvjus. Nosaka stratēģiskos attīstības mērķus, uzdevumus un izvērtē sasniegto. Lai veiksmīgi īstenotu attīstības stratēģijā paredzētās darbības, ir būtiska visu ieinteresēto pušu iesaiste un apzināšana, tai skaitā, konkrētās politikas veidotāji un īstenotāji, kā arī konkrēti vērtību ķēdes dalībnieki kā infrastruktūras turētāji, ieinteresētās puses šīs infrastruktūras lietošanā un/vai attīstīšanā, tās sabiedrības daļas pārstāvji, kurus skars šīs infrastruktūras lietošana ilgtermiņā, u.tml. Sākotnēji izstrādātās RIS3 specializācijas jomu stratēģijas katru gadu tiks pārskatītas, izvērtējot to atbilstību saistīto nozaru tendencēm nacionālā un globālā mērogā. Tādā veidā tiks nodrošināta nacionālā līmeņa inovācijas rīcībpolitikas dzīvotspēja, kura būtu saderīga ar globālo vērtības ķēžu attīstības tendencēm un nodrošinātu Latvijas uzņēmumu efektīvu dalību tajās. Papildus tam RIS3 ekosistēmu stratēģiskā vadības grupa izstrādās īstermiņa taktiskos plānus, kas pēc tam tiks koordinēti ar visiem sadarbības tīklu dalībniekiem, un ekosistēmu struktūras elementiem (t.sk. mācību iestādes, zinātnes centri, uzņēmumu asociācijas, arodbiedrības utt.). RIS3 jomas stratēģiskā vadības padome proaktīvi iesaistās ikgadējā rīcības plāna izstrādes un apstiprināšanas procesā.

Inovāciju attīstība - sadarbības tīklu attīstība balstoties uz kompetences centru iestrādnēm RIS3 prioritārajās jomās. Nodrošina iesaistīto pušu identificēšanu attiecīgi vērtību ķēdēm un nepārtrauktu sasaisti ar globāla mēroga pieprasījumu, attiecīgi izvirzītajai stratēģijai īsteno inovāciju attīstību uzņēmuma un vērtību ķēdes ietvaros, veicina Latvijas uzņēmumu dalību starptautiskos inovāciju projektos un sadarbības tīklos, piesaista publiskās un privātās investīcijas, īsteno aktivitātes ciešākai Latvijas uzņēmumu integrācijai globālās vērtību ķēdēs, veicina cilvēkkapitāla attīstību un nodrošina zināšanu pānesi. Stratēģijas dzīvotspējas nodrošināta tiek panākta, pielietojot pilna inovāciju ieviešanas cikla principus - problēmas identificēšanu (objektīvi izvērtējot iegūto pieredzi un izdarot secinājumus), risinājuma idejas formulēšanu, maza mēroga prototipu veidošanu un testēšanu, veiksmīgu piemēru mērogošana, faktos balstītu secinājumu izdarīšana taktisko lēmumu pieņemšanai.

Eksporta veicināšana - sadarbības tīklu attīstība balstoties uz klasteru programmas iestrādnēm, nodrošinot uzņēmumu atpazīstamības, mārketinga un komerciālās sadarbības sekmēšanas pasākumus, zināšanu pānesi par uzņēmumu saistošām inovācijām un jaunākajām tehnoloģijām, īsteno pasākumus, kas vērsti uz resursu efektivitātes un produktivitātes paaugstināšanu, organizē pieredzes apmaiņas un informatīvi pasākumi, veicina digitalizācijas un Eiropas zaļā kursa izpratnes veicināšanu uzņēmumos.

Trīs līmeņu RIS3 koordinācijas mehānisms

RIS3 koordinācijas administrāciju nodrošina LIAA, nodrošinot visu trīs līmeņu iekļaušanu un efektīvu sadarbību RIS3 ekosistēmu mērķu sasniegšanai.

Pirmās RIS3 ekosistēmu stratēģijas ir izstrādātas Viedo materiālu, Biomedicīnas un Viedās mobilitātes jomā 2019. un 2020.gada EM un LIAA pilotprojekta ietvaros, piesaistot visu atbildīgo ministriju un saistīto pušu kompetences:

Viedās mobilitātes vērtību ķēdes vidēja termiņa stratēģijā iekļautās aktivitātes veicinās ciešu starpnozaru sadarbību, sekmējot viedās mobilitātes inovatīvu risinājumu izstrādes kapacitātes Latvijā. Vadoties pēc Eiropas Savienības un citviet Pasaulē izstrādātiem labās prakses piemēriem, rīcības plāns paredz mazināt plaisu starp mūsdienu tehnoloģiju iespējām un valsts iekārtas darbības struktūru, paredzot risināt būtiskākos problēmu jautājumus, kas saistīti ar inovatīvu risinājumu testa vides nodrošināšanu pilsētvidē, tiesisko regulējumu, atbilstošas izglītības satura nodrošināšanu un talantu piesaisti, kā arī inovatīvu viedās mobilitātes risinājumu publiskās pārvaldes atbalsta mehānismu izveidi.

Fotonikas vērtību ķēdes izstrādātās vidēja termiņa stratēģijas mērķis ir radīt un attīstīt jaunus, inovatīvus produktus un pakalpojumus, veicināt efektīvu un uz industrijas vajadzībām vērstu sadarbību, nodrošinot ekosistēmas dalībnieku iesaisti un atbildību par fotonikas, biomateriālu un citu viedo materiālu jomu izaugsmi un attīstību nacionālā mērogā. Fotonikas un biomateriālu vērtību ķēdes rīcības plāna ietvaros tiks īstenotas aktivitātes, kuras ir vērstas uz cilvēkkapitāla piesaisti, finanšu kapitāla pieaugumu, infrastruktūras attīstību, tiesiskā regulējuma pilnveidi un P&A veicināšanu nozarē. Rīcības plāna ietvaros ir paredzēts veicināt jaunu speciālistu un doktorantu pieplūdi nozarē, veidojot ciešu sadarbību starp izglītības iestādēm un industrijas pārstāvjiem. Tiks veicināta pieejamās infrastruktūras efektivitāte un pielietojums, veidojot vienotu platformu ar informāciju par esošajiem P&A, prototipēšanas un industrializācijas pakalpojumiem un aparātūru Latvijā.

Precīzijas medicīnas vērtību ķēdes vidēja termiņa stratēģija fokusējas uz nacionāla līmeņa salāgojamas veselības datu infrastruktūras izveidošanu.

Pirmais solis datu infrastruktūras izveidē ir veselības jomas datu atvēršana pētniecībai. Izmantojot Eiropas Datu mākonī integrētu atvērto datu infrastruktūru un precīzijas medicīnas risinājumus prioritārajās medicīnas nozarēs, kas izstrādāti, sadarbojoties pētniecības institūcijām, ārstniecības iestādēm un IKT un medicīnas nozaru uzņēmumiem nacionālā un starptautiskā līmenī, kā arī atbalstot precīzijas medicīnas eksporta iespējas vērtību ķēdes mērķis ir palielināt veselīgi nodzīvotu mūža gadus Latvijas iedzīvotājiem, kā arī samazināt attālināmi novērsamo un ārstējamo mirstību. Papildus infrastruktūras blokam, stratēģija sevī ietver aktivitātes, kuru rezultātā tiktu sagatavoti jauni starpnozaru profesionāļi, apmācīts esošais ārstniecības personāls, veicināta sabiedrības izpratne par precīzijas medicīnas iespējām, pilnveidots saistītais tiesiskais regulējums, kā arī tiktu veicinātas inovācijas uzņēmējdarbībā, tādā veidā nodrošinot mērķa sasniegšanu.

Uzņēmējdarbības atklājuma princips ir nepārtraukts process, tāpēc RIS3 ieviešanas mehānisma koordinācijas modelis nodrošina nepārtrauktu stratēģiju pārskatīšanu attiecīgi globālajām tendencēm, jaunu vērtību ķēžu identificēšanu un integrēšanas iespēju kopējā ekosistēmā, balstoties uz pieprasījuma, veidot elastīgu stratēģijas tvērumu atbilstoši ekosistēmu apakš interešu grupu vajadzībām un attīstības virzieniem. Trīs izstrādātās stratēģijas ir ieviešanas procesā, tiks integrētas plānotajā RIS3 ieviešanas modelī un kā pirmās nodrošinās mehānisma tālāku testēšanu un uzlabošanas iespējas.

3.3. RIS3 MONITORINGS

RIS3 ieviešanas progressa un ieguldītā finansējuma efektivitātes izvērtēšanai kopš 2016.gada ir ieviesta RIS3 monitoringa sistēma. Monitoringa metodoloģija ir aprakstīta Informatīvajā ziņojumā "Viedās specializācijas stratēģijas monitorings. Otrais ziņojums".⁵⁶ RIS3 **monitoringa mērķis** ir izvērtēt ekonomiskās transformācijas progresu konkrētā laika periodā atbilstoši definētajiem sasniedzamo mērķu un rezultātu rādītājiem.

RIS3 monitoringa sistēmas uzdevums ir sniegt RIS3 mērķu sasniegšanas efektivitātes un ilgtspējas novērtējumu, t.sk. attiecīgi veikto publisko investīciju atdevi P&A&I politikas un sistēmas pilnveidošanai. RIS3 monitoringa ietvaros veiktie datu analīzes rezultāti un secinājumi veidos pamatu turpmāko RIS3 konceptu izstrādei un atbilstošu, savstarpēji integrētu nacionālo rīcībpolitiku un politikas instrumentu arhitektūras veidošanai.

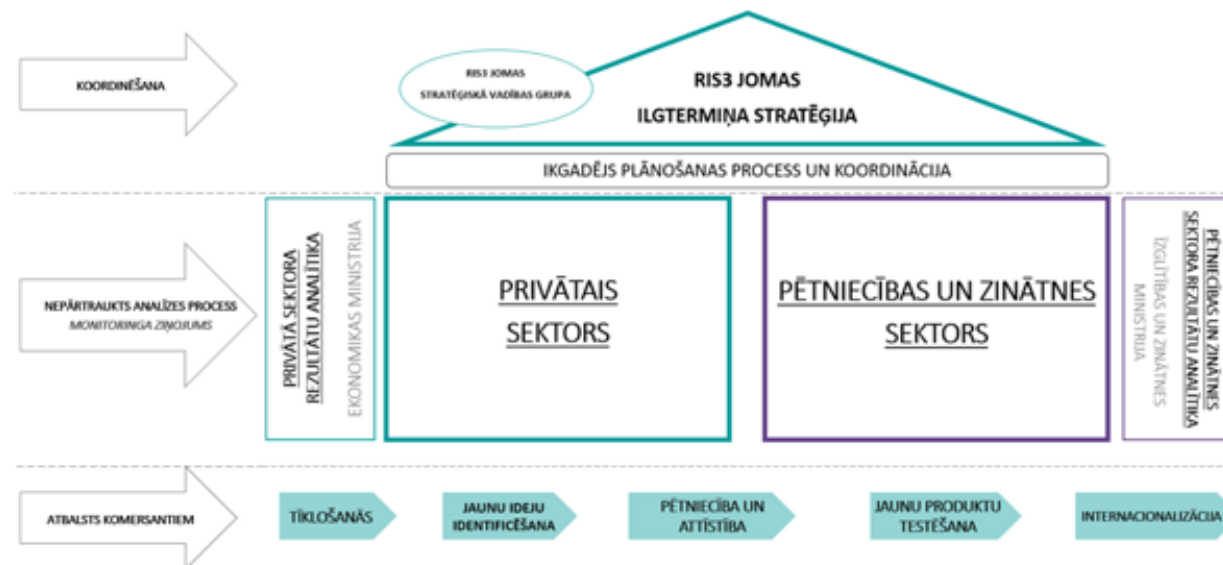
RIS3 monitoringa sistēma sniedz iespēju lēmumu pieņēmējiem novērtēt ieguldījumu ietekmi un nepieciešamības gadījumā veikt izmaiņas stratēģijā vai tās īstenošanas instrumentos. RIS3 mērķu un uzdevumu izpilde tiek vērtēta, ņemot vērā galvenos indikatorus, kas liecina par uzņēmējdarbības atklājuma procesa attīstību - pētniecības un inovācijas kritiskās masas veidošanās, P&I aktivitāšu un uzņēmējdarbības aktivitāšu savienojamība, dažādošana un modernizēšana.

RIS3 monitoringa sistēmas galvenais šķērslis 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir saistīts ar informācijas datu pieejamību. Lai novērtētu ekonomikas sniegumu "viedās specializācijas" jomās un to ietekmi uz ekonomikas transformācijas procesiem ir nepieciešama informācija, dati par uzņēmēju aktivitātēm viedās specializācijas jomās. Oficiālā statistika ļauj analizēt strukturālas pārmaiņas ekonomikā, tomēr strukturālās pārmaiņas ražošanas procesā atbilstoši viedās specializācijas principiem pieejamie statistikas dati neatspoguļo, būtiski ierobežojot šo procesu monitoringa iespējas.⁵⁷ Ir nepieciešams izveidot RIS3 īstenošanas procesā iesaistīto dalībnieku datu ieguves mehānismu, kas sniegtu gan kvantitatīvu, gan kvalitatīvu informāciju par uzņēmumu ekonomiskajiem rādītājiem un RIS3 aktivitāšu novērtējumu.

RIS3 monitoringa sistēmu vada IZM sadarbībā ar EM. IZM nodrošina zinātnes un pētniecības situācijas analītiku, savukārt EM uzņēmējdarbības sektora analītiku.

Attēls Nr.20

RIS3 IEVIEŠANAS SHEMATISKAIS ATTĒLS

Jaunajā periodā būtiska nozīme monitoringa procesā būs RIS3 ieviešanas pieejas maiņai un visaptverošam koordinācijas mehānismam, kas nodrošinās precīzāku datu ieguvu, izmantošanu, analīzi un secinājumus, kvalitatīvai rezultātu sasniegšanai. Kvantitatīvo un kvalitatīvo datu kopas, to analīzes metodoloģija tiks noteikta un izstrādāta Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas un Latvijas divpusējo projektu Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) mērķu sasniegšanas veicināšanai projekta "RIS3 nākotnes scenāriju izstrāde" ietvaros. Monitoringa sistēmā iesaistītas arī citas nozaru ministrijas, piemēram, VARAM, ZM, VM, FM, KM, kā arī PKC, sniedzot saistīto informāciju pilnvērtīga RIS3 progresa ziņojuma izstrādei. RIS3 progresa ziņojums tiek izstrādāts reizi divos gados un to kā informatīvo ziņojumu iesniegšanai MK sagatavo IZM sadarbībā ar EM. Atbilstoši monitoringa rezultātiem tiek identificēti nākamā perioda izaicinājumi stratēģijas efektīvai realizēšanai, kā arī piedāvāti konkrēti, faktos balstīti risinājumi un aktivitātes šo izaicinājumu pārvarēšanai.

4. POLITIKAS RĪCĪBAS VIRZIENI UN UZDEVUMI

Covid-19 radītās krīzes sekas un makroekonomiskās prognozes turpmākajiem gadiem ir neskaidras. Covid-19 seku novēršana būs vairāku gadu ilgs process, kura gaitā vajadzēs atjaunot un pārstrukturēt visu Eiropas Savienības dalībvalstu ekonomiku, ņemot vērā pārmaiņas starptautiskajā darba dalīšanā un krīzes atšķirīgo ietekmi uz Eiropas Savienības dalībvalstīm un to reģioniem. Ir svarīgi īstenot pārdomātus ieguldījumus jomās, no kuru veikspējas vistiešāk ir atkarīga sabiedrības drošība un veselība, kā arī Covid-19 seku mazināšana, tas ir veselības aprūpē un slimību profilaksē, mūžizglītībā, zinātnē un pētniecībā, īpaši biomedicīnā, civilajā aizsardzībā, sevišķu uzmanību pievēršot materiālajām rezervēm un vietējās pārtikas nodrošinājumam, individuālajā drošumspējā, lai uzlabotu iedzīvotāju un uzņēmēju gatavību pielāgoties mainīgajiem dzīves apstākļiem, kā arī stimulēt tautsaimniecību, lai ļautu krīzes skartajām nozarēm pielāgoties jaunajiem apstākļiem un turpināt darbību (tai skaitā palielinot eksporta īpatsvaru ekonomiskajās aktivitātēs, ievērojot visus nepieciešamos drošības pasākumus).

Krīzes seku likvidēšanai un tautsaimniecības ilgtspējas attīstībai ir svarīgi pilnveidot un vienkāršot jau esošās atbalsta programmas uzņēmējdarbības tehnoloģiju attīstības instrumentos, pilnveidojot un vienkāršojot atbalsta procesus, kā arī meklēt jaunas atbalsta iespējas. Ir jāvienkāršo arī komunikācijas paņēmieni, kas ļautu veicināt uzņēmēju un plašākas sabiedrības izpratni par nacionālās industriālās politikas mērķiem, paredzamajām attīstības perspektīvām,

pieāvātajiem publiskā atbalsta instrumentiem. Izpratne veicinās iesaisti, atbalstu un nacionālā līmeņa mobilizēšanās iespējas.

Lai mazinātu Latvijas eksportspējas kritumu ilgtermiņā, kā arī, lai pēc iespējas ātrāk atgrieztos ne tikai līdz pirmskrīzes perioda līmenim, bet arī to pārsniegtu, ir jāīsteno savlaicīga eksporta tirgus konkurentus apsteidzoša stratēģija. Tā ietver pasākumus, kas vērsti uz eksportspējīgo industriju un ar nākotnes izaugsmes potenciāla pazīmēm identificējamu industriju/nišu atbalstu, pārorientāciju pieaugušo izglītības piedāvājumā (kvalitātes prasības un monitoringa sistēma), finansējuma pieejamības nodrošinājumu pētniecībai un attīstībai un tās rezultātu - produktu komercializācijai un virzīšanai tirgū. Vienlaikus, lai mazinātu ar epidemioloģisko situāciju saistīto ekonomiskās aktivitātes un nodarbinātības kritumu, ir jāpielieto arī iekšzemes pieprasījuma atbalsta instrumenti. Izdarot izvēles par konkrētiem pasākumiem un to finansiālo ietilpību, svarīgi, lai šie risinājumi strukturāli stiprinātu Latvijas tautsaimniecības ilgtspēju. Iekšzemes ekonomiskās aktivitātes veicināšanas jomā būtu izmantojami valsts/pašvaldību pasūtījuma instrumenti.⁵⁸

Papildus ir jāizstrādā konkrēti pasākumi finanšu instrumentu - aizdevumu un kapitāla instrumentu formā. Vienlaikus kapitāla piesaistei jārada priekšnoteikumi privātā un publiskā sektora komercsabiedrību daļu kotēšanai biržā, kur nozīmīga ietekme ir valsts kapitālsabiedrībām. Birokrātijas mazināšana un procesu digitāla transformācija, jo īpaši būvniecības un izglītības jomās ir izšķiroši svarīgas. Aktivitāti darba tirgū izdosies atjaunot nākamā 1-2 gadu laikā, tomēr daudzās no tieši skartajām nozarēm darbavietu skaits var ilgstoši neatgriezties pirmskrīzes līmenī. Covid-19 krīze ir paātrinājusi ekonomikas digitalizācijas tendences un darbavietu automatizāciju, līdz ar to jaunā darbavietu un prasmju struktūra var atšķirties no tās, kāda tā bija pirms krīzes. Modernās digitālās tehnoloģijas rada agrāk nebijušas iespējas esošo procesu uzlabošanā, jaunu produktu un pakalpojumu izstrādē, kā arī procesu analīzē un optimizācijā, taču produktivitātes paaugstināšanas pamatā ir ne tikai tehnoloģijas un ražošanas procesu pilnveidošana, bet arī cilvēkkapitāla attīstība un esošo resursu pārdale (t.sk. darbaspēka) par labu augošajām zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgām darbībām. Pēc būtības tā ir tautsaimniecības strukturālā transformācija. Līdz ar to fundamentāli svarīgi ir koncentrēt valsts atbalsta mehānismus labvēlīgas augstas pievienotās vērtības biznesa vides izveidei, izvēloties mērķim atbilstošus instrumentus, savukārt uzņēmējiem ļaujot veikt investīcijas produktos un to attīstībā. Cilvēkkapitāla attīstība ir valsts un darba devēju kopīgā atbildība.

Latvijas ekonomikas ilgtspējas nodrošināšanā un inovāciju radīšanā, tiecoties uz ekonomiku ar mazām oglekļa dioksīda emisijām, būtiski ņemt vērā arī noteiktos Latvijas vides aizsardzības un klimata mērķus, īpašu uzmanību pievēršot aprītes ekonomikas⁵⁹ un klimata jautājumu integrācijai un attīstībai gan uzņēmējdarbībā, gan zinātnē. Tādējādi tiktu samazināts ražošanas procesā radītais atkritumu apjoms, nodrošināta ilgāka resursu un produktu izmantošana, veicināta resursu pārstrāde un atjaunošana, kā arī stiprināta izejvielu piegāžu drošība.

Norimstot pašreizējās ārkārtas stāvokļa situācijai prognozējamās virkne izmaiņu gan Latvijas preču un pakalpojumu noieta tirgu reģionālajā sadalījumā, gan eksporta struktūras ziņā, ko stimulē "baiļu ekonomika", globālie vides un resursu pieejamības, kā arī digitalizācijas radītie izaicinājumi.⁶⁰

Pamatojoties uz identificētajām problēmām un definētajiem mērķiem, ir noteikti šādi galvenie rīcības virzieni:

1) **Cilvēkkapitāla stiprināšana**, jeb konkurētspējīgas un ilgtspējīgas ekonomiskas izaugsmei atbilstošs darbaspēks veidošana, t.sk. veicinot STEM un caurviju prasmju veicināšana skolās, bāzes zināšanu stiprināšana eksaktajos priekšmetos (fizika/ķīmija/bioloģija/matematika) arī vides aizsardzības zinātnēs, ārpuskolas interešu izglītībā, jaunrades pulciņos - atbalsts nozaru iniciētiem jaunatnes piesaistes un motivācijas projektiem (piemēram, TehnoBuss⁶¹), esošā darbaspēka prasmju pilnveide tūrisma nozarē, straujāka pārkvalifikācija, augstākajā izglītībā;

2) **Uzņēmējdarbības vides sakārtošana**, lai radītu labāko vietu, kur uzsākt un īstenot uzņēmējdarbību, kā arī uzņēmumu eksportspējas pieauguma veicināšana, jeb uzņēmēju eksportspējas pieauguma veicināšana (eksporta aktivitāšu veicināšana ar mērķi iesaistīt lielāku skaitu uzņēmumu globālās vērtības ķēdēs), atbalstīt esošās infrastruktūras atjaunošanu, kura fokusēta uz eksportu un kura rada produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību;

3) **Infrastruktūras veidošana, publiskās infrastruktūras efektīvāka pārvaldība un stiprināšana**, jeb pāreja uz tīrāku ekonomikas izaugsmi, ražošanas

jaudas palielināšanai izmantojot digitālus, inovatīvus un ražošanai draudzīgus risinājumus;

4) **Inovācijas kapacitātes paaugstināšana**, jeb inovācijas kapacitātes pieaugums (inovāciju atbalsts, nodrošinot nepieciešamo P&A cilvēkkapitāla un infrastruktūras, uzņēmējdarbības un institucionālās vides kapacitāti pārejai uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm globālajās vērtību ķēdēs);

5) **Finanšu pieejamības nodrošināšana**, jeb finanšu pieejamība uzņēmumu darbības saglabāšanai un attīstībai, tostarp rodot risinājumu pakalpojumu nozaru negatīvo risku novēršanai.

Galvenā virzība ir uz produktivitātē balstītas klimatneitrālas, drošas un ilgtspējīgas ekonomikas attīstību, stimulējot vietējo uzņēmēju kapacitāti, veicinot digitālo transformāciju, inovācijas, kā arī uzņēmēju konkurētspējas un eksportspējas pieaugumu. Izstrādājot minētos rīcības virzienus un uzdevumus, tie tiks ieviesti ievērojot komercdarbības atbalsta regulējumu.

4.1. RĪCĪBAS VIRZIENS: CILVĒKKAPITĀLS

Šobrīd cilvēkkapitāla pieejamība ir nozīmīgs šķērslis. Darba tirgus mainās ļoti strauji un lielākajai daļai darba ņēmēju būs jāapgūst jaunas prasmes un zināšanas, lai spētu pielāgoties mainīgajiem darba tirgus apstākļiem, savukārt ikvienam uzņēmumam, kas vēlas paaugstināt produktivitāti un konkurētspēju, ir jāinvestē tehnoloģijās un darbinieku apmācībās, kā arī jāatrod veidi, kā investēt digitalizācijas transformācijā un automatizācijā. Nepietiekama kvalificēta darbaspēka apstākļos uzņēmējiem vairāk jākoncentrējas uz procesu automatizāciju.

Līdz ar to darba ņēmēju ar atbilstošu kvalifikāciju trūkums kļūst par galveno problēmu, kas ierobežo Latvijas konkurētspēju pasaulē kopumā. Straujās tehnoloģiskās pārmaiņas, iedzīvotāju skaita samazināšanās un novecošanās rada apstākļus, kuros var droši prognozēt, turpmāku kvalificēta darbaspēka trūkuma pieaugumu. Vienlīdz jākoncentrējas arī uz Covid-19 iespaidā radītos seku mazināšanu, efektīvi nodrošinot augošās nozares ar nepieciešamo cilvēkkapitālu, īstenojot apsteidzošu rīcībpolitiku - tendenču apzināšanu un analīzi, lai ātrāk un elastīgāk reaģētu uz izmaiņām un seku novēršanu.

Līdz šim Latvijā ir sniegts publiskais atbalsts dažādu prasmju pilnveidošanai: Ekonomikas ministrija ir sniegusi atbalstu darba devējiem to nodarbināto prasmju celšanai, kas atbilst darba devēja stratēģijai un vajadzībām, Izglītības un zinātnes ministrija sniedz atbalstu nodarbinātajiem prasmju pilnveidei atbilstoši nodarbinātā vēlmēm, savukārt Labklājības ministrija atbalsta bez darba palikušo kvalifikācijas celšanu un prasmju pielāgošanu darba tirgus vajadzībām.

Galvenās iezīmes, kas raksturo cilvēkkapitāla trūkumu uzņēmumos Latvijā:

- sabiedrības novecošanās - lai arī nodarbinātības līmenis būtiski ir pieaudzis vecuma grupā 55-64 gadi, aktīvā novecošanās ir viena no jomām, kas līdz ar sabiedrības novecošanos kļūst arvien aktuālāka. Nodarbinātības jomā gados vecākos iedzīvotājus Latvijā raksturo samērā augsta līdzdalība darba tirgū;

- emigrācija;
- demogrāfijas negatīvās tendences;
- darba devēju atbalsta trūkums darbinieku prasmju attīstībai;
- talantu un līderu aizplūšana;
- mājokļu pieejamības problēmas;

- mobilitātes trūkums;
- iekšējā vide, kas orientēta uz neproduktīvu konkurenci;
- konkrētas nozares specifikas zināšanu kvalitatīvas un efektīvas pārneses trūkums;
- uzņēmumu augstākā līmeņa vadības izteikts relatīvās kvalitātes kritums pēdējos gados;
- darbinieku veselības stāvoklis, ko, savukārt, ietekmē personas dzīvesveids, piemēram, dalība atkarību izraisošajos procesos vai atkarību izraisošo vielu lietošana, mazkustīgs dzīvesveids, darba vides apstākļi, kā arī veselības aprūpes pakalpojumu savlaicīga pieejamība.

Uzņēmumu produktivitātes un konkurētspējas veicināšanā būtiska loma ir tieši cilvēkkapitāla spējai pielāgoties mainīgiem tirgus apstākļiem, ko iespējams panākt ar visaptverošām un koordinētām reformām izglītības, augstākās izglītības un P&A sistēmā un darba tirgus pārkārtojumiem. Jāturpina iesāktās reformas izglītības sistēmā, lielu uzsvāru liekot uz mūžizglītības sistēmas iedzīvināšanu, ilgtspējīgas un visaptverošas gan bērnu un jauniešu, gan pieaugušo izglītības sistēmas pilnveidošanu. Organizējot efektīvu, modernu un kvalitatīvu vispārējo izglītību, studējošo skaita pieaugumu STEM jomās, veicinot ciešāku uzņēmumu pārstāvju iesaisti apmācību procesā profesionālās/augstākās izglītības iestādēs, pilnveidojot un veicinot motivācijas programmas skolēnu un jauniešu interešu izglītības un jaunrades pulciņiem. Paaugstinot gan studējošo, gan darbaspēka digitalizācijas prasmes (IKT augstskolas programmu turpināšana, augsti kvalificēto IT speciālistu sagatavošana), kā arī integrējot digitalizācijas, industrijas 4.0 un nododamo moderno prasmju sistēmu visās izglītības programmās (īpaši augstākajā izglītībā), stimulējot sabiedrības un darba devēju attieksmes maiņu.

Jautājumi, kas attiecas uz vispārējā darbaspēja prasmju attīstīšanu, kompetenču stiprināšanu un pilnveidi plašāk ietverti IZM pamatnostādņēs "Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai"". ⁶²

Augsti kvalificētu speciālistu un P&A cilvēkkapitāla sagatavošanā, jaunu tehnoloģiju un risinājumu attīstīšana aprakstīta IZM pamatnostādņēs "Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam". ⁶³

Vidējā un ilgtermiņā straujāka attīstība ir sagaidāma nozarēs, kas spēs palielināt produktivitāti, ko ietekmē tehnoloģiskās atpalicības pārvarēšana, ražošanas modernizēšana un investīcijas, ieguldījumi cilvēkkapitālā, pētniecībā un inovācijā u.c., t.sk. aktīvi iesaistoties P&A cilvēkkapitāla sagatavošanā un piesaistē. Nozaru ilgtermiņa attīstība un uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanās nav iespējama bez atbilstoša augsti kvalificētu speciālistu un P&A cilvēkkapitāla, kas nodrošina jaunu tehnoloģiju un risinājumu attīstīšanu un ieviešanu, tāpēc veicamas strukturālas un saturiskas pārmaiņas augstākās izglītības un P&A sistēmā, jo īpaši attiecībā uz zināšanu bāzes veidošanu un kvalitatīvu, pētniecībā balstītu izglītību un talantu attīstīšanu.

Latvijā ir potenciāls piesaistīt darba tirgum ekonomiski neaktīvos iedzīvotājus, jo īpaši personas ar invaliditāti un veselības problēmām, pirmspensijas vecuma iedzīvotājus, ilgstoši bez darba esošos, personas ar zemu prasmju un motivācijas līmeni, jauniešus, kas nestrādā un nemācas, personas, kuras neiekļaujas darba tirgū aprūpes pienākumu dēļ, personas, kuras strādā nepilnu laiku, jo nevar atrast pilnas slodzes nodarbinātību, personas, kuras zaudējušas cerības atrast darbu u.c. Bērnu aprūpē un kopjamu radnieku aprūpē aizņemtie iedzīvotāji ir jau šobrīd pieejama cilvēkkapitāla rezerve. Jāņem vērā, ka bez atbilstošiem pakalpojumiem šie cilvēki nav pieejami ne darba tirgum, ne iesaistei izglītībā/ kvalifikācijas celšanas pasākumos. Tomēr, esošais atbalsts sociālajai aizsardzībai pašlaik nav pietiekams iedzīvotāju pamatvajadzību apmierināšanai un sekmīgai integrācijai darba tirgū. Lai veicinātu darbaspēka pieejamību un ekonomikas attīstību, ir vajadzīgas būtiskas papildu investīcijas sociālā atbalsta sistēmā. Arī ieguldījumi veselības veicināšanā, tai skaitā veselīgas darba vides nodrošināšanā, kā arī veselības aprūpē ir svarīgi nosacījumi kvalitatīva darbaspēka nodrošināšanai. Jāmeklē iespējas arī atbalstīt tos

ārzemēs dzīvojošos Latvijas piederīgos un viņu ģimenes locekļus, kuri apsver iespēju vai jau izlēmuši atgriezties un strādāt Latvijā vai vēlas dibināt savu uzņēmumu vai attīstīt biznesa saiknes ar Latviju, īstenojot gudru un pārdomātu remigrācijas politiku.

Mājokļu kvalitātes paaugstināšana, modernizējot un uzlabojot mājokļu energoefektivitāti un pieejamību, un nekustamā īpašuma pārvaldības kvalitāti, lai mazinātu ēku ilgtermiņa uzturēšanas riskus, kā arī vides pieejamības uzlabošana personām ar kustību traucējumiem (atbalsts mājokļu pielāgošanai personām ar invaliditāti). Sociālo mājokļu atjaunošana un skaita palielināšana, vienlaikus izveidojot instrumentu, kas sniedz mājokļu atbalstu maznodrošinātām personām dzīvesvietas maiņai, lai veicinātu iesaistīšanos darba tirgū. Atbalsta sniegšana ilgtspējīgu, zemu ekspluatācijas un būvniecības izmaksu mājokļiem primāri teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu, tai skaitā novēršot tirgus nepilnības, kas bremsē resursus maz patērējošu, energoefektīvu modulāro būvniecību, nodrošinot energoefektivitāti. SEG⁶⁴ emisiju samazinājumu, inovatīvu tehnoloģiju un gudrās mājas risinājumu un vietējo resursu izmantošanu. Izstrādāt mehānismu, kas paredzētu iespēju privātpersonām saņemt Grantu mājokļa iegādei vai būvniecībai, kur piešķiramā Granta apmērs tiek noteikts pēc bērnu skaita ģimenē.

Ietekme uz Latvijas darba tirgu lielā mērā atkarīga no tā, cik ilgi saglabāsies Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumi. Jo ilgāk saglabāsies ierobežojumi, jo pastāv augstāks darbavietu zaudējumu un bezdarba pieauguma risks. Ietekme uz darba tirgu caurmērā ir lēnāka. Covid-19 iespaidā daļa uzņēmumu visā pasaulē ir sākuši nodrošināt saviem darbiniekiem attālinātā darba iespējas. Prognozējams, ka daļa uzņēmumu arvien lielāku darba apjomu veiks attālinātā režīmā. Attālinātais darbs veicinās pieprasījuma (un cenas) samazinājumu pēc birojiem, transporta pakalpojumiem u.c. Jaunās nodarbinātības forma veicinās publiskā un privātā sektora visaptverošu digitālo transformāciju, lielo datu apstrādi un izmantošanu sabiedrības vajadzību apmierināšanai un iesaistei jaunu sociālo un ekonomisko vērtību radīšanai.⁶⁵

Viedās imigrācijas politika⁶⁶ ir vēl viens no īstermiņa pasākumiem darba tirgus piedāvājuma uzlabošanai, tāpat arī jauno tehnoloģiju, digitalizācijas un inovācijas instrumentu ieviešana var kalpot par pamatu uzņēmumu produktivitātes kāpināšanai un konkurētspējas celšanai.

Galvenie uzdevumi rīcības virziena īstenošanai:

4.1.1. Darbaspēka piedāvājuma atbilstības tautsaimniecības pieprasījumam veicināšana: (veicināt ieguldījumus cilvēkkapitālā, darbaspēka mobilitātē, pieaugušo izglītības atbalsta veicināšanā). Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi Latvijas reģionos palielinot nodarbinātību reģionos, iedzīvotāju mobilitātes un investīcijām labvēlīgas vides veidošanā. Ir nepieciešami IKT risinājumi, kas nodrošinātu datu iegūšanu un apstrādi par esošo situāciju, efektīvai attīstības prognozēšanai un komunikācijai starp iesaistītajām struktūrām, kā arī kvalificēti speciālisti, kas būtu spējīgi efektīvi ieviest šos risinājumus un projektus;

4.1.2. Augsti kvalificētu speciālistu sagatavošana/piesaiste: IKT augstskolas programmas turpināšana un replicēšana uz pārējiem izglītības līmeņiem, tai skaitā STEM mācību priekšmetu apguve skolās un profesionālas izglītības mācību iestādēs, augsti kvalificēto IT speciālistu sagatavošana, augstas kvalitātes vadītāju sagatavošana ar prasmēm pārmaiņu vadībā, īpaši ražošanas procesu un tehnoloģiju optimizācijas jomā, kā arī progresīvo vadības metožu pielietošanā un ieviešanā; profesionālās izglītības prestiža celšana; turpināt atbalstīt skolēnu un jauniešu iniciatīvas un projektus tehnoloģiju jomā, veicināt studentu iesaisti inovāciju procesos uzņēmumā;

4.1.3. Īstenot pasākumus darbaspēka apmācībā: Informācijas un tehnoloģijas (IT) un digitālo prasmju paaugstināšanai, kas sniedz ieguldījumu komersantu produktivitātes un eksportspējas paaugstināšanā un jaunu produktu, pakalpojumu un tehnoloģiju izstrādē, kā arī netehnoloģisko inovāciju jomā (marketing, procesu vadība, biznesa modeļi u.c.), nodrošināt profesionālā izglītības programmu mācībspēku stažēšanās iespējas Rietumeiropas tirgos, kā arī veicināt pakāpenisku to atalgojuma pietuvināšanas nozares speciālistu līmenim; turpināt un stiprināt nozaru nodarbināto apmācību projektu, kas nozaru pārstāvju skatījumā tiek vērtēts kā kvalitatīvs un atbilstošs faktiskajām uzņēmējdarbības vides vajadzībām;

4.1.4. Veicināt mājokļu pieejamību: veicināt īres mājokļu pieejamību, paaugstināt sociālo mājokļu pieejamību, īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām personām, dodot iespēju sociāla dzīvojamā fonda iemītniekiem pārcelties uz vietām ar pieaugošām nodarbinātības iespējām; veicināt privāto investīciju pieaugumu nekustamā īpašuma attīstīšanā, pilnveidot tēmu atbalstu mājokļa iegādei. Atbalsts ilgtspējīgu, zemu būvniecības un ekspluatācijas izmaksu mājokļiem primāri teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu. Šim nolūkam ir nepieciešama ilgtspējīga, investīcijas veicinoša nekustamā īpašuma nodokļu politika;

4.1.5. Atbalsts pirmspensijas vecuma iedzīvotāju nodarbinātībai;

4.1.6. Nozaru prasmju fondu attīstīšana Latvijā.

Aktivitāšu rezultātā plānots paaugstināt pieaugušo zināšanu un prasmju kapacitāti tautsaimniecības attīstībai nepieciešamajās nozarēs. Tiks veicināta augsti kvalificētu speciālistu sagatavošana eksaktajās zinātnēs, IT nozarēs, kā arī STEM jomās. Paaugstināta karjeras attīstības atbalsta kapacitāte un talantu attīstības atbalsta instrumentu pilnveide profesionālajā un pieaugušo izglītībā, kā arī attīstīta mūžizglītība. Tiks nodrošināta savstarpēji koordinēta, kvalitatīva informācijas apmaiņa starp aktivitātēs iesaistītajām institūcijām.

Kvalitatīvu mājokļu pieejamība par pieņemamu cenu ir svarīga ne vien cilvēku pamattiesību nodrošināšanai, bet arī nodarbinātības sasniedzamībai, māsaimniecību labklājības līmeņa celšanai, demogrāfijas izaicinājumu risināšanai un valsts uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai. Tā dos iespēju labāk reaģēt uz pieaugošo pieprasījumu pēc mājokļiem, noturēs mājokļu cenas iedzīvotāju maksātspējai atbilstošā līmenī un atvieglās darbaspēka mobilitāti.

4.2. RĪCĪBAS VIRZIENS: UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE EKSPORTSPĒJAI

4.2.1. RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS: BIZNESA VIDE EKSPORTSPĒJAI

Galvenajam Latvijas ekonomikas izaugsmes dzinējam vidējā termiņā ir jābūt ienākumu pieaugumam no eksporta. Tas ir saistīts ar ģeogrāfisku eksporta iespēju paplašināšanos, spēju iekļauties starptautiskās produktu vērtību ķēdēs un augstākas pievienotās vērtības produkcijas ražošanu un pakalpojumu veidošanu, taču Covid-19 radītās krīzes sekas ir atstājušas būtisku ietekmi uz uzņēmumu eksportspēju.

Tautsaimniecības stabilizēšana ietver virkni darbību uzņēmēju apgrozāmo līdzekļu pieejamības veicināšanai, t.sk., ar nodokļu nomaksas un kredītu brīvdienu palīdzību, kā arī ALTUM aizdevumu pieejamības nodrošināšanu. Atsevišķs aktivitāšu kopums ir saistīts ar uzņēmumu izmaksu samazināšanu apstākļos, kad daļā Latvijas eksporta tirgu vietējā valūta ir devalvējusies. Tādēļ, lai mazinātu Latvijas eksportspējas kritumu ilgtermiņā, kā arī, lai pēc iespējas ātrāk atgrieztos ne tikai līdz pirmskrīzes perioda līmenim, bet arī to pārsniegtu, ir jāīsteno savlaicīga eksporta tirgus konkurentus apsteidzoša stratēģija, specializētu politikas instrumentu pielietošana uzņēmumu dalības stimulēšanai globālajās vērtību ķēdēs (tostarp, dalībai starptautiskās izstādēs, īpaši koncentrējoties uz vienotiem valsts stendiem ar plašu pārstāvniecību visās industriju galvenajās izstādēs, sekmējot visu ieinteresēto uzņēmumu līdzdalību), kas vienlaicīgi uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju, mazinātu to ierobežojumus un šķēršļus, uzlabotu efektivitāti, iedrošinātu apgūt arvien jaunas eksporta teritorijas.

Latvijas eksporta turpmākās attīstības iespējas lielā mērā noteiks Latvijas ražotāju un pakalpojumu sniedzēju konkurētspēja, kam pamatā jābalstās uz kompetentu cilvēkkapitāla un to spēju nodrošināt tehnoloģiskos faktoros, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijās, tādējādi samazinot darbaspēka un zemu resursu cenu faktoru nozīmi. Līdz ar to būtiski ir sekmēt augsto tehnoloģiju preču un zināšanu ietilpīgu pakalpojumu eksporta īpatsvara pieaugumu kopējā eksporta apjomā, vienlīdz sekmējot arī standartizācijas un sertifikācijas sistēmas uzlabošanu, tādējādi veicinot inovācijās balstītu sektoru attīstību (tostarp inovatīva dizaina attīstību) un tradicionālo nozaru transformāciju uz augstāku pievienoto vērtību preču un pakalpojumu veidošanā. Publiskajam sektoram jāuzņemas aktīva loma kā inovācijas veicinātājam un pasūtītājam, tādēļ svarīgi ir sekmēt arī Eiropas digitālās inovācijas centru izveidi un attīstību Latvijā.

Mūsdienās liela nozīme ir internacionalizācijai, kas ir veiksmīgas valstu darbības pamatprincips. Eiropas Digitālo inovāciju centru attīstības pamatā tiks veicināts un izstrādāts sadarbības modelis digitālās inovācijas ekosistēmas attīstīšanai Eiropā, kas nodrošinās uzņēmējiem pieeju digitālu tehnoloģiju risinājumiem pēc nepieciešamības gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī. Papildinošas ietekmes sadarbības veidošana globālajā Digitālo inovāciju centru tīklā starp vairākiem partneriem ir priekšnoteikums, lai veicinātu uzņēmumu digitālo transformāciju "vienas pieturas aģentūras" ietvaros. EDIC ietvaros nacionālā mērogā ar Latvijas reģionālo tvērumu tiks nodrošināta iespēja uzņēmējiem veikt digitālās pratības novērtējumu (digitālais brieduma tests), kas iezīmēs individualizētu digitālās transformācijas ceļa karti ar nepieciešamajām darbībām un valsts sniegtajām atbalsta iespējām. Katra uzņēmuma individuālās vajadzības ietekmē to lielums, darbības veids, darbības mērogs, vidējais vecums darbiniekiem, uzņēmumu vadītāja izpratne par digitalizācijas procesiem un to nozīmīgumu turpmākā izaugsmē, uzņēmuma ambīcijas un citi faktori, kas liedz sniegt vienlīdzīgu pieeju visu Latvijas uzņēmumu digitālās transformācijas veicināšanā. Pamatojoties uz katra uzņēmuma individuālajiem testa rezultātiem digitālais aģents ar EDIC palīdzību sagatavotu uzņēmumu tālākai attīstības fāzei nepieciešamo ceļa karti ar pieejamo EDIC un valsts atbalstu nākamajā līmenī. Lai nodrošinātu Latvijas uzņēmēju informētību tiks organizētas digitālās izpratnes veicinošas darbnīcas un konsultācijas, iekļaujot arī reģionālo tvērumu.

Lai ierobežotu riskus tirdzniecības darījumos, kas saistīti ar pircēja nemaksāšanu, svarīgi ir sekmēt un nodrošināt eksporta apdrošināšanas darījumu instrumentu izmantošanu un pilnveidošanu. Pēdējos gados un jo īpaši Covid-19 krīzes atspulgā, strauji palielinoties starptautiskās tirdzniecības riskiem, ir vērojams, ka privātais tirgus nenodrošina pietiekamu apdrošināšanas pakalpojumu piedāvājumu arī darījumiem uz zema riska valstīm un nelieliem atlikto maksājumu termiņiem un, lai palīdzētu stabilizēt eksporta apjomus un virzītos uz nacionāli nospraustu mērķu sasniegšanu attiecība uz eksporta apjomu, nepieciešams mērķtiecīgs un tiešs atbalsts no valsts puses.

Būtiski ir sniegt atbalstu gan jau lielajiem eksportējošiem uzņēmumiem, gan arī radīt iespējas jauniem eksportētājiem, atbalstot starptautiski konkurētspējīgas industrijas uzņēmumus un to produktu virzību eksporta tirgū. Jau eksportējošo uzņēmumu zināšanu akumulēšana un efektīva pārnese uz pārējiem Latvijas ekonomikas dalībniekiem galvenokārt ar Kompetenču centru, nozaru klasteru un asociāciju starpniecību, ir būtiska Latvijas kopējās konkurētspējas nodrošināšanai.

Klasteru stiprināšanas pasākumi paplašina uzņēmumu iespējas iesaistīties Eiropas līmeņa projektos, piesaistot papildus resursus kopīgo prioritāšu īstenošanai, ņemot vērā, ka lielajos starptautiskajos uzsaukumos, *Horizon2020*, *Innosup*, *COSME* u.c. uzsvars tiek likts uz klasteriem/organizāciju apvienībām.

Galvenie uzdevumi rīcības virziena īstenošanai:

4.2.1.1. **Sekmēt kvalitātes, standartu un atzīšanas instrumentu izmantošanu starptautiskajā vidē** (t.sk. sekmēt standartizācijas un sertifikācijas sistēmas uzlabošanu, nodrošināt dalību starptautiskajās organizācijās), nacionālo uzņēmumu eksportspējas veicināšanai un attīstīšanai;

4.2.1.2. **Atbalstīt augsto tehnoloģiju preču eksportu un zināšanu ietīlpīgu pakalpojumu**, veicinot spēju piedāvāt produkciju ar augstāku pievienoto vērtību un sekmējot eksporta struktūras izmaiņas, atbalstot nozaru ekosistēmu attīstību un integrāciju starptautiskās vērtību ķēdēs;

4.2.1.3. **Sekmēt produktu konkurētspēju**, tai skaitā īstenojot energoefektivitātes pasākumus (tostarp konkurētspējīgas elektroenerģijas izmaksas Baltijas reģionā), vienlaikus nodrošinot atbalstu energointensīvajiem uzņēmumiem;

4.2.1.4. **Atbalstīt kvalitatīvu un eksportspējīgu tūrisma produktu izstrādi un modernizāciju**, nodrošinot tūrisma popularizēšanas pasākumus un veicinot mazo un vidējo tūrisma uzņēmumu inovācijas potenciālu;

4.2.1.5. **Izveidot visaptverošu eksporta kredītu darījumu sistēmu**, nodrošinot papildus finansējumu programmu īstenošanai, kā arī pieeju pilna spektra tirdzniecības risku mazinošiem instrumentiem;

4.2.1.6. **Turpināt eksporta veicināšanas pasākumus** un stiprināt LIAA ārvalstu pārstāvniecību kapacitāti, ņemt vērā klasteru, nozaru asociāciju un uzņēmumu apvienību rekomendācijas attiecībā uz eksporta veicināšanas pasākumiem, kā arī nozaru specifiskās situācija globālajās vērtību ķēdēs;

4.2.1.7. **Atbalsts lielajiem eksportspējīgajiem uzņēmumiem** stiprinot LIAA programmas un paredzot atbalstu jau eksportspējīgiem uzņēmumiem (piemēram, lielie pārtikas ražošanas uzņēmumi), t.sk. atbalstīt esošās infrastruktūras atjaunošanu, kura fokusēta uz eksportu un kura rada produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību (t.sk. kūrorta ārstniecības rehabilitācijas centru atjaunošanu reģionos);

4.2.1.8. **Atbalsts eksporta darbībām, tai skaitā dalībai starptautiskās izstādēs** (īpaši koncentrējoties uz vienotiem valsts stendiem ar plašu pārstāvniecību visās industriju galvenajās izstādēs, sekmējot visu ieinteresēto uzņēmumu līdzdalību);

4.2.1.9. **Sekmēt Eiropas digitālās inovācijas centru izveidi un attīstību Latvijā** (kā ietvaros tiks īstenots atbalsts modernu tehnoloģiju pilotēšanas un testēšanas darbībām, jaunu produktu un pakalpojumu izstrādei un radīšanai).

Atbalsta rezultātā plānots veicināt Latvijas uzņēmumu spēju piedāvāt produktus un pakalpojumus ar augstāku pievienoto vērtību, paaugstinot to konkurētspēju un eksportspēju gan vietējā, gan starptautiskā mērogā, kā arī sekmēt augsto tehnoloģiju eksportu. Iekšējā tirgū tiktu veicināta tūrisma produktu attīstība, spēcīga tīklojuma izveide un koordinēšana, izstrādāta ar tirgus pieprasījumu un galamērķa pozicionējumu saistīta stratēģija, ceļot pārvaldības kapacitāti, kompleksu un inovatīvu tūrisma produktu veidošanai un attīstīšanai.

Veicināta un popularizēta eksporta garantijas instrumentu izmantošana, pasargājot vietējos uzņēmumus pret ārvalstu pircēju maksātnespēju vai ilgstošu nemaksāšanu atlikto maksājumu gadījumos, kā arī sniedzot nodrošinājumu finansējumam.

Sekmēta kvalitātes, standartu un atzīšanas instrumentu izmantošana starptautiskajā vidē, paaugstinot vietējo uzņēmumu produktivitāti un sniegto pakalpojumu kvalitāti, tādējādi paaugstinot vietējo uzņēmumu eksportspējas kapacitāti un konkurētspēju starptautiskajos tirgos.

Jautājumi, kas attiecas uz uzņēmējdarbības digitālo transformāciju un moderno tehnoloģiju integrāciju uzņēmējdarbībā plašāk ietverti VARAM pamatnostādnēs "Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam".⁶⁷

4.2.2. RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS: UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE

Lai pilnveidotu uzņēmējdarbības vidi, veidotu uz klientu orientētu valsts pārvaldi un efektīvu normatīvo regulējumu, Ekonomikas ministrija kopš 1999.gada sadarbībā ar sociāliem partneriem, nevalstisko organizāciju un valsts iestāžu ekspertiem izstrādā un īsteno uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plānu (turpmāk - UVPPP). Lai pilnveidotu esošo UVPPP kā administratīvā sloga mazināšanas rīku, Ekonomikas ministrija paredz esošo plānu attīstīt un veidot uz lietotājiem orientētu, vērstu uz ātru un mērķtiecīgu rezultātu, iesaistīto pušu (institūciju) savstarpēju sadarbību, nodrošinot pasākumu un tā izpildes progresu atspoguļošu digitālā formātā. Tā īstenošanas rezultātā līdz šim panākts būtisks progress uzņēmējdarbības vides pilnveidošanā un attīstībā, proti, Pasaules Bankas *Doing Business 2020* reitingā 190 valstu konkurencē Latvija ierindota 19.vietā. Ņemot vērā ar starptautisko konkurētspēju saistītos izaicinājumus, kā arī uzņēmumu identificētās problēmas, līdz šim uzsāktais reformu cikls turpinās, īstenojot uz tautsaimniecības attīstību ilgtermiņā vērstus pasākumus, tādējādi veidojot konkurētspējīgu un caurspīdīgu Latvijas uzņēmējdarbības vidi, godīgu un konkurētspējīgu nodokļu politiku Baltijas reģionā, kas tiek atbilstoši novērtēta arī no investoru puses.

Viena no prioritātēm izcilas uzņēmējdarbības vides izveidē ir veicināt digitālo risinājumu lietošanu uzņēmējdarbībā, publisko pakalpojumu digitalizāciju, pilnveidot valsts institūciju kompetences digitalizācijas jomā, kā arī nodrošināt nepieciešamo infrastruktūru digitalizācijas attīstībai. Digitālās transformācijas (digitalizācija, automatizācija, robotizācija, mākslīgais intelekts u.c.) sekmēšana uzņēmējdarbībā, t.sk. apstrādes rūpniecībā. Finansējuma struktūras

sabalansēšana visā pētniecības un inovācijas ciklā, samērojot pētniecības un inovācijas kapacitāti ar uzņēmējdarbības vajadzībām jaunu iespēju izmantošanai un tirgus attīstībai. Lai panāktu Eiropas Savienības vidējo līmeni digitālo tehnoloģiju integrācijas novērtējumā, ir nepieciešams proaktīvs un mērķtiecīgs pasākumu kopums, padarot digitālā formāta lietojumu kā pašsaprotamu uzņēmējdarbības procesu īstenošanai. Izvirzītais mērķis vienlaikus sekmēs saistīto jomu attīstību kā augstas veiktspējas datošana, mākslīgais intelekts, kibernetika, blokķēdes risinājumi, lielle dati, u.c., kas kopumā pozitīvi ietekmēs transformāciju, kas vērsta uz digitāliem pakalpojumiem.

Ievērojami Latvijas uzņēmumu starptautiskās konkurētspējas ierobežojošie faktori ir administratīvais slogs (piemēram, darbaspēka nodokļi, slimības lapu administrēšanas sistēma, viesstrādnieku nodarbināšanas nosacījumi u.c.) un uzņēmējdarbības veikšanas vispārējās izmaksas (piemēram, elektroenerģijas izmaksas OIK, nekustamā īpašuma nodokļi, sadarbība ar banku sektoru u.c.). Tāpat nepilnvērtīgais un mūsdienām nepiemērotas darba tiesisko attiecību regulējums, kas neiekļauj informāciju par attālināta darba iespējām, īslaicīgo atlaišanu, dīkstāvi u.c. mūsdienu tendencēm.

Galvenie uzdevumi rīcības virziena īstenošanai:

4.2.2.1. **Nulles papīra ekonomika koncepta attīstība.** *Nulles papīra ekonomikas* koncepts ir koordinēta *top-down* un *bottom-up*⁶⁸ iniciatīva, kas pierāda, iesaistīto pušu (privātais un publiskais sektors) iesaisti digitālās transformācijas reālā īstenošanā, sasniegto šādus rezultātus:

- mainīts domāšanas veids ekonomikas dalībniekiem (paradigmas maiņa);
- palielināts digitālo risinājumu pieprasījums (inovācijas);
- jaunu biznesa modeļu veidošanās;
- SEG emisiju samazinājums;
- datu apstrāde reālā laikā;
- ierobežota ēnu ekonomika.

4.2.2.2. **Nodrošināt principa "Konsultē vispirms" darbību.** *"Konsultē vispirms"* principa attīstīšana ļaus sasniegt labāku normatīvo regulējumu Latvijā, kā arī nodrošinās efektīvāku un atvērtāku sadarbību starp uzraugošajām iestādēm un uzņēmējiem. Iestāžu galvenais uzdevums ir veicināt objektīvu sadarbību ar uzņēmējiem Latvijā, nodrošinot konsekventu virzību uz nacionālās ekonomikas kvalitātes un pievienotās vērtības paaugstināšanu;

4.2.2.3. **"Nulles birokrātijas" pieejas attīstība un īstenošana.** Pieejas *"Nulles birokrātijā"* galvenais ieguvums būs administratīvā sloga samazināšana uzņēmējiem, kā arī uzņēmēju iesaiste tiesību aktu projektu izstrādē pašā sākumposmā, tādējādi veicinot izsvērtu, efektīvu un saprotamu risinājumu izstrādi;

4.2.2.4. **Proaktīvu un uz sabiedrības interesēm vērstu, digitālu procesu attīstība.** Digitālā transformācija.⁶⁹ Grantu atbalsts, lai veicinātu digitālo tehnoloģiju integrāciju uzņēmumu darbībā un to izmantošanu eksporta kāpināšanai, kā arī veicinātu digitālo tehnoloģiju risinājumu izmantošanu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai;

4.2.2.5. **Atviegloti nosacījumi jaunu produktu testēšanai un attīstīšanai,** nodrošinot platformas zināšanu efektīvākai koordinēšanai nacionālā līmeņa ietvaros, kā arī sasniegto inovācijas rezultātu detalizētu monitoringu, nodrošinot veiksmes faktoru analīzi un konsekventu virzīšanu un atbalstīšanu;

4.2.2.6. **Atbalsts mazo, vidējo uzņēmumu attīstībai. Iekšējā tirgus kapacitātes stiprināšana.** Esošo atbalsta pasākumu un programmu īstenošana

(atbalsta sniegšana sociālo uzņēmumu attīstībai, biznesa inkubatoru atbalsts jaundibinātiem uzņēmumiem straujākai izaugsmei, tajā skaitā radošo industriju jomā u.c.).⁷⁰

Atbalsta rezultātā plānots panākt būtiskus uzlabojumus valsts pārvaldes darbībā un īstenot inovatīvus risinājumus pārresoru ietvaros un nacionālā līmeņa attīstības monitoringa digitālos risinājumus. Vienlaikus plānots samazināt administratīvo slogu uzņēmējiem, ļaujot uzņēmējiem iesaistīties normatīvo aktu izstrādes procesos, padarot tos efektīvākus, izsvērtākus un saprotamākus. Papildus tam, tiks veicināta visu Latvijas reģionu uzņēmējdarbību sekmējošas publiskās infrastruktūras izveide attīstība un izaugsme sadarbībā ar pašvaldībām.

Veicināta ciešāka valsts un privātā sektora sadarbība, uz sabiedrības interesēm vērsti valsts pārvaldes pakalpojumi, paplašināta mazo un vidējo uzņēmēju zināšanu, prasmju un iespēju kapacitāte digitālo tehnoloģiju integrācijai un izmantošanai uzņēmējdarbībā. Tiks nodrošināta datos un objektīvās rekomendācijās balstīta nacionālā līmeņa lēmumu pieņemšana.

4.3. RĪCĪBAS VIRZIENS: INFRASTRUKTŪRA

Ir būtiski nodrošināt visu Latvijas reģionu vienlīdzīgu ekonomiskā potenciāla izaugsmi, lai veicinātu jaunu produktu un pakalpojumu attīstību (t.sk. ēku, inženierkomunikāciju, transporta infrastruktūras attīstība un laukumu sakārtošana industriālajās teritorijās, energoefektivitātes pasākumi), vienlīdz veicinot pašvaldību ciešāku iesaisti industriālo zonu attīstības veicināšanā.⁷¹ Arī viens no Nacionālā attīstības plāna un Reģionālās politikas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam mērķiem ir radīt priekšnosacījumus visu Latvijas reģionu ekonomiskā potenciāla attīstībai, kas paredz uzņēmējdarbību sekmējošas publiskās infrastruktūras izveidi, balstoties uz teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteikto teritoriju specializāciju un aktuālo privāto investoru pieprasījumu, lai motivētu reģionos veidot jaunus produktus un pakalpojumus, paaugstināt produktivitāti, dažādot uzņēmējdarbību, izmantot inovācijas un kompetenču pārnese iespējas un piesaistīt kvalificētu darbaspēku.

Mūsdienās dinamiska uzņēmējdarbības vide vairs nav iedomājama bez daudziem procesiem, kurus ir iespējams veikt "attālināti". Likumsakarīgi uzņēmēju kapacitātes celšana nav iedomājama bez procesu digitalizācijas un viedu procesu ieviešanas uzņēmējdarbībā. Lai paaugstinātu uzņēmumu produktivitāti un konkurētspēju ir jāatrod risinājumi, kā "ražot lētāk", kā optimizēt resursu un infrastruktūras lietošanu, procesus efektīvākus vienlaikus paaugstinot pievienoto vērtību. Mūsdienu tehnoloģiju attīstības laikmetā ir nepārtraukti jādomā, kā ieviest digitālos risinājumus, kā automatizēt un robotizēt procesus un kā ieviest un atrast investīcijas jaunu tehnoloģiju iegādei un attīstībai. Tehnoloģiskais progress izvirza jaunas prasības konkurētspējīgu priekšrocību veidošanai. Lielākas prasības tiek izvirzītas institucionālai infrastruktūrai un regulējumam, tiem jābūt attīstītiem, piemērotiem tehnoloģiju un inovācijas veicināšanai. Līdztekus ir nepieciešams veikt ievērojamas investīcijas jaunu produktu un esošo produktu uzlabošanai un optimizēšanai. Sadarbība ar viedās specializācijas jomas uzņēmumiem un konsekventa nacionālā industriālā politika attiecībā uz RIS3 jomu attīstību, ņemot vērā jomas uzņēmēju vajadzības un rekomendācijas, šeit ir būtiski veiksmes faktori.

Jau pirms Covid-19 krīzes globālo vērtību ķēžu saīsināšanas nolūkā arvien vairāk uzņēmumu ievieša automatizācijā balstītu lokalizāciju. Attīstoties tehnoloģijām, to integrētiem (t.sk. IoT) risinājumiem, izplatīsies tā sauktā papildinošā (*additive manufacturing*) ražošana caur 3D procesu izpaušmēm, un pieaugošā nepieciešamība pēc gudras un elastīgas automatizācijas. Tas nodrošinās pāreju no tradicionālajiem ražošanas modeļiem uz adaptīviem, moduļveida risinājumiem (mazu apjomu; augstāku cenu vai specifiski klientam piemērotu risinājumu izstrādi).⁷²

Aizvien straujāk pieaug arī pieprasījums pēc materiāliem un tehnoloģijām, kas atstāj pēc iespējas mazāku ietekmi uz vidi un klimatu, tehnoloģijām un transporta veidiem, kam nepieciešams mazāks enerģijas patēriņš, Latvijā uzņēmumiem ir izaugsmes iespējas un milzīgs potenciāls uz inovāciju attīstību, kā arī esošo resursu pārveidi un pilnveidi, kas netiek pilnvērtīgi izmantoti. Šis jautājums ir īpaši aktuāls enerģētikas jomā, kur globālā līmenī tiek sagaidīta pāreja uz viedu zaļās enerģijas ražošanu un patēriņu, tamdēļ svarīgi ir veicināt Eiropas zaļā kursa⁷³ prioritāro virzienu attīstību:

1) stimulēt rūpniecību, tai attīstoties, pāriet uz nepiesārņojošu aprites ekonomiku, pievērsties vidi saudzējošiem pasākumiem.

2) tiekties uz nulles piesārņojumu ar mērķi panākt no toksiskām vielām brīvu vidi.

Pateicoties straujajām attīstības tendencēm, mūsdienu tehnoloģijas kļūst par neatņemamu sastāvdaļu ikdienas procesos un piedzīvo neticamus attīstības tempus. Ir pamats uzskatīt, ka bez būtiskas savstarpējās sadarbības veicināšanas starp publisko, privāto un akadēmisko sektoru šīs attīstības tendences Latvijā stagnēs. Lai sasniegtu inovatīvus rezultātus pētniecībā, ir nepieciešams vairāk koncentrēties uz publiskā, privātā un akadēmiskā, jeb *triple - helix* sadarbības popularizēšanu un pilnveidošanu, organizējot dažādas mārketingu veicinošas aktivitātes (hakatonus, forumus, darbnīcas), kā arī motivēt un veicināt ciešāku pašvaldību iesaisti industriālo zonu attīstības veicināšanā. Vienlīdz svarīgi ir pilnveidot digitālo informāciju centru un asociāciju darbu, par tehnoloģiju sniegtajām priekšrocībām un iespējām ne tikai vietējā, bet arī globālā mērogā. Pārņemt labās prakses piemērus no industriāli attīstītu inovāciju līdervalstu industrijām un to izstrādātajām sadarbības platformām.

Liels uzsvars ir jāliek uz interneta vidē pieejamo komunikācijas modeļu attīstību, strādājot pie augsto tehnoloģijas parku izveides, piesaistot ārvalstu speciālistus, kur ar iegūto starptautisko pieredzi stiprināt vietējo uzņēmēju kapacitāti, produktivitāti un konkurētspēju, paplašinot darbinieku un darba vadītāju kompetences līmeni, vienlaicīgi veiksmīgāk īstenojot un vairāk sakārtojot vietējo uzņēmējdarbības infrastruktūras vidi, veicinot inovatīvu un unikālu produktu ieviešanu un attīstību, kā arī noieta tirgus kanālu meklēšanu.

Lai nodrošinātu tehnoloģijas bāzes attīstību, būtiski ir veicināt investīciju piesaisti, nodrošinot publiskās infrastruktūras pielāgošanu. Sniegt valsts atbalstu kapitāla instrumentu veidā, stimulējot investīcijas uzņēmumu attīstībā un darbības paplašināšanā. Veicināt investīcijas jaunās tehnoloģijās, tai skaitā lai nodrošinātu SEG emisiju samazināšanos un veiktu jaunus klimata tehnoloģiju atklājumus, izmantojot risinājumus klimata pārmaiņu mazināšanai, vienlaicīgi virzoties uz klimatnoturīgu ekonomikas attīstību. Finansējuma pieejamības veicināšana (t.sk. caur finanšu inovācijām) jauno tehnoloģiju bāzes stiprināšanai un kapitāla tirgus veicināšanai un attīstībai.

Ārvalstu tiešās investīcijas (turpmāk - ĀTI):

Nemot vērā pieaugošo konkurenci ārvalstu investīciju piesaistē starp Eiropas valstīm, nepieciešams rīkoties proaktīvi, piesaistot Latvijai inovatīvus un tehnoloģiski augsti attīstītus ārvalstu uzņēmumus, lai nodrošinātu šo uzņēmumu zināšanu un tehnoloģiju pānesi. Šādu investīciju piesaiste Latvijai rada iespēju izmantot jaunas tehnoloģijas un priekšnosacījumus tehnoloģiju pānesei (technology transfer, spillover). Tāpat tās veicina valsts integrēšanos starptautiskajā tirdzniecībā un uzņēmumu iesaistīšanos globālajās vērtību ķēdēs, notiek ražošanas diversifikācija, tiek celta uzņēmumu darba efektivitāte, kā rezultātā tiek attīstīta ne tikai konkrētā uzņēmējdarbības joma, bet arī iekšējā valsts uzņēmējdarbības vide kļūst konkurētspējīgāka.

ĀTI ir viens no virzošajiem apstākļiem, kas pozitīvi ietekmē valsts kopējo ekonomisko aktivitāti, nodarbinātību, nodokļu ieņēmumus un labklājības līmeni. ĀTI sniedz papildus priekšrocības, jo:

1. Veicina nozaru izaugsmi, paaugstina produktivitāti un resursu efektīvāku izmantošanu;
2. Veicina iekļaušanos globālajā tirdzniecībā, nodrošinot uzlabotu piekļuvi eksporta tirgiem, eksportspēju un iekļaušanos globālajās piegāžu ķēdēs;
3. Pielieto jaunas tehnoloģijas, sekmē tehnoloģiju pānesi un inovācijas;
4. Vairo cilvēkkapitālu un jaunas prasmes, uzlabo vadības mehānismus;

5. Padara sīvāku konkurenci, piespiežot uzlabot produktivitāti, samazināt cenas un efektīvāk pārdalīt resursus;

6. Dod sociālus un vides uzlabojumus, jo ievieš labu praksi un atbildīgas uzņēmējdarbības principus.

Latvijas mērķis ir piesaistīt, palīdzēt nodibināt un paturēt savā valstī ārvalstu investorus. Prioritātes tiek noteiktas, lai paaugstinātu varbūtību, ka piesaiste būs veiksmīga, tā sniegs unikālus labumus. Nosakot prioritātes, ir jāņem vērā specifiski sektori, tirgi un investori, kuriem pievērst pastiprinātu uzmanību un nosakot kritērijus potenciālo investoru identificēšanai. Tāpat būtiska ir investīciju piesaistes stratēģijas elastība atkarībā no izmaiņām tirgus pieprasījumā un jaunām (tehnoloģiskām) iespējām. Vienlaikus ir jāņem vērā investīciju projekta pozitīva vai negatīva ietekme uz citām nozarēm, nosakot konkrētus prioritāros sektorus. Būtiski ir arī vides un sociālie aspekti un konsekvence stratēģijas īstenošanā. Latvijas valsts pārvaldei būtu nepieciešams nodrošināt konsekventu nodokļu un finanšu atbalsta mehānismu politiku, kas ir balstīta uzņēmējdarbības vides dotos un objektīvos apsvērumos, lai nodrošinātu nacionālā līmeņa ekonomikas pakāpenisku kvalitātes un pārredzamības uzlabošanu, kas arī sekmētu investoru uzticību ilgtermiņā.

Lai nodrošinātu augstākminēto ir svarīgi definēt potenciālo ārvalstu investīciju kvalitātes novērtēšanas kritērijus, lai noteiktu investoru dzīvotspēju un atbilstību Latvijas sabiedrības interesēm, attīstības plānošanas dokumentiem un likumdošanas prasībām. Minēto kritēriju pamatuzdevums ir definēt prioritārās investoru mērķa grupas, gan savlaicīgi identificēt iespējamās investīciju riskus.

Ievērojot augstāk minēto potenciālo investoru investīciju projekti/ieguldījumi tiek vērtēti pēc kritērijiem:

- Ieguldījumi Inovācijās;
- Preču un pakalpojumu eksportu;
- Ieguldījumiem infrastruktūrā;
- Noietu tirgu un pārdošanas kanālu attīstības potenciālu;
- Ietekme uz Latvijas ārējās tirdzniecības bilanci;
- Produkta/pakalpojumu vieta Globālās piegādes ķēdēs.

Vienlaikus projektiem būtu jāveicina vietējo resursu un izejvielu pārstrāde, augstāku tehnoloģisko līmeņu attīstība, preču un pakalpojumu pievienotā vērtībā.

Lai nodrošinātu projekta atbilstību Latvijas sabiedrības interesēm un plānotajai attīstībai, investīciju projektu kvalitāte un risku analīzē ir veicama šādos aspektos:

- Uzņēmuma finanšu stāvoklis;
- Uzņēmuma īpašnieku reputācija;
- Vai projekts skar ES investīciju izvērtēšanas mehānismā minētos sektorus;
- Vai projekts skar Nacionālās drošības likumā noteiktos sektorus;
- Projekta ietekme uz vidi un klimatu, veselību un sabiedrību;

- Valsts atbalsta nepieciešamība projekta īstenošanai.

Primārie nacionālie izaicinājumi ĀTI piesaistē ir saistīti ar:

Viens no priekšnosacījumiem investīciju piesaistē ir stabila un investoriem labvēlīga uzņēmējdarbības vide.

Var tikt identificēti vairāki faktori, kas kavē ārvalstu tiešo investīciju ieplūdi Latvijā - izglītības un zinātnes kvalitāte un darbaspēka pieejamība, veselības aprūpes un sociālās aizsardzības kvalitāte, finanšu pakalpojumu pieejamība un procedūru ilgums, digitalizācijas līmenis, energoresursu izmaksas, atbalsta instrumentu konkurētspēja salīdzinājumā ar citām lokācijas vietām, administratīvais slogs nepieciešamo publisko pakalpojumu saņemšanā.

Attiecībā uz būtiskākajiem faktoriem un kavēkļiem ar ko sastopas investori jānorāda:

- Kvalificēta darba spēka pieejamība prioritārajos sektoros (vispārēja IT kompetence, valodu zināšanas, finanšu prātība, profesionālās prasmes tehniskajās nozarēs, īpaši automatizācija, robotizācija, sarežģītu viedo tehnoloģiju vadīšana un programmēšana u.tml.);
- TUA atļauju izsniegšanas process;
- Vienveidīgas normu piemērošanas process attiecībā uz dokumentu īstuma pārbaudi (IeM, PMLP, Konsulārais dienests) pārceļot darbiniekus (un ģimenes locekļus) uzņēmuma ietvaros un piesaistot darbiniekus no valstīm, kas nav EU;
- TUA atļauju pagarināšana uzņēmumu vadītājiem un to ģimenes locekļiem;
- Vienkārša atbalsta instrumentu pieejamība Granta veidā par darba vietu radīšanu prioritārajos sektoros (līdzīgi kā Lietuvā un Polijā);
- Vienas pieturas kontaktpunkta (platformas) pieejamība attiecībā uz PMLP, NVA un Konsulārā dienesta pakalpojumiem formalitāšu kārtīšanai attiecībā uz TUA;
- Izglītības sistēmas spēja un kapacitāte nodrošināt kompetenču un prasmju kopumu kas ir un kas nākotnē tiks pieprasīts darba tirgū;
- Brīvo ražošanas/industriālo telpu pieejamība SEZ un Brīvostās;
- Reputācijas risku novēršana (sankciju saraksti un nozaru kartelji);
- Darba spēka mobilitātes risinājumi starp pašvaldībām;
- Attīstības teritoriju pieejamība ar atbilstošu zonējumu;
- Bankas konta atvēršanas procedūru ilgums (2-7 mēneši);
- PVN atmaksa un nodokļu režīmu atbilstība atsevišķu sektoru biznesa modelim (piemēram, korrūpcijas);
- Uzņēmumu gatavības līmenis AML risku un savu sadarbības partneru novērtēšanai, pieejamu rīku neesamība;

- Būvvalžu kapacitātē pašvaldībās un pieņemto lēmumu kvalitātē/procedūru ilgums;
- Ceļu infrastruktūras plānošanas process.

Galvenie uzdevumi rīcības virziena īstenošanai:

4.3.1. Atbalsts digitālo risinājumu, automatizācijas, modernizācijas, jauno dekarbonizācijas tehnoloģiju ieviešanai, investīciju programmas ražošanas procesu automatizācijai;

4.3.2. Produktivitāti paaugstinošu darbību atbalstīšana privātajā sektorā, atjaunojamo energoresursu, augsto tehnoloģiju pielietošanai tautsaimniecības nozarēs, veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecību, pārejot uz tīru aprites ekonomiku (Eiropas Zaļais kurss⁷⁴), izstrādāt klimatam draudzīgas ieguves tehnoloģijas;

4.3.3. Sekmēt labvēlīgas ĀTI politikas veidošanu, piesaistot augstas pievienotas vērtībās privātās investīcijas, tai skaitā pilnveidojot nodokļu politiku, īpaši nekustamo īpašumu un nodarbinātības jautājumos; sekmējot banku sektora pārredzamību;

4.3.4. Atbalsts starptautisko biznesa pakalpojumu centriem Latvijā (apmācību nodrošināšana, infrastruktūras attīstība, konsultatīvs atbalsts ārvalstu investoriem juridisko personu darbības un nodokļu jautājumos);

4.3.5. Veicināt uzņēmējdarbības attīstību un sadarbību ar investoriem un sadarbību ar Latvijas pētniecības un attīstības institūcijām;

4.3.6. Latvijas industriālo ēku fonda attīstība, Infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības atbalstam. Komercedarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana, dodot iespēju ātrāk attīstīties uzņēmumiem, ļaujot ieguldīt savu kapitālu ražošanas tehnoloģijās un biznesa attīstībā;

4.3.7. Stiprināt LIAA proaktīvo investīciju piesaistes kapacitāti, kā arī Latvijas diplomātiskās pārstāvniecības ārvalstīs, nepieciešamības gadījumā iesaistot plašo Latvijas Goda konsulu tīklu ārvalstīs;

4.3.8. Veidot nacionālas nozīmes tūrisma infrastruktūru, nodrošinot straujāku tūrisma plūsmu atgriešanos pēc Covid-19 krīzes situācijā;

4.3.9. Finansējums klasteru programmu pilnvērtīgai turpināšanai - iespēja klasteriem/ asociācijām/ uzņēmumu apvienībām pastāvīgi plānot un dinamiski, atbilstoši tirgus situācijai īstenot kopīgas eksporta veicināšanas aktivitātes, sekmēt zināšanu kapitāla veidošanos caur atšķirīgu zināšanu un pieredzes pānesi, kā arī sekmēt dinamisku vērtību ķēžu veidošanos, kas ļauj uzņēmumiem pārvarēt atsevišķa uzņēmuma ierobežojumus mērogā un aktivitāšu tvērumā.

Atbalsta rezultātā plānots paaugstināt Latvijas uzņēmējdarbības vides investīciju absorbcijas līmeni un finanšu apstrādes kvalitāti, nodrošinot tās pārredzamību, kā arī investoru interešu ievērošanu un nepieciešamības gadījumā arī aizstāvēšanu. Tiks sekmēta labvēlīga ĀTI piesaistes politika, pilnveidoti sadarbības modeļi ar ārvalstu investoriem, pakāpeniski virzot investīciju plūsmu uz produktivitāti paaugstinošajām darbībām privātajā sektorā un pāreju uz augsto tehnoloģiju pielietošanu tautsaimniecības nozarēs, kas nodrošinātu veiksmīgu dalību globālajās vērtību ķēdēs. Tā pat tiks stiprināta LIAA kapacitāte proaktīvo investīciju piesaistei, pilnveidotas un vienkāršotas Grantu un finanšu instrumentu programmas uzņēmējdarbības kapacitātes uzlabošanai un veicināta kapitāla tirgus (t.sk. "zaļo" finansēšanas instrumentu) attīstīšana un finansējuma pieejamība, nodrošināts kvalitatīvs ārvalstu investoru konsultatīvais atbalsts.

4.4. RĪCĪBAS VIRZIENS: INOVĀCIJAS

Latvijas konkurētspējas priekšrocības pamatā veidojamas, balstoties uz inovāciju ieviešanu, modernu un digitālu tehnoloģiju izmantošanu un produktivitātes paaugstināšanu. Prasme radīt un arī pielietot dažāda veida inovācijas jeb jaunus vai būtiski uzlabotus produktus un procesus var nodrošināt nepieciešamo grūdienu valsts ekonomiskajai izaugsmei. Turklāt sinerģija starp privāto sektoru (uzņēmējiem), publisko sektoru jeb valsts institūcijām un akadēmisko sektoru jeb pētniecības organizācijām ir būtisks priekšnoteikums stratēģisku inovāciju attīstībai uzņēmumā, piemēram, jaunu produktu, tehnoloģiju, pakalpojumu un biznesa modeļu attīstīšanai, kā arī esošo risinājumu pilnveidei un sadarbības veicināšanai. Tas nozīmē arī ciešāku sadarbību starp pētniecības un industriju nozaru infrastruktūras attīstīšanai un pieejamības nodrošināšanai.

Kopējā inovācijas ekosistēmā būtiska loma ir jaunuzņēmumiem, kas nodrošina inovatīvu biznesa ideju ieplūdi un veicina straujāku ekonomiskās paradigmas maiņu uz zināšanu ekonomiku. Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums, lai veicinātu inovatīva produkta attīstīšanu un pētniecību, šobrīd paredz iespēju jaunuzņēmumiem saņemt šādas atbalsta programmas:

- a) atbalsta programma fiksētā maksājuma veikšanai par darba ņēmēju, piemērojot iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus,
- b) atbalsta programma augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistei.

03.10.2019. ir parakstīts sadarbības memorands ar 3 jaunuzņēmumu pārstāvošajām organizācijām - Latvijas jaunuzņēmumu asociācija "Startin.lv", Latvijas Privātā un riska kapitāla asociācija un Latvijas Biznesa Engļu Tīkls, kas nosaka nozares attīstības prioritātes.⁷⁵ Balstoties uz noslēgto memorandu 05.11.2019. ar MK rīkojumu Nr.538 minētajām organizācijām piešķirts finansējums, lai nodrošinātu jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstību veicinošu aktivitāšu īstenošanu ar NVO starpniecību, t.sk., stiprinot nevalstiskā sektora lomu un kapacitāti, kā arī palielinot tā pienesumu jaunuzņēmumu ekosistēmai Latvijā kopumā. Kā rezultātā ir uzlabota ekosistēmas organizāciju un asociāciju sadarbība, rīkojot regulāras tikšanās ar jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem, uzturēta jaunuzņēmumu datubāze, uzlaboti jaunuzņēmumu darbību regulējošie normatīvie akti, organizēta izstrādāto valsts atbalsta programmu pilnveide un popularizēšana, veicināta ārvalstu investoru interese par Latvijas jaunuzņēmumiem un popularizēti Latvijas jaunuzņēmumu veiksmes stāsti. Tāpēc inovācijas ekosistēmā nepieciešams turpināt stiprināt sadarbību ar jaunuzņēmumu vides pārstāvjiem un tos pārstāvošajām organizācijām, tādā veidā nodrošinot jaunuzņēmumu plašāku iesaisti Latvijas inovācijas potenciāla palielināšanā un valsts tautsaimniecības izaugsmē kopumā. Plašs atbalsts starptautiskai rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanai Latvijas uzņēmumiem, tai skaitā rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanas profesionālajiem pakalpojumiem, kā patentu meklēšana, pieteikumu sagatavošana, patentu maksājumi, arī situācijās, kad sākotnējie patenti tiek pieteikti jurisdikcijās ārpus Latvijas vai ārpus Eiropas Savienības (Parīzes vienošanās ietvaros). Sakārtota rūpnieciskā īpašumu tiesību aizsardzības tiesiskā vide un konsekvanta nacionālā industriālā politika attiecībā uz RIS3 jomu attīstību, ņemot vērā jomas uzņēmēju vajadzības un rekomendācijas, ir priekšnoteikums inovāciju attīstīšanai.

Augstskolās ir izveidotas efektīvas inovāciju ekosistēmas, kuras ir būtiskās absolventu uzņēmējprasmju attīstībā. Uzsākta Studentu Inovāciju grantu programma, vairākus gadus veiksmīgi darbojas augstskolu inkubatori un starptaugstskolu inkubators - Zaļo Tehnoloģiju inkubators, kas specializējās tehnoloģiski ietilpīgu uzņēmumu attīstībā. RTU izveidota Dizaina fabrika, kas ir daļa no Alto universitātes globālā tīkla. RSU un RTU sadarbojās ar Eiropas Inovāciju Institutu - EIT <https://eit.europa.eu> to pārstāvēd vairākas kopienās: Heath-KIC, Climate- KIC, Raw Material-KIC, Food-KIC.

Būtiska loma inovācijas kapacitātes stiprināšanā ir arī spējai piesaistīt finanšu kapitālu, augsti kvalificētu darbaspēku (talantu piesaisti) un nodrošināt kvalitatīvu sadarbību ar pētniecības organizācijām. Cieša sadarbība starp uzņēmējiem un pētniecības organizācijām sniedz iespēju veikt kopīgus pētniecības un attīstības darbus, kas var rezultēties jaunos vai būtiski uzlabotos produktos vai pakalpojumos ar augstu komercializācijas potenciālu un tirgus pieprasījumu. Līdz ar to, nepieciešams turpināt attīstīt cilvēkkapitālu, t.sk. P&A cilvēkkapitāla, kapacitāti, P&I infrastruktūras koplietošanu, stiprinot digitālās un IKT prasmes, lai attīstītu zināšanu un tehnoloģiski ietilpīgākus produktus un pakalpojumus un celstu produktivitātes līmeni.

Vienlaikus statistikas dati liecina, ka inovāciju un darba produktivitātes ziņā Latvija pagaidām būtiski atpaliek no citām valstīm.⁷⁶ Uzņēmumu biznesa modeļi

nav pietiekami orientēti uz inovāciju attīstīšanu, uzņēmumu vadītājiem joprojām ir nepietiekamas zināšanas par dažādu inovāciju daudzveidīgajām iespējām, inovāciju stratēģisko vadīšanu uzņēmumu konkurētspējas priekšrocību radīšanā un inovāciju aizsargāšanas paņēmieniem, kā arī uzņēmumi nepietiekami pārzina to rīcībā esošās materiālās un nemateriālās vērtības, piemēram, pieejamo zinātību, intelektuālo īpašumu un tehnoloģisko potenciālu, kas var kļūt par pamatu dažādu stratēģisku inovāciju attīstīšanai. Vienlaikus ir jāstiprina informācijas apmaiņa starp iesaistītajām personām un jāveido izpratne par klasteru iniciatīvu sniegtajām iespējām. Kopumā valsts intervence veidojama pilna cikla inovāciju atbalstam ar mērķi samazināt laiku, kas nepieciešams inovāciju ienākšanai tirgū. Tas nozīmē gan atbalstu jauno izstrāžu pilota projektiem, kas nodrošinātu straujāku šo izstrādņu komercializāciju un ienākšanu tirgū, gan atbalstu uzņēmumiem specializēto ražošanas aktīvu iegādei jaunu, inovatīvu produktu ražošanai. Vienlaikus vērtējamas esošo inovāciju atbalsta formu pilnveidošanas iespējas, lai nodrošinātu finansiāli ietilpīgāku uzņēmumu inovāciju projektu īstenošanu, piemēram, paplašinot inovāciju vaučeru atbalstu.

NIP pamatnostādņu īstenošanas kontekstā būtisks ir arī Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2019.gada 26.novembra rīkojumu Nr.587)⁷⁷ noteiktais viedo pašvaldību ekosistēmas koncepts, kura mērķis ir radīt vidi pilsētās un to funkcionālajās teritorijās viedo risinājumu (produktu jaunu pakalpojumu sniegšanai vai esošu pakalpojumu uzlabošanai, tai skaitā ar eksporta potenciālu) attīstībai, izveidojot starpsektorālu un starpinstitucionālu koordinācijas mehānismu, kas ilgtermiņā veicina visu iesaistīto un ieinteresēto dalībnieku līdzatbildīgu sadarbību inovatīvu risinājumu attīstīšanā. Līdz ar to, lai sekmētu inovāciju attīstību un zināšanu pārnesei arī reģionos, iecerēts, ka katrā plānošanas reģionā pilotveidā tiks ieviests jauna veida pakalpojums, piemēram, inovatīvi mobilitātes risinājumi (piemēram, bezpilota lidaparāti transporta sistēmā preču pārvadājumiem, kopā braukšanas risinājumi, transports pēc pieprasījuma, elektromobilitātes izmantošana u.c.), virtuālās realitātes izmantošana izglītībā, risinājumi attālinātās medicīnas veicināšanā (analīzes, datu nolasīšana un veikšana tiešsaistē), mākslīgā intelekta izmantošana pašvaldību administrācijas darbā u.tml. VARAM viedo pašvaldību kontekstā plāno īstenot atbalsta pasākumus šādos virzienos: 1) uzņēmējdarbības un inovācijas attīstībai nepieciešamās vides radīšana, kas iekļauj arī testa vietu izveidi un cita starpā paredz plānošanas reģionu būtisku lomu inovācijas veicināšanā; 2) publisko pakalpojumu efektivitātes un pieejamības uzlabošanā, neaprobežojoties tikai ar enerģētiku un mobilitāti, bet atbalstot viedos risinājumus arī tādās pašvaldību kompetences jomās kā komunālie pakalpojumi un teritorijas labiekārtošana; tūrisms; izglītība un kultūra; veselības aprūpe, veselīgs dzīvesveids un sociālā aprūpe; sabiedriskā kārtība (t.sk. drošība); energoefektivitāte, vispārējā pārvalde, t.sk., sabiedrības iesaiste; 3) reģionālās inovācijas un zināšanu platformas izveidei un darbībai, paredzot plānošanas reģionu un pašvaldību būtisku lomu inovācijas veicināšanā, gan izveidojot nepieciešamo ekosistēmu (regulāru sadarbību starp publisko pārvaldi, privāto un akadēmisko sektoru, citām iesaistītajām pusēm) un infrastruktūru, sniedzot atbalstu inovatīvu produktu testēšanā un turpmākā virzībā tirgū, cita starpā sniedzot ieguldījumu arī mācību satura pilnveidošanā, lai nodrošinātu reģiona ekonomiskajai specializācijai un uzņēmēju vajadzībām atbilstošu speciālistu piesaisti. Sadarbības veicināšana starp publisko, privāto un akadēmisko sektoru, stabila biznesa ideju autoru, jauno uzņēmēju, valsts uzņēmumu sadarbības sistēma, klasteru pieejas attīstība, tīklošanās iespēju radīšana, patstāvīga uzņēmēju un plašākas sabiedrības informētība un, iesaiste dažādu valsts lēmumu pieņemšanā, atbalsts tehnoloģiskajām un netehnoloģiskajām inovācijām, kā arī Latvijas tēla stiprināšana starptautiskajā biznesa vidē ir instrumenti, kā panākt inovatīvu ideju un aktivitāšu iedzīvināšanu uzņēmējdarbības vidē.

Covid-19 krīzes kontekstā ir identificēta nepieciešamība nodrošināt publiskā atbalsta instrumentus gan lietišķo pētījumu īstenošanai, gan uzņēmumu ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā, tādējādi nodrošinot straujāku krīzes un pēckrīzes vajadzībām atbilstošu jaunu produktu, tehnoloģiju un pakalpojumu attīstīšanu un ieviešanu. Vienlaikus, nepieciešams turpināt arī fundamentālo un lietišķo pētniecību, kas rada pamatu zināšanu un tehnoloģiju pārnesei uz uzņēmējdarbības sektoru, inovatīvu risinājumu un jaunu produktu komercializācijai un nodrošina ekonomisko attīstību ilgtermiņā.

Galvenie uzdevumi rīcības virziena īstenošanai:

4.4.1. Paplašināt esošos, sevi pierādījušos atbalsta mehānismus, lai tie nodrošinātu atbalsta instrumentu sinerģiju un savstarpējo papildinātību, kā arī sabalansētu finansējuma struktūru visā pētniecības un inovācijas ciklā, samērojot pētniecībai, komercializācijai un inovāciju ieviešanai tirgū pieejamo finansējumu;

4.4.2. **Veicināt publiskā sektora vēlmi investēt inovatīvu risinājumu ieviešanā**, izmantojot publiskā iepirkuma iespējas. Jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšana pakalpojumu nodrošināšanai pašvaldībās - viedās pašvaldības (kompleksi risinājumi, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT, videi un klimatam draudzīgiem risinājumiem);

4.4.3. **Veicināt inovācijas aktivitātes valsts kapitālsabiedrībās**, tai skaitā, stiprinot valsts un pašvaldību institūciju un publisko personu kapitālsabiedrību pētniecības un attīstības stratēģisko plānošanas un analītiskas kapacitāti, veicinot līderību pētījumu pasūtīšanā un eksportspējīgu produktu vai pakalpojumu ieviešanā;

4.4.4. **Veicināt valsts lielo uzņēmumu inovāciju ekosistēmu**, kurā iesaistās attiecīgās sfēras nozares, lai radītu iespēju lielajām valsts kapitālsabiedrībām, sadarbībā ar nozaru uzņēmumiem, piedalīties inovatīvu produktu un pakalpojumu radīšanā un testēšanā produkcijas vidē atbilstošajās nozarēs;

4.4.5. **Sekmēt digitālo transformāciju un tehnoloģiski ietilpīgu risinājumu**, tai skaitā mākslīgā intelekta risinājumu ieviešanu privātajā un publiskajā sektorā;

4.4.6. **Sekmēt privātā un publiskā sektora investīcijas pētniecībā, attīstībā un inovācijās**, atbalstot fundamentālo un lietišķo pētījumu veikšanu, atbalstot zināšanu un tehnoloģiju pārnesei, kā arī tehnoloģisko un netehnoloģisko inovāciju attīstīšanu un ieviešanu dažādos inovācijas attīstības posmos;

4.4.7. **Sekmēt finanšu instrumentu izmantošanu** inovatīvu un tehnoloģiski ietilpīgu risinājumu ieviešanā. Jaunu finanšu instrumentu nodrošināšana komersantiem inovāciju attīstībai un veicināšanai, tai skaitā atbalsts produktivitātes celšanai reģionos;

4.4.8. **Nodrošināt atbalstu jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībai**;

4.4.9. **Nodrošināt kvalitatīvu tiesisko un konsultatīvo bāzi** un atbalstu uzņēmumiem īpaši intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības jomā, patentu aizsardzībā;

4.4.10. **Turpināt uzņēmumu vadītus lietišķos pētījumus (Kompetenču centri)**, kas nodrošinātu arī turpmāku investīciju piesaisti nozarēs ar augstu pievienoto vērtību un lielu nozīmi Latvijas ekonomikas konkurētspējas un transformācijas nodrošināšanai, tai skaitā īstenojot pilna cikla inovāciju principu;

4.4.11. **Veicināt inovācijas ekosistēmas attīstību augstskolās**, veidojot atbalsta programmas uzņēmēj prasmju attīstībai, biznesa inkubātorus un koprades telpas. Jāpaplašina sadarbība ar EIT;

4.4.12. **Nodrošināt tiesiskā regulējuma izveidi pilotteritoriju, jeb inovāciju zonu ierīkošanai**, kur strādā atvieglots inovatīvu risinājumu un tehnoloģiju testēšanas saskaņošanas process, tādā veidā paātrinot viedās mobilitātes risinājumu komercializāciju, ceļot vietējo uzņēmumu kapacitāti eksportspējīgu risinājumu radīšanā, kā arī radot pievilcīgu vidi ārvalstu tehnoloģiju inovāciju uzņēmumiem.

Atbalsta rezultātā plānots paaugstināt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju, veicinot produktu un pakalpojumu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu un ieviešanu ražošanā, tādējādi ceļot Latvijas komersantu produktivitāti, valsts ekonomisko izaugsmi un sabiedrības labklājību. Plānots kāpināt publisko un privāto investīciju ieguldīšanu inovāciju izstrādē un ieviešanā, nodrošinot investīciju pieejamību visā pētniecības un inovācijas ciklā, kā arī stiprināt sadarbību starp pētniecības organizācijām, komersantiem t.sk. jaunuzņēmumiem un valsts kapitāldaļu uzņēmumiem un publisko sektoru konkurētspējīgu produktu, pakalpojumu un procesu radīšanā. Tiks veicināta komersantu izpratne par nepieciešamību ieguldīt pētniecībā un inovācijā, kā arī savā darbības jomā meklēt inovāciju iespējas un tās īstenot, tostarp informējot plašāku sabiedrību par inovāciju un globālo vērtību ķēžu sniegtajam iespējām un lomu ekonomikas izaugsmēi.

4.5. RĪCĪBAS VIRZIENS: FINANŠU PIEEJAMĪBA

Kapitāla tirgus Latvijā ir salīdzinoši ierobežots, ES struktūrfondu atbalsta programmas un tajās pieejamie finanšu līdzekļi uzņēmējdarbības veicināšanai ir ierobežoti gan to pieejamības nosacījumu, gan apjoma ziņā. Savukārt, banku kredītēšanas politika ir vairāk orientēta uz uzņēmumiem ar stabiliem finanšu rādītājiem un pozīciju tirgū. Uzņēmumiem ir grūtības iegūt ilgtermiņa finansējumu gadījumos, kad pašu kapitāls (dalībnieku līdzdalība) vai nodrošinājums nav pietiekams kredītresursu piesaistei nepieciešamajā apjomā. Tā rezultātā veidojas izteikts finanšu līdzekļu trūkums darbībai iekšējā tirgū, uzņēmumu izaugsmei, attīstībai un eksporta veikšanai.

Galvenie izaicinājumi ar ko uzņēmējiem ir jāsaskaras:

- Likviditāte un apgrozāmo līdzekļu nepietiekamība;
- Nekonkurētspējīgas banku procentu likmes un termiņi;
- Nepietiekams finansējums inovācijas un digitalizācijas projektu realizācijai;
- Nepietiekams finansējums inovatīvu biznesa modeļu finansēšanai;
- Vāji attīstīts riska kapitāla un kapitāla tirgus;
- Pieaugoši starptautiskās tirdzniecības riski.

Jāatzīmē, ka pieeja apgrozāmajam un investīciju kapitāla finansējumam ir nozīmīgs faktors gan mazo un vidējo komersantu uzņēmējdarbības aktivitātes un konkurētspējas palielināšanai, uzņēmējdarbības uzsācējiem un inovatīviem, strauji augošiem uzņēmumiem, gan lieliem uzņēmumiem. Ņemot vērā apsvērumus un identificētos šķēršļus, kas saistīti ar finansējuma trūkumu, jo īpaši apgrozāmiem līdzekļiem un salīdzinoši ilgstošu naudas apriti, ir nepieciešams veidot valsts stimulus finanšu pieejamības veicināšanai. Vienlaikus ir nepieciešams turpināt valsts atbalsta instrumentu pieejamību, lai novērstu Covid-19 radītās sekas, kā rezultātā lielai daļai uzņēmumu rentabilitātes rādītāji ir vēl vairāk pasliktinājušies, kā arī stimulētu lielu investīciju projektu ražošanas izvietojumam Latvijā attīstību, tādējādi veicinot saistīto uzņēmumu ekosistēmu izveidošanos, kas primāri notiek ap lieliem uzņēmumiem.

Būtiski ir nodrošināt finansējuma pieejamību uzņēmējdarbības attīstībai, produktivitātes un eksportspējas celšanai, risinot tirgū pastāvošās nepilnības finanšu pieejamības jomā, stabilizējot tautsaimniecību ekonomiskās lejupslīdes apstākļos un nodrošinot ekonomikas pārorientēšanos un izaugsmi turpmākajos gados. Īstermiņa un vidēja termiņa lielākais izaicinājums uzņēmumiem ir likviditāte un apgrozāmo līdzekļu pietiekamība, kurus radījusi nepietiekoša darījumu un finanšu plūsma, kas mazina iespējas segt saistības pret kreditoriem, tai skaitā finanšu institūcijām kā ar eksportu saistīto risku pārvaldība, vienlaicīgi nezaudējot starptautisko konkurētspēju. Lai nodrošinātu ekonomikas pārorientēšanos, nepieciešams atbalstīt uzņēmumu produktivitātes celšanu un digitalizāciju caur jaunu tehnoloģiju ieviešanu, tostarp veicinot ilgtspējīgas un videi draudzīgas ražošanas attīstību. Pēc Covid-19 seku mazināšanai primārie sasniedzamie rādītāji ir atbalsta pasākumi lielajiem komersantiem finanšu instrumentu veidā (garantijas un aizdevumi), turpmākajās darbības jāattīsta trīs līmeņu finansēšanas sistēma: krājaizdevumu sabiedrības mikro uzņēmumiem, banku kredīti vidējam līmenim un obligācijas un birža lielajiem uzņēmumiem (pašu kapitāla investīciju fonda (pamatkapitāla un kvazikapitāla ieguldījumi) izveide un finanšu instrumenta ALTUM aizdevuma vidējiem un lielajiem uzņēmumiem ar garu atmaksas termiņu īstenošana. Turpmākās izaugsmes nodrošināšanai, svarīgi ir aktivizēt riska kapitāla fondu investīcijām kapitālā, ieviešot finanšu instrumentu ar Granta elementu ražošanas procesu pilnveidei un paplašināšanai, tai skaitā digitalizācijai, izveidojot aizdevumu un garantiju programmu produktivitātes kāpināšanai un uzņēmumu attīstībai īstenojot programmu - atbalsts uzņēmumu digitālajai transformācijai.

Galvenie uzdevumi rīcības virziena īstenošanai:

4.5.1. **Finanšu pieejamības veicināšana uzņēmumu darbības saglabāšanai** (jaunu produktu izstrādei, produktu testēšanai un sertifikācijas programmām, investīciju programmas automatizācijai un robotizācijai, ražošanas infrastruktūras attīstīšanai enerģētikas politikas stiprināšana, jeb energoefektivitātes programmu veicināšana);

4.5.2. **Finanšu instrumentu attīstība, kreditēšanas paplašināšanās** (esošo finanšu instrumentu pilnveide ietverot tajos Granta elementu, kas finanšu instrumentu padara klientam pieejamāku, atbalsta pasākumu veicināšana finanšu instrumentu veidā gan lielajiem, gan mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (garantijas un aizdevumi));

4.5.3. **Kapitāla tirgus atbalsta pasākumu izstrāde** (atbalsts mazo, vidējo un lielo uzņēmumu finansējuma piesaistei kapitāla tirgos), kapitāla tirgus akseleratora fonda (Baltijas IPO fonda izveide);

4.5.4. **Finanšu pieejamība dalībai horizontālajās ES programmās** (*Horizon Europe, Innosup, COSME, EIT* u.c. programmās).

Atbalsta rezultātā plānots novērst tirgus nepilnības, nodrošināt atbalstu finanšu instrumentu veidā uzņēmumiem gan apgrozāmiem līdzekļiem gan investīcijām, kā arī ieguldījumiem kapitālā, stabilizēt uzņēmumu finansiālo stāvokli, vienlīdz nodrošinot papildus finansējumu likviditātes atbalstam. Sniegs plašākas iespējas finansējumam augstas pievienotās vērtības uzņēmumu attīstībai, produktivitātes kāpināšanai esošajos apstrādes rūpniecības uzņēmumos un inovatīvu, eksportspējīgu produktu attīstībai. Palīdzēs novērst Covid-19 radītās sekas, paaugstinot uzņēmumu rentabilitātes rādītājus, kas likumsakarīgi radīs labvēlīgākus apstākļus un veicinās kredītiestāžu vēlmi finansēt uzņēmumos izlīdzinot plaisu, kas radusies krīzes periodā. NIP pamatnostādņu projekts izstrādāts pamatojoties uz Nacionālās attīstības plānā 2021.-2027.gadam⁷⁸ iekļautajiem mērķiem un izaicinājumiem, kā arī citiem Latvijas attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī ES politikas plānošanas dokumentiem, kas aprakstīti NIP pamatnostādņu 5.sadaļā.

5. INFORMĀCIJA PAR POLITIKAS MĒRĶU SASAISTI AR NACIONĀLO ATTĪSTĪBAS PLĀNU, LATVIJAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJU UN CITIEM LATVIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM, KĀ ARĪ ES POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

NIP pamatnostādnēm ir sasaiste ar vairākiem politikas plānošanas dokumentiem un tajos izvirzītajām prioritātēm (skat. 2.tabulu).

2.tabula

Pamatnostādnēs minēto uzdevumu sasaiste ar citiem politikas plānošanas dokumentiem

Nr.p.k.	Dokumenta nosaukums	Sasaiste ar Nacionālo Industriālo politiku
1.	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam ⁷⁹ (apstiprināta ar Latvijas Republikas 2010.gada 10.jūnija lēmumu)	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir hierarhiski augstākais valsts attīstības plānošanas dokuments, kurā izvirzītie valsts ilgtermiņa attīstības mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva tiek īstenota, realizējot pakārtotas nozaru un teritoriju attīstības politikas. Inovatīva un ekoe efektīva ekonomika, daba kā nākotnes kapitāls, ilgtermiņa ieguldījumi cilvēk kapitālā, paradigmas maiņa izglītībā, inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība ir tās prioritātes, kuras ir saistāmas ar NIP pamatnostādnēm.
2.	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-	NAP 2021.-2027.gadam ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir izstrādāts, īstenojot Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam (Latvija2030) un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķus, lai nākamajos

	2027.gadam ⁸⁰	septiņos gados ikviens Latvijas iedzīvotājs un Latvijas sabiedrība kopumā panāktu dzīves kvalitātes uzlabošanos. NAP nosaka vidēja termiņa attīstības virzienu un prioritātes, kā arī iezīmē veicamos valsts atbalsta un investīciju pasākumus. NAP izvirzītās prioritātes: 1. "Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība"; 2. "Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība"; 3. "Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki"; 4. "Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei"; 5. "Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei"; 6. "Vienota, droša un atvērta sabiedrība". NIP pamatnostādņu rīcības virzieni, uzdevumi un apakšuzdevumi ir cieši saistīti ar NAP prioritātēm un kopumā balstīti uz vienota mērķa sasniegšanu. Detalizētāka informācija par no NAP izrietošajiem rīcības virzieniem, uzdevumiem un tiem paredzēto finansējumu atspoguļota NIP pamatnostādņu 2.pielikumā "Indikatīvais ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem" un NIP pamatnostādņu 3.pielikumā "Rīcības virzienu uzdevumi, to izpildes termiņš un atbildīgā/līdzatbildīgā institūcija".
3.	Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāns 2019.-2022.gadam ⁸¹ (MK 22.05.2019. rīkojums Nr.247)	Kā būtiskākais valdības instruments uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai un administratīvo šķēršļu mazināšanai ir ikgadējais Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāns (UVPPP), kurā iekļauti pasākumi, kas saistīti ar normatīvo aktu uzlikto prasību atvieglošanu uzņēmējdarbības veikšanai <i>Doing Business</i> jomās - uzņēmējdarbības uzsākšana, būvniecība, nekustamo īpašumu reģistrācija, investoru tiesību aizsardzība, nodokļu maksāšana, pārrobežu tirdzniecība, līgumu izpilde un uzņēmējdarbības izbeigšana. UVPPP mērķis cieši ir saistīts ar NIP pamatnostādņu rīcības virzienu "Uzņēmējdarbības vide", to mērķis ir radīt maksimāli pievilcīgu vidi uzņēmējiem, veidojot pieejamus saprotamus pakalpojumus, mazināt administratīvo slogu uzņēmējiem, kā arī veicināt uzņēmēju konkurētspēju un produktivitāti.
4.	"Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam" ⁸² (Ministru kabineta 26.11.2019. rīkojums Nr.587)	Reģionālās politikas mērķis ir radīt priekšnosacījumus visu reģionu ekonomiskā potenciāla attīstībai un sociālekonomisko atšķirību mazināšanai, paaugstinot iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifiskai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai. Lai sasniegtu iepriekšminēto mērķi, ir izvirzīti divi apakšmērķi: A. Uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionos: • Vietas sagatavošana uzņēmējam un to produktivitāte; • Cilvēkkapitāla piesaiste reģionos; • Reģionālās inovācijas un zināšanu platformas izveide un darbība; • u.c. B. Pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos: • Pakalpojumu nodrošināšana reģionos atbilstoši demogrāfijas izaicinājumiem, tai skaitā viedu risinājumu piemērošana pakalpojumu sniegšanā un efektivitātes uzlabošanā; • Sasniedzamība un dzīves vide reģionos; • Plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba efektivitāte; • u.c. Izvirzītie mērķi ir cieši saistīti ar NIP pamatnostādņēs izvirzītajiem mērķiem reģionālās nevienlīdzības mazināšanai, dzīves līmeņa uzlabošanai, kā arī industriālās un teritoriālās vides sakārtošanai Latvijā. Reģionālās politikas ietekme tūrisma nozares

		veiksmīgai attīstībai ir būtiska un ietekmē gan tūrisma pārvaldības jautājumus, gan publiskās infrastruktūras papildinošo lomu uzņēmējdarbības veicināšanā un tūrisma produktu veidošanā, kā arī skar patreiz globāli būtisko klimata pārmaiņu ietekmi tieši uz dabas resursiem, kas ir liela daļā no Latvijas tūrisma piedāvājuma. Reģionālās politikas pamatnostādnes pastiprina piekrastes teritorijas svarīgumu tūrisma attīstībā Latvijā.
5.	Informatīvā ziņojuma "Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 - konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai" ⁸³ projekts (izskatīts Ministru kabineta komitejas 11.03.2013 sēdē, protokols Nr.10, 1.§)	Ilgtermiņa enerģētikas politika Stratēģijas 2030 ietvaros tiek plānota, balstoties uz aktualizētām valsts ekonomikas attīstības prognozēm, tostarp demogrāfijas, IKP un nozaru attīstības tendencēm laika periodam līdz 2030. gadam, kā arī ņemot vērā Latvijai saistošo ES ietvaru, īpaši atjaunojamo energoresursu, energoefektivitātes un emisiju kontekstā. Enerģētikas jautājumi tiek skatīti visu NIP pamatnostādņu griezumā. Globālā līmenī tiek būtiski sagaidīta pāreja uz viedu zaļās enerģijas ražošanu un patēriņu.
6.	Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030 (LIBRA) ⁸⁴	LIBRA ir ilgtermiņa stratēģija vienam no Latvijas prioritārajiem ekonomikas attīstības virzieniem "Viedās specializācijas stratēģijā" (RIS3 virziens "Zināšanu ietilpīga bioekonomika"). Šajā stratēģijā ir iezīmēti bioekonomikas attīstības mērķi, virzieni un konceptuālie pasākumi. Latvijas Bioekonomikas stratēģija 230 ir cieši saistīta ar NIP pamatnostādņu 3.sadaļu "Viedās specializācijas stratēģija" aprakstīto.
7.	Progresā ziņojums par Latvijas nacionālās reformu programmas "Eiropa 2020" stratēģijas kontekstā īstenošanu ⁸⁵ (atbalstīts Ministru kabineta 2019.gada 15.aprīļa sēdē - Ministru kabineta ārkārtas sēdes protokols Nr.19, 2.§)	Progresā ziņojums nosaka Latvijas investīciju vajadzības 2021.-2027.gadam. Progresā ziņojums paredz šādu politikas virzienu - "Konkurētspējas veicināšana" un tā rīcības virzienus: - Uzņēmējdarbības vide un valsts pārvaldes modernizācija. Efektīvas un ekonomiskākas valsts pārvaldes izveide; - Produktīvo investīciju un eksporta veicināšana. Finansējuma pieejamības sekmēšana komercdarbības uzsākšanai un attīstībai, sniedzot aizdevumus un riska investīcijas, aizdevuma un eksporta garantijām; - Inovācijas, pētniecība un attīstības. Finansējuma pieejamības veicināšana un ieguldījumi pētniecībā un attīstībā; - Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Elektronisko sakaru vienlīdzīga pieejamība visā Latvijas teritorijā, paaugstinot IKT ieguldījumu visu tautsaimniecības nozaru izaugsmē un inovācijā; - Transporta un vides infrastruktūra. Konkurētspējīga, ilgtspējīga, komodāla transporta sistēmas izveide un attīstība, kas nodrošina augstas kvalitātes mobilitāti. Izvirzītie mērķi ir cieši saistīti ar NIP pamatnostādnēs izvirzītajiem mērķiem uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšanas jautājumos.
8.	Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam ⁸⁶	Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam ir vīzijas dokuments, ietvardokuments politikas plānotājiem. Kā viens no Latvijas oglekļa mazietilpīgas attīstības virzieniem minēta arī pētniecība un inovācijas oglekļa mazietilpīgās tehnoloģijās. Pētniecības un inovāciju attīstība sniegs būtisku ieguldījumu Stratēģijas īstenošanā. Stratēģija sniedz vīziju, saskaņā ar kuru (6.1.nodaļa): • oglekļa mazietilpīgas attīstības (OMA) principi ir integrēti visos valsts finansētajos pētījumos; • pētniecības un inovācijas attīstībai, jaunu un uzlabotu tehnoloģiju un procesu izstrādei tiek sekmīgi piesaistītas investīcijas; • sasniegts augsts pētniecības rezultātu komercializācijas un konkurētspējas līmenis;

		• uzlabojumi resursu efektivitātē sniedz iespēju izaugsmei caur eko-inovācijām un "zaļajām" darbavietām; • ir labi attīstīts pētniecības cilvēkkapitāls, infrastruktūras koplietošanas un sadarbības kultūra; • radīta plaša, ērti pieejama un praktiski izmantojama zināšanu bāze, kas sekmē SEG emisiju samazināšanu un CO2 emisiju piesaistes nodrošināšanu. Sabiedrības dzīves aspektos arvien pieaugošu lomu ieņem procesu digitalizācija un jaunās tehnoloģijas, kā arī saasinās globālo klimata pārmaiņu radītā ietekme, kas ņemot vērā ES un Latvijas izvirzīto mērķi sasniegt klimatneitralitāti līdz 2050.gadam, prasa visas tautsaimniecības pārstrukturēšanos. Latvijas stratēģijas klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam jautājumi tiek caurvīti arī NIP pamatnostādņēs. Visās RIS3 specializācijas jomās tiks ņemti vērā arī vides aizsardzības un klimata jautājumi, t.sk., Eiropas Komisijas sagatavotais Zaļais kursa satvars.
9.	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam ⁸⁷	Plāna ilgtermiņa vīzija ir ilgtspējīgā, konkurētspējīgā un drošā veidā veicināt ilgtspējīgas tautsaimniecības attīstību. Plānā ir iekļauti visu Enerģētikas savienības dimensiju mērķi un to sasniegšanai nepieciešamās rīcībpolitikas un pasākumi. Plāna ilgtermiņa mērķis ir, uzlabojot enerģētisko drošību un sabiedrības labklājību, ilgtspējīgā, konkurētspējīgā, izmaksu efektīvā, drošā un uz tirgus principiem balstītā veidā veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības attīstību. Izvirzītie mērķi ir cieši saistīti ar NIP pamatnostādņēs izvirzītajiem izaicinājumiem: veicināt resursu efektīvu izmantošanu, nodrošināt resursu, un it īpaši fosilu un neilgtspējīgu resursu, patēriņa būtisku samazināšanu un vienlaicīgu pāreju uz ilgtspēju, atjaunojamu un inovatīvu resursu izmantošanu, nodrošinot vienlīdzīgu pieeju energoresursiem visām sabiedrības grupām, stimulēt tādas pētniecības un inovāciju attīstību, kas veicina ilgtspējīgas enerģētikas sektora attīstību un klimata pārmaiņu mazināšanu.
10.	Informatīvais ziņojums "Par mākslīgā intelekta risinājumu attīstību" ⁸⁸ (izskatīts Ministru kabineta 04.02.2020. sēdē, protokols Nr.5, 33.§)	Informatīvais ziņojums nosaka turpmāko politiku attiecībā uz mākslīgā intelekta izmantošanu valsts pārvaldē, izmantošanas veicināšanu privātajā sektorā, pētniecību, sabiedrības informēšanu, regulējumu. Digitālās transformācijas (digitalizācija, automatizācija, robotizācija, mākslīgais intelekts u.c.) sekmēšana uzņēmējdarbībā, t.sk. apstrādes rūpniecībā ir arī NIP pamatnostādņu viens no galvenajiem izaicinājumiem.
11.	Informatīvais ziņojums "Latvijas atvērto datu stratēģija" ⁸⁹ (apstiprināts Ministru kabinetā 2019.gada 20.augustā)	Informatīvajā ziņojumā tiek aprakstīta atvērto datu situācija Latvijā 2019.gada sākumā, izskaidrota atvērto datu stratēģijas ieviešanas principu izveide, aprakstīti datu publicēšanas ieguvumi un izaicinājumi, starptautiskās novitātes atvērto datu jomā un tos ietekmējošie faktori, kā arī aprakstīti datu stratēģijas ieviešanas principi un katram ieviešanas principam noteikti sasniedzamie rezultāti. Viens no stratēģijas mērķiem ir veicināt Latvijas valsts pārvaldes iestādes to rīcībā esošos datus padarīt atkalizmantojamus, ja vien piekļuve tiem nav ierobežota ar nacionālajiem vai starptautiskajiem tiesību aktiem vai līgumiem, tajā skaitā ierobežotas pieejamības vai valsts noslēpuma objektus saturošus datus vai informāciju. Stratēģijā ir identificēti konkrēti uzdevumi valsts pārvaldes iestādēm turpmākajiem trīs gadiem. Īstenojot šos uzdevumus, Latvija virzīsies datus balstītas sabiedrības virzienā. Lai Atvērto datu politikas plānošana un tās ieviešana, kā arī lai publiskās pārvaldes un iesaistīto nozares partneru sadarbība būtu efektīva, visām ieinteresētajām pusēm jābūt vienādam redzējumam, un jāvienojas par konkrētiem kopējiem mērķiem un termiņiem, kā arī jāskatās prioritātes. NIP pamatnostādņēs analizēti jautājumi par valsts sniegto pakalpojumu atvērtību, savus pakalpojumus aprakstot caur dažādām dzīves situācijām.
12.	Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un	Pamatnostādnes nosaka zinātnes nozares politikas stratēģiskos mērķus un iezīmē rīcības virzienus, galvenās reformas un investīcijas P&A sistēmas attīstīšanai. ZTAI politikas mērķis ir sekmēt gudras, radošas, tehnoloģiski attīstītas un inovatīvas

	inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (izstrādes procesā) ⁹⁰	sabiedrības attīstību Latvijā. ZTAI politika paredz pasākumus, kas nodrošina P&A cilvēkkapitāla, zināšanu, prasmju, kompetenču un tehnoloģiju ilgtspējīgu attīstību; pētniecības izcilības paaugstināšanu, starptautiskās sadarbības un inovācijas kapacitātes stiprināšanu, zināšanu un tehnoloģiju pārnesi un pētniecības sociālās un ekonomiskās vērtības paaugstināšanu. tādējādi veicinot kvalitatīvas izglītības un prasmju ieguvu, sociālās un ekonomiskās labklājības un drošības paaugstināšanos, dzīves kvalitātes uzlabošanu un pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku. Īpaša sasaiste ar NIP pamatnostādnēm veidojas attiecībā uz savstarpēji salāgotas zināšanu un tehnoloģiju pārneses sistēmas attīstīšanu, lai sekmētu sekmīgu augstskolās un zinātniskajās institūcijās radīto zināšanu un tehnoloģiju pārnesi uzņēmējdarbības sektorā inovāciju un augstākas pievienotas vērtības produktu radīšanai, t.sk. Viedās specializācijas stratēģijas īstenošanas kontekstā.
13.	Izglītības un prasmju attīstības Pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (izstrādes procesā) ⁹¹	Pamatnostādņu mērķis: noteikt vienotu valsts politiku un stratēģiju izglītībā, aptverot visus izglītības veidus un pakāpes - vispārējo izglītību, profesionālo un pieaugušo izglītību un augstāko izglītību, fokusējoties uz kvalitātes, efektivitātes, pieejamības un sadarbības aspektiem. Izglītības attīstības virsmērķis 2021.-2027.gadam ir nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai veicinātu viņu potenciāla attīstību un īstenošanu visa mūža garumā un lai veidotu viņu spēju mainīties un atbildīgi vadīt pastāvīgās pārmaiņas sabiedrībā un tautsaimniecībā. (tiks precizēts atbilstoši plāna aktuālajai versijai) Minētās pamatnostādnes ir cieši saistītas ar NIP pamatnostādņu 4.sadaļā "Politikas rīcības virzieni un uzdevumi" izvirzīto rīcības virzienu - Cilvēkkapitāla kapacitātes stiprināšana, jeb konkurētspējīgas un ilgtspējīgas ekonomiskas izaugsmei atbilstošs darbaspēks, tai skaitā STEM veicināšana skolās, ārpusstabilas intereses izglītībā, augstākajā izglītībā, mūžizglītības iedzīvināšana uzņēmējos un sabiedrībā kopumā.
14.	Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam	Pamatnostādņu mērķis: sekmēt iedzīvotāju sociālo iekļaušanu, mazinot ienākumu nevienlīdzību un nabadzību, attīstot pieejamu un individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu un juridiskā atbalsta sistēmu, kā arī veicinot augstu un iekļaujošu nodarbinātību un kvalitatīvu darba vidi. Rīcības virzieni: (1) Ilgtspējīga, stabila un adekvāta sociālā aizsardzība, kas nodrošina pietiekamu ekonomisko neatkarību; (2) Moderna un pieejama sociālo pakalpojumu sistēma, kas cita starpā uzlabo iedzīvotāju iespējas dzīvot neatkarīgi un dzīvot sabiedrībā, iekļauties izglītībā un darba tirgū; (3) Iekļaujošs darba tirgus un kvalitatīvas darba vietas, atbalstot ilgtermiņa līdzdalību darba tirgū; (4) Attīstīta valsts nodrošinātā juridiskā atbalsta sistēma, paplašinot mazāk aizsargāto personu piekļuvi tiesu sistēmai. (tiks precizēts atbilstoši plāna aktuālajai versijai) Izvirzītie mērķi ir cieši saistīti ar NIP pamatnostādnēs izvirzītajiem mērķiem reģionālās nevienlīdzības mazināšanai, dzīves līmeņa uzlabošanai, kā arī industriālās un teritoriālās sociālās vides sakārtošanai Latvijā.
15.	Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam	Pamatnostādņu projekts ir saistīts arī ar Sabiedrības veselības pamatnostādnēm 2021.-2027.gadam, jo sabiedrības veselība (iedzīvotāju dzīvesveids, veselības stāvoklis un saslimstība un mirstība) arī būtiski ietekmē darba tirgus cilvēkkapitāla nodrošinājumu, un Latvijas ekonomiskā attīstība nav iedomājama bez veselīem un darbaspējīgiem iedzīvotājiem. Ļoti negatīvi darbaspēka pieejamību Latvijā ietekmē priekšlaicīga iedzīvotāju mirstība. Piemēram, priekšlaicīgi (0-64 gadu vecumā) 2018.gadā Latvijā miruši 6554 iedzīvotāji, no tiem, 0-4 gadu vecumā 104, 15-49 gadu vecumā 1824 cilvēki. Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam risinās šo problēmu, nosakot rīcības virzienus un uzdevumus gan veselīga un aktīva dzīvesveida paradumu nostiprināšanai sabiedrībā, uz personu vērstas un integrētas veselības aprūpes attīstīšanai, gan veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes uzlabošanai. (tiks precizēts atbilstoši plāna aktuālajai versijai) Sabiedrības veselības pamatnostādnes ir cieši saistītas ar NIP pamatnostādņu 4.sadaļā "Politikas rīcības virzieni un uzdevumi" izvirzīto rīcības virzienu - Cilvēkkapitāla kapacitātes stiprināšana jeb vides pieejamības uzlabošana iedzīvotājiem, kā arī personām ar kustību traucējumiem (tostarp atbalsts mājokļu pielāgošanai), sociālo mājokļu pieejamībai u.c.; un rīcības

		virzienu "Inovācijas", kas tostarp paredz pasākumus Biomedicīnas ekosistēmas un stratēģiju Precīzijas medicīnas vērtību ķēžu attīstību, kuru attīstībai ir nepieciešama veselības un medicīnas datu atvēršana pētniecībai un inovācijām.
16.	Eiropas Komisijas paziņojums - Jauna Eiropas industriālā stratēģija - (turpmāk - Stratēģija) ⁹²	Stratēģija sniedz informāciju par rūpniecības nozares nozīmi tautsaimniecībā, informāciju par to, ko vēlamies sasniegt šajā nozarē līdz 2030.gadam un vēlākā laikā. Stratēģija iezīmē galvenās tendences, kas aptvertas un analizētas arī NIP pamatnostādnēs: - Jāveido padziļināts un digitālāks vienotais tirgus; - Jāiestājas par visā pasaulē vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem; - Jāatbalsta rūpniecība virzībā uz klimatneitralitāti; - Jāveido pilnīgāka aprites ekonomika; - Rūpniecība jāiedvesmo inovēt; - Kvalifikācijas paaugstināšana un pārkvalificēšanās; - Investīcijas un pārkārtošanās finansēšana. Šī stratēģija liek pamatu industriālajai rīcībpolitikai, kas atbalstīs divējo pārkārtošanos, padarīs ES rūpniecību konkurētspējīgāku pasaules mērogā un palielinās Eiropas stratēģisko autonomiju. Stratēģijas mērķi cieši saistīti ar izaicinājumiem, rīcības virzieniem un uzdevumiem, kas analizēti un iekļauti NIP pamatnostādnēs.
17.	"Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.-2027.gadam" (VSS-1081; TA-1108 (02.07.2020.)) ⁹³	Plāna mērķis ir izveidot rīcībpolitikas ietvaru tādas darbības vides nodrošināšanā, kas veicinātu valsts pāreju uz aprites ekonomiku, vienlaikus sniedzot pienesumu Eiropas zaļā kursa īstenošanā un globālo ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Plāns nosaka galvenos rīcības virzienus un pasākumus aprites ekonomikas ieviešanai: 1) Pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu; 2) Resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs, veicinot pētniecības un inovācijas attīstību; 3) Priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai; 4) Pārejas no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana; 5) Materiālu, procesu un atkritumu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs; 6) Pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā; 7) Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana. Rīcības plāna projektam ir cieša saistība ar NIP pamatnostādnēm, jo Latvijas ekonomikas ilgtspējas nodrošināšanā un inovāciju radīšanā, tiecoties uz ekonomiku ar mazām oglekļa dioksīda emisijām, būtiski ņemt vērā arī noteiktos Latvijas vides aizsardzības un klimata mērķus, īpašu uzmanību pievēršot aprites ekonomikas un klimata jautājumu integrācijai un attīstībai gan uzņēmējdarbībā, gan zinātnē.
18.	Kultūrpolitikas pamatnostādnēs 2021.-2027.gadam ⁹⁴	Prioritārais mērķis izvirzīts ilgtspējīga un sabiedrībai pieejama kultūra, un kā galvenos darbības virzienus nosakot: kultūras pakalpojumu pieejamību, sabiedrības līdzdalību kultūras procesos, kultūras daudzveidības stiprināšanu, kultūrizglītību. Kultūras nozīme tūrisma nozarē ir būtiska un daudzveidīga, tās lielākā ietekme ir uz vietējā tūrisma attīstību (veicinot nacionālās identitātes veidošanos un stiprināšanos, teritoriālās attīstības veicinošs faktors bagātinot tūrisma kopējo piedāvājumu), savukārt, starptautiskās nozīmes kultūras resursi veicina tūrisma eksporta attīstību (kultūras produktu patēriņš un ārējo attiecību veidošana). Latvijas spēcīgie kultūras nesēji jeb "kultūras personības" veido vienu no nozīmīgām Latvijas tēla šķautnēm, veicinot plašāku atpazīstamību inteliģences un izglītotas sabiedrības daļā. Tikpat nozīmīga ir ekonomiskā pienesumu veidojošās radošo industriju izpausmes.
19.	Sporta politikas pamatnostādnēs 2021.-2027.gadam	Mērķis ir palielināt Latvijas iedzīvotāju īpatsvaru, kas nodarbojas ar fiziskām vai sportiskām aktivitātēm. Kā potenciāli iespējamajos rīcības virzienus var minēt sporta nozares finansēšanas sistēmas pilnveidi, sporta infrastruktūras attīstības stratēģiskos virzienus, sabiedrības iesaisti fiziskajās vai sportiskajās aktivitātēs, jaunatnes sporta attīstību un ar to saistīto

		sporta speciālistu kvalifikāciju, fizisko aktivitāšu lomu un kvalitāti dažādās izglītības pakāpēs. Pamatnostādņu sasaiste ar tūrisma politiku ir potenciālā sporta tūrisma attīstība un tā komercializācijā nacionālā mērogā, tostarp daudz efektīvāk izmantojot sporta infrastruktūru, kā arī starptautisko pasākumu organizēšana kā tūrisma, valsts tēla atpazīstamības veicināšanas un investīciju piesaistes instruments.
20.	Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam ⁹⁵	Transporta politikas mērķis ir veidot integrētu transporta sistēmu, kas nodrošina efektīvu, ilgtspējīgu, drošu un gudru cilvēku un kravu mobilitāti, tādējādi veicinot valsts ekonomisko izaugsmi, nodrošinot uzņēmējdarbības vides pieejamību un dodot ieguldījumu pārejā uz zema emisiju līmeņa sabiedrību. Noteikti šādi sasniedzamie politikas rezultāti: • Uzlabotas mobilitātes iespējas; • Samazinātas SEG emisijas transportā un uzlabota vides kvalitāte; • Nodrošināta konkurētspējīga transporta un loģistikas infrastruktūra un pakalpojumi; • Paaugstināta transporta drošība un drošums; • Sekmētas inovācijas un augsti kvalificētu nozares profesionāļu sagatavošana. Pamatnostādnēm ir cieša saistība ar tūrisma nozares attīstību pamata un papildinošas infrastruktūras veidošanā.
21.	Mikromobilitātes attīstības plāns 2021.-2024.gada	Plāna mērķis ir pilnveidot mobilitātes iespējas, pilsētvides publiskās satiksmes telpas optimālu izmantošanu visiem satiksmes dalībniekiem, veicinātu mīkstsatiksmes sistēmu izveidi un videi draudzīgu transportlīdzekļu izmantošanu kā arī, lai turpinātu velosatiksmes attīstības plānā 2018.-2020.gadam noteikto.
22.	Latvijas Tūrisma mārketinga stratēģija 2018.-2023.gadam ⁹⁶	Nosaka veidu, kā tiek īstenoti tūrisma politikas uzdevumi, plānojot tūrisma mārketinga pasākumus, kā arī koordinējot tūrisma nozares īstenotās aktivitātes prioritārajos tūrisma tirgos. Stratēģijas mērķis ir panākt pārdomātu, saskaņotu un spilgtu Latvijas tūrisma jomas komunikāciju un tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanu ārvalstīs un vietējā tirgū, veicinot valsts tēla atpazīstamību, ilgtspējīgu tūrisma attīstību un efektīvu līdzekļu pielietojumu. Tūrisma attīstību nosaka arī citi zemāka līmeņa plānošanas dokumenti - stratēģijas, plāni, kas aptver gan reģionālo tūrisma asociāciju, gan Latvijas plānošanas reģionu, gan Vietējo rīcības grupu un atsevišķu lielo pilsētu attīstības stratēģijas tūrismā. Plānošanas perioda 2021.-2027.gadam uzdevums ir panākt ciešāku sasaisti starp augstākā līmeņa plānošanas dokumentiem, panākot sinhronizētu rezultativitāti izpildē.
23.	Veselības aprūpes pakalpojumu eksporta attīstības plāns 2019.-2023. gadam	Veselības aprūpes pakalpojumu eksporta attīstības plāns ir sagatavots pamatojoties uz Informatīvo ziņojumu par veselības tūrisma attīstības veicināšanas iespējām, kurā apkopoti rīcības virzieni un veicamie pasākumi. Veselības (galvenokārt, medicīnas) tūrisms ir noteikts kā viens no prioritāriem veidiem arī periodā 2021.-2027., attiecīgi daļa no Veselības aprūpes pakalpojumu eksporta attīstības plānā 2019.-2023.gadam attiecināmi. Plāns nodrošina dažādu sabiedrības grupu viedokļu pārstāvēšanu un tajā ir noteikti šādi rīcības virzieni 1) Darbības ilgtspējas nodrošināšana; 2) Stratēģisko valstu mērķa tirgu definēšana; 3) Latvijas tēla, kā veselības aprūpes pakalpojumu eksportētājvalsts, izveide.
24.	Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam	Digitālās transformācijas pamatnostādņu mērķis ir attīstīt vienotus digitālus risinājumus un ieviest jaunus efektīvus, sabiedrībai pieejamus pakalpojumus un infrastruktūru atbilstoši pasaules informācijas sabiedrības mērķiem un ES digitālā vienotā tirgus attīstības tendencēm. Latvijas digitālā transformācija ir stratēģija virzībai uz tādu sabiedrību, kas balsta savu labklājību digitālo tehnoloģiju iespēju efektīvā izmantošanā un radošā attīstībā. Digitālās transformācijas pamatnostādnēm ir cieša saistība ar NIP pamatnostādnēm, jo digitālais aspekts caurvijas visiem NIP pamatnostādņu rīcības virzieniem un uzdevumiem: - visa sabiedrība izprot, orientējas un paļaujas uz digitālo iespēju telpu; - uzticamība un drošība digitālajā telpā; - ir pieejamas tehnoloģijas; - tautsaimniecības, t.sk. valsts pārvaldes digitalizācijas transformācija;

		- inovatīvi risinājumi izmantojot jaunākos IKT sasniegumus un tos attīstot. (tiks precizēts atbilstoši plāna aktuālajai versijai)
25.	Mājokļu pieejamības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam	Mājokļu pieejamības pamatnostādņu mērķis ir noteikt risinājumus ilgtermiņā pieejama mājokļa nodrošināšanā Latvijas iedzīvotājiem, paredzot, ka tiek sniegts atbalsts personu grupām mājokļu pieejamības nodrošināšanai; esošais dzīvojamais fonds līdz 2050.gadam atbilst mūsdienu energoefektivitātes, būvniecības un labiekārtošanas standartiem; pastāv stabila jauna dzīvojamā fonda attīstība, lai nodrošinātu mājokļu pieejamību gan mājokļiem uz tirgus nosacījumiem, gan sociāli mazaizsargātām iedzīvotāju grupām. Mājokļu pieejamības jautājumi ir analizēti arī NIP pamatnostādņu 4.sadaļā pie rīcības virziena "Cilvēkkapitāls".
26.	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2027.gadam ⁹⁷	Atkritumu apsaimniekošanas nozare ir viena no svarīgākajām vides aizsardzības nozarēm valstī. Savukārt atkritumu apsaimniekošanas sistēma ir viens no būtiskākajiem virzieniem ES un Latvijas likumdošanā vides aizsardzības un resursu labas pārvaldības un apsaimniekošanas jomā. Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas vadība ietver sevī institucionālos, tehniskos, juridiskos un finanšu jautājumus. Plānā ir ietverta informācija par rīcības virzieniem VARAM kompetencē esošajiem uzdevumiem atkritumu apsaimniekošanas jomā ES finanšu plānošanas periodam 2021.-2028.gadam. Samazināts ražošanas procesā radītais atkritumu apjoms, nodrošināta ilgāka resursu un produktu izmantošana, veicināta resursu pārstrāde un atjaunošana, kā arī stiprināta izejvielu piegāžu drošība ir arī NIP pamatnostādņu vieni no galvenajiem rīcības virzieniem stimulējot tālāko tautsaimniecības attīstību valstī.
27.	Platjoslas elektronisko sakaru tīklu attīstības plāns 2021.-2027.gadam	Platjoslas sakari atvieglo e-pakalpojumu attīstību valdības, skolu, tirdzniecības, veselības aprūpes un uzņēmējdarbības vajadzībām, nodrošinot ātrdarbīgu internetu Latvijas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un valsts pārvaldes iestādēm. Latvijā starp pilsētu un lauku teritorijām pastāv ievērojama digitālā plaisa attiecībā uz pārklājumu un izmantošanu, lai gan valsts gūst salīdzinoši labus rezultātus kopējās platjoslas savienojamības ziņā. Bez kvalitatīvu sakaru un e-pakalpojumu attīstības digitalizācijas procesi mūsdienās ir praktiski neiespējami. Svarīgi ir uzlabot ne tikai augstas kvalitātes veiktspējas tīklu attīstību, bet uzlabot arī kiberdrošību un fizisko drošību.
28.	Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam	Pamatnostādņu mērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli. (tiks precizēts atbilstoši plāna aktuālajai versijai) Pamatnostādnes ir cieši saistītas ar NIP pamatnostādņu projektu, tautsaimniecības virzībai uz klimatneitralitāti, vienlaikus kāpinot labklājības līmeni, Latvijas iedzīvotāju un visu ekonomiski aktīvo cilvēku spējai aprobežot mūsdienīgus tehnoloģiju risinājumus, kas saistīti ar darba ražīguma celšanu visās industrijās.
29.	Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030.gadam	Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030.gadam ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments, kura mērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu. Tautsaimniecības nozarēm ir svarīgi rēķināties ar klimata pārmaiņām, attīstoties ne tikai klimatneitralitātes, bet arī klimatnoturīguma virzienā. Plānā paredzētā virsmērķa sasniegšanai izvirzīti pieci stratēģiskie mērķi, kas nosaka klimata pārmaiņu negatīvo ietekmju mazināšanu uz cilvēkiem, tautsaimniecību, infrastruktūru, apbūvi un dabu, kā arī klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu un nepieciešamību pēc papildus zināšanām un informācijas klimata pārmaiņu ietekmju un pielāgošanās jautājumos. Katram no pieciem stratēģiskajiem mērķiem definēti rīcības virzieni - kopumā 14 (četrpadsmit), plānā kopā vairāk nekā 80 pasākumi. Plāna stratēģiskais mērķis Nr.2: Tautsaimniecība spēja pielāgoties klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm un izmantot klimata pārmaiņu sniegtās iespējas. Stratēģiskajā mērķī ir ietverti šādi rīcības virzieni:

	• RV 2.1. Visaptveroša tautsaimniecības nozaru stiprināšana pret klimata pārmaiņu riskiem un ekstrēmām. • RV 2.2. Tautsaimniecībai nozīmīgu resursu mežsaimniecībā, lauksaimniecībā un zivsaimniecībā pasargāšana no klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm. • RV 2.3. Tūrisma nozares pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšana. Plānam ir saistība ar NIP pamatnostādņēm, ņemot vērā ES un Latvijas izvirzīto mērķi sasniegt klimatneitralitāti līdz 2050.gadam.

6. TERITORIĀLĀ PERSPEKTĪVA

Teritoriālo perspektīvu plāno, ņemot vērā: 1) politikas sasniegtos rezultātus dažādās teritorijās (ja īstenotā politika kādā teritorijā ir mazāk efektīva, jāveido papildu vai atšķirīgi pasākumi); 2) teritoriju atšķirīgo specifiku un problemātiku (piemēram, Latgalē mazāks iedzīvotāju īpatsvars ir gatavs uzsākt uzņēmējdarbību, tāpēc nepieciešami papildu stimuli); 3) reģionālās politikas mērķteritoriju specifiskās iezīmes un attīstības potenciālu (piemēram, kultūras, tūrisma un kūrortu attīstības iespējas Rīgas metropoles areālā); 4) perspektīvo apdzīvojuma struktūru (starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri kā darbavietu un pakalpojumu centri, kam nepieciešams nodrošināt atbilstošu infrastruktūru un cilvēkresursu kapacitāti); 5) reģionālās un vietējās attīstības prioritātes (piemēram, ceļi, kas nodrošina iedzīvotājiem darbavietu un pakalpojumu sasniedzamību).

NIP pamatnostādnes un to politikas rīcības virzieni un uzdevumi primāri attiecināmi uz visu Latvijas Republikas teritoriju. Latvijā pastāv lielas reģionālās atšķirības uzņēmējdarbības aktivitātēs, iedzīvotāju ienākumu līmeņa, nodarbinātības un produktivitātes rādītājos. Tas liecina par reģionu sociālā, ekonomiskā un zinātniskā potenciāla nepietiekamu izmantošanu. Esošās reģionālās disproporcijas ir nozīmīgs šķērslis Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgai izaugsmei. Pateicoties iedzīvotāju lielākam blīvumam, infrastruktūras pieejamībai u.tml. Rīgā ir koncentrēti relatīvi vairāk, nekā citos reģionos, ekonomiski aktīvie uzņēmumi, tai skaitā tādi, kas dod lielāku pievienotās vērtības pieešanu. Turklāt Latvijā vēsturiski ir attīstījušās industriālās zonas republikas pilsētās un bijušajos rajonu centros - šobrīd starptautiskas (Rīga, Liepāja, Daugavpils, Ventspils), nacionālas (Jelgava, Jēkabpils, Rēzekne, Valmiera, Jūrmala) un reģionālas nozīmes attīstības centros (Kuldīga, Talsi, Tukums, Saldus, Dobeles, Bauska, Ogre, Aizkraukle, Sigulda, Cēsis, Limbaži, Smiltene, Alūksne, Gulbene, Balvi, Preiļi, Līvāni, Ludza, Krāslava, Madona, Valka). Šajās zonās koncentrējas liela daļa pilsētās esošo ražotāju, tāpēc būtiski ir nodrošināt teritorijas ar augstu ražošanas koncentrāciju ar atbilstošu publisko infrastruktūru (ceļiem, komunikācijām u.c.). Mērķtiecīgs industriālo zonu atbalsts var sniegt būtisku ieguldījumu ražošanas attīstībā. Vienlaikus šajos centros ir vērojama arī pakalpojumu koncentrācija (izglītība, veselība u.c.), kas ir būtiski, lai nodrošinātu kvalificēta darba spēka esamību. Pasaules tendences rāda, ka lielāku izaugsmes potenciālu un labākus rezultātus uzrāda pilsētoreģioni, kur to attīstības centros esošais potenciāls (iedzīvotāju skaits, infrastruktūra, izglītības iespējas) un mērķtiecīgs darbs privāto investīciju piesaistei, var nodrošināt teritorijas ekonomisko pašpietiekamību. Ņemot vērā RIS3 lomu sociālās un ekonomiskās transformācijas īstenošanā, aktivitātes P&A sistēmas attīstībai sniedz tiešu un pastarpinātu ieguldījumu reģionu inovācijas kapacitātes, uzņēmējdarbības produktivitātes un efektivitātes paaugstināšanā un līdzsvarotas reģionālās attīstības veicināšanā. NIP pamatnostādņu plānotie pasākumi primāri paredz P&A kapacitātes koncentrēšanu tajās zinātniskajās institūcijās, kurās jau ir attīstīta augstas kvalitātes pētniecība un inovācijas infrastruktūra un resursi. Vienlaikus ir nepieciešama mērķfokusēta reģionālo augstskolu specializāciju definēšana reģionu attīstības vajadzību nodrošināšanai gan attiecībā uz zināšanu un prasmju attīstību un augsti kvalificētu speciālistu sagatavošanu, gan radīto zināšanu un tehnoloģiju pārnesi un pētniecības un inovācijas infrastruktūru koplietošanu starp augstskolām un zinātniskajiem institūtiem kā reģiona zināšanu centriem, reģiona uzņēmumiem un publisko sektoru, kā arī starpreģionāli.

Būtiska ietekme uz teritoriālo attīstību ir šādiem EM apakšuzdevumiem:

- Nr.4.1.4.2. "Atbalsts ilgtspējīgu, zemu būvniecības un ekpluatācijas izmaksu mājokļiem primāri teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu";
- Nr.4.1.4.8. "Mājokļu īres tirgus funkcionēšanas uzlabošana, izveidojot efektīvu īres tirgus tiesisko regulējumu un nodokļu/nodevu piemērošanu un

aktualizējot dzīvokļu tiesību regulējumu pārvaldīšanas, īpašumtiesību un būvniecības jomā";

- Nr.4.2.1.9.1. "Atbalsts Digitālo centru izveidei Latvijā";
- Nr.4.2.2.6.4. "Latvijas potenciālo komersantu motivācija un to inovācijas kapacitātes stiprināšana, komersantu inkubēšanas procesa nodrošināšana, biznesa inkubatoru attīstība, un komersantu internacionalizācijas kapacitātes attīstība";
- Nr.4.4.6.4. "Veicināt valsts un pašvaldību atbalstu viedās mobilitātes inovatīvu projektu realizēšanai";
- Nr.4.5.2.2. "Jaunu finanšu instrumentu nodrošināšana komersantiem inovāciju attīstībai un veicināšanai, tai skaitā atbalsts produktivitātes celšanai reģionos".

Šo apakšuzdevumu īstenošanā iespējams varētu tikt piemēroti teritoriāli kritēriji, tādejādi veicinot nepieciešamo speciālistu nodrošināšanu reģionos atbilstoši darba tirgus prasībām un reģionu ekonomiskajai specializācijai, nodrošinot uzņēmējdarbības un inovācijas attīstībai nepieciešamo priekšnosacījumu radīšanu reģionos, tai skaitā nepieciešamās infrastruktūras izveidi un atbalstu uzņēmējiem, kā arī mājokļu pieejamību. Tādejādi mērķtiecīgāk un kompleksāk tiks veicināta ekonomiskā izaugsme reģionos, mazinot būtiskās reģionālās atšķirība. Par teritoriāliem kritērijiem var kalpot:

- (1) reģionālas kvotas, lielāku atbalsta apjomu paredzot reģioniem ar zemākiem attīstības rādītājiem (kā rādītāju izmantojot piemēram, IKP, bezdarba līmeni, uzņēmējdarbības aktivitāti vai citu atbilstošu rādītāju);
- (2) specifiski projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji, paredzot lielāku punktu skaitu projektiem, kas tiek īstenoti reģionos ar zemākiem attīstības rādītājiem;
- (3) atbalsta sniegšana, balstoties uz reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas dokumentiem, kas atspoguļo teritorijas ekonomisko specializāciju, izaugsmes mērķus un attīstības virzienus, nodrošinot dažādu atbalsta pasākumu papildinātību, tādejādi sniedzot kompleksu atbalstu teritorijas attīstībai.

Ievērojot teritoriālo pieeju, tiks īstenoti arī šādi VARAM kompetencē esošie apakšuzdevumi:

- ✓ Nr.4.3.5.1. "Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam, t.sk. industriālo zonu izveidei";
- ✓ Nr.4.3.6.1. "Pašvaldību ēku un specializēto ēku energoefektivitātes paaugstināšana",
- ✓ Nr.4.3.8.1. "Pašvaldību publiskās ārtelpas attīstība tūrisma veicināšanai, publisko pakalpojumu uzlabošana, attīstot alternatīvus pakalpojumu modeļus un infrastruktūru, pašvaldību pakalpojumu ēku energoefektivitāti, kā arī publiskās ārtelpas kvalitāti".

Šo apakšuzdevumu īstenošanā tiks piemērots reģionālais finansējuma sadalījums, lielāku atbalstu piešķirot reģioniem ar zemākiem IKP rādītājiem.

Ietekme uz teritoriālo attīstību ir arī citiem nozaru ministriju apakšuzdevumiem, kas atspoguļoti NIP 2./3.pielikumos, tajā skaitā, šādiem apakšuzdevumiem:

- Nr.4.1.1.2. "Atbalsts pieaugušo (tostarp bezdarba riskam pakļautajām personām) individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai" (IZM kompetence);
- Nr.4.1.1.3. "Interesu izglītības pieejamības paplašināšana sociālās atstumtības riskam pakļautiem izglītojamajiem" (IZM kompetence);

- Nr.4.1.2.1. "Cilvēkresursu attīstība un ekselences stiprināšana. Prasmju un zināšanu attīstība - augstskolu pasniedzēju zināšanu un prasmju attīstība/ ekselencei (IT skolai u.c.), digitalizācijas un vispārējo prasmju stiprināšana komersantiem" (IZM kompetence);
- Nr.4.1.3.2. "Tautsaimniecības izaugsmei atbilstoša profesionālā izglītība" (IZM kompetence);
- Nr.4.1.6.1. "Atbalsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai" (IZM kompetence);
- Nr.4.3.8.2. "Reģionālās kultūras infrastruktūras attīstība kultūras pakalpojumu pieejamības uzlabošanai" (KM kompetence);
- 4.4.6.7. "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecībā un pārrādē, un ražotāju sadarbības veicināšana" (ZM kompetence).

Reģionālie aspekti vairāk analizēti VARAM izstrādātajās pamatnostādņēs "Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam"⁹⁸.

¹ <https://innovation.lv/inovacija/>

² OSLO Manual. Guidelines for collecting and interpreting innovation data. 3rd Edition. OECD 2005

³ OSLO Manual. Guidelines for collecting and interpreting innovation data. 3rd Edition. OECD 2005

⁴ <http://winpartners.lv/biznesa-apmacibas/lean-vadibas-principi/>

⁵ <http://documents1.worldbank.org/curated/pt/965511468194956837/pdf/104230-BRI-Policy-1.pdf>

⁶ Konstantins Benkovskis, Jaan Masso, Olegs Tkacevs, Priit Vahter, and Naomitsu Yashiro. 'Export and Productivity in Global Value Chains: Comparative Evidence from Latvia and Estonia'. OECD Economics Department Working Papers. Paris: OECD, 15 December 2017. <https://doi.org/10.1787/cd5710c4-en>

⁷ <https://www.vestnesis.lv/op/2020/127.1>

⁸ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40487682&mode=mk&date=2020-05-26>

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2018/12/04/digital-europe-programme-council-agrees-its-position/>

¹⁰ <https://www.sargs.lv/lv/tema/eiropas-aizsardzibas-fonds>

¹¹ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2020\)646180](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2020)646180)

¹² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_20_582

¹³ 2019.gadā

¹⁴ <https://www.pkc.gov.lv/lv/attistibas-planosana-latvija/nacionalais-attistibas-plans>

¹⁵ https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/nacionala_industriala_politika/

¹⁶ <https://likumi.lv/ta/id/267332-par-latvijas-turisma-attistibas-pamatnostadnem-2014-2020-gadam>

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0102&from=LV>

¹⁸ Ekonomikas ministrijas veiktie pētījumi tūrisma jomā:
https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/turisms/statistika_un_petijumi/ekonomikas_ministrijas_petijumi_turisma_joma/

¹⁹ https://www.bank.lv/images/stories/pielikumi/publikacijas/petijumi/p_3-2018_lv.pdf

²⁰ <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019>

²¹ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40487682&mode=mk&date=2020-05-26>

²² EK. Brisele, 26.02.2020. Komisijas dienestu darba dokuments. 2020.gada ziņojums par Latviju.

²³ https://ec.europa.eu/clima/sites/lts/lts_lv_lv.pdf

²⁴ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en

²⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/open-innovation-open-science-open-world-vision-europe>

²⁶ <https://www.digitaleurope.org/policies/strongerdigitaleurope/>

²⁷ https://www.clustercollaboration.eu/sites/default/files/eu_initiatives/industry_2030_report_0.pdf
https://www.clustercollaboration.eu/sites/default/files/eu_initiatives/industry_2030_report_0.pdf

²⁸ I.Šteinbuka (zin. red.). Produktivitātes celšana: tendences un nākotnes izaicinājumi = Raising Productivity: Trends and Future Challenges.
https://www.apgads.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/Monografijas/Produktivitates_celsana/Produktivitate.pdf

²⁹ Republic of Latvia : 2016 Article IV Consultation-Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for the Republic of Latvia. June 16, 2016. <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Republic-of-Latvia-2016-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-43983>

³⁰ Allocative efficiency in labour and product markets. EC DG ECFIN Brussels, 25/05/2018

³¹ Benkovskis, K. (2015) "Misallocation of resources in Latvia: did anything change during the crisis?", Latvijas Banka Working Paper No.5/2015.

³² World Trade Organization. 'Global Value Chain Development Report 2019: Technological Innovation, Supply Chain Trade, and Workers in a Globalized World'. Geneva: World Trade Organization, 2019. <http://documents.worldbank.org/curated/en/384161555079173489/Global-Value-Chain-Development-Report-2019-Technological-Innovation-Supply-Chain-Trade-and-Workers-in-a-Globalized-World>.

³³ OECD Economic Surveys: Latvia, September 2017, pp. 67

³⁴ Detalizētākā produktivitātes analīzes ir pieejama OECD Economic Surveys: Latvia 2019 https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-latvia_25222988

³⁵ OECD Taxonomy of Economic Activities Based on R&D Intensity. High R&D intensive activities (2-digit definition): Basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations; Computer, electronic and optical products; Scientific research and development. Medium-high R&D intensive activities (2-digit definition): Chemicals and chemical products; Electrical equipment; Machinery and equipment n.e.c; Transport equipment; .Publishing activities; IT and other information services; .Scientific research and development.

https://stats.oecd.org/DownloadFiles.aspx?HideTopMenu=yes&DatasetCode=STANI4_2016□=en

³⁶ EK 2020.gada ziņojums par Latviju. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0513&from=EN>

³⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-enterprise-survey-use-technologies-based-artificial-intelligence>

³⁸ EK. Briselē, 26.02.2020. Komisijas dienestu darba dokuments. 2020.gada ziņojums par Latviju.

³⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/desi>

⁴⁰ EK. Briselē, 26.02.2020. Komisijas dienestu darba dokuments. 2020. gada ziņojums par Latviju.

⁴¹ EM Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm (2020): https://www.em.gov.lv/lv/ekonomikas_attistiba/darba_tirgus/videja_un_ilgtermina_darba_tirgus_proгноzes/

⁴² https://www.em.gov.lv/lv/ekonomikas_attistiba/darba_tirgus/videja_un_ilgtermina_darba_tirgus_proгноzes/

⁴³ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/entrepreneurial-discovery-edp>

⁴⁴ <https://www.oecd.org/innovation/inno/smart-specialisation.pdf>

⁴⁵ Viedās specializācijas stratēģijas monitorings. Otrais ziņojums. <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40479055&mode=mk&date=2020-03-10>

⁴⁶ EC report. Gundars Kuļikovskis. July, 2019. Upgrading opportunities in global value chains for the Baltic states. GVC upgrading as part of Smart

Specialization Strategy for 2021-2027.

- ⁴⁷ <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40479571>
- ⁴⁸ EK. Briselē, 26.02.2020. Komisijas dienestu darba dokuments. 2020.gada ziņojums par Latviju.
- ⁴⁹ Viedās specializācijas stratēģijas monitorings. Otrais ziņojums. <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40479055&mode=mk&date=2020-03-10>
- ⁵⁰ <http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2020-03-10#19>
- ⁵¹ <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/a976d168-2023-41d8-acec-e77640154726/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis/select/Country/Latvia>
- ⁵² <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/e02e4fad-3333-421f-a12a-874ac2d9f0db/sheet/941d3afe-da24-4c2e-99eb-b7fcbd8529ee/state/analysis>
- ⁵³ http://viaa.gov.lv/library/files/original/Apvarsnis_2020_vidusposma_izvertejums.pdf
- ⁵⁴ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/support/ncp>
- ⁵⁵ <https://www.izm.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba/sabiedriskajai-apsriesanai-nodotie-normativo-aktu-projekti/3711-informativais-zinojums-viedas-specializācijas-stratēģijas-monitorings-otrais-zinojums>
- ⁵⁶ https://www.izm.gov.lv/images/IZMunEM_Zin_RIS3_110220.251_3.docx
- ⁵⁷ Viedās specializācijas stratēģijas monitorings. Otrais ziņojums. <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40479055&mode=mk&date=2020-03-10>
- ⁵⁸ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40487682&mode=mk&date=2020-05-26>
- ⁵⁹ <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40479571>
- ⁶⁰ <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40487682>
- ⁶¹ <https://www.tehnobuss.lv/>
- ⁶² https://izm.gov.lv/images/IAP2027_projekta_versija_apsriesana_16072020.pdf
- ⁶³ https://www.izm.gov.lv/images/1_ZTAIP2027_priek%C5%A1likuma_dokuments_uz_16_07.pdf (izstrādes procesā)
- ⁶⁴ http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/Klimata_parmainas/?doc=17340

- ⁶⁵ <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40487682>
- ⁶⁶ Viedās imigrācijas politika ir viens no īstermiņa pasākumiem darba tirgus piedāvājuma uzlabošanai.
- ⁶⁷ <https://www.varam.gov.lv/lv/jaunums/latvijas-digitalas-transformacijas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam-digitalo-speju-paatrinajums-nakotnes-sabiedribai-un-ekonomikai>
- ⁶⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Top-down_and_bottom-up_design
- ⁶⁹ Specifiskāki digitalizācijas jautājumi tiks skatīti un analizēti VARAM "Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021. - 2027.gadam" (izstrādes procesā).
- ⁷⁰ Šis atbalsts tiks īstenots, organizējot atklātu konkursu katra plānošanas reģiona pašvaldību starpā.
- ⁷¹ <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>
- ⁷² <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40487682>
- ⁷³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/LV/ip_19_6691
- ⁷⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv
- ⁷⁵ <https://em.gov.lv/lv/jaunumi/25894-nemiro-jaunuznemumu-izaugsmes-sekmesanai-svarigi-stiprinat-publiska-un-nevalstiska-sektora-sadarbibu>
- ⁷⁶ OECD Economic Surveys: Latvia, OECD 2019. <http://www.oecd.org/economy/surveys/Latvia-2019-OECD-economic-survey-overview.pdf>
- ⁷⁷ <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>
- ⁷⁸ <https://www.pkc.gov.lv/lv/attistibas-planosana-latvija/nacionalais-attistibas-plans>
- ⁷⁹ https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/Latvija_2030_7.pdf
- ⁸⁰ <https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027galaredakcija.pdf>
- ⁸¹ <https://likumi.lv/ta/id/307037-par-uznemejdarbibas-vides-pilnveidosanas-pasakumu-planu-2019-2022-gadam>
- ⁸² <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>
- ⁸³ <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40263360>

⁸⁴ https://www.llu.lv/sites/default/files/2018-07/Bioeconomy_Strategy_Latvia_LV.pdf

⁸⁵ https://www.em.gov.lv/lv/eiropas_savieniba/strategija__eiropa_2020_/latvijas_nacionala_reformu_programma/

⁸⁶ https://ec.europa.eu/clima/sites/lts/lts_lv_lv.pdf

⁸⁷ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40480261>

⁸⁸ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40475479>

⁸⁹ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40472319>

⁹⁰ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40492546>

⁹¹ https://www.izm.gov.lv/images/IAP2027_projekta_versija_apsriesana_16072020.pdf

⁹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0102&from=LV>

⁹³ <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40479571>

⁹⁴ Tūrisma politikas attīstības plāna izstrādes laikā 2020.gada februārī tika uzsākts darbs pie Kultūrpolitikas pamatnostādnēm 2021-2027.gadam.

⁹⁵ Tūrisma politikas attīstības plāna izstrādes laikā 2020.gada februārī tika uzsākts darbs pie Transporta attīstības pamatnostādnēm 2021-2027.gadam.

⁹⁶ https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/turisms/dokumenti/politikas_planosanas_dokumenti/

⁹⁷ <https://www.varam.gov.lv/lv/jaunums/atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-plans-2021-2028gadam-1-un-2-nodala>

⁹⁸ <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

Ekonomikas ministrs *J. Vitenbergs*

1. pielikums
Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnēm 2021.-2027. gadam

Ekosistēmu stratēģija

NR.P.K.	UZDEVUMI	IZPILDES TERMIŅŠ
1. RĪCĪBAS VIRZIENS: INFRASTRUKTŪRA		
Mērķis: Veicināt uz datiem balstītu inovatīvu viedās mobilitātes risinājumu izstrādi un ieviešanu klimatneitrālas mobilitātes sistēmas attīstībai Pašvaldībās.		
1.1.	Izveidot Rīgā un Pierīgā Mobilitātes punktus starp publiskā, privātā, koplietošanas un mikromobilitātes transporta veidiem ar ieviestas pārraudzības sistēmu, nodrošināt viena kontaktpunkta izveidi industrijas un zinātnisko institūciju viedās mobilitātes pētniecības un attīstības inovatīvu risinājumu projektu izvērtēšanai un potenciālai realizēšanai, saskaņā ar skaidri noteiktām vadlīnijām.	2027
1.1.1.	Izstrādāt priekšlikumus, ņemot vērā ārvalstu labās prakses piemērus, Rīgas un Pierīgas Mobilitātes punktu pienesuma pilnveidošanai, industrijas un zinātnisko institūciju pieprasījuma apmierināšanai.	2021
1.1.2.	Nodrošinot ekosistēmas dalībnieku iesaistes iespējas, izstrādāt datu ievākšanas metodes īstenošanas priekšizpēti mobilitātes punktos, pamatojot datu pienesumu. Pētījums tiks izmantots kā pamats tālākai datu ieguves infrastruktūras veidošanai pašvaldībās.	2021
1.1.3.	Balstoties uz 1.1.3. punkta pētījumu, realizēt ekosistēmu iesaistošus pasākumus (hakatoni, dizaina darbnīcas, kā arī esošā risinājumu piedāvājuma izvērtējumu) datu ieguves sistēmu izstrādē un implementēšanā.	2021
1.1.4.	Nodrošināt automatizētu datu ieguves sistēmu - pārvietošanās datu analīze (izmantojot jau esošās tehnoloģijas un papildinot ar jaunām)	2023
1.1.5.	Nodrošināt aktuālās informācijas pieejamību saistībā ar mobilitātes punktu izveidi Rīgā un Pierīgā, atrašanās vieta, plānotais rezultāts, u.c. saistoša informācija.	Ikgadēji
1.2.	Izveidot efektīvu un darbaspējīgu sistēmu viedās mobilitātes attīstībai pašvaldībās, kas nodrošina viena kontaktpunkta izveidi industrijas un zinātnisko institūciju viedās mobilitātes inovatīvu risinājumu projektu izvērtēšanai.	2027
1.2.1.	Īstenot sabiedrības un ieinteresēto pušu iesaistošu pasākumu (dizaina domāšanas darbnīcas, hakatoni, u.t.t.) attīstības plānu, tā daļu, pilnveidošanai, ar mērķi integrēt viedās pilsētas risinājumus un veicināt resursefektivitāti.	2021
1.2.2.	Apkopot un sniegt informāciju par mobilitātes infrastruktūras izvērtēšanas datu ieguves sistēmu kapacitāti pašvaldībā, saistošām problēmām un pilnveides plāniem.	2021
1.2.3.	Veidot ekosistēmas dalībnieku, u.c. industrijas, zinātnisko institūciju, iekļaujošus pasākumus esošo kapacitāšu izvērtēšanai un datu ieguves sistēmas pilnveidošanai, balstoties uz reālu iesaistīto pušu pieprasījumu un pienesuma izvērtējumu.	2021
1.2.4.	Nodrošināt informācijas apriti par klimatneitrālas viedas mobilitātes attīstību Pašvaldībā, t.i. - plānotie infrastruktūras attīstības projekti, sabiedrības iekļaujoši pasākumi, mērķi un plānotais pienesums.	Ikgadēji
1.2.5.	Nodrošināt sabiedrības projektu pieteikumu saņemšanu pašvaldībā viedas mobilitātes attīstībai, nodrošināt to izvērtējumu un atgriezeniskās saites sniegšanu.	Ikgadēji
Mērķis: Veicināt pilsētu pārvaldības un pakalpojumu sniegšanas caurredzamību un to uzlabošanu (resursu optimizāciju).		
1.3.	Veicināt sabiedrības brīvpieejas piekļuvi Valsts institūciju, Pašvaldību un Pašvaldību kapitālsabiedrību datu kopām.	2027
1.3.1.	Īstenot Informatīvus pasākumus par atvērto datu nozīmi, pienesumu, glabāšanu, tālākizmantošanu un kvalitāti	2021

1.3.1.	valsts pārvaldes institūciju darbinieku un sabiedrības informēšanai.	2021
1.3.2.	Nemot vērā sabiedrības pieprasījumu pēc datiem, kā arī informāciju par labās prakses piemēriem ārvalstīs, veikt sākotnēju izvērtējumu par pašvaldību un to kapitālsabiedrību rīcībā esošajiem datiem, atbilstoši kritērijiem: "atvērts pēc noklusējuma", anonimizējami dati, nepublicējami dati. Izstrādāt rekomendācijas centralizētai pašvaldību datu publicēšanai, iekļaujot tālākās darbības un uzdevumus datu atvēršanai	2021
1.3.3.	Veikt regulāru valsts pārvaldes iestāžu rīcībā esošo datu izvērtēšanu atbilstoši kritērijiem: "atvērts pēc noklusējuma", anonimizējami dati, nepublicējami dati, izveidot iestāžu datu publicēšanas grafiku, iekļaujot aprēķinus par nepieciešamo finansējumu to datu atvēršanai, kuru izsniegšana šobrīd ir maksas pakalpojums.	Ikgadēji
1.4.	Veicināt viedu risinājumu piemērošanu pašvaldību un pašvaldību kapitālsabiedrību sniegto pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanā.	2027
1.4.1.	Identificēt primāri digitalizējamo Pašvaldību un Pašvaldību kapitālsabiedrību pakalpojumu klāstu, balstoties uz ekosistēmu iekļaujošu informācijas apriti par esošo pieprasījumu un pievienotās vērtības potenciālu esošo pakalpojumu digitalizācijā.	2021
1.4.2.	Īstenot ekosistēmu iekļaujošus pasākumus (hakatoni, dizaina domāšanas darbnīcas, u.c.) viedu risinājumu izstrādes stimulēšanai publisko pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai (uzdevums saistīts ar 5.1.1.uzdevumu).	Ikgadēji
1.4.3.	Īstenot informatīvus pasākumus par digitāli pieejamiem pašvaldību un pašvaldību kapitālsabiedrību pakalpojumiem ar mērķi saņemt atgriezenisko saiti par to darbību un pilnveides potenciālu.	Ikgadēji
1.5.	Nodrošināt infrastruktūras pieejamību P&A aktivitāšu veikšanai, t.sk. zinātnisko rezultātu/ tehnoloģiju/ risinājumu integrēšanai (uzstādīšanai), testēšanai un validēšanai reālā pilsētvidē.	2027
1.5.1.	Izstrādāt esošā procesa analīzi inovatīvu viedās mobilitātes attīstību veicinošu risinājumu, piemēram, datu ieguves sistēmas, uzstādīšanai pilsētvidē, iekļaujot soļus, kas jāveic uzņēmējam vai pētniecības organizācijai, lai saņemtu saskaņojumu minēto viedo risinājumu uzstādīšanai, atbilstoši nacionālajam un starptautiski noteiktam tiesiskam regulējumam.	2021
1.5.2.	Saskaņā ar Latvijas pilotteritorijas izveides vadlīnijām, izveidot pilotteritoriju pilsētvidē inovatīvu viedās mobilitātes risinājumu veicināšanai (uzdevums saistīts ar 2.1.1. punktu)	2021
1.5.3.	Izstrādāt jaunu procesuālo rīcības karti uzņēmumiem un pētniecības organizācijām, par infrastruktūras izmantošanu inovatīvu risinājumu uzstādīšanai un integrācijai pilotteritorijās (saistīts ar 1.5.1. un 1.5.2.punktu), iekļaujot to esošajos teritorijas plānošanas dokumentos.	2021
1.5.4.	Izstrādāt jaunu procesuālo rīcības karti uzņēmumiem un pētniecības organizācijām, par infrastruktūras izmantošanu inovatīvu risinājumu uzstādīšanai un integrācijai pilsētvidē ārpus pilotteritorijām (saistīts ar 1.5.1.punktu), iekļaujot to esošajos teritorijas plānošanas dokumentos.	2022
1.5.5.	Izveidot viena kontaktpunkta platformu konsultatīvu pakalpojumu sniegšanai ieinteresētām personām par viedas mobilitātes inovatīvu risinājumu integrēšanu, testēšanu pilsētvidē un pilotteritorijās.	2022
1.5.6.	Nodrošināt aktuālās informācijas pieejamību par Pilsētu un valsts plānotiem mobilitātes infrastruktūras attīstības plāniem, t.sk. plānotās investīcijas, sabiedrības iekļaujoši pasākumi, u.c.	Ikgadēji
RĪCĪBAS VIRZIENS: TIESISKAIS REGULĒJUMS		
Mērķis: Veicināt inovatīvu viedas mobilitātes risinājumu izstrādes, testēšanas un ieviešanas iespējas pilsētvidē.		

2.1.	Izstrādāt uz Industrijas, Zinātnisko institūciju un Pašvaldību pieprasījuma bāzes, Viedās mobilitātes risinājumu veicinošu valsts normatīvo regulējumu.	2027
2.1.1.	Izstrādāt pilotteritoriju struktūras un nepieciešamā valsts atbalsta piedāvājumu, tai skaitā piedāvājumu pārvaldības mehānismam un izvērtēt potenciālo pienesumu inovatīvu viedās mobilitātes risinājumu veicināšanai.	2021
2.1.2.	Izstrādāt vienotu pilotteritoriju regulējumu autonomi vadāmām tehnoloģijām (sauszesmes transporta līdzekļiem, ūdens transporta līdzekļiem, gaisa transporta līdzekļiem).	2022
2.1.4.	Veikt izstrādātās pilotteritorijas struktūras atbilstības izvērtējumu viedās mobilitātes inovatīvu tehnoloģiju iespējām un tās pienesumu pašvaldību ar mobilitāti saistošo problēmu risināšanai.	Ikgadēji
2.2.	Inovāciju iepirkuma izpratnes veicināšana un likumiskie uzlabojumi	
2.2.1.	Informēt potenciālos inovāciju iepirkuma pasūtītājus un piegādātājus par inovācijas iepirkuma veidiem un tā praktiskās piemērošanas iespējām.	2021
2.2.2.	Izstrādāt un izplatīt informatīvo materiālu par inovācijas iepirkuma praktiskās piemērošanas procesiem	2021
2.2.3.	Veikt pētījumu par inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveidi(finanšu, konsultatīva)	2021
2.2.4.	Analizējot inovatīvā iepirkuma procesus izvērtēt normatīvos aktus inovācijas jomā	2021
RĪCĪBAS VIRZIENS: CILVĒKRESURSI		
Mērķis: Veicināt augsti kvalificētu speciālistu sagatavošanu viedās pilsētas jomās, t.sk.pilnveidojot studiju programmas RIS3 specializācijas jomu pētniecības un industrijas inovācijas kapacitātes attīstīšanai		
3.1.	Palielināt bakalaura un maģistra studiju absolventu skaitu un īpatsvaru studiju programmās, kas saistītas ar viedās pilsētas tehnoloģiju ekosistēmas attīstību (*studiju programmu tematisko grupu griezumā, skat. SP Tematiskās Grupas).	2027
3.1.1.	Veikt esošās situācijas analīzi un izstrādāt rekomendācijas studijas priekšlaicīgi pārtraukušo studentu skaita samazināšanai Viedās pilsētas tematisko novirzienu programmās.	2021
3.1.2.	Izveidot sadarbības modeli industrijas un publiskā sektora pārstāvju iesaistei studiju programmu veidošanā un īstenošanā, t.sk. izveidojot jaunus studiju moduļus IKT/viedās pilsētas jomas attīstīšanai nepieciešamo prasmju apguvei un paredzot studiju praksi uzņēmumos	2021
3.1.3.	Nodrošināt studiju prakses vietas uzņēmumos un pašvaldībās, saistoši Viedās pilsētas tematisko novirzienu studiju programmu saturam un nepieciešamo prasmju apguvei.	Ikgadēji
3.1.4.	Organizēt vismaz 4 ārvalstu ekspertu vadītas nodarbības/ lekcijas/ prezentācijas, par viedās pilsētas jomu attīstību	Ikgadēji
3.2.	Paaugstināt doktorantu un jauno zinātnieku skaitu un nodarbinātību industrijā	2027
3.2.1.	Izstrādāt uzņēmumu P&A stratēģijas, kas paredz zinātniskā personāla darba vietu izveidi	2022
3.2.2.	Nodrošināt atbalstu doktorantu un jauno zinātnieku iesaistei industrijai aktuālas pētniecības aktivitātēs	sākot ar 2023
3.2.3.	Izveidot sadarbības mehānismu industrijas un publiskā sektora pārstāvju iesaistei doktorantūras studiju un pētniecības procesa īstenošanā	2023
3.3.	STEM jomu popularizēšana skolēnu vidū	2027
	Veidot perspektīvo vispārējās un profesionālās izglītības skolu sarakstu pēc labāko rezultātu principa (balstoties	

3.3.1.	uz STEM skolotāju pietiekamības un mainības, skolēnu dalība olimpiādēs, mācības uzsākušo un absolventu skaita	2021
3.3.2.	Atjaunot informāciju par nozares attīstību un karjeras iespējām plašsaziņas līdzekļos, ieskaitot sociālos tīklus un blogu (arī video) vietnes	2021
3.3.3.	Nodrošināt izglītības, pētniecības un inovācijas infrastruktūru pieejamību viedās pilsētas un viedās mobilitātes jomas attīstībai un popularizēšanai	2021
3.3.4.	Organizēt vieslekcijas 10 labākajās skolās, profesionālajās skolās, skolēnu nometnēs ar zinātnes un tehnoloģiju profilu ar mērķi popularizēt nozari un informēt par darba iespējām nozares industrijas uzņēmumos	2022
3.3.5.	Veikt labāko 10 skolu skolotāju profesionālās kvalifikācijas pilnveidi pie ekosistēmas industrijas pārstāvjiem	2022
3.3.6.	Nodrošināt atbalstu vismaz vienai skolēnu zinātnisko darbu grupai gadā (10 skolēnu grupas vadība)	2023
3.3.7.	Nodrošināt vismaz 10 prakses vietas skolēniem.	Ikgadēji
3.3.8.	Nodrošināt informatīvus materiālus par prakses un nodarbinātības iespējām izglītības iestādēs.	Ikgadēji
3.4.	Nodrošināt pārkvalifikācijas un mūžizglītības iespējas viedās pilsētas jomās	2027
3.4.1.	Nodrošināt Ekosistēmas biedru iespēju iesaistīties Nozaru ekspertu padomēs.	2021
3.4.2.	Nodrošināt informatīvo un konsultatīvo atbalstu attiecībā uz pārkvalifikācijas un mūžizglītības iespējām.	2021
3.4.3.	Nodrošināt izglītības, pētniecības un inovācijas, t.sk. reģionos pieejamo, infrastruktūru koplietošanu mūžizglītības aktivitāšu īstenošanai viedās pilsētas un viedās mobilitātes jomas attīstībai.	2021
3.4.4.	Izveidot mācību programmas vai studiju moduļus IKT/viedās pilsētas jomas attīstīšanai nepieciešamo prasmju apguvei, t.sk. paredzot un nodrošinot mācību un studiju praksi uzņēmumos.	2023
Mērķis: Sekmēt mērķtiecīgu ārvalstu talantu piesaisti Latvijā		
3.5.	Izveidot mehānismu mērķtiecīgai ārvalstu talantu piesaistei un attīstības iespēju nodrošināšanai	2027
3.5.1.	Esošās situācijas analīze - sagatavots ziņojums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju un pieprasījumu, kā arī šā brīža ierobežojumiem, kas attiecas uz ārvalstu talantu integrēšanu Latvijas darba tirgū. Šis ziņojums tiks izmantots kā viens no pamatiem tālāko rīcību noteikšanā.	2021
3.5.2.	Izstrādāt skaidri saprotamu procedūru mācību vai darba atļaujas iegūšanai Latvijā ārzemniekiem, nodrošinot informācijas piekļuvi digitalizētā veidā.	2021
3.5.3.	Veicināt studiju programmu pieejamību angļu valodā Viedās pilsētas tematiskajās programmās.	2022
3.5.4.	Veicināt ārvalstu studentu integrāciju Latvijas darba tirgū, ņemot vērā 3.5.1. punktā veiktās analīzes rezultātus	2023
RĪCĪBAS VIRZIENS: FINANŠU KAPITĀLS		
Mērķis: Nodrošināt finanšu atbalsta iespējas inovatīvu viedās pilsētas risinājumu attīstīšanai, kā arī ārējo investīciju piesaistei.		
4.1.	Veicināt valsts atbalsta mehānismu pilnveidi inovatīvu viedās mobilitātes risinājumu realizēšanai.	2027
4.1.1.	Izstrādāt sadarbībā ar ekosistēmas dalībniekiem, pūļa finansējuma sistēmas piedāvājumu un nodrošināt tās ieviešanu viedās mobilitātes risinājumu īstenošanai.	2022
4.1.2.	Izstrādāt ALTUM tipa finanšu atbalsta instrumentu inovatīvu viedās mobilitātes risinājumu veicināšanai.	2023
4.2.	Veicināt valsts un Pašvaldību atbalstu viedās mobilitātes inovatīvu projektu realizēšanai.	2027

4.2.1.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju un pieprasījumu, kā arī tendencēm nākotnē, kas attiecas uz industrijas pieprasījumu. Šis nodevums tiks izmantots kā viens no pamatiem akselerācijas un inkubācijas programmu specifikas izstrādē. *Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbņica; intervijas; ārpkalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai cits formāts).	2021
4.2.2.	Izstrādāt piedāvājumu Viedās mobilitātes inkubācijas programmas izveidei un nodrošināt tās ieviešanu.	2022
RĪCĪBAS VIRZIENS: PĒTNIECĪBA UN ATTĪSTĪBA		
Mērķis: Veicināt pētniecības un inovācijas projektu attīstīšanu sadarbībā industriju un publisko sektoru		
5.1.	Nodrošināt Valsts un Pašvaldību īstenotu pasākumu (darbņicas, hakatoni, u.c.) veidošanu pastāvošo mobilitātes problēmu identificēšanai un Viedās mobilitātes inovatīvu risinājumu radīšanai.	2027
5.1.1.	Organizēt regulārus hakatonus industrijas, valsts un publiskās pārvaldes institūciju definētu problēmsituāciju risināšanai viedās pilsētas un viedās mobilitātes jomās	Ikgadēji
5.2.	Pašvaldību pakalpojumu inovācijas - reģionālās inovācijas un zināšanu platformas izveide un darbības nodrošināšana	2023
5.2.1.	Iesaistīto pušu identificēšana (privātais sektors, akadēmiskā un pētniecības kopiena, izglītības iestādes, pilsoniskās sabiedrības grupas, publiskās pārvaldes iestādes), kompetenču, vajadzību un mērķu apzināšana, iesaiste un atbildību sadalīšana.	2023
5.2.2.	Nepieciešamo atbalsta instrumentu un pasākumu identificēšana un izveide.	2023
5.2.3.	Atbalsts pilotprojektu īstenošanai, tai skaitā mobilitātes jomā	2023
5.2.4.	Veiksmīgo projektu tālāka virzība tirgū, tai skaitā veicot mārketinga aktivitātes, piedaloties starptautiskās izstādēs, meklējot sadarbības partnerus ārpus reģiona un valsts robežām, sekmējot uzņēmumu un pētniecības sektora organizāciju sadarbību klasteru ietvaros, reģionos esošo klasteru atbalstu, attīstību un internacionalizāciju, cita starpā iesaistoties starptautiskos inovācijas tīklos un konsorcijs u.c.	2029
5.2.5.	Kvalificētu speciālistu nodrošināšana /piesaiste reģionos, izmantojot reģionālo izglītības iestāžu potenciālu, nodrošinot nepieciešamās kompetences un prasmes.	2029
5.3.	Nodrošināt atbilstošu valsts atbalstu Ekosistēmas dalībnieku pieteikumu sagatavošanai un projektu virzībai Eiropas Savienības finanšu atbalsta programmās (Apvārsnis Eiropa, Interreg, u.c.), saistoši Viedās mobilitātes jomai.	2027
5.3.1.	Atbalstīt virs kvalitātes sliekšņa novērtētus projektu pieteikumus Eiropas Savienības programmās (Apvārsnis Eiropa, Interreg, u.c.)	2021
5.3.2.	Nodrošināt informatīvo un konsultatīvo atbalstu projektu pieteikumu sagatavošanai, kā arī projektu partneru meklēšanai un dalībai uzsaukumu kontaktbirzās.	Ikgadēji

NR.P.K.	UZDEVUMI	IZPILDES TERMIŅŠ
RĪCĪBAS VIRZIENS: CILVĒKKAPITĀLA ATTĪSTĪBA		
1	Sagatavot starpnozaru speciālistus un izveidot starpnozaru speciālistu grupu veidošanas praksi	

1.1.	Sagatavoti studenti medicīnas, bioloģijas un IKT studiju programmās ar starpnozaru specializāciju medicīnā, bioloģijā un IKT.	2027
1.1.-	80% speciālistu (sagatavoto studentu) sākuši strādāt ar precīzijas medicīnu vai biotehnoloģijām saistītajās nozarēs Latvijā .	2027
1.1.1.	Izveidotas jaunas studiju programmas, kas sagatavo studentus ar starpnozaru specializāciju medicīnā, bioloģijā un IKT.	2025
1.1.2.	Izveidoti jauni moduļi esošajām studiju programmām, kas sagatavo studentus ar starpnozaru specializāciju medicīnā, bioloģijā un IKT. <i>/C daļas kurss 2.kredītpunktu apjomā ar fokusu uz precīzijas medicīnu/</i>	2023
1.1.3.	Nozaru ekspertu padomes izveide. <i>*Nepieciešamības gadījumā</i>	2022
1.1.4.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju un pieprasījumu, kā arī tendencēm nākotnē, kas attiecas uz saistīto studiju saturu un potenciālo programmu. Šis nodevums tiks izmantots kā viens no pamatiem studiju kursa izstrādē. <i>*Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpkalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).</i>	2021
1.2.	Katrā medicīnas, bioloģijas un IKT studiju programmā ir iekļauti mācību kursi vismaz 2 kredītpunktu apjomā, kas sniedz padziļinātas zināšanas par lielo datu apstrādes metodēm, mākslīgo intelektu, precīzijas medicīnas un biotehnoloģiju risinājumiem, kā arī komandzinātnes (starpdisciplinārās pētniecības) metodēm.	2027
1.2.1.	1.1. punkta un izrietošo apakšpunktu īstenošana ļaus sasniegt mērķi	N/A
1.3.	X skaits (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) doktoranti savu doktora disertāciju ir izstrādājuši par precīzijas medicīnas tēmu	2025
1.3.1.	X skaits (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) industrijas pārstāvji uzsāk sadarbību ar doktorantiem doktora disertācijas izstrādē	2022
1.4.	Izveidoti jauni moduļi esošajās studiju programmām un sagatavoti X skaits studentu tiesību zinātnes, un ekonomikas studiju programmās ar precīzijas medicīnas specializāciju.	2025
1.4.1.	1.1. punkta un izrietošo apakšpunktu īstenošana ļaus sasniegt mērķi	N/A
2	Uzlabot veselības nozarē strādājošo izpratni par precīzijas medicīnas jautājumiem	
2.1.	Vismaz 10% praktizējošo ārstniecības personu, kuru profesionālajā kompetencē un darbībā ietilpst precīzijas medicīnas jautājumi, ir apguvuši attiecīgas tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmas.	2027
2.1.1.	Izstrādāta tālākizglītības programma ārstniecības personām par precīzijas medicīnas jautājumiem (saistīts ar 2.1.2. uzdevumu)	2025
2.1.2.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par precīzijas medicīnas aktuālo situāciju un pieprasījumu, kā arī tendencēm nākotnē, tai skaitā identificējot visas precīzijas medicīnā iesaistītās ārstniecības personu profesijas (arī specialitātes), kā arī identificējot, kādas ir šo ārstniecības personu zināšanas un prasmes precīzijas medicīnā un kādas ir nepieciešams apgūt, lai pilnvērtīgi iesaistītos precīzijas medicīnas īstenošanā. Šis nodevums tiks izmantots tālākizglītības programmas izstrādē. <i>*Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpkalpojums;</i>	2022

	darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).	
2.2.	30% no medicīnas iestāžu augstākās un vidējās vadības ir apmācīti par precīzijas medicīnas risinājumiem un par to izmantošanas medicīniskajiem un ekonomiskajiem aspektiem.	2027
2.2.1.	Izstrādāta tālākizglītības programma medicīnas iestāžu vadītājiem (augstākā vadība/vidējā līmeņa vadība), kuras saturs ir fokusēts uz precīzijas medicīnas jautājumiem	2025
2.2.2.	2.1. punkta un izrietošo apakšpunktu īstenošana ļaus sasniegt mērķi	2022
3	Celt sabiedrības un uzņēmēju izpratni par tehnoloģiju iespējām veselības uzlabošanā un saglabāšanā	
3.1.	X% (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) iedzīvotāju ir informēti par precīzijas medicīnas iespējām un ir gatavi šīs iespējas izmantot un (X) skaits iedzīvotāju saņēmuši ar precīzijas medicīnu saistītus pakalpojumus;	2027
3.1.-	X skaits (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) uzņēmumu ir piedalījušies dažāda formāta pasākumos (darbnīcas, konferences, hakatoni u.c.), kuru saturs ir fokusēts uz precīzijas medicīnas jautājumiem.	2027
3.1.1.	Īstenotas aktivitātes (mārketingas, pasākumi u.c.), kuri vieicinātu sabiedrības un uzņēmēju izpratni par precīzijas medicīnas pakalpojumu izmantošanas ieguvumiem.	2023-2027
3.1.2.	Ievākti pirmreizējie dati par uzņēmēju izpratni par precīzijas medicīnas pakalpojumu pieejamību, to iespējamo attīstību, pieejamo atbalstu, infrastruktūru u.c. <i>*Anketēšana</i>	2024
3.1.3.	Ievākti pirmreizējie dati par iedzīvotāju skaitu, kuri saņēmuši ar precīzijas medicīnu saistītus pakalpojumus.	2024
3.1.4.	PRECĪZIJAS MEDICĪNAS PAKALPOJUMU AUDITS Definīcijas detalizēta izstrāde, kurā ir paskaidrots, kas ietilpst ar precīzijas medicīnu saistīto pakalpojumu klāstā (sasaistot to ar publiskajiem pakalpojumiem), lai Veselības ministrija izmantojot e-veselības u.c. datus var ievākt tos no valsts slimnīcām.	2022
3.1.5.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju, kas attiecas uz pieejamajiem datu resursiem, potenciāli iesaistītajām pusēm pakalpojuma audita nodrošināšanai u.c.. Šis nodevums tiks izmantots kā viens no pamatiem precīzijas medicīnas pakalpojumu auditam. <i>*Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpkalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).</i>	2021
3.2.	X% (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) iedzīvotāju snieguši atļauju izmantot savus veselības datus pētniecības nolūkiem, no tiem X% (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) iedzīvotāju snieguši atļauju izmantot savus genoma datus ;	2027
3.2.1.	Īstenotas aktivitātes (mārketingas, pasākumi u.c.), kuras vieicinātu sabiedrības aktīvāku iesaistīt nododot veselības datus pētniecības nolūkiem.	2022-2027
3.2.2.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju, kas attiecas uz pieejamajiem datu statistiku un saistīto tiesisko regulējumu u.c. būtiskiem aspektiem. Šis nodevums tiks izmantots kā viens no pamatiem īstenojot aktivitātes, kas veicinās 3.2. punkta sasniegšanu. <i>*Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpkalpojums;</i>	2021

	darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).	
RĪCĪBAS VIRZIENS: INFRASTRUKTŪRA		
4	Nacionāla līmeņa biobankas attīstība	
4.1.	Latvijā atrodas viena no augstvērtīgākajām, datiem (paraugiem) bagātākajām un augstāk novērtētajām nacionālajām biobankām reģionā. To efektīvi papildina citu organizāciju biobanku kopas.	2027
4.1.-	Piesaistītais finansējums biobankām (nacionālajai un citām), tostarp, valsts budžeta, ES fondu un publiskās privātās partnerības ietvaros - 15 milj. eiro	2027
4.1.1.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju, kas attiecas uz biobankām Latvijā - pieejamamo finansējumu, saistīto tiesisko regulējumu, paraugu uzkrāšanas metodēm u.c. būtiskiem aspektiem. Šis nodevums tiks izmantots kā viens no pamatiem īstenojot 4.1. aktivitāti, finansējuma piešķiršanai biobanku infrastruktūras attīstībai, kā galvenos kritērijus nosakot - stratēģisko paraugu un datu kopu veidošanu Latvijā ar pēc iespējas plašāku izmantošanu pētniecībā un atkārtotās izmantošanas iespējām, tādējādi ģenerējot augstāku ieguldīto līdzekļu pievienoto vērtību. *Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpkalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).	2021
5	Pētniecības datu infrastruktūras izmantošana eksportspējīgu risinājumu izstrādē IKT un medicīnas nozarēs	
5.1.	Piesaistītais finansējums, tostarp, valsts budžeta, ES fondu un publiskās privātās partnerības ietvaros - 40 milj. eiro.	2027
5.1. -	5 zinātniskās institūcijas izmantoto vienotu un drošu pētniecības datu ezera infrastruktūru pētījumu veikšanai	2027
5.1. -	Pētniecības institūcijās jaunas iekārtas tiek plānveidīgi iepirktas, ņemot vērā to turpmāko pielietojumu precīzijas medicīnas vērtību ķēdē	2027
5.1.-	Izmantojot pētniecības datu infrastruktūru, uzņēmēji sadarbībā ar pētniekiem veikuši x lietišķos pētījumus	2025
5.1.1.	Ir veikti pirmie 3 plānveidīgie iekārtu iepirkumi, pamatojoties uz izstrādāto iepirkumu mehānismu.	2024
5.1.2.	Definēti kritēriji un izstrādāts iepirkumu mehānisms saistīto pētniecības organizāciju iepirkumiem, paredzot izvērtēt to pielietojumu precīzijas medicīnas vērtību ķēdē.	2022
5.1.3.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju, kas attiecas ar vērtības ķēdi saistīto (precīzijas medicīnas) pētniecības infrastruktūru Latvijā - pieejamamo finansējumu, saistīto tiesisko regulējumu, savstarpējo salāgojamību u.c. būtiskiem aspektiem. Šis nodevums tiks izmantots kā viens no pamatiem īstenojot 5.1.1. aktivitāti. *Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpkalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).	2022
6	Attīstīt stacionāro ārstniecības iestāžu IKT infrastruktūru, lai veicinātu veselības datu izmantošanu veselības aprūpes kvalitātes un efektivitātes uzlabošanā un pētniecībā	
6.1.1.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju, kas attiecas uz ārstniecības iestāžu IKT infrastruktūras attīstību - pieejamo finansējumu, saistīto tiesisko regulējumu u.c. būtiskiem aspektiem. *Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpkalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).	2022

7	Izveidot vienotu pētniecības datu infrastruktūru (datu ezeru), lai varētu attīstīt biomedicīnas un starpnozaru pētījumus	
7.1.	Latvijas nacionālā līmeņa datu ezers ir starptautiski novērtēts kā viens no konkurētspējīgākajiem reģionā.	2027
7.1.1.	Veikti 35 pētījumi, izmantojot vienoto pētniecības datu infrastruktūru	2025
7.1.2.	Izmantojot pētniecības datu infrastruktūru radīti 7 jauni un eksportspējīgi IT risinājumi datu ieguves, apstrādes un analīzes jomās;	2025
7.1.3.	Izmantojot pētniecības datu infrastruktūru radīti 7 jauni un eksportspējīgi precīzijas medicīnas risinājumi	2025
7.1.4.	Ir izveidots un Eiropas Atvērto datu mākonī integrēts Latvijas Veselības atvērto datu mākonis un uz tā pamata Latvijas nacionālā līmeņa datu ezers uzsāk pilnvērtīgu darbību.	
7.1.5.	Nodrošināt Latvijas dalību ES Genoma deklarācijas ietvaros attīstītajā ES iedzīvotāju genoma izpētes infrastruktūrā	2022
RĪCĪBAS VIRZIENS: TIESISKAIS REGULĒJUMS		
8	Pieņemt regulējumu, kas veicina efektīvu pētniecības praksi un inovāciju attīstību, kurā tiek izmantota liela apjoma biomedicīnas datu apstrāde, kā arī atbilstoši precīzē personas datu aizsardzības un datu glabāšanas jautājumus	
8.1.	Ir iesniegts Ministru kabinetā izskatīšanai Biobanku likums.	2021
8.2.	Veselības un sociālo datu otrreizējas izmantošanas likuma izstrāde, lai nodrošinātu efektīvu un drošu piekļuvi un apstrādi veselības un sociālajiem datiem šo datu zinātniskai un praktiskai izmantošanai, tostarp pakalpojumu un inovāciju attīstīšanai.	
8.2.1.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju, kas attiecas uz saistīto tiesisko regulējumu. *Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpakalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).	2021
8.3.	Noteikt kārtību, kādā datu ezers kā publiskās infrastruktūras resurss var tikt izmantots komercializācijai	
8.3.1.	Esošās situācijas novērtējums - sagatavots nodevums, kurā ir apkopota informācija par aktuālo situāciju, kas attiecas uz saistīto tiesisko regulējumu. *Par formātu kā nonāk līdz rezultātam vienojas vērtību ķēdes pārstāvji (darbnīca; intervijas; ārpakalpojums; darba grupa, šo aktivitāšu apvienojums vai formāts).	2021
8.4.	Regulāru saistītā tiesiskā regulējuma izvērtēšana (Fizisko personu datu apstrādes likums, Pacientu tiesību likums u.c.) ar mērķi nodrošināt tā efektivitāti un atbilstību aktuālajiem apstākļiem.	
RĪCĪBAS VIRZIENS: PĒTNIECĪBA UN ATTĪSTĪBA		
9	Izveidot ilgtspējīgu, starpdisciplināru valsts pētījumu programmu biomedicīnas jomā ar fokusu uz precīzijas medicīnu	
9.1.	Piesaistītais finansējums biomedicīnas pētījumiem, tostarp, valsts budžeta, ES fondu un publiskās privātās partnerības ietvaros - 40 milj. eiro	2027
9.2.	Starpdisciplinārajai biomedicīnas valsts pētījumu programmai piešķirts 20 milj. finansējums	2027
9.2.1.	Definēti kritēriji finansējuma piešķiršanai pētījumu veikšanai Valsts pētījumu programmas ietvaros (izstrādāti kritēriji projektu atbilstībai valsts pētījumu programmā - to sasaiste ar precīzijas medicīnas vērtību ķēdi, lielmolekulāro datu ieguve precīzijas medicīnas vajadzībām un iegūto datu atvērtība pētniecībai tiks definēta, kā priekšnoteikums finansējuma piešķiršanai).	2022

9.2.2.	Detalizēta termina izstrāde, ko sevī iekļauj precīzijas medicīna no pētniecības viedokļa	2021 (l.ceturksnis)
9.3.	Veikti 21 starpnozaru lietišķie pētījumi, iesaistot katrā pētījumā vismaz divas no trim nozarēm - medicīna, bioloģija un IKT	2023
9.4.	Kopumā pētījumos vērtības ķēdes ietvaros iesaistīt vismaz 5 pētnieki, tai skaitā vismaz 2 no ārvalstīm.	2023
9.5.	Veikti X skaits (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) starpdisciplināri pētījumi medicīnas, bioloģijas un IKT nozarēs .	2023
9.6.	Sagatavots informatīvais materiāls par finansējuma pieejamību pētījumiem (ne VPP ietvaros)	2022;2024;2026
10	Latvijas uzņēmumi, kuri savu darbību īsteno precīzijas medicīnas jomā ir konkurētspējīgi globālā mērogā.	
10.1.	Piesaistīto investīciju apjoms precīzijas medicīnas inovācijām 43 milj. eiro;	2027
10.1.1.	Tiek nodrošināta pilnvērtīgs rīcības plāna ieviešanas mehānisms - valsts pārvaldē ir projekta vadītājs, kurš seko līdzi rīcības plāna ieviešanai un veicina precīzijas medicīnas vērtību ķēdes attīstību.	2021
10.1.2.	Definēti kritēriji uzņēmējdarbības inovāciju projektu atbalstam precīzijas medicīnas jomā /Izstrādātas valsts atbalsta programmas uzņēmumiem inovāciju projektu atbalstam precīzijas medicīnas virzienā/	2021
10.2.	Īstenoti vismaz x precīzijas medicīnas inovāciju projekti ietvaros, tajā skaitā vismaz x inovāciju projekti Horizon Europe, Digital Europe un citu programmu ietvaros;	2027
10.2.1.	Īstenoti vismaz 6 precīzijas medicīnas inovāciju projekti ietvaros, tajā skaitā vismaz 4 inovāciju projekti Horizon Europe, Digital Europe un citu programmu ietvaros;	2023
10.3.	Radīti vismaz X skaits (tiks precizēts rīcības plāna ieviešanas procesā) precīzijas medicīnas pakalpojumi .	2027
11	Izveidot un uzturēt ekselences platformu biomedicīnas jomā, kurā līdzdarbojas pētnieki no universitātēm, ārstniecības iestādēm un IKT un medicīnas nozaru uzņēmumiem	
11.1.	Izveidota atvērta (pievienoties var jebkura organizācija, kura sasaista sevi ar ekosistēmas un vērtību ķēdes saturu) precīzijas medicīnas vērtību ķēdes savstarpējo sadarbību veicinoša platforma (sadarbības platforma)	2021
11.2.	Balstoties uz esošajiem pētījumiem tiek nodefinēt sadarbības platformas nākotnes pētījumu virzieni	2023
11.3.	Ekselences platforma apvieno 25 pētniekus no vismaz 5 pētniecības institūcijām turpmāko pētījumu veikšanai.	2023
11.4.	Sadarbībā ar uzņēmējiem, realizēti vismaz 21 pētniecības projekti un konsultēti vismaz 70 pētnieki vai uzņēmēji.	2023
11.5.	Sniegtas konsultācijas 35 jaunuzņēmumiem un pētnieku grupām par radīto produktu vai pakalpojumu komercializāciju	2023

Nr.	Mērķa sasniegšanas uzdevums	Īstenošanas termiņš
RĪCĪBAS VIRZIENS: CILVĒKRESURSI		
1.1.	Atjaunot informāciju par nozares attīstību un karjeras iespējām plašsaziņas līdzekļos, ieskaitot sociālos tīklus un blogu (arī video) vietnes	Ikgadēji

1.2.	Skolu fizikas, matemātikas un ķīmijas programmu izveides mehānisms, kas tiek saskaņots ar industrijas pārstāvjiem.	2023
1.3.	Veidot perspektīvo vispārējās un profesionālās izglītības skolu sarakstu pēc labāko rezultātu principa (balstoties uz fizikas, matemātikas un ķīmijas skolotāju pietiekamības un mainības, skolēnu dalība olimpiādēs, iestājušos un beigušo studentu skaita)	Ikgadēji
1.4.	Vieslekciju organizācija 10 labākajās skolās, profesionālajās skolās, skolēnu nometnēs ar zinātnes un tehnoloģiju profilu ar mērķi popularizēt nozari un informēt par darba iespējām nozares industrijas uzņēmumos	2021
1.5.	Vieslekciju organizācija 20 labākajās skolās, profesionālajās skolās, skolēnu nometnēs ar zinātnes un tehnoloģiju profilu ar mērķi popularizēt nozari un informēt par darba iespējām nozares industrijas uzņēmumos	ikgadēji sākot no 2021
1.6.	Nodrošināt atbalstu vismaz 10 skolēnu zinātnisko darbu grupām gadā	Ikgadēji
1.7.	Veikt labāko 20 skolu skolotāju kvalifikācijas pilnveidi pie ekosistēmas industrijas pārstāvjiem	ikgadēji
1.8.	Efektīvizēt esošo reģionālo nozares centru kapacitāti un infrastruktūru izmantošanu fotonikas un viedo materiālu jomas izaicinājumu risināšanai.	ikgadēji
1.9.	Reģionālajos nozares centros ir atbalstītas 10 jauniešu tehniskās jaunrades darbības	ikgadēji
1.10	Sagatavoto absolventi programmās 441 Ķīmija, 443 Fizika, 521 Mehānika un metālapstrāde, 523 Elektronika un automātika, 528 Ķīmijas tehnoloģijas pieaug ikgadēji par 5% salīdzinot ar līdzšinējo bāzes līniju (2018.gada absolventu skaits bija 2309)	ikgadēji
1.10.1	absolventu skaits 2023.gadā sasniedz 2695	2023
1.10.2	absolventu skaits 2027.gadā sasniedz 3275	2027
1.11.	441 Ķīmija, 443 Fizika, 523 Elektronika un automātika, 528 Ķīmijas tehnoloģijas augstskolu studiju programmu (bakalaura, maģistra, doktora līmenis) izveides un saskaņošanas (ar industrijas pārstāvjiem) mehānisma izstrāde.	2023
1.12.	441 Ķīmija, 443 Fizika, 523 Elektronika un automātika, 528 Ķīmijas tehnoloģijas studiju programmās tiek iekļautas prakses uzņēmumos	2023
1.13.	441 Ķīmija, 443 Fizika, 523 Elektronika un automātika, 528 Ķīmijas tehnoloģijas izglītības programmās tiek nodrošināta apmācība angļu valodā	2023
1.14.	441 Ķīmija, 443 Fizika, 523 Elektronika un automātika, 528 Ķīmijas tehnoloģijas programmās piesaistīti 4 studiju programmu pasniedzēji, zinātnieki un speciālisti no ārvalstīm	2023
1.15.	Izstrādāt 441 Ķīmija, 443 Fizika, 523 Elektronika un automātika, 528 Ķīmijas tehnoloģijas programmās zinātnieku starptautiskās aprītes mehānismu - ārvalstu zinātnieki dodas uz Latviju, Latvijas zinātnieki dodas uz ārvalstu pētniecības	2023

	centriem (studijas, pēcdoktorantūra, darbs)	
1.16.	5 doktora līmeņa studenti katru gadu ir savas doktora disertācijas aizstāvējuši par ekosistēmas uzņēmumiem aktuālajām tēmām	2023
1.17.	20 doktorantūras studenti un pēcdoktoranti iesaistīti ar ekosistēmas uzņēmumiem saistītiem pētniecības projektos	2023
1.18.	Izstrādāt apkopojumu par interesējošām doktorantūras un pēcdoktorantūras tēmām atbilstoši industrijas vajadzībām	Ikgadēji
RĪCĪBAS VIRZIENS: FINANŠU KAPITĀLS		
<u>Mērķis</u> - nozares investīcijas pētniecībā un attīstībā sastāda 10% no nozares apgrozījuma		
2.1.	Ekosistēmas ieguldījums ar mērķi sasniegt nozares investīcijas pētniecībā un attīstībā sastāda 10% no nozares apgrozījuma	2027
2.2.	Izstrādāts sadarbības mehānisms ar industrijas pārstāvjiem finansējumu programmu izstrādei un pilnveidošanai	2021
2.3.	Izstrādāta valsts atbalsta programma komersantu dalībai (līdzfinansējums) Horizon Europe, Digital-Europe u.c. līdzīga formātā ES līmeņa inovāciju programmās.	2023
2.4.	Nodrošināta atbalsta instrumenta izstrāde un finansējuma pieejamība RIS3 viedo materiālu specializācijas jomā	2023
2.5.	120 jaunuzņēmumu attīstības projekti ar mērķi komercializēt fotonikas un viedo materiālu tehnoloģijas.	2027
2.6.	Skolu nodrošināšana ar aprīkojumu/tehnoloģijām un mācību līdzekļiem fizikas, matemātikas un ķīmijas virzienos	2027
2.7.	Atbalsta programmas industrijas un zinātnisko institūciju sadarbībai un jaunuzņēmumu izveidošanai, tiek nodrošinātas apjomā, kas nav mazāks par 2014-2020 perioda apjomu. Programmu nosacījumi un saturs tiek apspriesti ar industriju. Ekosistēmas dalībnieki izstrādā savus priekšlikumus atbalsta programmām.	2027
RĪCĪBAS VIRZIENS: INFRASTRUKTŪRA		
<u>Mērķis</u> - izveidota vienota platforma ar informāciju par pieejamajiem P&A, prototipēšanas un industrializācijas pakalpojumiem un aparatūru Latvijā		
3.1.	Izveidot vienotu platformu ar informāciju par Latvijā pieejamajiem un nepieciešamajiem pakalpojumiem un aparatūru	2023
3.2.	Novērtēt esošo pakalpojumu efektivitāti	2022
3.3.	Identificēt pakalpojumus, kuri nepieciešami industrijas pārstāvjiem, bet pašlaik nav pieejami Latvijas teritorijā	2022
3.4.	Kartēt pieejamos P&A, prototipēšanas un industrializācijas pakalpojumus un aparatūru	2021
RĪCĪBAS VIRZIENS: TIESISKAIS REGULĒJUMS		

Mērķis - lītektuālā īpašuma nodošanas kārtības izstrāde		
4.1	Aktīva līdzdarbošanās kritēriju izstrādē par komercializācijas tiesību pārdošanu / nodošanu lietošanā	2023
4.2	Izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu pilveidošanai/uzlabošanai komercializācijas procesā iegūta intelektuālā īpašuma tiesību nodošanai / pārdošanai	2021
4.3	Ekosistēmas dalībnieku priekšlikumu veidošana, vienotu vadlīniju izstrāde	2021
RĪCĪBAS VIRZIENS: PĒTNIECĪBA UN ATTĪSTĪBA		
5.1	Piesaisīti vismaz 10 MEUR Horizon Europe un citu programmu ietvaros	2027
5.2	Īstenoti vismaz 32 projekti Horizon Europe un citu programmu ietvaros	2027
5.3	140 virsrīkšņa novērtēto projektu skaits	2027
5.4	Veikt industrijas vajadzību apzināšanu formulējot Latvijas zinātnisko pētījumu tēmas	2023
5.5	Veikt 7 ekosistēmas prezentēšanas pasākumus gadā ceļot nozares atpazīstamību Latvijā un ārvalstīs (investīciju un partneru piesaistei)	2023
5.6	Pilnveidot atbalsta mehānismu zinātniekiem un industrijas pārstāvjiem konferenču apmeklēšanai	2023
5.7	Veikt 10 tiešās potenciālās sadarbības vizītes gadā pie potenciāliem sadarbības partneriem	Ikgadēji
5.8	Organizēt 1 starpnozaru sadarbības pasākumus gadā veicinot starpnozaru dialogu, ideju ģenerāciju un projektu veidošanu	Ikgadēji
5.9	6 starptautisko konferenču apmeklējums	Ikgadēji
5.10	Rīkot fotonikas un viedo materiālu hakatonus, kur sadarbosies zinātnieki ar uzņēmējiem, veicinot jaunu uzņēmumu veidošanos un jaunu produktu attīstību.	Ikgadēji

Ekonomikas ministrs J. Vitenbergs

2. pielikums
Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam

Indikatīvais ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem

Uzdevums	Finansējums konā	Plānotais finansējums	Nepieciešamais papildu finansējums***
----------	---------------------	--------------------------	---------------------------------------

		2020	2021	2022	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finansējums kopā	2,741,086,857	0	0	0	0	456,847,810	456,847,810	456,847,810	456,847,810	456,847,810	456,847,810
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	290,000,000	0	0	0	0	48,333,333	48,333,333	48,333,333	48,333,333	48,333,333	48,333,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,451,086,857	0	0	0	0	408,514,476	408,514,476	408,514,476	408,514,476	408,514,476	408,514,476
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	6,805,000	0	0	0	0	1,134,167	1,134,167	1,134,167	1,134,167	1,134,167	1,134,167
valsts pamatfunkciju īstenošana	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	3,805,000	0	0	0	0	634,167	634,167	634,167	634,167	634,167	634,167
12.Ekonomikas ministrija	1,183,130,000	0	0	0	0	197,188,333	197,188,333	197,188,333	197,188,333	197,188,333	197,188,333
valsts pamatfunkciju īstenošana	106,700,000	0	0	0	0	17,783,333	17,783,333	17,783,333	17,783,333	17,783,333	17,783,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	1,076,430,000	0	0	0	0	179,405,000	179,405,000	179,405,000	179,405,000	179,405,000	179,405,000
16. Zemkopības ministrija	344,301,244	0	0	0	0	57,383,541	57,383,541	57,383,541	57,383,541	57,383,541	57,383,541
Eiropas Savienības politiku instrumentu un											

pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	344,301,244	0	0	0	0	57,383,541	57,383,541	57,383,541	57,383,541	57,383,541	57,383,541
15. Izglītības un zinātnes ministrija	680,439,184	0	0	0	0	113,406,531	113,406,531	113,406,531	113,406,531	113,406,531	113,406,531
valsts pamatfunkciju īstenošana	173,900,000	0	0	0	0	28,983,333	28,983,333	28,983,333	28,983,333	28,983,333	28,983,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	506,539,184	0	0	0	0	84,423,197	84,423,197	84,423,197	84,423,197	84,423,197	84,423,197
18. Labklājības ministrija	94,830,000	0	0	0	0	15,805,000	15,805,000	15,805,000	15,805,000	15,805,000	15,805,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	94,830,000	0	0	0	0	15,805,000	15,805,000	15,805,000	15,805,000	15,805,000	15,805,000
19. Tieslietu ministrija (Patentu valde)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19. Tieslietu ministrija	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
21. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	403,431,429	0	0	0	0	67,238,572	67,238,572	67,238,572	67,238,572	67,238,572	67,238,572
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	403,431,429	0	0	0	0	67,238,572	67,238,572	67,238,572	67,238,572	67,238,572	67,238,572
22. Kultūras ministrija	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un											

pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
25. Pārresoru koordinācijas centrs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.RĪCĪBAS VIRZIENS: 4.1. CILVĒKKAPITĀLS											
Finansējums kopā	621,466,391	0	0	0	0	103,577,732	103,577,732	103,577,732	103,577,732	103,577,732	103,577,732
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	621,466,391	0	0	0	0	103,577,732	103,577,732	103,577,732	103,577,732	103,577,732	103,577,732
valsts pamatfunkciju īstenošana	82,400,000	0	0	0	0	13,733,333	13,733,333	13,733,333	13,733,333	13,733,333	13,733,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	539,066,391	0	0	0	0	89,844,399	89,844,399	89,844,399	89,844,399	89,844,399	89,844,399
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
12.Ekonomikas ministrija	405,925,000	0	0	0	0	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167
valsts pamatfunkciju īstenošana	77,500,000	0	0	0	0	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	328,425,000	0	0	0	0	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500
16. Zemkopības ministrija	12,859,897	0	0	0	0	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	12,859,897	0	0	0	0	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316
15. Izglītības un zinātnes ministrija	120,031,494	0	0	0	0	20,005,249	20,005,249	20,005,249	20,005,249	20,005,249	20,005,249
valsts pamatfunkciju	120,031,494	0	0	0	0	20,005,249	20,005,249	20,005,249	20,005,249	20,005,249	20,005,249

Īstenošana	4,900,000	0	0	0	0	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	115,131,494	0	0	0	0	19,188,582	19,188,582	19,188,582	19,188,582	19,188,582	19,188,582
18. Labklājības ministrija	82,650,000	0	0	0	0	13,775,000	13,775,000	13,775,000	13,775,000	13,775,000	13,775,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	82,650,000	0	0	0	0	13,775,000	13,775,000	13,775,000	13,775,000	13,775,000	13,775,000
1.UZDEVUMS: 4.1.1. Darbaspēka piedāvājuma atbilstības tautsaimniecības pieprasījumam veicināšana											
Finansējums kopā	64,720,583	0	0	0	0	10,786,764	10,786,764	10,786,764	10,786,764	10,786,764	10,786,764
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	4,900,000	0	0	0	0	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	59,820,583	0	0	0	0	9,970,097	9,970,097	9,970,097	9,970,097	9,970,097	9,970,097
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
15. Izglītības un zinātnes ministrija	51,860,686	0	0	0	0	8,643,448	8,643,448	8,643,448	8,643,448	8,643,448	8,643,448
valsts pamatfunkciju īstenošana	4,900,000	0	0	0	0	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	46,960,686	0	0	0	0	7,826,781	7,826,781	7,826,781	7,826,781	7,826,781	7,826,781

16. Zemkopības ministrija	12,859,897	0	0	0	0	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	12,859,897	0	0	0	0	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316
4.1.1.1. Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi	12,859,897	0	0	0	0	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316
16.Zemkopības ministrija	12,859,897	0	0	0	0	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	12,859,897	0	0	0	0	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316	2,143,316
4.1.1.2. Atbalsts pieaugušo (tostarp bezdarba riskam pakļautajām personām) individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai	28,805,686	0	0	0	0	4,800,948	4,800,948	4,800,948	4,800,948	4,800,948	4,800,948
15. Izglītības un zinātnes ministrija	28,805,686	0	0	0	0	4,800,948	4,800,948	4,800,948	4,800,948	4,800,948	4,800,948
valsts pamatfunkciju īstenošana	4,900,000	0	0	0	0	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667	816,667
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	23,905,686	0	0	0	0	3,984,281	3,984,281	3,984,281	3,984,281	3,984,281	3,984,281
4.1.1.3. Interesu izglītības pieejamības paplašināšana sociālās atstumtības riskam pakļautiem izglītojamajiem	23,055,000	0	0	0	0	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500
15. Izglītības un zinātnes ministrija	23,055,000	0	0	0	0	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500

Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	23,055,000	0	0	0	0	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500	3,842,500
2.UZDEVUMS: 4.1.2. Augsti kvalificētu speciālistu sagatavošana/piesaiste											
Finansējums kopā	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija (LIAA)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000
4.1.2.1. Cilvēkresursu attīstība un ekselences stiprināšana. Prasmju un zināšanu attīstība - augstskolu pasniedzēju zināšanu un prasmju attīstība/ ekselencei (IT skolai u.c.), digitalizācijas un	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000

vispārējo prasmju stiprināšana komersantiem											
15. Izglītības un zinātnes ministrija	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	26,100,000	0	0	0	0	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000	4,350,000
4.1.2.2. Izveidot mehānismu mērķtiecīgai ārvalstu talantu piesaistei un attīstības iespēju nodrošināšanai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija (LIAA)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2.3. Izglītības sistēmas pilnveidošana vidējās un augstākajās mācību iestādes, lai izglītības sistēma spētu nodrošināt tautsaimniecību ar kvalificētiem inženieriem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.UZDEVUMS: 4.1.3. Īstenot pasākumus darbaspēka apmācībām											
Finansējums kopā	67,878,488	0	0	0	0	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	67,878,488	0	0	0	0	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081
tajā skaitā:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	67,878,488	0	0	0	0	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081	11,313,081

Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
15. Izglītības un zinātnes ministrija	20,028,488	0	0	0	0	3,338,081	3,338,081	3,338,081	3,338,081	3,338,081	3,338,081
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	20,028,488	0	0	0	0	3,338,081	3,338,081	3,338,081	3,338,081	3,338,081	3,338,081
18. Labklājības ministrija	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
4.1.3.1. Izglītības procesa individualizācija, starpnozaru sadarbība profesionālās izglītības izcilībai un skolēnu komercdarbības iemaņu attīstība, lai veicinātu interesi par mācību uzņemumu veidošanu	14,808,488	0	0	0	0	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081
15. Izglītības un zinātnes ministrija	14,808,488	0	0	0	0	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	14,808,488	0	0	0	0	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081	2,468,081
4.1.3.2. Tautsaimniecības izaugsmei atbilstoša profesionālā izglītība	5,220,000	0	0	0	0	870,000	870,000	870,000	870,000	870,000	870,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	5,220,000	0	0	0	0	870,000	870,000	870,000	870,000	870,000	870,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās</i>											

ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	5,220,000	0	0	0	0	870,000	870,000	870,000	870,000	870,000	870,000
4.1.3.3. Paaugstināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
18. Labklājības ministrija	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
4.UZDEVUMS: 4.1.4. Veicināt mājokļu pieejamību											
Finansējums kopā	405,925,000	0	0	0	0	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	405,925,000	0	0	0	0	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	77,500,000	0	0	0	0	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	328,425,000	0	0	0	0	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	405,925,000	0	0	0	0	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167	67,654,167
valsts pamatfunkciju īstenošana	77,500,000	0	0	0	0	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667	12,916,667
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās</i>											

ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	328,425,000	0	0	0	0	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500	54,737,500
4.1.4.1. Sociālo mājokļu pieejamība īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām personām, t.sk. bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc pilngadības sasniegšanas, sekmējot vienlīdzīgas iespējas iesaistīties darba tirgū un uzlabojot profesionālo mobilitāti	60,900,000	0	0	0	0	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000
12.Ekonomikas ministrija	60,900,000	0	0	0	0	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	60,900,000	0	0	0	0	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000
4.1.4.2. Atbalsts ilgtspējīgu, zemu būvniecības un eksploataācijas izmaksu mājokļiem primāri teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu	50,000,000	0	0	0	0	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333
12.Ekonomikas ministrija	50,000,000	0	0	0	0	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333
valsts pamatfunkciju īstenošana	50,000,000	0	0	0	0	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333
4.1.4.3. Atbalsts privātpersonām mājokļa iegādei vai būvniecībai	27,500,000	0	0	0	0	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333
12.Ekonomikas ministrija	27,500,000	0	0	0	0	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333
valsts pamatfunkciju īstenošana	27,500,000	0	0	0	0	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333	4,583,333
4.1.4.4. Energoefektivitātes paaugstināšana											

dzīvojamās ēkās un resursu efektīva izmantošana (daudzīvokļu, privātās un neliela dzīvokļu skaita ēku kompleksos)	163,125,000	0	0	0	0	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500
12.Ekonomikas ministrija	163,125,000	0	0	0	0	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	163,125,000	0	0	0	0	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500	27,187,500
4.1.4.5. Energoefektivitātes paaugstināšana valsts ēkās. Energoefektivitātes uzlabošanas, viedas energovadības un atjaunojamo energoresursu izmantošanas pasākumi valsts īpašumā esošajās ēkās	104,400,000	0	0	0	0	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000
12.Ekonomikas ministrija	104,400,000	0	0	0	0	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	104,400,000	0	0	0	0	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000	17,400,000
4.1.4.6. Privāto investīciju piesaiste energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem, attīstot ESKO tirgu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.4.7. Vienkāršot būvniecības procedūras dzīvojamo māju būvniecībai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.4.8. Mājokļu īres tirgus funkcionēšanas uzlabošana, izveidojot efektīvu īres tirgus tiesisko regulējumu un nodokļu/nodevu piemērošanu un aktualizējot dzīvokļu tiesību regulējumu pārvaldīšanas, īpašumtiesību un būvniecības jomā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.UZDEVUMS: 4.1.5. Atbalsts pirmspensijas vecuma iedzīvotāju nodarbinātībai											
Finansējums kopā	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
18. Labklājības ministrija	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
4.1.5.1. Veicināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku un	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000

ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanos darba tirgū.	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
18. Labklājības ministrija	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	34,800,000	0	0	0	0	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000	5,800,000
6.UZDEVUMS: 4.1.6. Nozaru prasmju fondu attīstīšana Latvijā											
Finansējums kopā	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
15. Izglītības un zinātnes ministrija	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
4.1.6.1. Atbilsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
15. Izglītības un zinātnes ministrija	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās											

ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	22,042,320	0	0	0	0	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720	3,673,720
2. RĪCĪBAS VIRZIENS: 4.2. UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE EKSPORTSPĒJAI											
Finansējums kopā	220,045,000	0	0	0	0	36,674,167	36,674,167	36,674,167	36,674,167	36,674,167	36,674,167
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	220,045,000	0	0	0	0	36,674,167	36,674,167	36,674,167	36,674,167	36,674,167	36,674,167
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	20,500,000	0	0	0	0	3,416,667	3,416,667	3,416,667	3,416,667	3,416,667	3,416,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	199,545,000	0	0	0	0	33,257,500	33,257,500	33,257,500	33,257,500	33,257,500	33,257,500
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
12. Ekonomikas ministrija	194,615,000	0	0	0	0	32,435,833	32,435,833	32,435,833	32,435,833	32,435,833	32,435,833
valsts pamatfunkciju īstenošana	14,100,000	0	0	0	0	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	180,515,000	0	0	0	0	30,085,833	30,085,833	30,085,833	30,085,833	30,085,833	30,085,833
18. Labklājības	12 180 000	0	0	0	0	2 030 000	2 030 000	2 030 000	2 030 000	2 030 000	2 030 000

ministrija	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
19. Tieslietu ministrija	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
22. Kultūras ministrija	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS: 4.2.1. BIZNESA VIDE EKSPORTSPĒJAI											
Finansējums kopā	103,265,000	0	0	0	0	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	103,265,000	0	0	0	0	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833
valsts pamatfunkciju īstenošana	14,100,000	0	0	0	0	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	89,165,000	0	0	0	0	14,860,833	14,860,833	14,860,833	14,860,833	14,860,833	14,860,833
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
12. Ekonomikas ministrija	103,265,000	0	0	0	0	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833	17,210,833
valsts pamatfunkciju īstenošana	14,100,000	0	0	0	0	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un											

pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	89,165,000	0	0	0	0	14,860,833	14,860,833	14,860,833	14,860,833	14,860,833	14,860,833
1.UZDEVUMS: 4.2.1.1. Sekmēt kvalitātes, standartu un atzīšanas instrumentu izmantošanu starptautiskajā vidē											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
2.UZDEVUMS: 4.2.1.2. Atbalstīt augsto tehnoloģiju preču eksportu un zināšanu ietilpīgu pakalpojumu											
Finansējums kopā	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta											

resoriem											
12.Ekonomikas ministrija	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
4.2.1.2.1. Sniegt atbalstu eksporta veicināšanai Latvijas uzņēmēju konkurētspējas celšanai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.1.2.2. Nodrošināt Latvijas uzņēmēju eksporta iespējas ārvalstīs, veidojot specīgu ārējo ekonomisko pārstāvniecību tīklu	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
12.Ekonomikas ministrija	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	1,000,000	0	0	0	0	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667	166,667
3.UZDEVUMS: 4.2.1.3. Sekmēt produktu konkurētspēju											
Finansējums kopā	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											

12.Ekonomikas ministrija	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
4.2.1.3.1. AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā. Jaunu energoefektīvu ražotņu būvniecība; esošo rūpnieciskās ražošanas jaudu modernizēšana****	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
12.Ekonomikas ministrija	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	43,500,000	0	0	0	0	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000	7,250,000
4.UZDEVUMS: 4.2.1.4. Atbalstīt kvalitatīvu un eksportspējīgu tūrisma produktu izstrādi un modernizāciju											
Finansējums kopā	19,625,000	0	0	0	0	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	19,625,000	0	0	0	0	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	13,100,000	0	0	0	0	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un											

pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	6,525,000	0	0	0	0	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	19,625,000	0	0	0	0	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833	3,270,833
valsts pamatfunkciju īstenošana	13,100,000	0	0	0	0	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	6,525,000	0	0	0	0	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500
4.2.1.4.1. Tūrisma produktu attīstības programma, balstoties uz klasteru pieeju, kredītu garantijas uzņēmumu internacionalizācijas veicināšanai	6,525,000	0	0	0	0	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500
12.Ekonomikas ministrija	6,525,000	0	0	0	0	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	6,525,000	0	0	0	0	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500	1,087,500
4.2.1.4.2. Veicināt mazo un vidējo tūrisma uzņēmumu inovācijas potenciālu, lai veiksmīgāk iesaistītos starptautiskos tūrisma tirgos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.1.4.3. Veicināt Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautisko konkurētspēju un atpazīstamību vietējā un ārvalstu tirgos	13,100,000	0	0	0	0	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333
12.Ekonomikas ministrija	13,100,000	0	0	0	0	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333
valsts pamatfunkciju īstenošana	13,100,000	0	0	0	0	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333	2,183,333
5.UZDEVUMS: 4.2.1.5. Izveidot visaptverošu eksporta kredītu darījumu sistēmu											
Finansējums kopā	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
12.Ekonomikas ministrija	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
4.2.1.5.1. Eksporta kredītu garantijas, tai	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000

skaitā Eksporta kredītu aģentūras izveide	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
12.Ekonomikas ministrija	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	19,140,000	0	0	0	0	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000	3,190,000
6.UZDEVUMS: 4.2.1.6. Turpināt eksporta veicināšanas pasākumus											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.1.6.1. Stiprināt LIAA ārvalstu pārstāvniecību kapacitāti, ņemt vērā klasteru, nozaru asociāciju un uzņēmumu apvienību rekomendācijas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.UZDEVUMS: 4.2.1.7. Atbalsts lielajiem eksportspējīgajiem uzņēmumiem											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.1.7.1. Produktivitātes kāpināšana vidējos un lielos uzņēmumos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.UZDEVUMS: 4.2.1.8. Atbalsts eksporta darbībām, tai skaitā dalībai starptautiskās izstādēs											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.1.8.1. Stiprināt LIAA programmas un paredzot atbalstu jau eksportspējīgiem uzņēmumiem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.UZDEVUMS: 4.2.1.9. Sekmēt Eiropas digitālās inovācijas centru izveidi un attīstību Latvijā											
Finansējums kopā	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											

12.Ekonomikas ministrija	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
4.2.1.9.1. Atbalsts Digitālo inovāciju centru izveidei Latvijā	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
12.Ekonomikas ministrija	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	20,000,000	0	0	0	0	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333	3,333,333
RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS 4.2.2. UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE											
Finansējums kopā	116,780,000	0	0	0	0	19,463,333	19,463,333	19,463,333	19,463,333	19,463,333	19,463,333
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	116,780,000	0	0	0	0	19,463,333	19,463,333	19,463,333	19,463,333	19,463,333	19,463,333
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	110,380,000	0	0	0	0	18,396,667	18,396,667	18,396,667	18,396,667	18,396,667	18,396,667
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
12.Ekonomikas ministrija	91,350,000	0	0	0	0	15,225,000	15,225,000	15,225,000	15,225,000	15,225,000	15,225,000
Eiropas Savienības											

politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	91,350,000	0	0	0	0	15,225,000	15,225,000	15,225,000	15,225,000	15,225,000	15,225,000
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
19. Tieslietu ministrija	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
22. Kultūras ministrija	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
18. Labklājības ministrija	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
1.UZDEVUMS: 4.2.2.1. Nulles papīra ekonomika koncepta attīstība											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											

valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.2.1.1. No papīra dokumentos balstītas pakalpojumu sniegšanas uz primāri digitālu valsts pārvaldes pakalpojumu sniegšanu.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.UZDEVUMS: 4.2.2.2. Nodrošināt principa "Konsultē vispirms" darbību											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											

<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.2.2.1. Nodrošināt principa "Konsultē vispirms" darbību.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.UZDEVUMS: 4.2.2.3. "Nulles birokrātijas" pieejas attīstība un īstenošana											
Finansējums kopā	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
<i>tajā skaitā*:</i>											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
4.2.2.3.1. Politikas plānošanas un politikas											

ietekmes novērtējuma sistēmas attīstība - pierādījumos balstītas rīcībpolitikas plānošana, normatīvisma mazināšana.	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
4.UZDEVUMS: 4.2.2.4. Proaktīvu un uz sabiedrības interesēm vērstu, digitālu procesu attīstība											
Finansējums kopā	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000

<i>projektu un pasākumu īstenošana**</i>											
4.2.2.4.1. Digitālā transformācija. Grants, lai veicinātu digitālo tehnoloģiju integrāciju uzņēmumu darbībā un to izmantošanu eksporta kāpināšanai, kā arī veicinātu digitālo tehnoloģiju risinājumu izmantošanu uzņēmējdarbības vides uzlabošanā.	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000
12.Ekonomikas ministrija	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	39,150,000	0	0	0	0	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000	6,525,000
5.UZDEVUMS: 4.2.2.5. Atviegloti nosacījumu izstrāde jaunu produktu testēšanai un attīstīšanai											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											

<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
6.UZDEVUMS: 4.2.2.6. Atbalsts mazo, vidējo uzņēmumu attīstībai											
Finansējums kopā	75,130,000	0	0	0	0	12,521,667	12,521,667	12,521,667	12,521,667	12,521,667	12,521,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	75,130,000	0	0	0	0	12,521,667	12,521,667	12,521,667	12,521,667	12,521,667	12,521,667
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	68,730,000	0	0	0	0	11,455,000	11,455,000	11,455,000	11,455,000	11,455,000	11,455,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
19.Tieslietu ministrija	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
22.Kultūras ministrija	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000

18. Labklājības ministrija	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
4.2.2.6.1. Atbalstīt sociālo uzņēmējdarbību.	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
18. Labklājības ministrija	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	12,180,000	0	0	0	0	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000	2,030,000
4.2.2.6.2. Uzņēmējdarbības prasmju attīstība radošo industriju jomā	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
22.Kultūras ministrija	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	4,350,000	0	0	0	0	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000
4.2.2.6.3. Nodrošināt ātru un efektīvu komercietisību aizsardzību un strīdu risināšanu	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
19.Tieslietu ministrija	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	6,400,000	0	0	0	0	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667	1,066,667
4.2.2.6.4. Latvijas											

potenciālo komersantu motivācija un to inovācijas kapacitātes stiprināšana, komersantu inkubēšanas procesa nodrošināšana, biznesa inkubatoru attīstība, un komersantu internacionalizācijas kapacitātes attīstība	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
12.Ekonomikas ministrija	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
4.2.2.6.5. Sīko, mazo, vidējo un lielo uzņēmumu internacionalizācijas kapacitātes attīstība, ievērojot uzņēmumu stratēģiju vajadzības	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.RĪCĪBAS VIRZIENS: 4.3. INFRASTRUKTŪRA											
Finansējums kopā	768,851,429	0	0	0	0	128,141,905	128,141,905	128,141,905	128,141,905	128,141,905	128,141,905
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	768,851,429	0	0	0	0	128,141,905	128,141,905	128,141,905	128,141,905	128,141,905	128,141,905
valsts pamatfunkciju īstenošana	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	758,851,429	0	0	0	0	126,475,238	126,475,238	126,475,238	126,475,238	126,475,238	126,475,238

Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	264,290,000	0	0	0	0	44,048,333	44,048,333	44,048,333	44,048,333	44,048,333	44,048,333
<i>valsts pamatfunkciju īstenošana</i>	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	254,290,000	0	0	0	0	42,381,667	42,381,667	42,381,667	42,381,667	42,381,667	42,381,667
15. Izglītības un zinātnes ministrija	102,000,000	0	0	0	0	17,000,000	17,000,000	17,000,000	17,000,000	17,000,000	17,000,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	102,000,000	0	0	0	0	17,000,000	17,000,000	17,000,000	17,000,000	17,000,000	17,000,000
18. Labklājības ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	385,161,429	0	0	0	0	64,193,572	64,193,572	64,193,572	64,193,572	64,193,572	64,193,572
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	385,161,429	0	0	0	0	64,193,572	64,193,572	64,193,572	64,193,572	64,193,572	64,193,572
22. Kultūras ministrija	17,400,000	0	0	0	0	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu</i>	17,400,000	0	0	0	0	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000

Īstenošana**											
1.UZDEVUMS: 4.3.1. Atbalsts digitālo risinājumu, automatizācijas, modernizācijas, jauno dekarbonizācijas tehnoloģiju ieviešanai											
Finansējums kopā	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000
4.3.1.1. IKT risinājumu un pakalpojumu attīstība un iespēju radīšana privātajam sektoram	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000

Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	108,750,000	0	0	0	0	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000	18,125,000
2.UZDEVUMS: 4.3.2. Produktivitāti paaugstinošu darbību atbalstīšana privātajā sektorā, atjaunojamo energoresursu, augsto tehnoloģiju pielietošanai tautsaimniecības nozarēs											
Finansējums kopā	299,140,000	0	0	0	0	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	299,140,000	0	0	0	0	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	299,140,000	0	0	0	0	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667	49,856,667
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	251,290,000	0	0	0	0	41,881,667	41,881,667	41,881,667	41,881,667	41,881,667	41,881,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	251,290,000	0	0	0	0	41,881,667	41,881,667	41,881,667	41,881,667	41,881,667	41,881,667
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000

ministrija											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
4.3.2.1. AER izmantošanas elektroenerģijas ražošanā veicināšana****	23,490,000	0	0	0	0	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000
12.Ekonomikas ministrija	23,490,000	0	0	0	0	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	23,490,000	0	0	0	0	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000	3,915,000
4.3.2.2. AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē****	56,550,000	0	0	0	0	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000
12.Ekonomikas ministrija	56,550,000	0	0	0	0	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	56,550,000	0	0	0	0	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000	9,425,000
4.3.2.3. Biometāna ražošanas un izmantošanas veicināšana.	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000

12.Ekonomikas ministrija	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
4.3.2.4. Enerģētiskās drošības un neatkarības palielināšana un virzība uz pilnīgu enerģijas tirgu integrāciju.	50,000,000	0	0	0	0	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333
12.Ekonomikas ministrija	50,000,000	0	0	0	0	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	50,000,000	0	0	0	0	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333	8,333,333
4.3.2.5. Enerģētiskās drošības un neatkarības palielināšana un virzība uz pilnīgu enerģijas tirgu integrāciju.	99,500,000	0	0	0	0	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333
12.Ekonomikas ministrija	99,500,000	0	0	0	0	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	99,500,000	0	0	0	0	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333	16,583,333
4.3.2.6. Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos un inovatīvu uz aprites principiem balstītu	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000

biznesa modeļu attīstība											
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	47,850,000	0	0	0	0	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000	7,975,000
3.UZDEVUMS: 4.3.3. Sekmēt labvēlīgas ĀTI politikas veidošanu											
Finansējums kopā	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
<i>valsts pamatfunkciju īstenošana</i>	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
4.3.3.1. Atbalsts ĀTI projektu īstenošanai viedās specializācijas jomās.	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
12.Ekonomikas ministrija	10,000,000	0	0	0	0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
<i>valsts pamatfunkciju īstenošana</i>	10,000,000	0	0		0	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667	1,666,667
4.UZDEVUMS: 4.3.4. Atbalsts starptautisko biznesa pakalpojumu											

centriem Latvijā											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
18. Labklājības ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
4.3.4.1. Latvijas SBPC industrijas vides uzlabošanas pasākumu īstenošana, cilvēkkapitāla un imigrācijas jautājumos.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Labklājības ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.UZDEVUMS: 4.3.5. Veicināt uzņēmējdarbības attīstību un sadarbību ar investoriem un sadarbību ar Latvijas pētniecības un attīstības institūcijām											
Finansējums kopā	169,650,000	0	0	0	0	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	169,650,000	0	0	0	0	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000
tajā skaitā*:											

Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	169,650,000	0	0	0	0	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	169,650,000	0	0	0	0	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	169,650,000	0	0	0	0	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000	28,275,000
4.3.5.1. Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam	156,600,000	0	0	0	0	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	156,600,000	0	0	0	0	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	156,600,000	0	0	0	0	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000	26,100,000
4.3.5.2. Digitālās transformācijas pārvaldība un Digitālo prasmju attīstīšana	13,050,000	0	0	0	0	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	13,050,000	0	0	0	0	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un											

pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	13,050,000	0	0	0	0	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000	2,175,000
4.3.5.3. Īstenot papildus atbalsta pasākumus pašvaldībām lielu un stratēģiski nozīmīgu investīciju piesaistē	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.UZDEVUMS: 4.3.6. Latvijas industriālo ēku fonda attīstība											
Finansējums kopā	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
4.3.6.1. Pašvaldību ēku											

un specializēto ēku energoefektivitātes paaugstināšana	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	31,071,429	0	0	0	0	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572	5,178,572
7.UZDEVUMS: 4.3.7. Stiprināt LIAA proaktīvo investīciju piesaistes kapacitāti											
Finansējums kopā	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333

<i>Īstenošana**</i>											
4.3.7.1. Zināšanu pārneses pasākumi sabiedrības vajadzību nodrošināšanai	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333
15. Izglītības un zinātnes ministrija	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	2,000,000	0	0	0	0	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333	333,333
4.3.7.2. Ārējās ekonomiskās politikas īstenošanas (t.sk. resursu) koncentrēšana skaidru mērķu sasniegšanai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.UZDEVUMS: 4.3.8. Veidot nacionālas nozīmes tūrisma infrastruktūru											
Finansējums kopā	45,240,000	0	0	0	0	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	45,240,000	0	0	0	0	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	45,240,000	0	0	0	0	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000	7,540,000
Informatīvi											

<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	27,840,000	0	0	0	0	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	<i>27,840,000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>
22.Kultūras ministrija	17,400,000	0	0	0	0	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	<i>17,400,000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2,900,000</i>	<i>2,900,000</i>	<i>2,900,000</i>	<i>2,900,000</i>	<i>2,900,000</i>	<i>2,900,000</i>
4.3.8.1. Pašvaldību publiskās ārtelpas attīstība tūrisma veicināšanai, publisko pakalpojumu uzlabošana, attīstot alternatīvus pakalpojumu modeļus un infrastruktūru, pašvaldību pakalpojumu ēku energoefektivitāti, kā arī publiskās ārtelpas kvalitāti	27,840,000	0	0	0	0	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	27,840,000	0	0	0	0	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000	4,640,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu</i>	<i>27,840,000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>	<i>4,640,000</i>

Īstenošana**											
4.3.8.2. Reģionālās kultūras infrastruktūras attīstība kultūras pakalpojumu pieejamības uzlabošanai	17,400,000	0	0	0	0	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000
22. Kultūras ministrija	17,400,000	0	0	0	0	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	17,400,000	0	0	0	0	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000	2,900,000
9. UZDEVUMS: 4.3.9. Finansējums klasteru programmu pilnvērtīgai turpināšanai											
Finansējums kopā	103,000,000	0	0	0	0	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	103,000,000	0	0	0	0	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	103,000,000	0	0	0	0	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667	17,166,667
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000

15. Izglītības un zinātnes ministrija	100,000,000	0	0	0	0	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	100,000,000	0	0	0	0	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667
4.3.9.1. Latvijas Digitālās ekselences stratēģija	100,000,000	0	0	0	0	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667
15. Izglītības un zinātnes ministrija	100,000,000	0	0	0	0	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	100,000,000	0	0	0	0	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667	16,666,667
4.3.9.2. Uz Klasteru programmas bāzes izstrādāts un komersantiem pieejams atbalsta mehānisms sadarbības, eksporta un internacionalizācijas veicināšanai	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
12. Ekonomikas ministrija	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
4. RĪCĪBAS VIRZIENS: 4.4. INOVĀCIJAS											
Finansējums kopā	911,484,037	0	0	0	0	151,914,006	151,914,006	151,914,006	151,914,006	151,914,006	151,914,006
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	911,484,037	0	0	0	0	151,914,006	151,914,006	151,914,006	151,914,006	151,914,006	151,914,006

tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	177,100,000	0	0	0	0	29,516,667	29,516,667	29,516,667	29,516,667	29,516,667	29,516,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	734,384,037	0	0	0	0	122,397,340	122,397,340	122,397,340	122,397,340	122,397,340	122,397,340
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	4,305,000	0	0	0	0	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500
valsts pamatfunkciju īstenošana	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	1,305,000	0	0	0	0	217,500	217,500	217,500	217,500	217,500	217,500
12. Ekonomikas ministrija	99,060,000	0	0	0	0	16,510,000	16,510,000	16,510,000	16,510,000	16,510,000	16,510,000
valsts pamatfunkciju īstenošana	5,100,000	0	0	0	0	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	93,960,000	0	0	0	0	15,660,000	15,660,000	15,660,000	15,660,000	15,660,000	15,660,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	458,407,690	0	0	0	0	76,401,282	76,401,282	76,401,282	76,401,282	76,401,282	76,401,282
valsts pamatfunkciju īstenošana	169,000,000	0	0	0	0	28,166,667	28,166,667	28,166,667	28,166,667	28,166,667	28,166,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un											

pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	289,407,690	0	0	0	0	48,234,615	48,234,615	48,234,615	48,234,615	48,234,615	48,234,615
16. Zemkopības ministrija	331,441,347	0	0	0	0	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	331,441,347	0	0	0	0	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225
19. Tieslietu ministrija (Patentu valde)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	18,270,000	0	0	0	0	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	18,270,000	0	0	0	0	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000
25. Pārresoru koordinācijas centrs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.UZDEVUMS: 4.4.1. Paplašināt esošos, sevi pierādījušos atbalsta mehānismus											
Finansējums kopā	64,107,690	0	0	0	0	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	64,107,690	0	0	0	0	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	64,107,690	0	0	0	0	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615	10,684,615

Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12.Ekonomikas ministrija	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	<i>52,200,000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>
15. Izglītības un zinātnes ministrija	11,907,690	0	0	0	0	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	<i>11,907,690</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1,984,615</i>	<i>1,984,615</i>	<i>1,984,615</i>	<i>1,984,615</i>	<i>1,984,615</i>	<i>1,984,615</i>
4.4.1.1. Latvijas inovāciju un tehnoloģiju attīstības atbalsta nodrošināšana sekmējot zināšanu pārnesi un komercializāciju, veicinot pētniecības, attīstības un inovācijas aktivitātes stratēģiski prioritārajās RIS3 specializācijas jomās, kā arī veicināt komersantu un pētniecības organizāciju sadarbību	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
12.Ekonomikas ministrija	52,200,000	0	0	0	0	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000	8,700,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto</i>	<i>52,200,000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>	<i>8,700,000</i>

projektu un pasākumu īstenošana**											
4.4.1.2. Zinātnes politikas ieviešana, vadība un zinātnes stratēģiskā komunikācija	11,907,690	0	0	0	0	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615
15. Izglītības un zinātnes ministrija	11,907,690	0	0	0	0	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	11,907,690	0	0	0	0	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615	1,984,615
2.UZDEVUMS: 4.4.2. Veicināt publiskā sektora vēlmi investēt inovatīvu risinājumu ieviešanā											
Finansējums kopā	44,325,000	0	0	0	0	7,387,500	7,387,500	7,387,500	7,387,500	7,387,500	7,387,500
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	44,325,000	0	0	0	0	7,387,500	7,387,500	7,387,500	7,387,500	7,387,500	7,387,500
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	41,325,000	0	0	0	0	6,887,500	6,887,500	6,887,500	6,887,500	6,887,500	6,887,500
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	4,305,000	0	0	0	0	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500
valsts pamatfunkciju	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000

Īstenošana	3,000,000	0	0	0	0	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	1,305,000	0	0	0	0	217,500	217,500	217,500	217,500	217,500	217,500
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	18,270,000	0	0	0	0	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	18,270,000	0	0	0	0	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000
4.4.2.1.Viedās pašvaldības. Jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšana pakalpojumu nodrošināšanai pašvaldībās - viedās pašvaldības (kompleksi risinājumi, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT, videi un klimatam draudzīgiem risinājumiem)	18,270,000	0	0	0	0	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000
21.Vides aizsardzības											

un reģionālās attīstības ministrija	18,270,000	0	0	0	0	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	18,270,000	0	0	0	0	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000	3,045,000
4.4.2.2. Zinātniskās darbības digitalizācija un dalība Eiropas Atvērtajā zinātnes mākonī	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	21,750,000	0	0	0	0	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000	3,625,000
4.4.2.3. Inovāciju iepirkuma izpratnes veicināšana un normatīvo aktu izvērtēšana inovācijas jomā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.2.4. Atbalsts nozaru politikas reformu plānošanas un īstenošanas procesam un digitālai transformācijai, izmantojot inovatīvās metodes un reformu komandu pieeju	4,305,000	0	0	0	0	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500
03. Ministru kabinets (Valsts kanceleja)	4,305,000	0	0	0	0	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500	717,500

valsts pamatfunkciju īstenošana	3,000,000	0	0	0	0	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	1,305,000	0	0	0	0	217,500	217,500	217,500	217,500	217,500	217,500
3.UZDEVUMS: 4.4.3. Veicināt inovācijas aktivitātes valsts kapitālsabiedrībās											
Finansējums kopā	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
<i>Informatīvi</i>											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
15. Izglītības un zinātnes ministrija	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
4.4.3.1. Izcilības centru izveide klimatneitralitātes izaicinājumu risināšanai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.3.2.Pilotprojekta īstenošana inovāciju iepirkumu īstenošanā un kapacitātes celšanā publiskajā sektorā	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
15. Izglītības un	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667

zinātnes ministrija	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	2,500,000	0	0	0	0	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667	416,667
4.UZDEVUMS: 4.4.4. Veicināt valsts lielo uzņēmumu inovāciju ekosistēmu											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
25. Pārresoru koordinācijas centrs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.4.1. Nozares ministrijām un kapitāla daļu turētājiem nodrošināt pētniecības un attīstības (P&A) veicināšanu, nosakot valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijās sasniedzamos P&A mērķus (ieguldījumu apjomus, prioritāros virzienus, sasniedzamos rādītājus) un pārvaldības	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

nosacījumus											
25. Pārresoru koordinācijas centrs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.UZDEVUMS: 4.4.5. Sekmēt digitālo transformāciju un tehnoloģiski ietilpīgu risinājumu											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.5.1. Veicināt sabiedrības brīvpieejas piekļuvi valsts institūciju, valsts kapitālsabiedrību, pašvaldību un pašvaldību kapitālsabiedrību datu kopām	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21.Vides aizsardzības											

un reģionālās attīstības ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.5.2. 5000 ekonomiski aktīvo uzņēmumu kopas monitorēšanas sistēmas izstrādāšana un ieviešana precīzākai produktivitātes izmaiņu novērtēšanai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.UZDEVUMS: 4.4.6. Sekmēt privātā un publiskā sektora investīcijas pētniecībā, attīstībā un inovācijās											
Finansējums kopā	631,191,347	0	0	0	0	105,198,558	105,198,558	105,198,558	105,198,558	105,198,558	105,198,558
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	631,191,347	0	0	0	0	105,198,558	105,198,558	105,198,558	105,198,558	105,198,558	105,198,558
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	147,500,000	0	0	0	0	24,583,333	24,583,333	24,583,333	24,583,333	24,583,333	24,583,333
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	483,691,347	0	0	0	0	80,615,225	80,615,225	80,615,225	80,615,225	80,615,225	80,615,225
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	299,750,000	0	0	0	0	49,958,333	49,958,333	49,958,333	49,958,333	49,958,333	49,958,333
valsts pamatfunkciju īstenošana	147,500,000	0	0	0	0	24,583,333	24,583,333	24,583,333	24,583,333	24,583,333	24,583,333
Eiropas Savienības											

politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	152,250,000	0	0	0	0	25,375,000	25,375,000	25,375,000	25,375,000	25,375,000	25,375,000
16. Zemkopības ministrija	331,441,347	0	0	0	0	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	331,441,347	0	0	0	0	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225	55,240,225
4.4.6.1. Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas attīstība	45,000,000	0	0	0	0	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	45,000,000	0	0	0	0	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000
valsts pamatfunkciju īstenošana	45,000,000	0	0	0	0	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000
4.4.6.2. RIS3 izcilības centri	60,900,000	0	0	0	0	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	60,900,000	0	0	0	0	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	60,900,000	0	0	0	0	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000	10,150,000
4.4.6.3. Tirgus orientēto pētījumu programmas atjaunošana	45,000,000	0	0	0	0	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	45,000,000	0	0	0	0	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000
valsts pamatfunkciju īstenošana	45,000,000	0	0	0	0	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000	7,500,000
4.4.6.4. Veicināt valsts											

un Pašvaldību atbalstu viedās mobilitātes inovatīvu projektu realizēšanai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.6.5. Izstrādāts sadarbības mehānisms ar industrijas pārstāvjiem finansējumu programmu izstrādei un pilnveidošanai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.6.6. Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei (t.sk. Eiropas Inovāciju partnerības darba grupu īstenošana)	21,044,090	0	0	0	0	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348
16. Zemkopības ministrija	21,044,090	0	0	0	0	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	21,044,090	0	0	0	0	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348	3,507,348
4.4.6.7. Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecībā un	310,397,257	0	0	0	0	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876

pārstrādē, un ražotāju sadarbības veicināšana												
16. Zemkopības ministrija	310,397,257	0	0	0	0	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	310,397,257	0	0	0	0	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876	51,732,876
4.4.6.8. Stiprināt augstākās izglītības, tai skaitā kultūrizglītības, institūcijas kā zināšanu radīšanas, tehnoloģiju pārneses un inovāciju centrus gudrai izaugsmei	49,590,000	0	0	0	0	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	49,590,000	0	0	0	0	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	49,590,000	0	0	0	0	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000	8,265,000
4.4.6.9. Zinātnes bāzes finansējuma nodrošināšana pilnvērtīgā, izaugsmi veicinošā apmērā	40,000,000	0	0	0	0	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667
15. Izglītības un zinātnes ministrija	40,000,000	0	0	0	0	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	40,000,000	0	0	0	0	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667	6,666,667
4.4.6.10. Praktiskas ievirzes pētījumu programma	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
15. Izglītības un	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000

zinātnes ministrija	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
4.4.6.11. Valsts pētījumu programma	17,500,000	0	0	0	0	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667
15. Izglītības un zinātnes ministrija	17,500,000	0	0	0	0	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	17,500,000	0	0	0	0	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667	2,916,667
7.UZDEVUMS: 4.4.7.Sekmēt finanšu instrumentu izmantošanu											
Finansējums kopā	106,000,000	0	0	0	0	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	106,000,000	0	0	0	0	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	19,000,000	0	0	0	0	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	87,000,000	0	0	0	0	14,500,000	14,500,000	14,500,000	14,500,000	14,500,000	14,500,000
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Izglītības un zinātnes ministrija	106,000,000	0	0	0	0	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667	17,666,667
valsts pamatfunkciju	10,000,000	0	0	0	0	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667

<i>Īstenošana</i>	19,000,000	0	0	0	0	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	87,000,000	0	0	0	0	14,500,000	14,500,000	14,500,000	14,500,000	14,500,000	14,500,000
4.4.7.1. Latvijas pilnvērtīga dalība Apvārsnis Eiropa programmā, tajā skaitā nodrošinot kompleksu atbalsta instrumentu klāstu un sasaisti ar RIS3 specializācijas jomu attīstīšanu	99,910,000	0	0	0	0	16,651,667	16,651,667	16,651,667	16,651,667	16,651,667	16,651,667
15. Izglītības un zinātnes ministrija	99,910,000	0	0	0	0	16,651,667	16,651,667	16,651,667	16,651,667	16,651,667	16,651,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	19,000,000	0	0	0	0	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667	3,166,667
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	80,910,000	0	0	0	0	13,485,000	13,485,000	13,485,000	13,485,000	13,485,000	13,485,000
4.4.7.2. Mobilitātes, pieredzes apmaiņas un sadarbības aktivitātes starptautiskās konkurētspējas uzlabošanai zinātnē	6,090,000	0	0	0	0	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000
15. Izglītības un zinātnes ministrija	6,090,000	0	0	0	0	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	6,090,000	0	0	0	0	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000	1,015,000

4.4.7.3. Tehnoloģiju pārneses procesa īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.UZDEVUMS: 4.4.8. Nodrošināt atbalstu jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībai											
Finansējums kopā	5,100,000	0	0	0	0	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	5,100,000	0	0	0	0	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000
tajā skaitā:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	5,100,000	0	0	0	0	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000
<i>Informatīvi</i>											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	5,100,000	0	0	0	0	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000
valsts pamatfunkciju īstenošana	5,100,000	0	0	0	0	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000
4.4.8.1. Nodrošināt finansējuma pieejamību komersantiem finanšu instrumentu veidā jaunuzņēmumu, kā arī mazo un vidējo uzņēmēju attīstībai un konkurētspējas celšanai	100,000	0	0	0	0	16,667	16,667	16,667	16,667	16,667	16,667
12. Ekonomikas ministrija	100,000	0	0	0	0	16,667	16,667	16,667	16,667	16,667	16,667
valsts pamatfunkciju īstenošana	100,000	0	0	0	0	16,667	16,667	16,667	16,667	16,667	16,667
4.4.8.2. Atbalsta instrumenti jaunuzņēmumu											

ekosistēmas attīstībai augsti kvalificēta darbaspēka piesaistei un apmācībai	5,000,000	0	0	0	0	833,333	833,333	833,333	833,333	833,333	833,333
12. Ekonomikas ministrija	5,000,000	0	0	0	0	833,333	833,333	833,333	833,333	833,333	833,333
valsts pamatfunkciju īstenošana	5,000,000	0	0	0	0	833,333	833,333	833,333	833,333	833,333	833,333
4.4.8.3. Uzņēmējdarbības uzsācēju inkubācijas procesa nodrošināšana, jaunu uzņēmēju motivācijas veicināšana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.UZDEVUMS: 4.4.9. Nodrošināt kvalitatīvu tiesisko un konsultatīvo bāzi											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
19. Tieslietu ministrija (Patentu valde)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.9.1. Veicināt izpratni											

par intelektuālā īpašuma tiesībām uzņēmējdarbībā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19. Tieslietu ministrija (Patentu valde)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.UZDEVUMS: 4.4.10. Turpināt uzņēmumu vadītus lietišķos pētījumus (Kompetenču centri)											
Finansējums kopā	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
Informatīvi											
Sadalījumā pa budžeta resoriem											
12. Ekonomikas ministrija	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
4.4.10.1.Stratēģisko vērtības ķēžu attīstības veicināšana, sniedzot atbalstu komersantiem uz Kompetences centru programmas un Klasteru programmas bāzes	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000

12. Ekonomikas ministrija	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	41,760,000	0	0	0	0	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000	6,960,000
11.UZDEVUMS: 4.4.11. Veicināt inovācijas ekosistēmas attīstību augstskolās, veidojot atbalsta programmas uzņēmēj prasmju attīstībai, biznesa inkubātorus un koprades telpas. Jāpaplašina sadarbība ar EIT											
Finansējums kopā	16,500,000	0	0	0	0	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	16,500,000	0	0	0	0	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000
tajā skaitā*:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	16,500,000	0	0	0	0	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
15. Izglītības un zinātnes ministrija	16,500,000	0	0	0	0	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu	16,500,000	0	0	0	0	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000

<i>Īstenošana**</i>											
4.4.11.1. Inovāciju granti studentiem											
15. Izglītības un zinātnes ministrija	16,500,000	0	0	0	0	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	16,500,000	0	0	0	0	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000	2,750,000
12.UZDEVUMS: 4.4.12. Nodrošināt tiesiskā regulējuma izveidi pilotteritoriju, jeb inovāciju zonu ierīkošanai											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.12.1. Normatīvo aktu izvērtēšana un pilnveidošana balstoties uz ikgadējo											

Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākuma plāna pilnveides procesu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. RĪCĪBAS VIRZIENS: 4.5. FINANŠU PIEEJAMĪBA											
Finansējums kopā	219,240,000	0	0	0	0	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	219,240,000	0	0	0	0	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	219,240,000	0	0	0	0	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	219,240,000	0	0	0	0	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	219,240,000	0	0	0	0	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000	36,540,000
1.UZDEVUMS: 4.5.1. Finanšu pieejamības veicināšana uzņēmumu darbības saglabāšanai											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.5.1.1.Finanšu tirgus nepilnības novēršana kreditēšanas jomā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.UZDEVUMS: 4.5.2. Finanšu instrumentu attīstība, kreditēšanas paplašināšanās											
Finansējums kopā	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**											

<i>pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
4.5.2.1.Akcelerācijas un Riska kapitāla attīstība	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.5.2.2.Jaunu finanšu instrumentu nodrošināšana komersantiem inovāciju attīstībai un veicināšanai, tai skaitā atbalsts produktivitātes celšanai reģionos	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
12. Ekonomikas ministrija	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	217,500,000	0	0	0	0	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000	36,250,000
3.UZDEVUMS: 4.5.3. Kapitāla tirgus atbalsta pasākumu izstrāde											
Finansējums kopā	1,740,000	0	0	0	0	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	1,740,000	0	0	0	0	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000
tajā skaitā*:											
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	1,740,000	0	0	0	0	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000
Informatīvi											
<i>Sadalījumā pa budžeta</i>											

resoriem											
12. Ekonomikas ministrija	1,740,000	0	0	0	0	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	<i>1,740,000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>
4.5.3.1. Atbalsts mazo, vidējo komersantu finansējuma piesaistei kapitāla tirgos	1,740,000	0	0	0	0	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000
12. Ekonomikas ministrija	1,740,000	0	0	0	0	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000	290,000
<i>Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**</i>	<i>1,740,000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>	<i>290,000</i>
4. UZDEVUMS: 4.5.4. Finanšu pieejamība dalībai horizontālajās ES programmās											
Finansējums kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidēja termiņa budžeta ietvara likums, kopā	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
tajā skaitā*:											
valsts pamatfunkciju īstenošana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošana**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatīvi											

<i>Sadalījumā pa budžeta resoriem</i>											
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.5.4.1.Izstrādāta valsts atbalsta programma komersantu dalībai (līdzfinansējums) Horizon Europe, Digital-Europe u.c. līdzīga formātā ES līmeņa inovāciju programmās	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.5.4.2.Nodrošināt atbilstošu valsts atbalstu Ekosistēmas dalībnieku pieteikumu sagatavošanai un projektu virzībai Eiropas Savienības finanšu atbalsta programmās (Apvārsnis Eiropa, Interreg, u.c.), saistoši Viedās mobilitātes jomai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Ekonomikas ministrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

* ja finanšu informācija jāatspoguļo arī attiecībā uz valsts speciālo sociālās apdrošināšanas budžetu, tabulu papildina ar atsevišķu rindu, ko izvieto kā nākamo aiz rindas "valsts pamatfunkciju īstenošana". Savukārt, ja nepieciešamā finanšu informācija attiecas tikai uz valsts speciālo sociālās apdrošināšanas budžetu, rindu "valsts pamatfunkciju īstenošana" aizstāj ar rindu "valsts sociālās apdrošināšanas speciālais budžets".

** Norāda Eiropas Savienības un pārējo ārvalstu finanšu palīdzību regulējošos tiesību aktus vai to projektus, kas nosaka attiecīgā finansējuma piešķiršanas nosacījumus.

*** Summas ir norādītas indikatīvi sasaistē ar 2021.- 2027.gada plānošanas perioda ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda darbības programmu.

**** Biomasas izmantošana atbalstāma tikai tajās teritorijās, kur nav gaisa kvalitātes problēmas un pie nosacījuma, ka tiek izmantotas jaunākās tehnoloģijas (tai skaitā, emisiju attīrīšanas iekārtas), kas palīdz līdz minimuma samazināt biomasas izmantošanas rezultātā radīto gaisa piesārņojumu

Rīcības virzienu uzdevumi, to izpildes termiņš un atbildīgā/līdzatbildīgā institūcija

Nr.p.k.	Atsauce uz NAP uzdevumu*	Uzdevumi	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgā institūcija	Sasaiste ar politikas rezultātu (PR) un rezultatīvo rādītāju (RR)
4.1. RĪCĪBAS VIRZIENS: CILVĒKKAPITĀLS						
4.1.1.		Darbaspēka piedāvājuma atbilstības tautsaimniecības pieprasījumam veicināšana				
4.1.1.1.	172	Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi	2022- 2027	ZM	VARAM	PR 1.1./ RR 1.1.2.
4.1.1.2.	172	Atbalsts pieaugušo (tostarp bezdarba riskam pakļautajām personām) individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai	Pastāvīgi	IZM	LM, KM, EM, ZM, VM, IEM, VARAM, VK, sociālie partneri	PR 1.1./ RR 1.1.2.
4.1.1.3.	182	Interesu izglītības pieejamības paplašināšana sociālās atstumtības riskam pakļautiem izglītojamajiem	2022-2027	IZM	LM, VARAM, VM, pašvaldības	PR 1.1./ RR 1.1.2.
4.1.2.		Augsti kvalificētu speciālistu sagatavošana/piesaiste				
4.1.2.1.	199	Cilvēkresursu attīstība un ekselences stiprināšana. Prasmju un zināšanu attīstība - augstskolu pasniedzēju zināšanu un prasmju attīstība/ ekselencei (IT skolai u.c.), digitalizācijas un vispārējo prasmju stiprināšana komersantiem	Pastāvīgi	IZM	EM, plānošanas reģioni	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.2.2.	220	Izveidot mehānismu mērķtiecīgai ārvalstu talantu piesaistei un attīstības iespēju nodrošināšanai	2021- 2027	LIAA	Komersanti, IZM	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.2.3.	153, 157	Izglītības sistēmas pilnveidošana vidējās un augstākajās mācību iestādes, lai izglītības sistēma spētu nodrošināt tautsaimniecību ar kvalificētiem inženieriem	2021- 2027	IZM	Komersanti, IZM	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.3.		Īstenot pasākumus darbaspēka apmācībām				
		Izglītības procesa individualizācija, starpnozaru sadarbība				

4.1.3.1.	166	profesionālās izglītības izcīlībai un skolēnu komercdarbības iemaņu attīstībai, lai veicinātu interesi par mācību uzņēmumu veidošanu	Pastāvīgi	IZM	KM, IeM, ZM, EM, VM, LM	PR 1.1./ RR 1.1.1.
4.1.3.2.	166	Tautsaimniecības izaugsmei atbilstoša profesionālā izglītība	Pastāvīgi	IZM	KM, IeM, ZM, EM, VM, LM, plānošanas reģioni	PR 1.1./ RR 1.1.1.
4.1.3.3.	221	Paaugstināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam	Pastāvīgi	LM	NVA, EM, IZM	PR 1.1./ RR 1.1.1.
4.1.4.		Veicināt mājokļu pieejamību				
4.1.4.1.	349	Sociālo mājokļu pieejamība īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām personām, t.sk. bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc pilngadības sasniegšanas, sekmējot vienlīdzīgas iespējas iesaistīties darba tirgū un uzlabojot profesionālo mobilitāti	2022- 2027	EM	LM	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.4.2.	350	Atbalsts ilgtspējīgu, zemu būvniecības un ekspuatācijas izmaksu mājokļiem primāri teritorijās ar jaunu darba vietu potenciālu	2022- 2027	EM	VARAM	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.4.3.	352	Atbalsts privātpersonām mājokļa iegādei vai būvniecībai	2022- 2027	EM		PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.4.4.	353	Energoefektivitātes paaugstināšana dzīvojamās ēkās un resursu efektīva izmantošana (daudzīvokļu, privātās un neliela dzīvokļu skaita ēku kompleksos)	2022- 2027	EM		PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.4.5.	353	Energoefektivitātes paaugstināšana valsts ēkās. Energoefektivitātes uzlabošanas, viedas energovadības un atjaunojamo energoresursu izmantošanas pasākumi valsts īpašumā esošajās ēkās	2022- 2027	EM		PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.4.6.	353	Privāto investīciju piesaiste energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem, attīstot ESKO tirgu	2022- 2027	EM	FM	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.4.7.	355	Vienkāršot būvniecības procedūras dzīvojamo māju būvniecībai	2022- 2027	EM		PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.4.8.	354	Mājokļu īres tirgus funkcionēšanas uzlabošana, izveidojot efektīvu īres tirgus tiesisko regulējumu un nodokļu/nodevu piemērošanu un aktualizējot dzīvokļu tiesību regulējumu pārvaldīšanas, īpašumtiesību un būvniecības jomā	2022- 2027	EM	VARAM	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.5.		Atbalsts pirmspensijas vecuma iedzīvotāju nodarbinātībai				
4.1.5.1.	221	Veicināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju iekļaušanos darba tirgū.	2022- 2027	LM	NVA	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.1.6.		Nozaru prasmju fondu attīstīšana Latvijā				

4.1.6.1.	171	Atbilsts nozaru vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai**	2022-2027	IZM	Darba devējus un darba ņēmējus pārstāvošas institūcijas, komersanti, plānošanas reģioni	PR 1.1./ RR 1.1.1./ 1.1.2.
4.2. RĪCĪBAS VIRZIENS: UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE EKSPORTSPĒJAI						
4.2.1. RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS: BIZNESA VIDE EKSPORTSPĒJAI						
4.2.1.1.		Sekmēt kvalitātes, standartu un atzīšanas instrumentu izmantošanu starptautiskajā vidē				
4.2.1.2.		Atbalstīt augsto tehnoloģiju preču eksportu un zināšanu ietilpīgu pakalpojumu				
4.2.1.2.1.	203	Sniegt atbalstu eksporta veicināšanai Latvijas uzņēmēju konkurētspējas celšanai	2021- 2027	EM	LIAA	PR 1.2./ RR 1.2.1.1./ 1.2.1.2.
4.2.1.2.2.	203	Nodrošināt Latvijas uzņēmēju eksporta iespējas ārvalstīs, veidojot specifīgu ārējo ekonomisko pārstāvniecību tīklu	2022- 2027	EM	ĀM	PR 1.2./ RR 1.2.1.1./ 1.2.1.2.
4.2.1.3.		Sekmēt produktu konkurētspēju				
4.2.1.3.1.	283	AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana rūpniecībā. Jaunu energoefektīvu ražotņu būvniecība; esošo rūpnieciskās ražošanas jaudu modernizēšana***	2022- 2027	EM	VARAM	PR 1.2./ RR 1.2.1.1./ 1.2.1.2.
4.2.1.4.		Atbalstīt kvalitatīvu un eksportspējīgu tūrisma produktu izstrādi un modernizāciju				
4.2.1.4.1.	384	Tūrisma produktu attīstības programma, balstoties uz klasteru pieeju, kredītu garantijas uzņēmumu internacionalizācijas veicināšanai	Pastāvīgi	EM	LIAA	PR 1.2./ RR 1.2.1.3.
4.2.1.4.2.	384	Veicināt mazo un vidējo tūrisma uzņēmumu inovācijas potenciālu, lai veiksmīgāk iesaistītos starptautiskos tūrisma tirgos	Pastāvīgi	EM	LIAA	PR 1.2./ RR 1.2.1.3.
4.2.1.4.3.	384	Veicināt Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautisko konkurētspēju un atpazīstamību vietējā un ārvalstu tirgos	Pastāvīgi	EM	LIAA	PR 1.2./ RR 1.2.1.3.
4.2.1.5.		Izveidot visaptverošu eksporta kredītu darījumu sistēmu				
4.2.1.5.1.	203	Eksporta kredītu garantijas, tai skaitā Eksporta kredītu aģentūras izveide	2022- 2027	EM	ALTUM	PR 1.2./ RR 1.2.1.1.
4.2.1.6.		Turpināt eksporta veicināšanas pasākumus				
4.2.1.6.1.	203	Stiprināt LIAA ārvalstu pārstāvniecību kapacitāti, ņemt vērā klasteru, nozaru asociāciju un uzņēmumu apvienību	2022- 2027	EM		PR 1.2./ RR 1.2.1.1./ 1.2.1.2.

		rekomendācijas				1.2.1.1./ 1.2.1.2.
4.2.1.7.		Atbalsts lielajiem eksportspējīgajiem uzņēmumiem				
4.2.1.7.1.	239	Produktivitātes kāpināšana vidējos un lielos uzņēmumos	2022- 2027	EM	ALTUM	PR 1.2./ RR 1.2.1.1./ 1.2.1.2.
4.2.1.8.		Atbalsts eksporta darbībām, tai skaitā dalībai starptautiskās izstādēs				
4.2.1.8.1.	202, 203	Stiprināt LIAA programmas un paredzot atbalstu jau eksportspējīgiem uzņēmumiem	2022- 2027	EM		PR 1.2./ RR 1.2.1.1./ 1.2.1.2.
4.2.1.9.		Sekmēt Eiropas digitālās inovācijas centru izveidi un attīstību Latvijā				
4.2.1.9.1.	204	Atbalsts Digitālo inovāciju centru izveidei Latvijā	2022- 2027	EM	VARAM	PR 1.2./ RR 1.2.1.1./ 1.2.1.2.
4.2.2. RĪCĪBAS APAKŠVIRZIENS: UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDE						
4.2.2.1.		Nulles papīra ekonomika koncepta attīstība				
4.2.2.1.1.	316	No papīra dokumentos balstītas pakalpojumu sniegšanas uz primāri digitālu valsts pārvaldes pakalpojumu sniegšanu	2021- 2027	EM	Visas ministrijas	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.2.2.2.		Nodrošināt principa "Konsultē vispirms" darbību				
4.2.2.2.1.	428	Nodrošināt principa "Konsultē vispirms" darbību	Pastāvīgi	EM	Visas ministrijas	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.2.2.3.		"Nulles birokrātijas" pieejas attīstība un īstenošana				
4.2.2.3.1.	428	Politikas plānošanas un politikas ietekmes novērtējuma sistēmas attīstība - pierādījumos balstītas rīcībpolitikas plānošana, normatīvisma mazināšana	Pastāvīgi	VK	Visas ministrijas, PKC	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.2.2.4.		Proaktīvu un uz sabiedrības interesēm vērstu, digitālu procesu attīstība				
4.2.2.4.1.	204	Digitālā transformācija. Grants, lai veicinātu digitālo tehnoloģiju integrāciju uzņēmumu darbībā un to izmantošanu eksporta kāpināšanai, kā arī veicinātu digitālo tehnoloģiju risinājumu izmantošanu uzņēmējdarbības vides uzlabošanā	2022- 2027	EM	VARAM	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.2.2.5.		Atviegloti nosacījumi jaunu produktu testēšanai un attīstīšanai				
4.2.2.6.		Atbalsts mazo, vidējo uzņēmumu attīstībai. Iekšējā tirgus kapacitātes stiprināšana				
4.2.2.6.1.	223	Atbalstīt sociālo uzņēmējdarbību	2022- 2027	LM	ALTUM	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.2.2.6.2.	383	Uzņēmējdarbības prasmju attīstība radošo industriju jomā	2022- 2027	KM	EM (LIAA)	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.

4.2.2.6.3.	237	Nodrošināt ātru un efektīvu komerciesību aizsardzību un strīdu risināšanu	2022- 2027	TM	IeM, Tiesas, TA	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.2.2.6.4.	202	Latvijas potenciālo komersantu motivācija un to inovācijas kapacitātes stiprināšana, komersantu inkubēšanas procesa nodrošināšana, biznesa inkubatoru attīstība, un komersantu internacionalizācijas kapacitātes attīstība	2022- 2027	EM	IZM, VK, VARAM	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.2.2.6.5.	202, 203	Sīko, mazo, vidējo un lielo uzņēmumu internacionalizācijas kapacitātes attīstība, ievērojot uzņēmumu stratēģiju vajadzības	2022- 2027	EM	LIAA, ZM	PR 1.2./ RR.1.2.2.1./1.2.2.2.
4.3. RĪCĪBAS VIRZIENS: INFRASTRUKTŪRA						
4.3.1.		Atbalsts digitālo risinājumu, automatizācijas, modernizācijas, jauno dekarbonizācijas tehnoloģiju ieviešanai, investīciju programmas ražošanas procesu automatizācijai				
4.3.1.1.	316	IKT risinājumu un pakalpojumu attīstība un iespēju radīšana privātajam sektoram	2022- 2027	VARAM	Visas ministrijas, pašvaldības resori, kuri sniedz pakalpojumus KAC	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.2.		Produktivitāti paaugstinošu darbību atbalstīšana privātajā sektorā, atjaunojamo energoresursu, augsto tehnoloģiju pielietošanai tautsaimniecības nozarēs				
4.3.2.1.	281	AER izmantošanas elektroenerģijas ražošanā veicināšana***	2022- 2027	EM	VARAM	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.2.2.	281	AER izmantošana un energoefektivitātes paaugstināšana lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē***	2022- 2027	EM	VARAM, pašvaldības	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.2.3.	281	Biometāna ražošanas un izmantošanas veicināšana	2022- 2027	EM	VARAM	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.2.4.	318	Enerģētiskās drošības un neatkarības palielināšana un virzība uz pilnīgu enerģijas tirgu integrāciju. Inčukalna pazemes gāzes krātuves modernizācijas projekts, kura ietvaros tiks mazināta dabazgāzes izņemšanas jaudas atkarība no krātuvē atlikušā aktīvā dabazgāzes daudzuma, kā arī papildus iekšējās infrastruktūras stiprināšana	2022- 2027	EM		PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.2.5.	318	Enerģētiskās drošības un neatkarības palielināšana un virzība uz pilnīgu enerģijas tirgu integrāciju. Baltijas valstu sinhronizācija ar Eiropas elektroenerģijas tīklu, stiprinot iekšējos savienojumus, kā arī izveidojot jūras līdžstrāvas kabeli Lietuva - Polija	2022- 2027	EM		PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.2.6.	205	Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos	2022- 2027	VARAM	EM, pašvaldības	PR 1.3./ RR

4.3.2.0.	200	un inovatīvu uz aprites principiem balstītu biznesa modeļu attīstība	2022- 2027	VARAM	un to uzņēmumi	1.3.1./1.3.2.
4.3.3.		Sekmēt labvēlīgas ĀTI politikas veidošanu				
4.3.3.1.	199	Atbalsts ĀTI projektu īstenošanai viedās specializācijas jomās	2022- 2027	EM	LIAA	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.4.		Atbalsts starptautisko biznesa pakalpojumu centriem Latvijā				
4.3.4.1.	220	Latvijas SBPC industrijas vides uzlabošanas pasākumu īstenošana, cilvēkkapitāla un imigrācijas jautājumos.	Pastāvīgi	LM	NVA, EM, VARAM, ĀM	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2
4.3.5.		Veicināt uzņēmējdarbības attīstību un sadarbību ar investoriem un sadarbību ar Latvijas pētniecības un attīstības institūcijām				
4.3.5.1.	332	Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam	2022- 2027	VARAM	EM, ZM, SM, pašvaldības, LPS, LLPA, RACA, plānošanas reģioni, LDDK, LTRK	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.5.2.	317	Digitālās transformācijas pārvaldība un Digitālo prasmju attīstīšana	Pastāvīgi	VARAM	Visas ministrijas, VK, pašvaldības	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.5.3.	332	Īstenot papildus atbalsta pasākumus pašvaldībām lielu un stratēģiski nozīmīgu investīciju piesaistē	2022- 2027	VARAM, EM	ZM, SM, pašvaldības, LPS, LLPA, RACA, plānošanas reģioni, LDDK, LTRK	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.6.		Latvijas industriālo ēku fonda attīstība				
4.3.6.1.	336	Pašvaldību ēku un specializēto ēku energoefektivitātes paaugstināšana	2022- 2028	VARAM	EM, pašvaldības	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.7.		Stiprināt LIAA proaktīvo investīciju piesaistes kapacitāti				
4.3.7.1.	144	Zināšanu pārneses pasākumi sabiedrības vajadzību nodrošināšanai	2022- 2027	IZM	Visas nozares atbildīgās ministrijas, PKC, VK	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.7.2.	243	Ārējās ekonomiskās politikas īstenošanas (t.sk. resursu) koncentrēšana skaidru mērķu sasniegšanai	2021-2027	EM, ĀM		PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.8.		Veidot nacionālas nozīmes tūrisma infrastruktūru				

4.3.8.1.	336	Pašvaldību publiskās ārtelpas attīstība tūrisma veicināšanai, publisko pakalpojumu uzlabošana, attīstot alternatīvus pakalpojumu modeļus un infrastruktūru, pašvaldību pakalpojumu ēku energoefektivitāti, kā arī publiskās ārtelpas kvalitāti	2022- 2027	VARAM	KM, pašvaldības	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.8.2.	369	Reģionālās kultūras infrastruktūras attīstība kultūras pakalpojumu pieejamības uzlabošana	2022- 2027	KM	FM (VNĪ), pašvaldības	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.9.		Finansējums klasteru programmu pilnvērtīgai turpināšanai				
4.3.9.1.	168	Latvijas Digitālās ekselences stratēģija	2022-2027	IZM	VARAM,EM, IeM,LM, VK, sociālie partneri	PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.3.9.2.	203	Uz Klasteru programmas bāzes izstrādāts un komersantiem pieejams atbalsta mehānisms sadarbības, eksporta un internacionalizācijas veicināšanai	2022-2027	EM		PR 1.3./ RR 1.3.1./1.3.2.
4.4. RĪCĪBAS VIRZIENS: INOVĀCIJAS						
4.4.1.		Paplašināt esošos, sevi pierādījušos atbalsta mehānismus				
4.4.1.1.	202	Latvijas inovāciju un tehnoloģiju attīstības atbalsta nodrošināšana sekmējot zināšanu pāresi un komercializāciju, veicinot pētniecības, attīstības un inovācijas aktivitātes stratēģiski prioritārajās RIS3 specializācijas jomās, kā arī veicināt komersantu un pētniecības organizāciju sadarbību	2022- 2027	EM	IZM, VK, KM, VARAM, VM, plānošanas reģioni	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.1.2.	141	Zinātnes politikas ieviešana, vadība un zinātnes stratēģiskā komunikācija	2022- 2027	IZM, EM	Visas nozares atbildīgās ministrijas, PKC, VK	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.2.		Veicināt publiskā sektora vēlmi investēt inovatīvu risinājumu ieviešanā				
4.4.2.1.	336	Viedās pašvaldības. Jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšana pakalpojumu nodrošināšanai pašvaldībās - viedās pašvaldības (kompleksi risinājumi, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT, videi un klimatam draudzīgiem risinājumiem)	Pastāvīgi	VARAM	FM, EM, IZM, LPS, LLPA, RACA, LTRK, LDDK, zinātnes un pētniecības institūcijas.	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.2.2.	143	Zinātniskās darbības digitalizācija un dalība Eiropas Atvērtajā zinātnes mākonī	2022- 2027	IZM	EM, ZM, VM, KM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.2.3.	142	Inovāciju iepirkuma izpratnes veicināšana un normatīvo aktu izvērtēšana inovācijas jomā	Pastāvīgi	EM	IUB, Komersanti, Zinātniskās institūcijas	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.

4.4.2.4.	428	Atbalsts nozaru politikas reformu plānošanas un īstenošanas procesam un digitālai transformācijai, izmantojot inovatīvās metodes un reformu komandu pieeju	2022- 2027	VK	Valsts administrācijas skola, IZM, EM, LM, VM, SM, VARAM, NVO, komersanti, pašvaldības, sociālie partneri	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.3.		Veicināt inovācijas aktivitātes valsts kapitālsabiedrībās				
4.4.3.1.	143	Izcilības centru izveide klimatneitralitātes izaicinājumu risināšanai	2022- 2027	IZM	EM, ZM, VM, VARAM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.3.2.	142	Pilotprojekta īstenošana inovāciju iepirkumu īstenošanā un kapacitātes celšanā publiskajā sektorā	2022- 2027	IZM	EM, VARAM, VKS, PKC	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.4.		Veicināt valsts lielo uzņēmumu inovāciju ekosistēmu				
4.4.4.1.	142	Nozares ministrijām un kapitāla daļu turētājiem nodrošināt pētniecības un attīstības (P&A) veicināšanu, nosakot valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijās sasniedzamos P&A mērķus (ieguldījumu apjomus, prioritāros virzienus, sasniedzamos rādītājus) un pārvaldības nosacījumus	2021-2027	PKC	EM, SM, FM, ZM, VM	PR 1.4./ RR 1.4.1.
4.4.5.		Sekmēt digitālo transformāciju un tehnoloģiski ietilpīgu risinājumu				
4.4.5.1.	317	Veicināt sabiedrības brīvpieejas piekļuvi valsts institūciju, valsts kapitālsabiedrību, pašvaldību un pašvaldību kapitālsabiedrību datu kopām	2021- 2027	VARAM	Pašvaldības	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.5.2.	205	5000 ekonomiski aktīvo uzņēmumu kopas monitorēšanas sistēmas izstrādāšana un ieviešana precīzākai produktivitātes izmaiņu novērtēšanai	2022 - 2027	EM	CSP	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.		Sekmēt privātā un publiskā sektora investīcijas pētniecībā, attīstībā un inovācijās				
4.4.6.1.	139	Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas attīstība	2022- 2027	IZM	EM, ZM, VM, KM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.2.	143	RIS3 izcilības centri	2022- 2027	IZM	EM, ZM, VM, KM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.3.	140	Tirgus orientēto pētījumu programmas atjaunošana	2022- 2027	IZM	Visas nozares atbildīgās ministrijas, PKC, VK	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
					LIAA,	

4.4.6.4.	312, 314	Veicināt valsts un Pašvaldību atbalstu viedās mobilitātes inovatīvu projektu realizēšanai	2021- 2027	EM	pašvaldības, VARAM, plānošanas reģioni	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.5.	202	Izstrādāts sadarbības mehānisms ar industrijas pārstāvjiem finansējumu programmu izstrādei un pilnveidošanai	2021- 2027	IZM, EM		PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.6.	200	Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei (t.sk. Eiropas Inovāciju partnerības darba grupu īstenošana)	2022- 2027	ZM		PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.7.	206	Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecībā un pārstrādē, un ražotāju sadarbības veicināšana	2022-2027	ZM		PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.8.	156	Stiprināt augstākās izglītības, tai skaitā kultūrizglītības, institūcijas kā zināšanu radīšanas, tehnoloģiju pārnese un inovāciju centrus gudrai izaugsmei	2022- 2027	IZM	ZM, VM, KM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.9.	139	Zinātnes bāzes finansējuma nodrošināšana pilnvērtīgā, izaugsmi veicinošā apmērā	2022-2027	IZM	EM, ZM, VM, KM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.10.	140	Praktiskas ievirzes pētījumu programma	2022- 2027	IZM	Visas atbildīgās nozares ministrijas, PKC, VK	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.6.11.	140	Valsts pētījumu programma	2022- 2027	IZM	Visas nozares atbildīgās ministrijas, PKC, VK	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.7.		Sekmēt finanšu instrumentu izmantošanu				
4.4.7.1.	139	Latvijas pilnvērtīga dalība Apvārsnis Eiropa programmā, tajā skaitā nodrošinot kompleksu atbalsta instrumentu klāstu un sasaisti ar RIS3 specializācijas jomu attīstīšanu	2022- 2027	IZM	EM, ZM, VM, KM, VARAM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.7.2.	139	Mobilitātes, pieredzes apmaiņas un sadarbības aktivitātes starptautiskās konkurētspējas uzlabošanai zinātnē	Pastāvīgi	IZM	EM, ZM, VM, KM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.7.3.	202, 199, 200, 201,	Tehnoloģiju pārnese procesa īstenošana	2022- 2027	EM	LIAA	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.8.		Nodrošināt atbalstu jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībai				
4.4.8.1.	201	Nodrošināt finansējuma pieejamību komersantiem finanšu instrumentu veidā jaunuzņēmumu, kā arī mazo un vidējo uzņēmēju attīstībai un konkurētspējas celšanai	2022- 2027	EM		PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.8.2.	201	Atbalsta instrumenti jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstībai augsti kvalificēta darbaspēka piesaistei un apmācībai	2022- 2027	EM		PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.

4.4.8.3.	202, 240	Uzņēmējdarbības uzsācēju inkubācijas procesa nodrošināšana, jaunu uzņēmēju motivācijas veicināšana	2022- 2027	EM	LIAA	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.9.		Nodrošināt kvalitatīvu tiesisko un konsultatīvo bāzi				
4.4.9.1.	237	Veicināt izpratni par intelektuālā īpašuma tiesībām uzņēmējdarbībā	Pastāvīgi	PV		PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.10.		Turpināt uzņēmumu vadītus lietišķos pētījumus (Kompetenču centri)				
4.4.10.1.	199, 201	Stratēģisko vērtības ķēžu attīstības veicināšana, sniedzot atbalstu komersantiem uz Kompetences centru programmas un Klasteru programmas bāzes	2022- 2027	EM	VM	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.11.		Veicināt inovācijas ekosistēmas attīstību augstskolās, veidojot atbalsta programmas uzņēmēj prasmju attīstībai, biznesa inkubātorus un koprades telpas. Jāpaplašina sadarbība ar EIT				
4.4.11.1.	156	Inovāciju granti studentiem	2023-2027	IZM	Augstskolas, koledžas, PIKC, zinātniskās institūcijas, komersanti, biedrības, valsts vai pašvaldību institūcijas	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.4.12.		Nodrošināt tiesiskā regulējuma izveidi pilotteritoriju jeb inovāciju zonu ierīkošanai				
4.4.12.1.	238	Normatīvo aktu izvērtēšana un pilnveidošana balstoties uz ikgadējo Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākuma plāna pilnveides procesu	2021- 2027	EM	Visas ministrijas	PR 1.4./ RR 1.4.1./1.4.2.
4.5. RĪCĪBAS VIRZIENS: FINANŠU PIEEJAMĪBA						
4.5.1.		Finanšu pieejamības veicināšana uzņēmumu darbības saglabāšanai				
4.5.1.1.	239	Finanšu tirgus nepilnības novēršana kreditēšanas jomā	2022- 2027	EM	ALTUM	PR 1.5./ RR 1.5.1.
4.5.2.		Finanšu instrumentu attīstība, kreditēšanas paplašināšanā				
4.5.2.1.	239	Akcelerācijas un Riska kapitāla attīstība	2022- 2027	EM	ALTUM	PR 1.5./ RR 1.5.1.
4.5.2.2.	239	Jaunu finanšu instrumentu nodrošināšana komersantiem inovāciju attīstībai un veicināšanai, tai skaitā atbalsts produktivitātes celšanai reģionos	2022- 2027	EM	ALTUM, VARAM	PR 1.5./ RR 1.5.1.
4.5.3.		Kapitāla tirgus atbalsta pasākumu izstrāde				
4.5.3.1.	239	Atbalsts mazo, vidējo komersantu finansējuma piesaistei kapitāla	2022- 2027	EM	EM, Nodrošināt	PR 1.5./ RR 1.5.1.

4.5.3.1.	239	tirgos	2022- 2027	EMI	EMI, Nacionālā Rīga	PR 1.5./ RR 1.5.1.
4.5.4.		Finanšu pieejamība dalībai horizontālajās ES programmās				
4.5.4.1.	143	Izstrādāta valsts atbalsta programma komersantu dalībai (līdzfinansējums) Horizon Europe, Digital-Europe u.c. līdzīga formātā ES līmeņa inovāciju programmās	2022- 2027	EM		PR 1.5./ RR 1.5.1.
4.5.4.2.	143	Nodrošināt atbilstošu valsts atbalstu Ekosistēmas dalībnieku pieteikumu sagatavošanai un projektu virzībai Eiropas Savienības finanšu atbalsta programmās (Apvārsnis Eiropa, Interreg, u.c.), saistoši Viedās mobilitātes jomai	2022- 2027	EM	LIAA, Plānošanas reģioni, pašvaldības	PR 1.5./ RR 1.5.1.

* Nacionālais attīstības plāns 2021. - 2027.gadam

** Primārais informācijas avotds IZM "Izglītības un prasmju attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam"

*** Biomasas izmantošana atbalstāma tikai tajās teritorijās, kur nav gaisa kvalitātes problēmas un pie nosacījuma, ka tiek izmantotas jaunākās tehnoloģijas (tai skaitā, emisiju attīrīšanas iekārtas), kas palīdz līdz minimuma samazināt biomasas izmantošanas rezultātā radīto gaisa piesārņojumu

Ekonomikas ministrs *J. Vitenbergs*

Pielikums

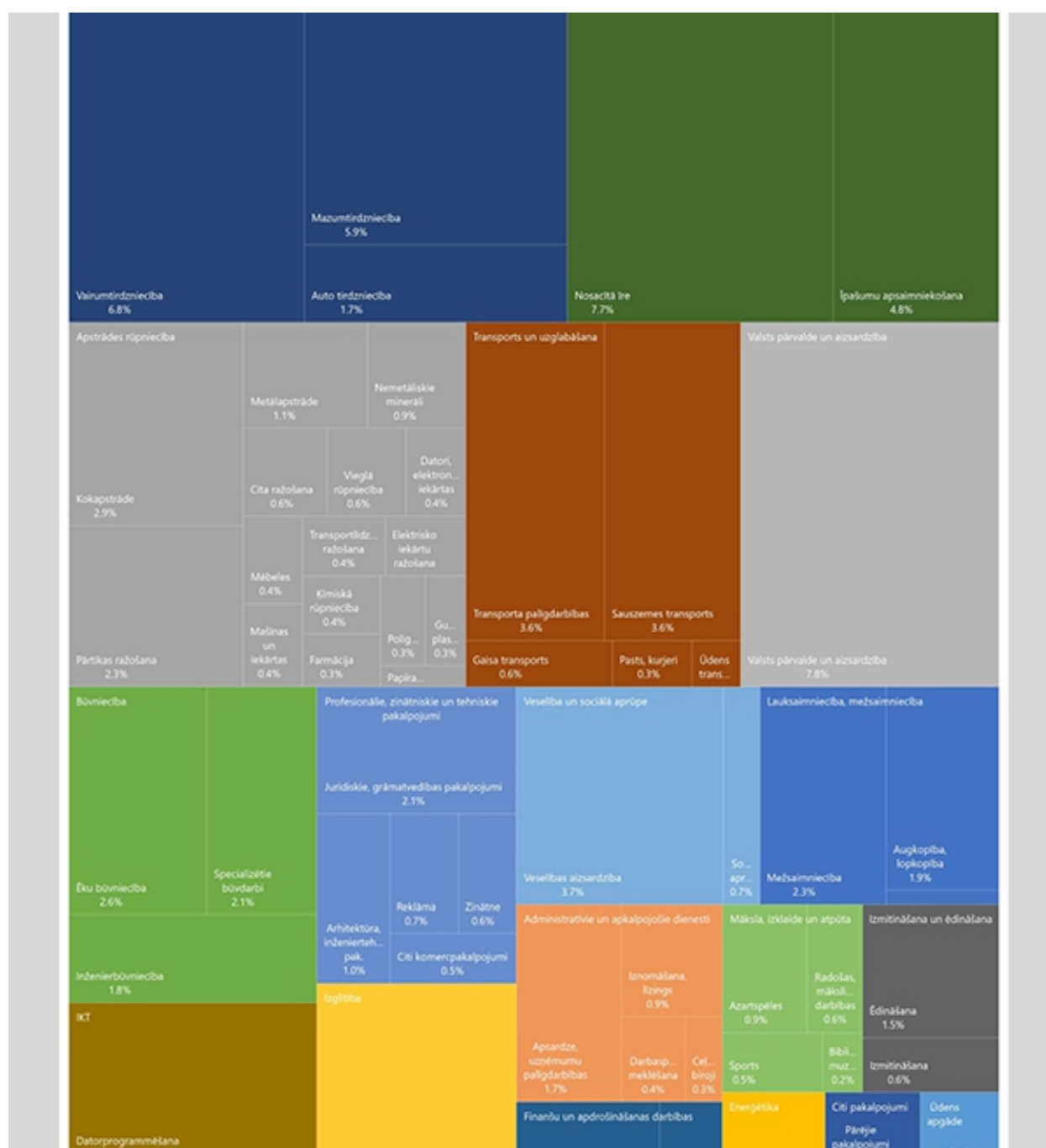
LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU ATTĪSTĪBAS TENDENCES

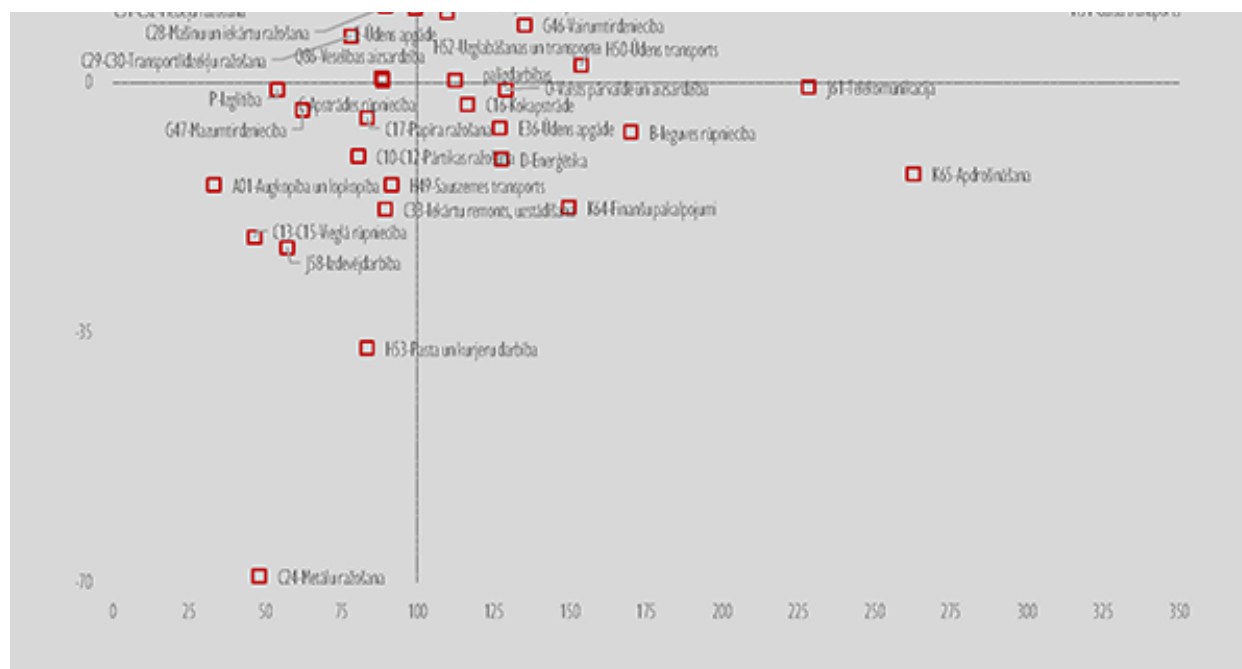
LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU STRUKTŪRA

2019. gadā, procentos

Tirdzniecība

Operācijas ar nekustamo īpašumu

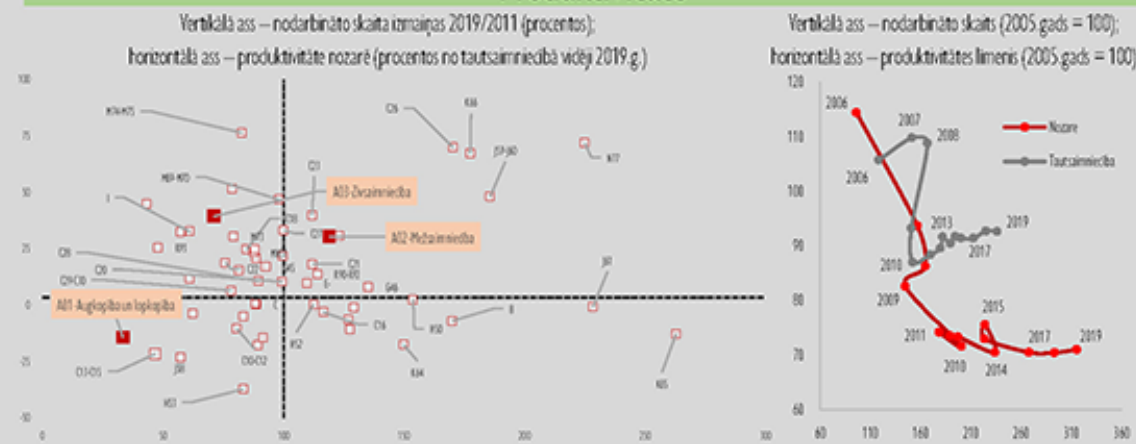

Covid-19 ietekme

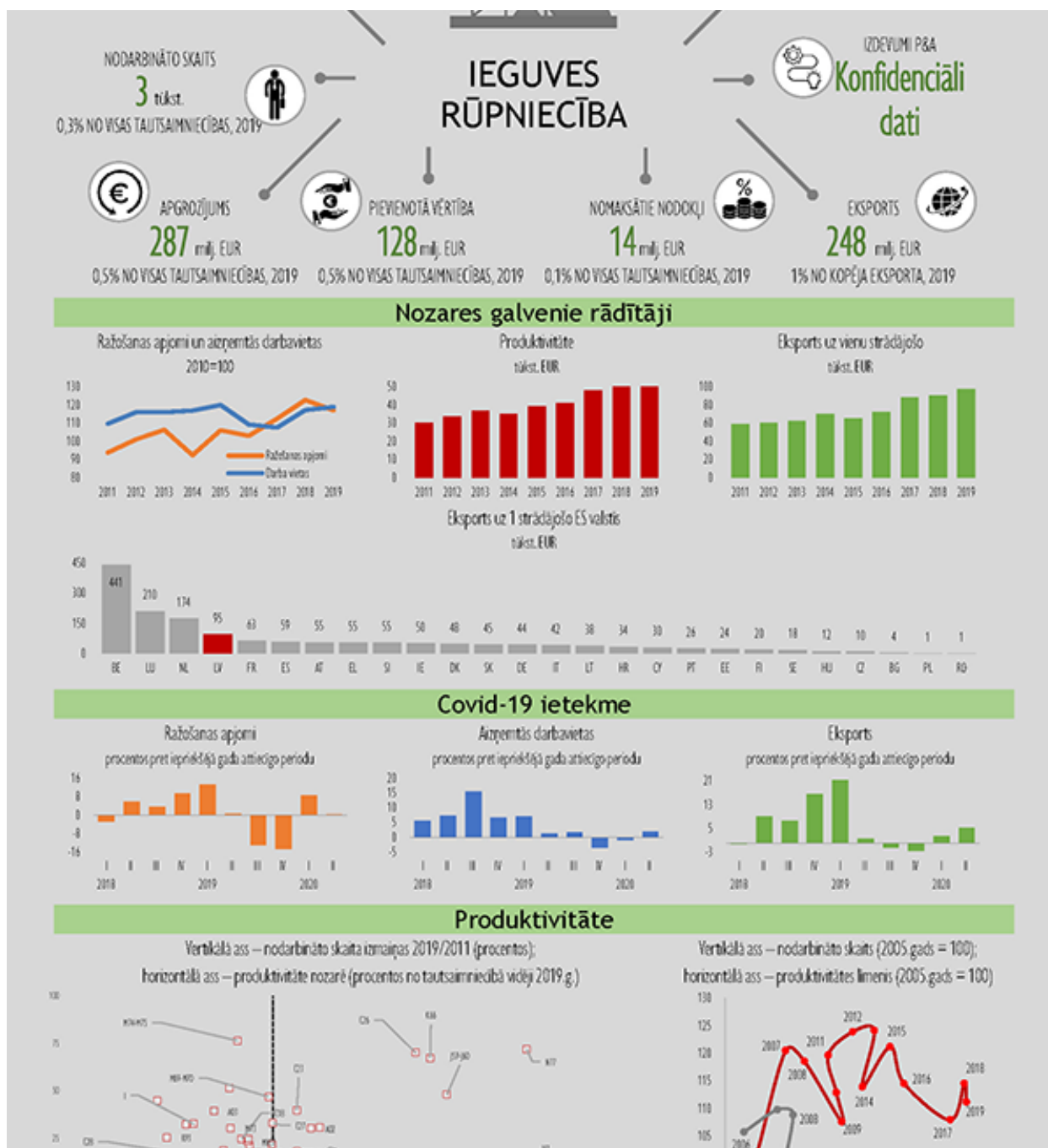
Produktivitāte

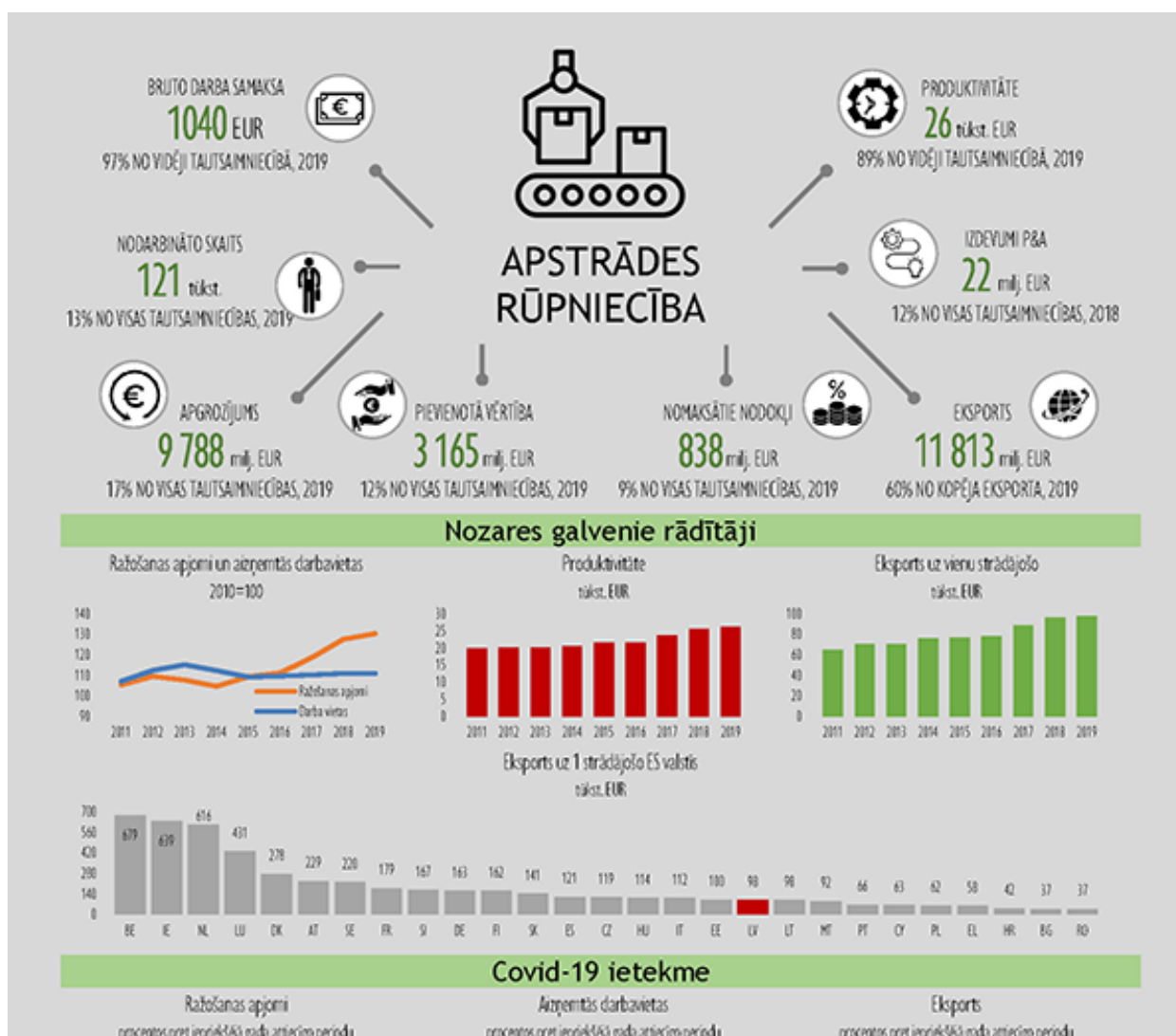

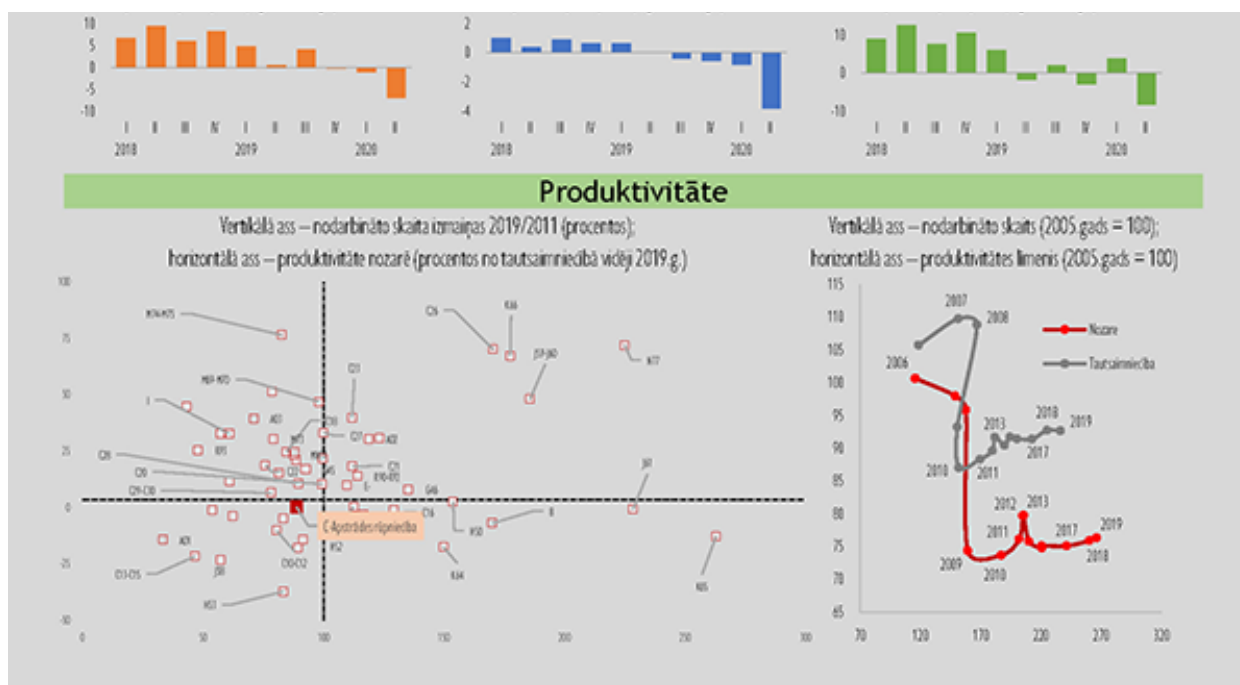
BRUTO DARBA SAMAKSA
1175 EUR
109% NO VIDĒJI TAUTSAIMNIECĪBĀ, 2019

PRODUKTIVITĀTE
50 tūkst. EUR
170% NO VIDĒJI TAUTSAIMNIECĪBĀ, 2019

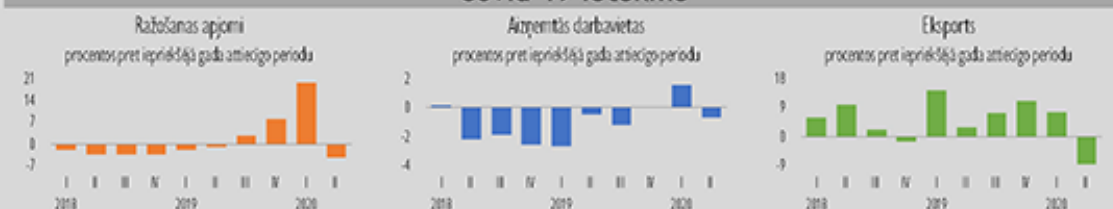

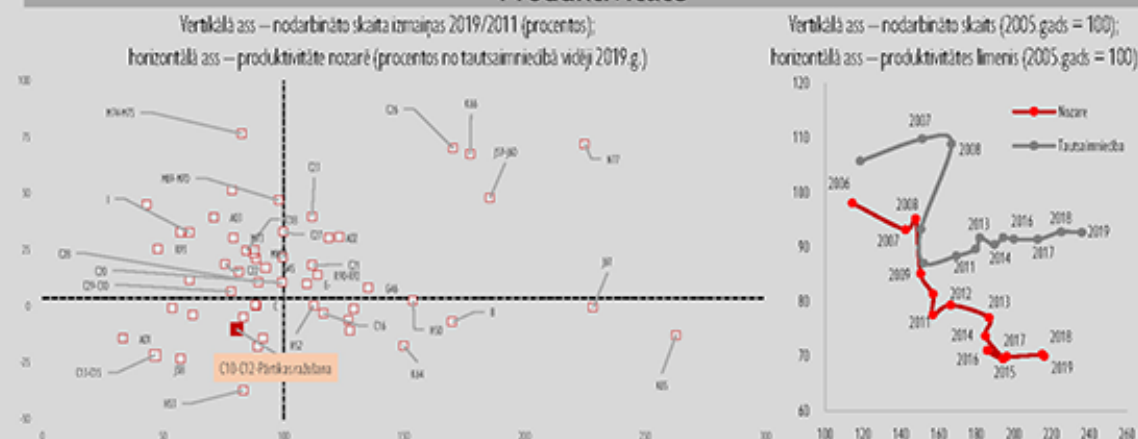

Covid-19 ietekme

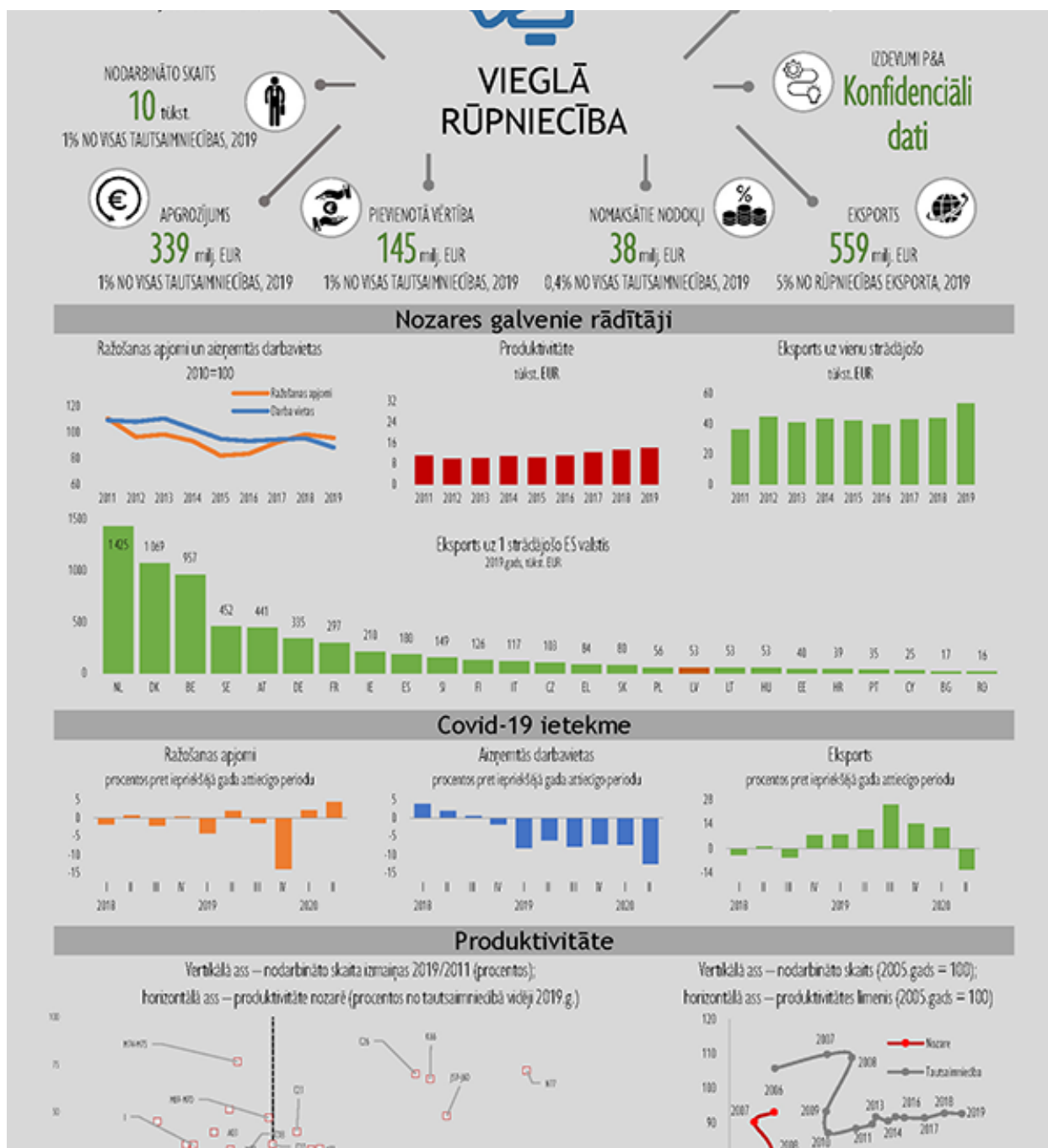
Produktivitāte

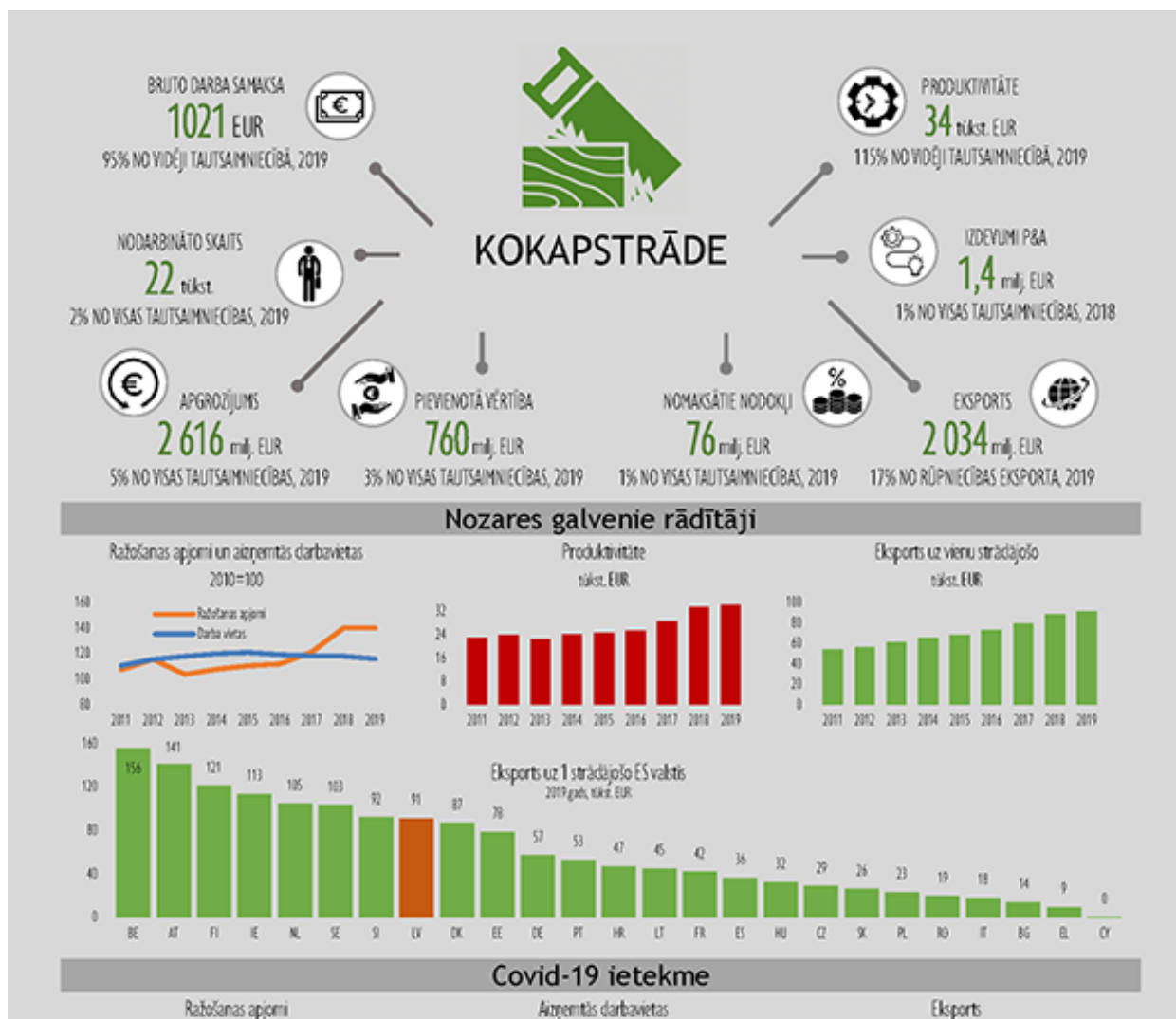
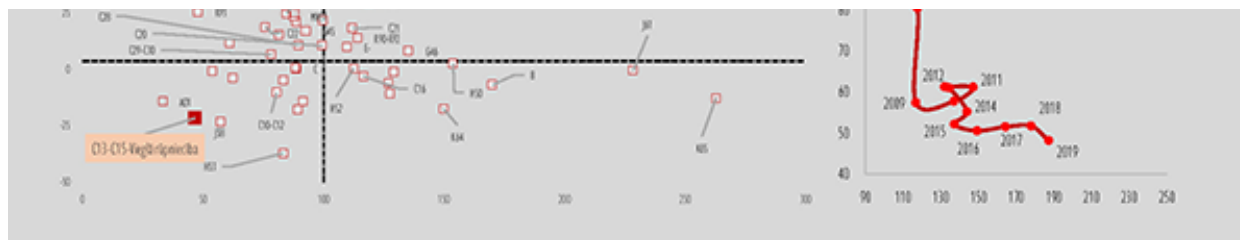

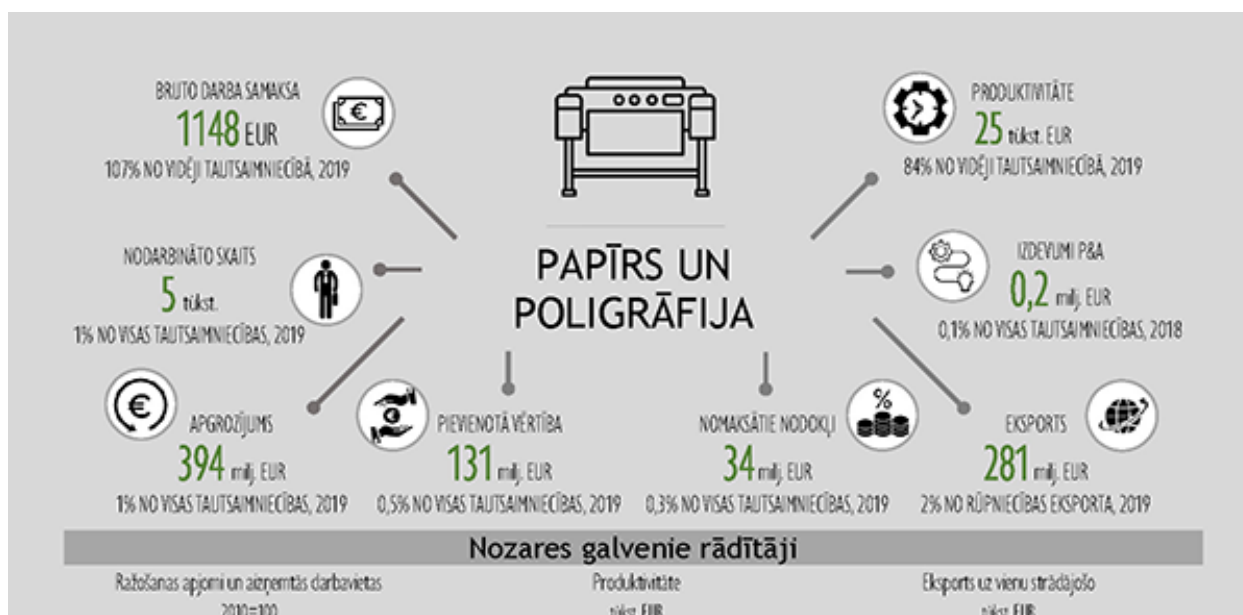
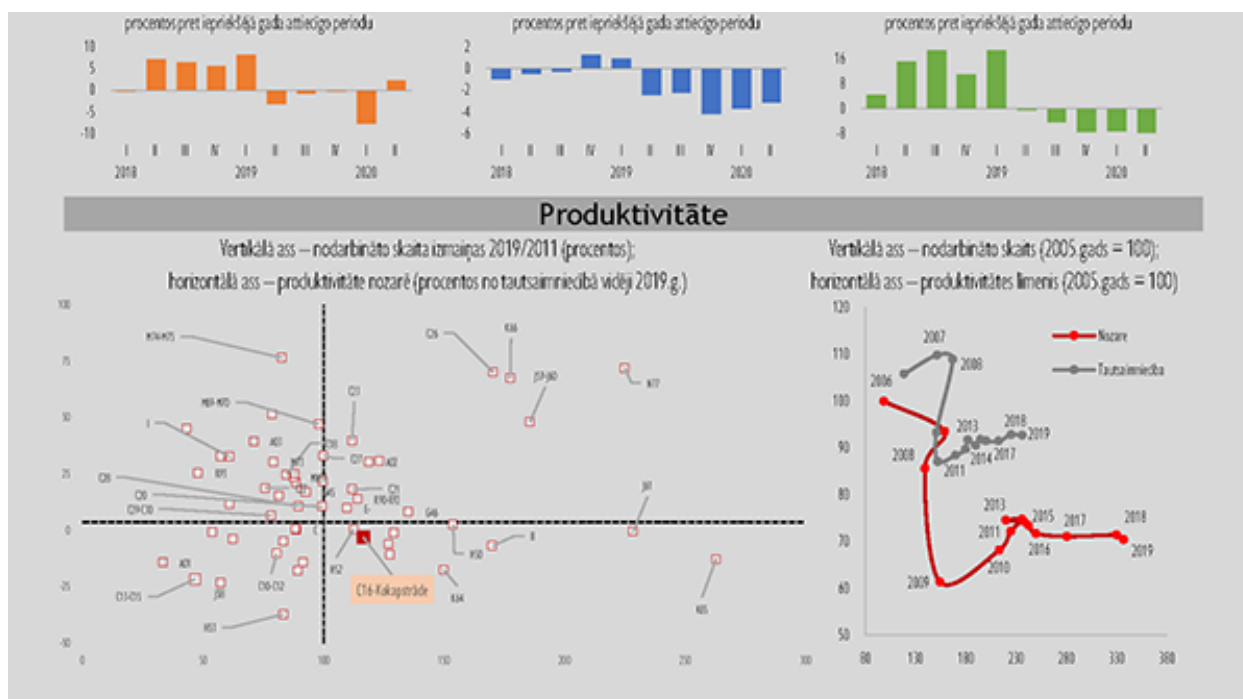
BRUTO DARBA SAMAKSA
683 EUR
64% NO VIDĒJI TAUTSAIMNIECĪBĀ, 2019

PRODUKTIVITĀTE
14 tūkst. EUR
47% NO VIDĒJI TAUTSAIMNIECĪBĀ, 2019

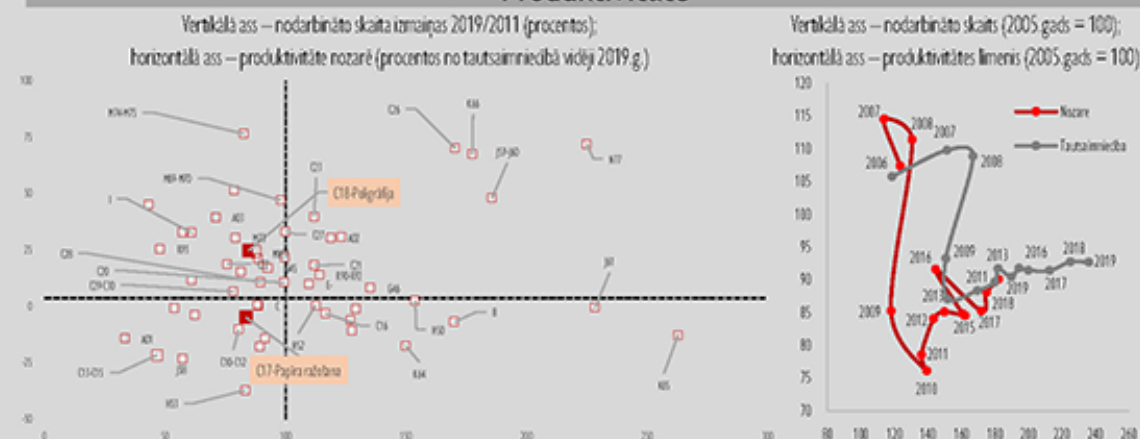

Covid-19 ietekme

Produktivitāte

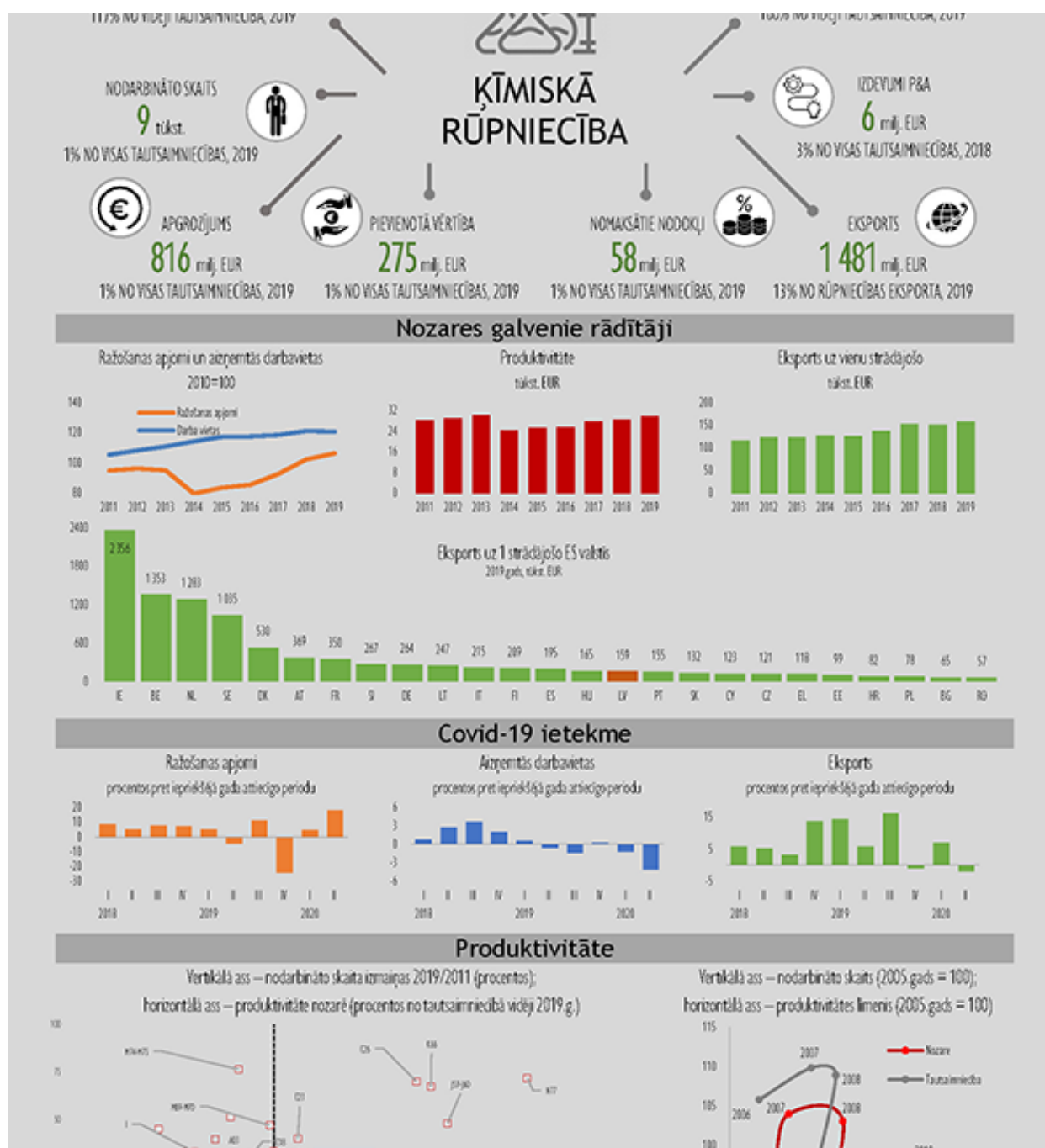

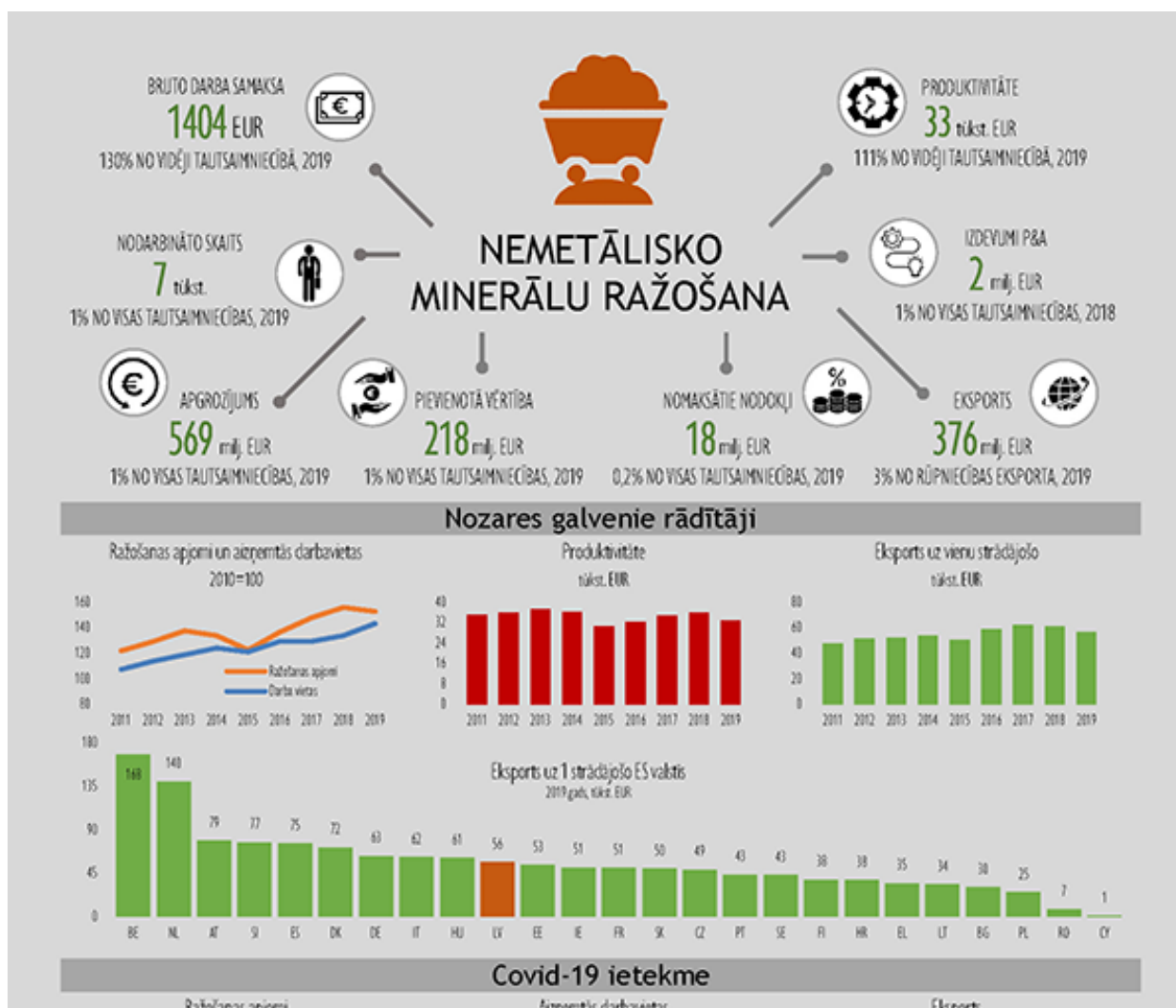
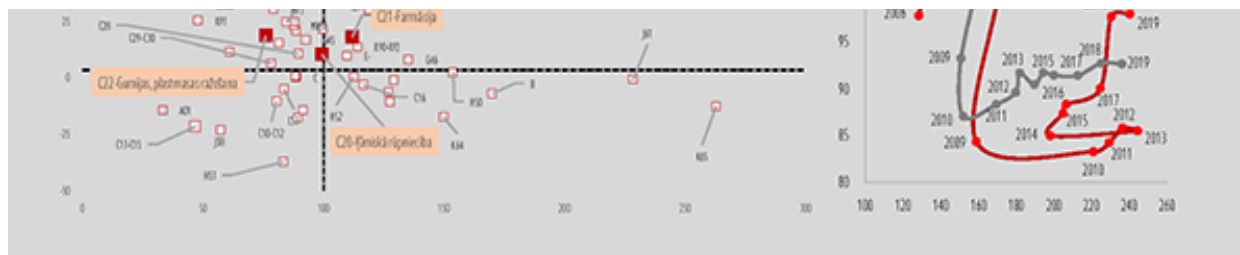
BRUTO DARBA SAMAKSA
1255 EUR

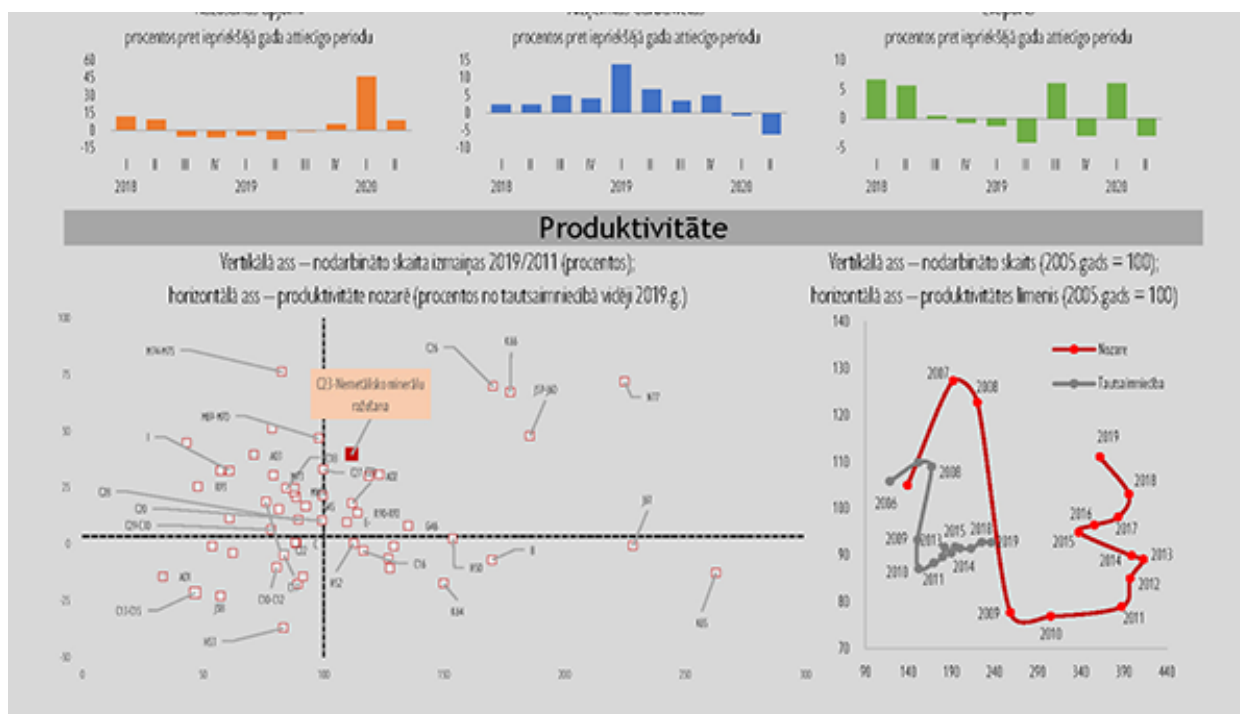

PRODUKTIVITĀTE
29 tūkst. EUR

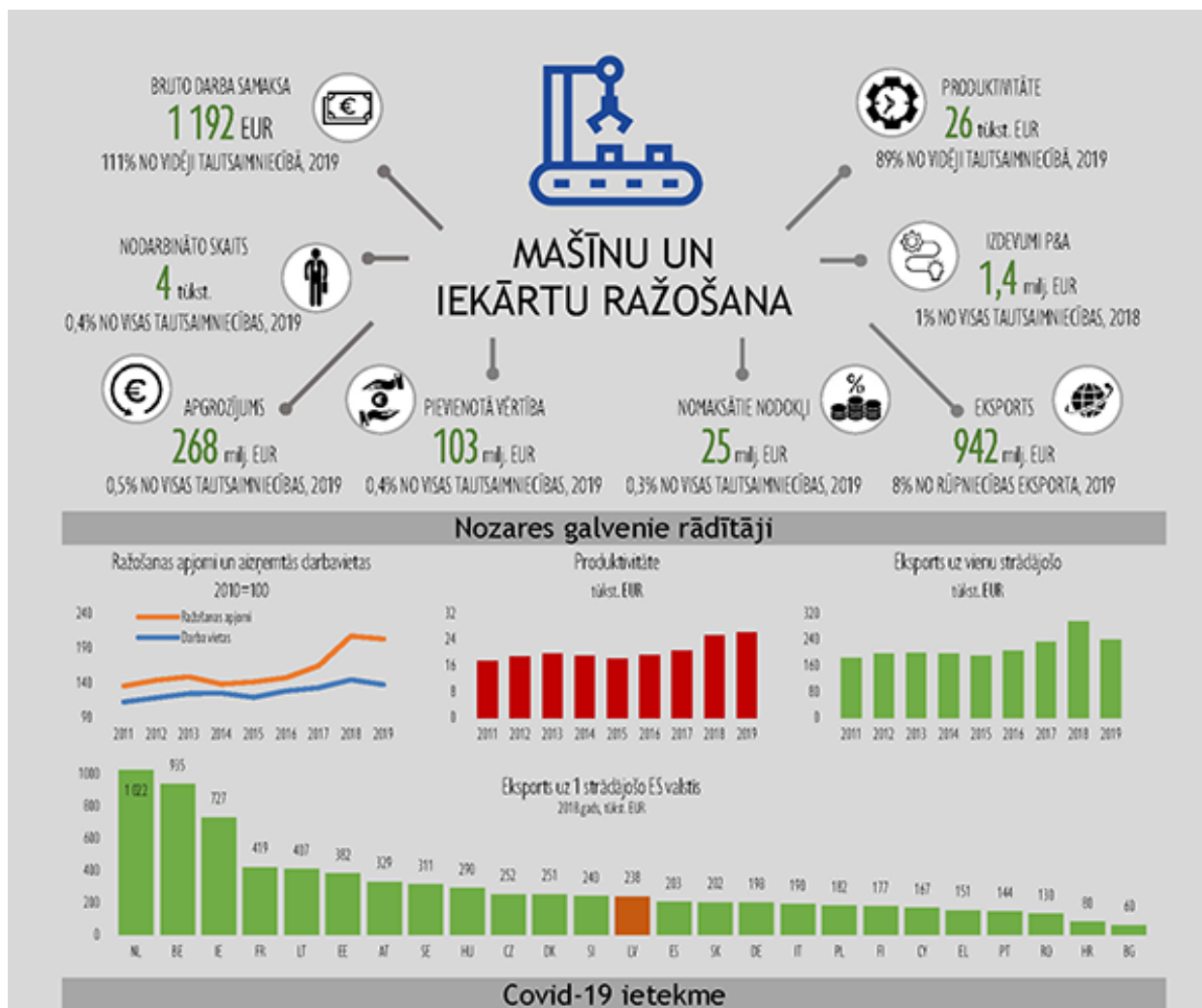
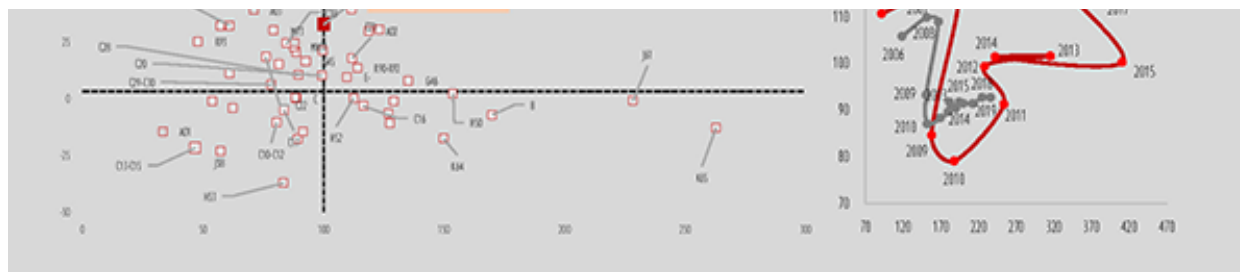
100% NO NODARBINĀTA TĀUTSAIMNIECĪBĀ

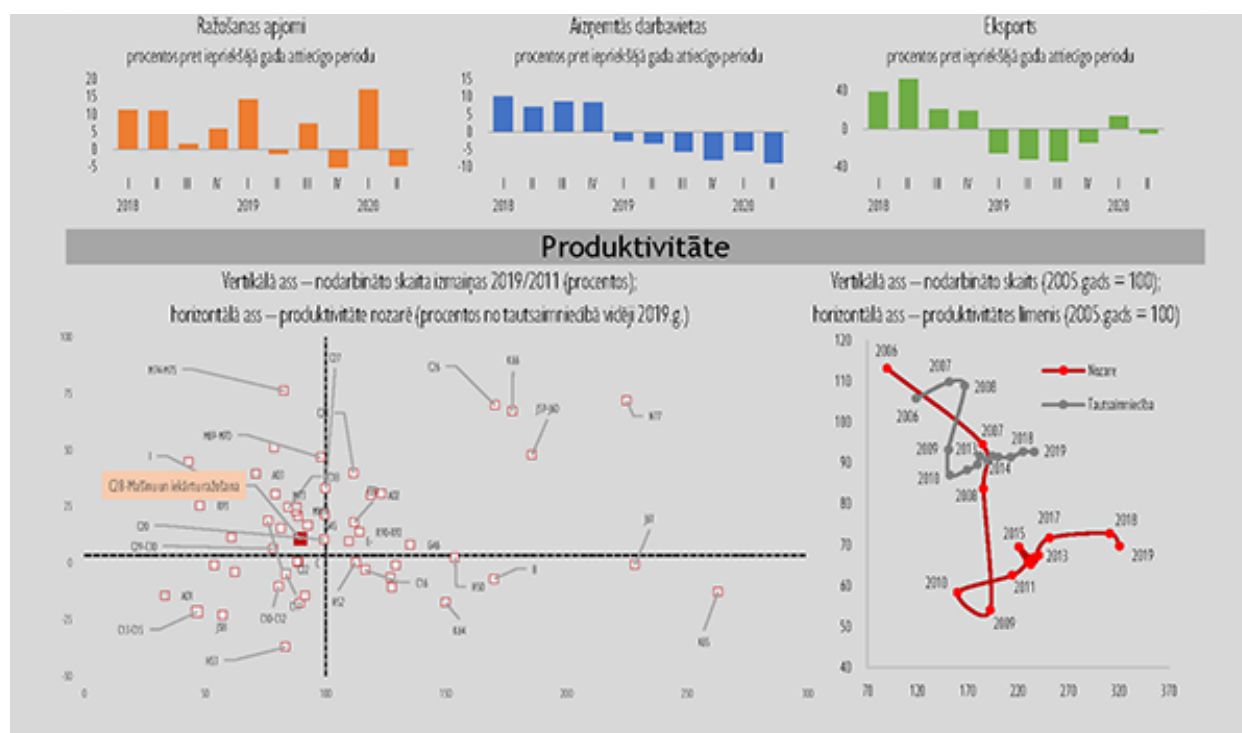

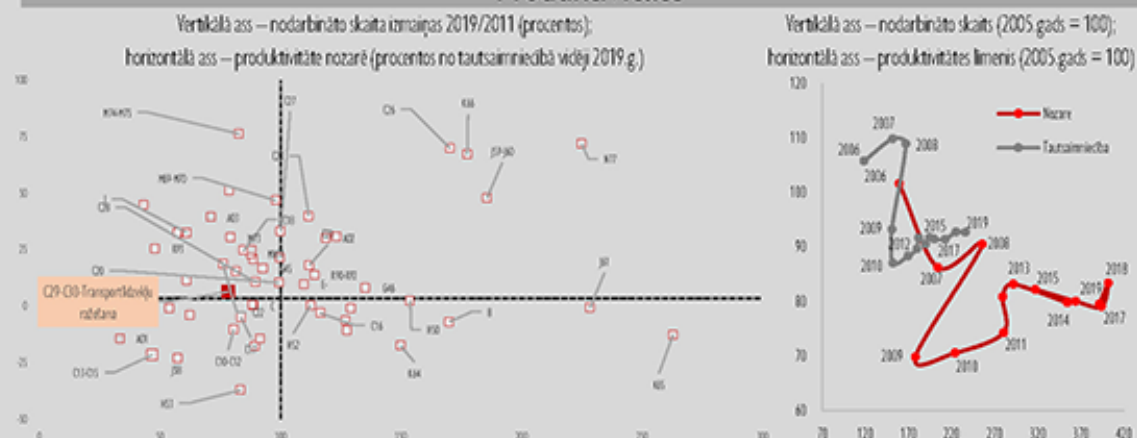

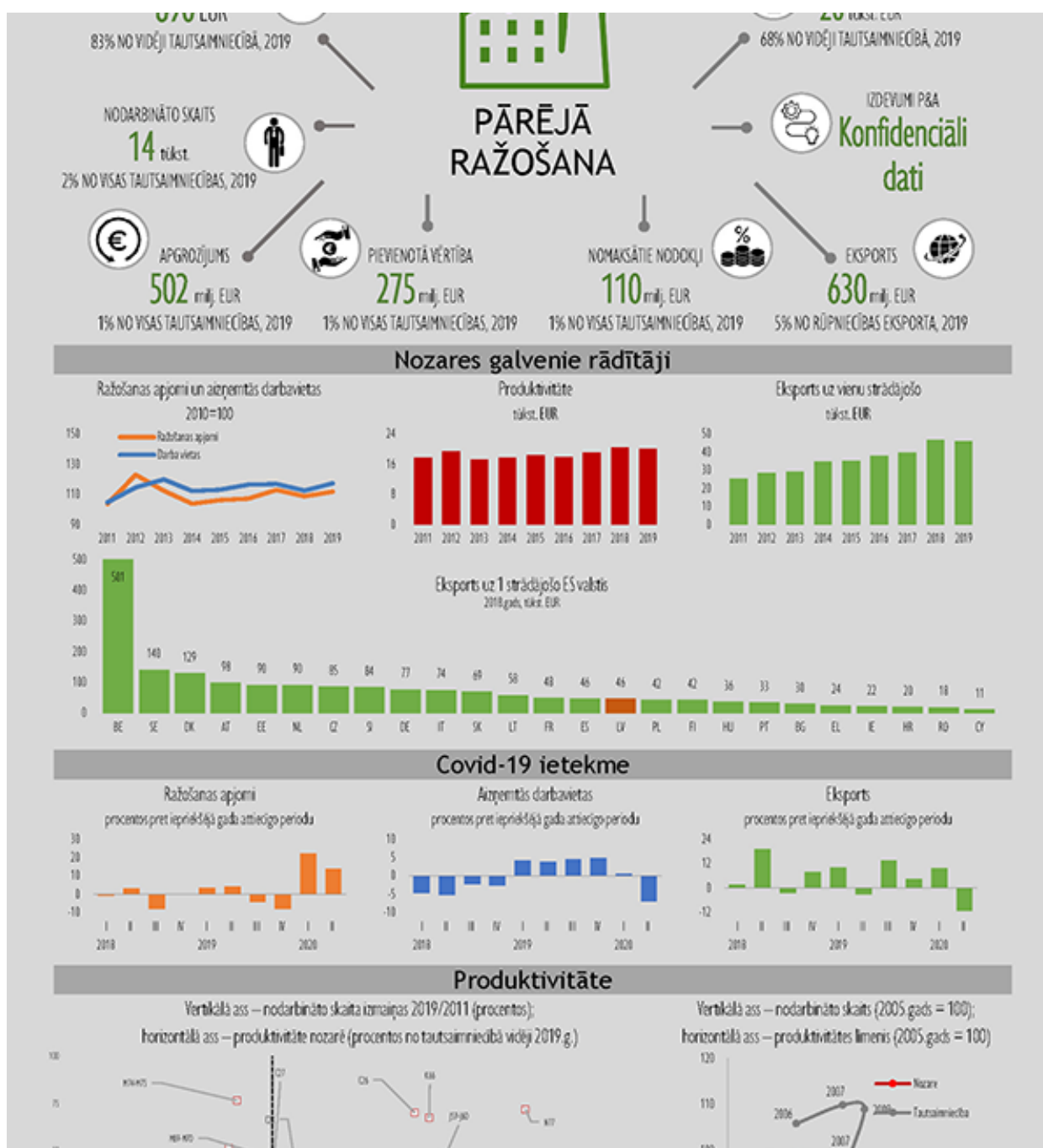

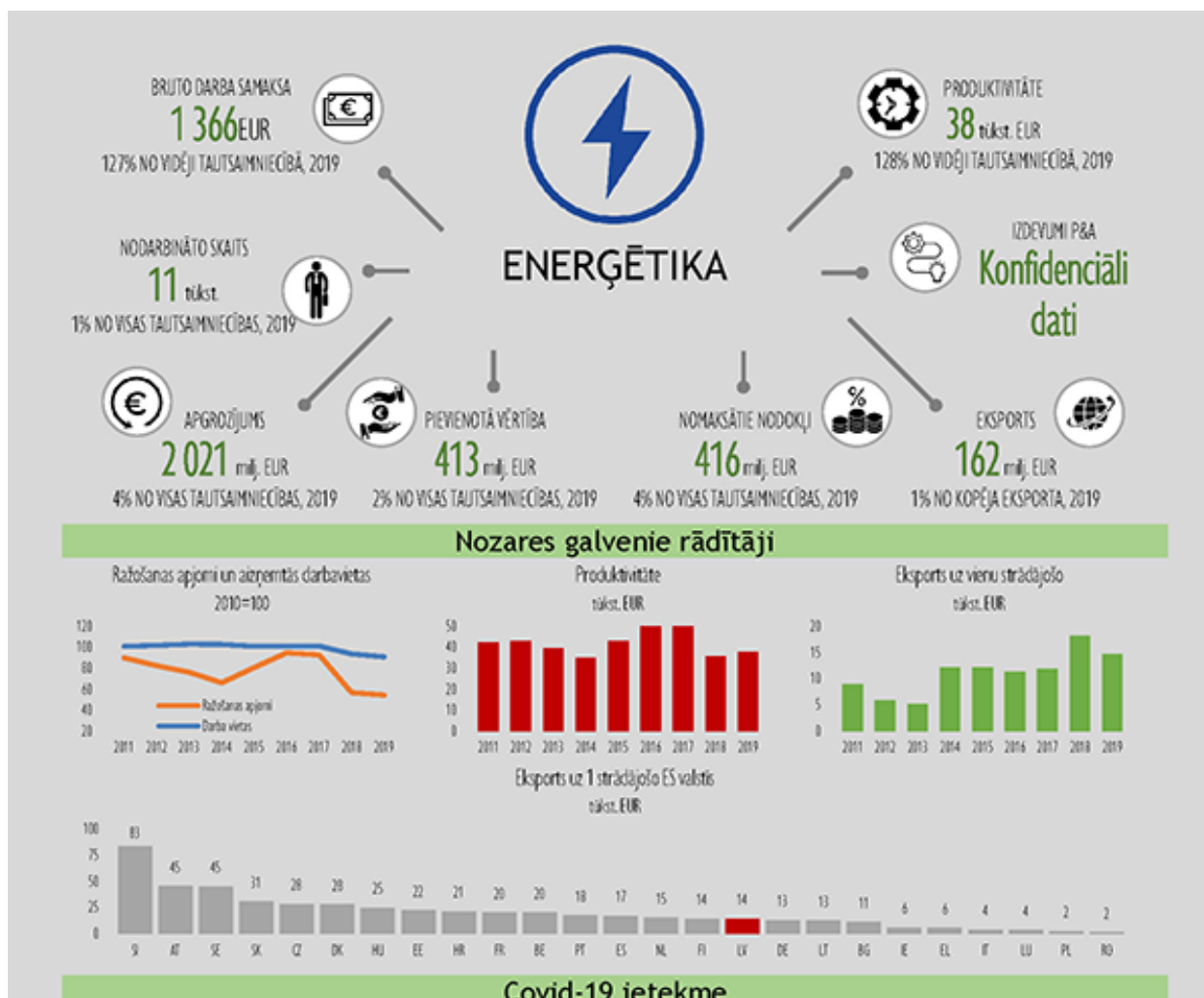
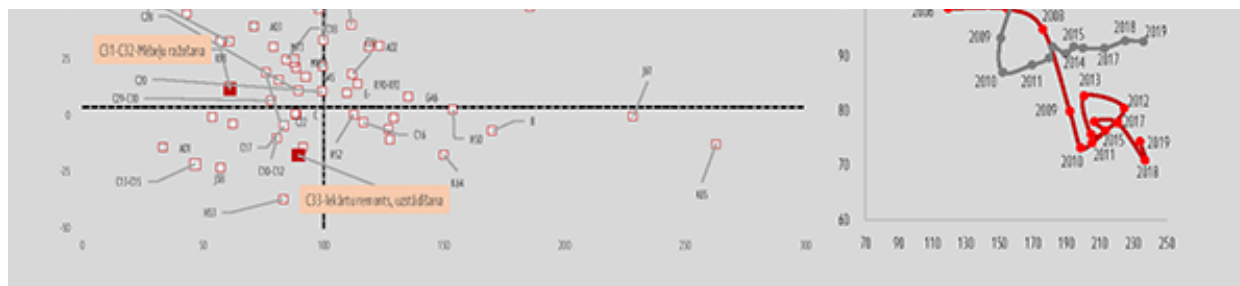
Covid-19 ietekme

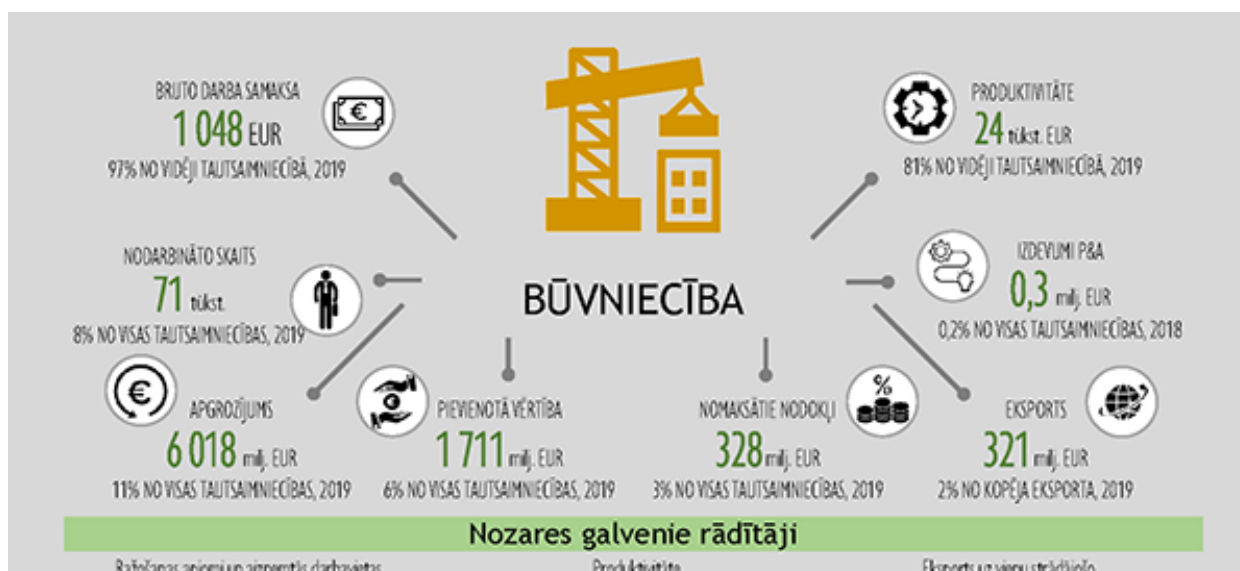
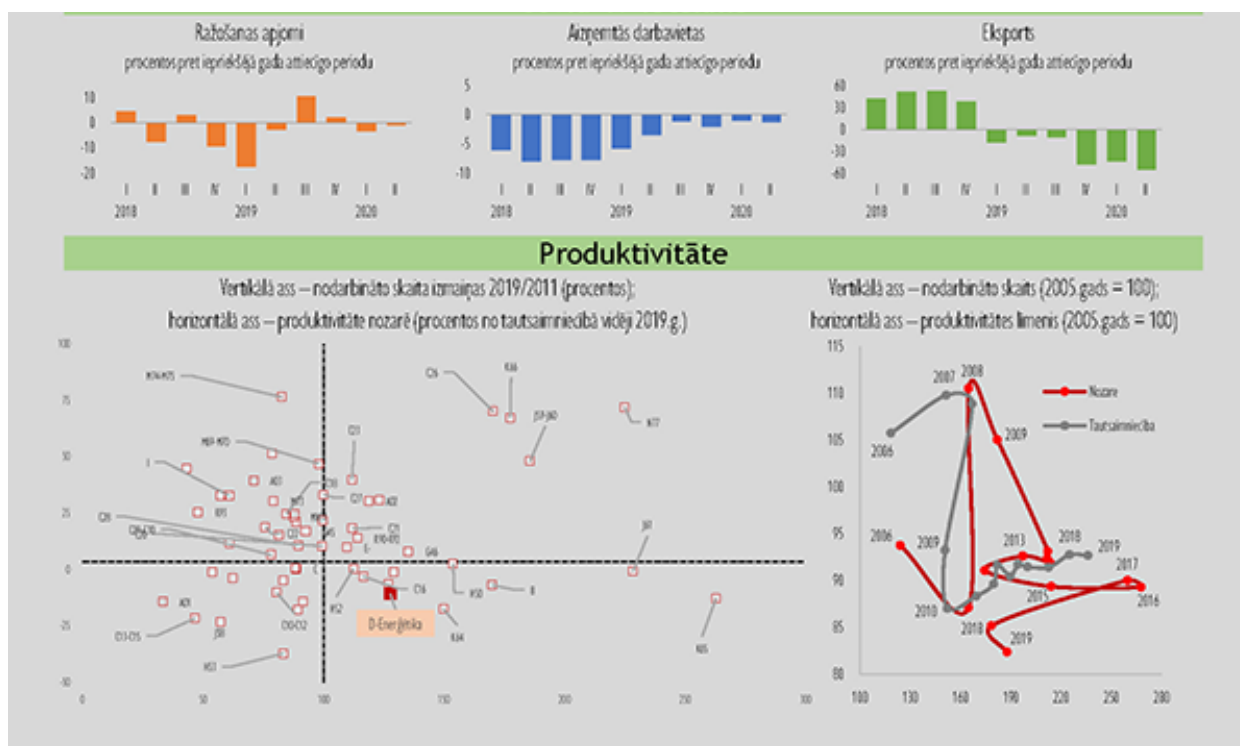

Produktivitāte

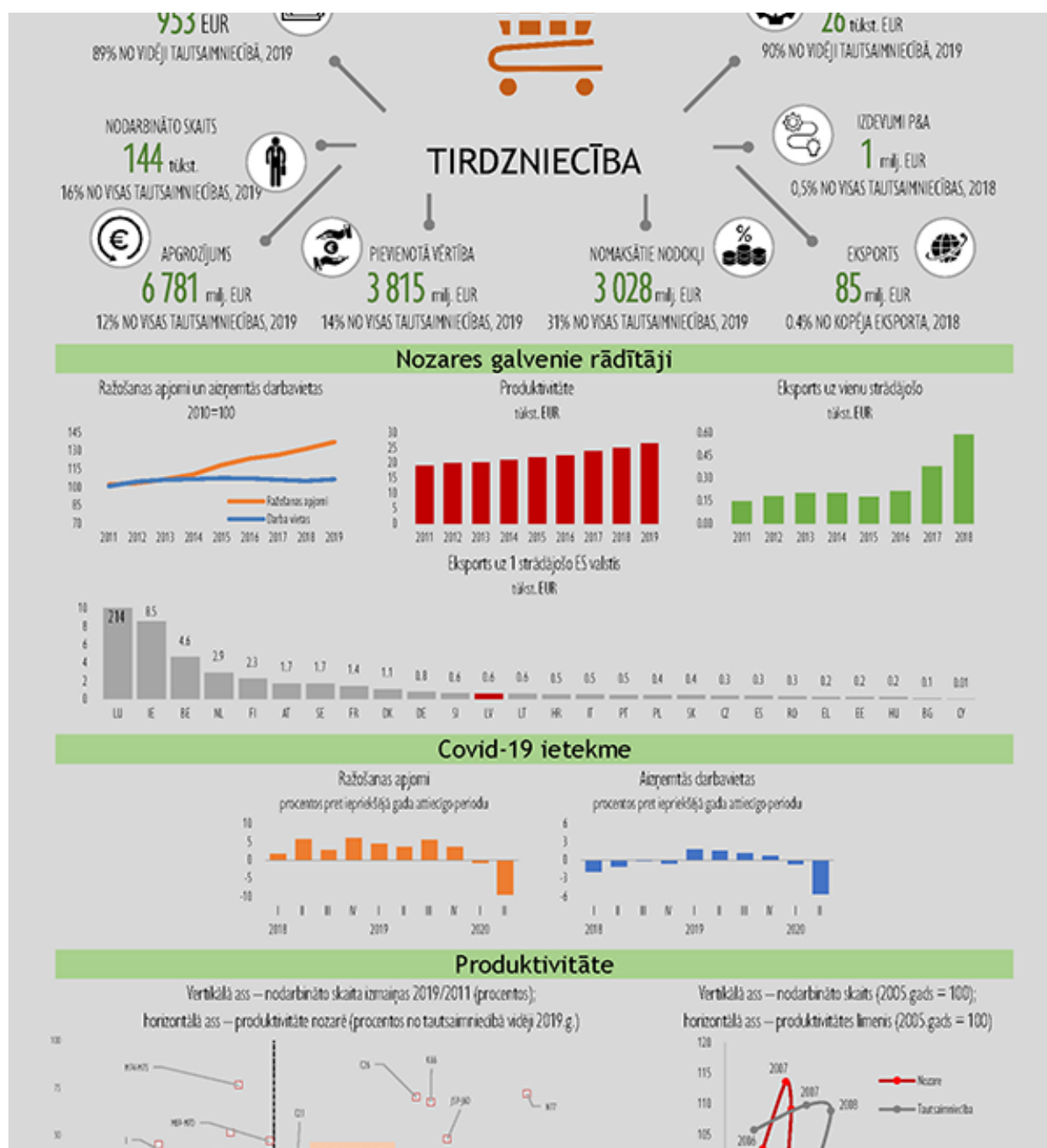

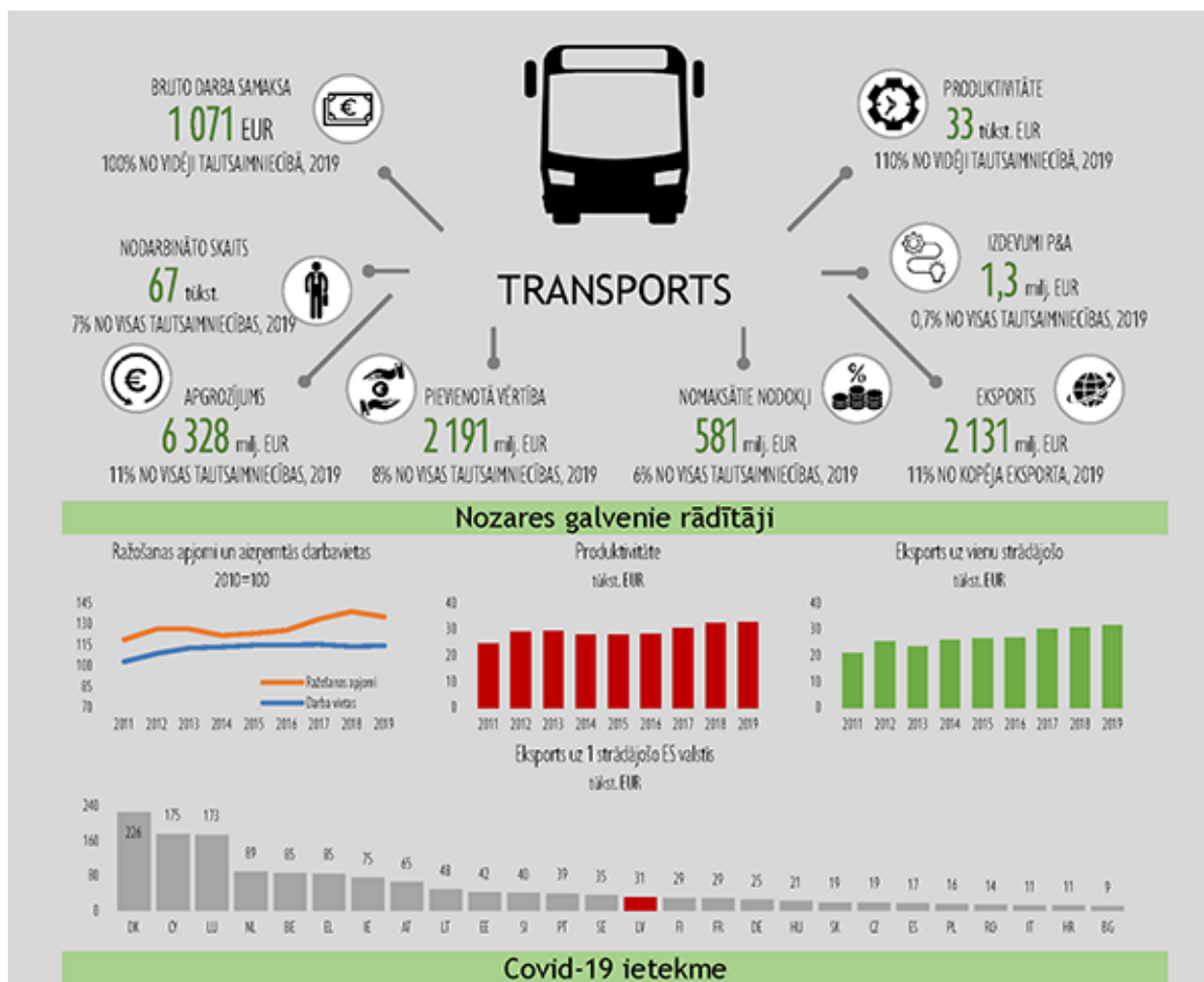
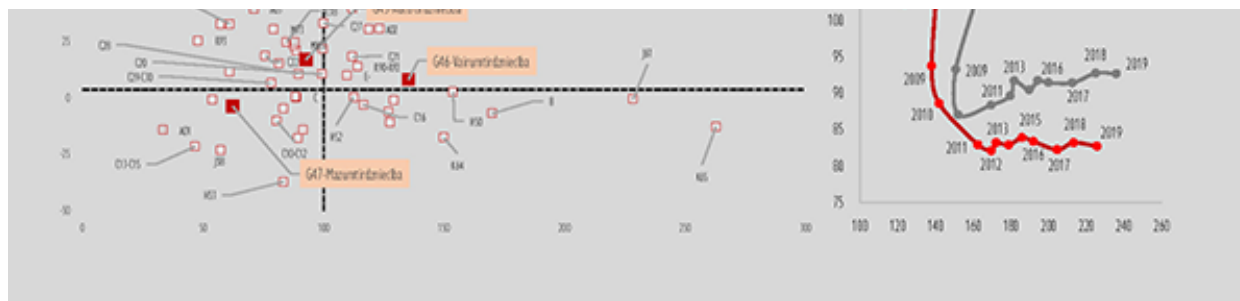
Covid-19 ietekme

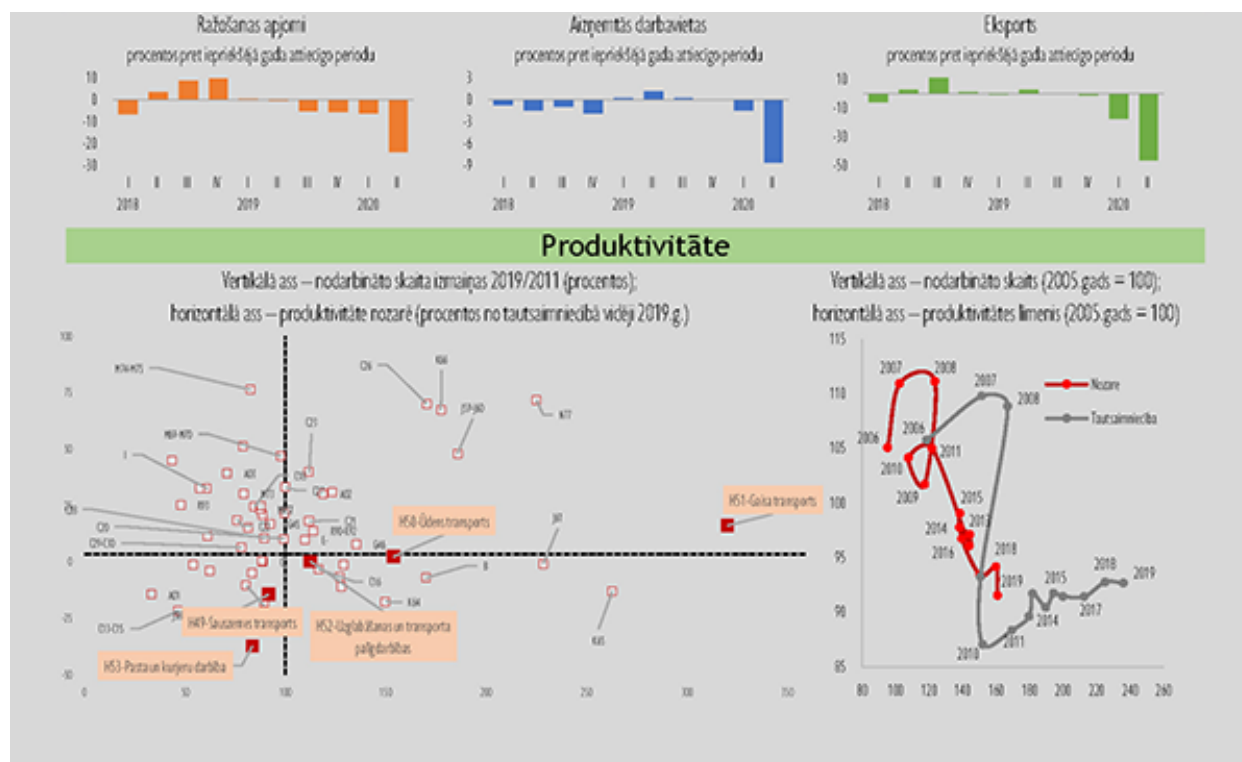

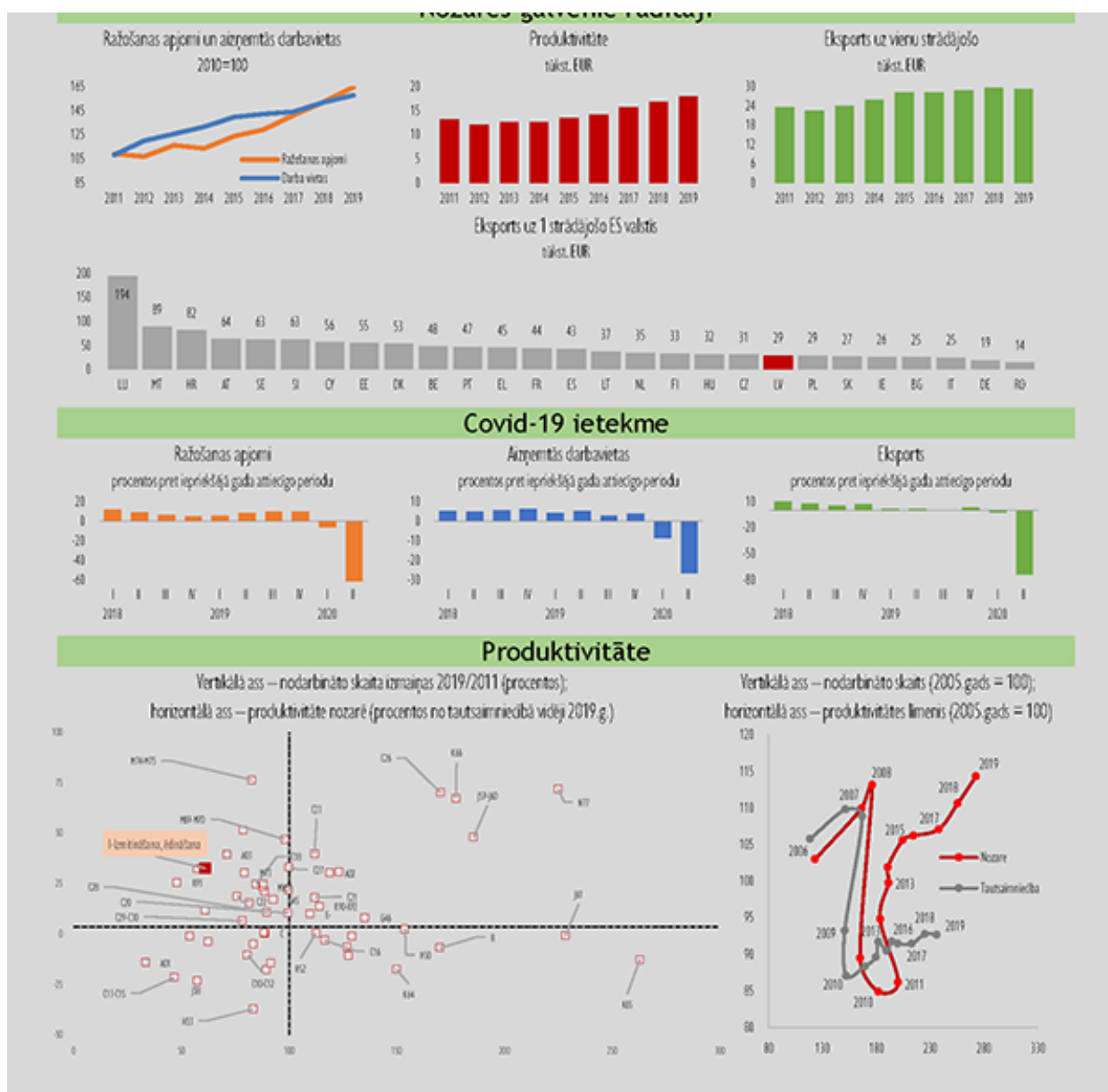
Produktivitāte

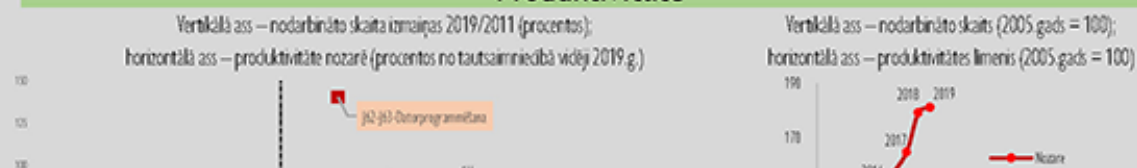
Nozares galvenie rādītāji

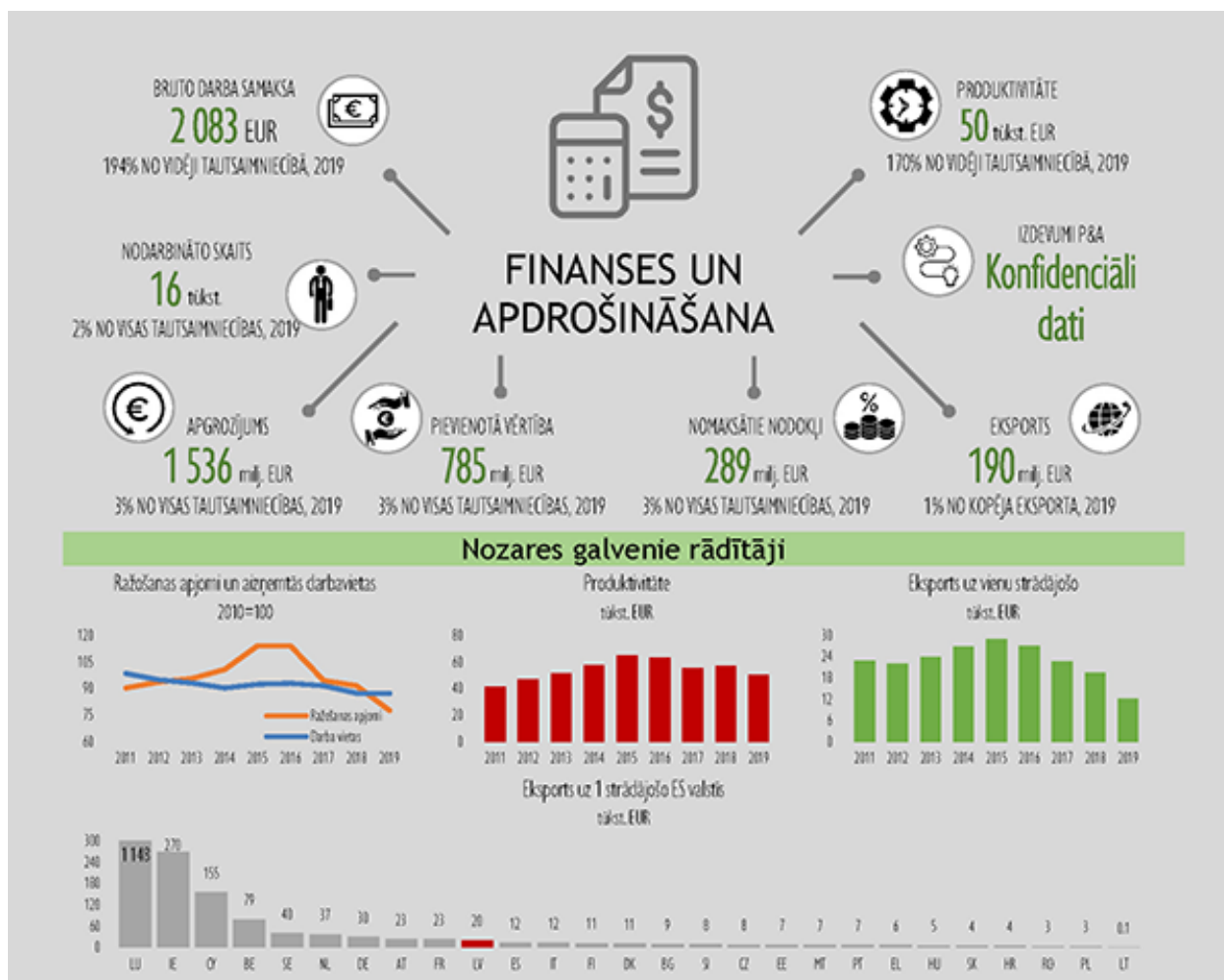
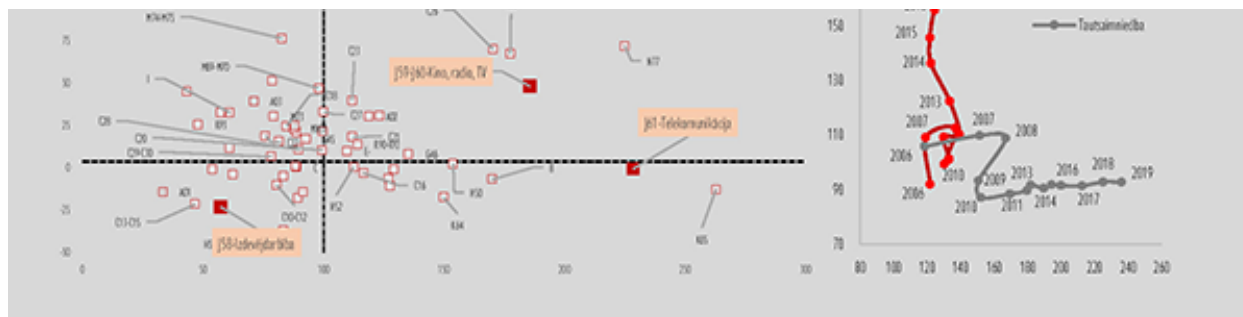

Covid-19 ietekme

Produktivitāte

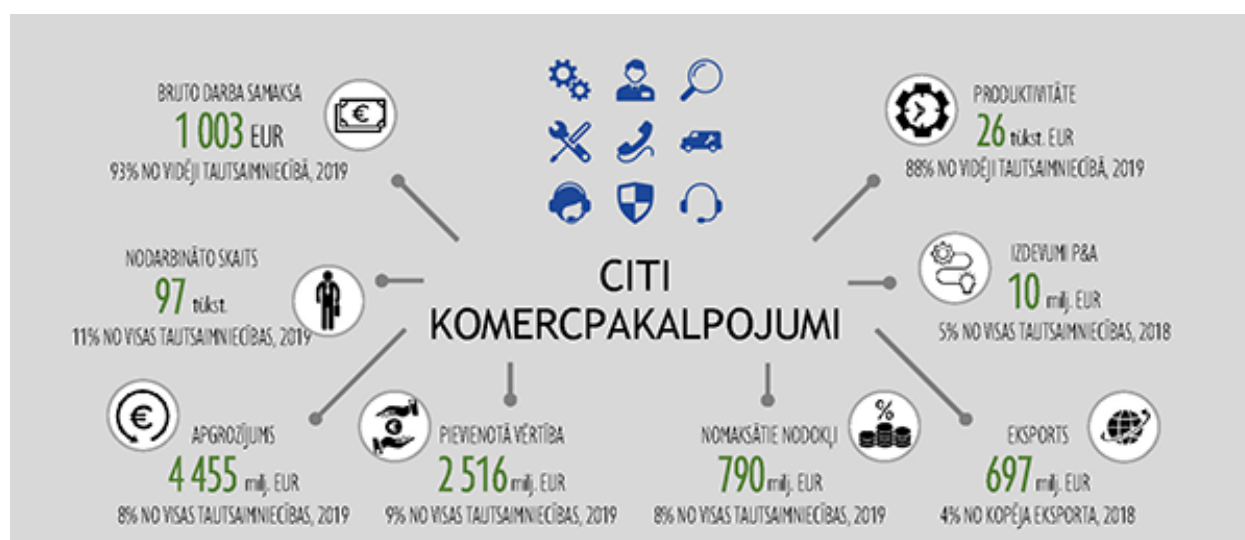

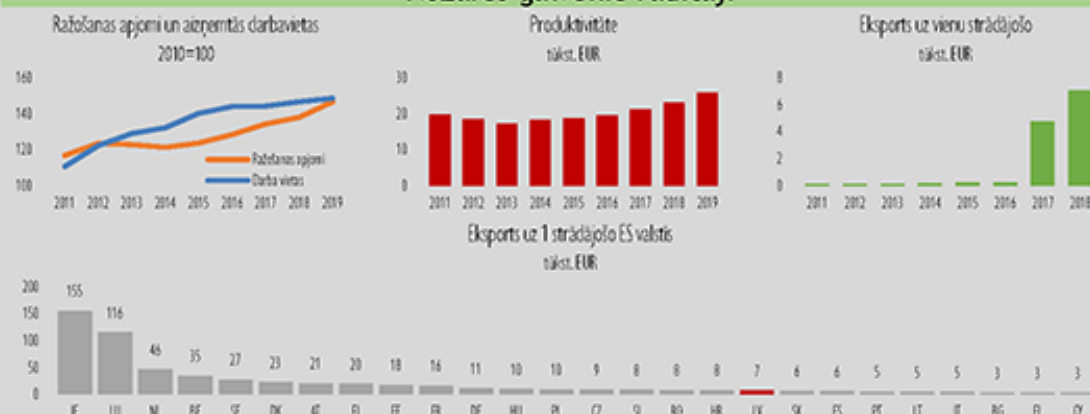
Covid-19 ietekme

Produktivitāte

Nozares galvenie rādītāji

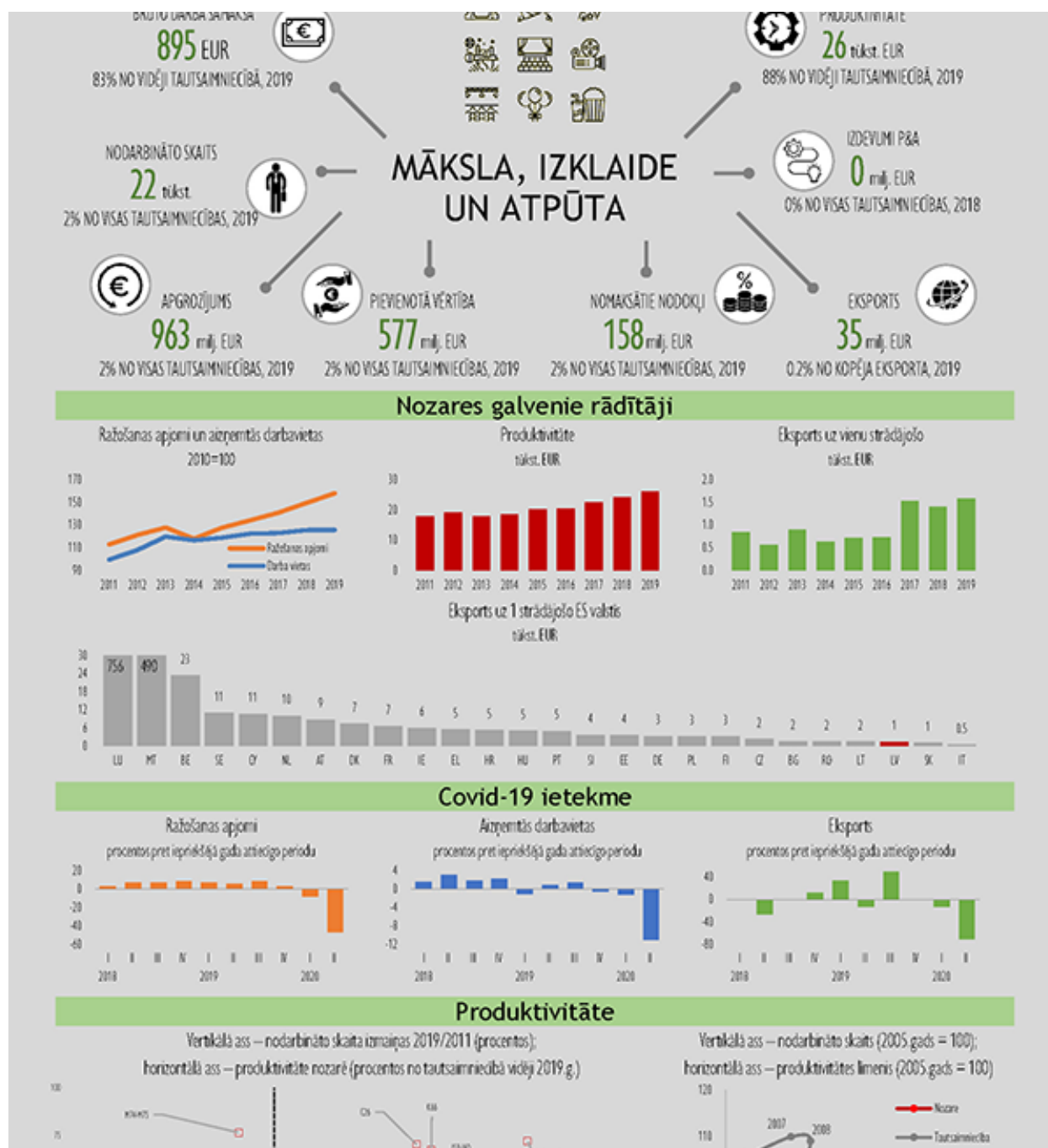

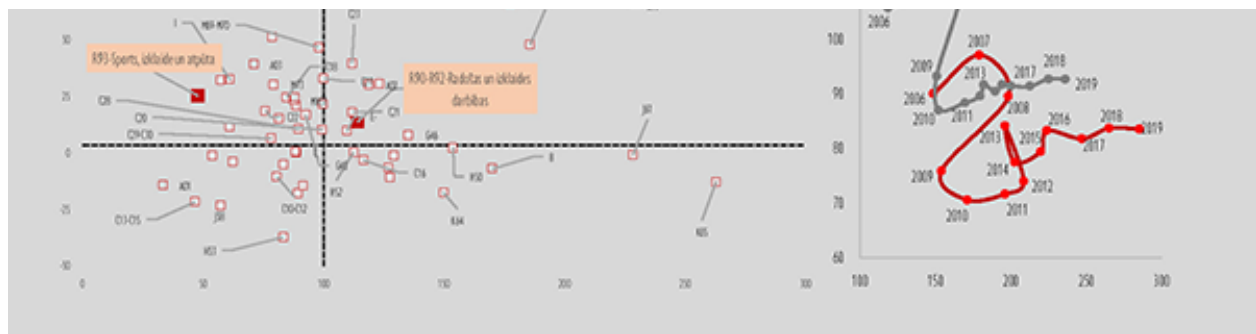
Covid-19 ietekme

Produktivitāte

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"